

NJEMAČKA I ITALIJANSKA DOKUMENTA

BR. 168

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENTJA-DAL-
MACIJA" OD 1 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSANSKOJ KRAJINI I DOLINI NE-
RETVE¹

POVJERLJIVO

Sjedište, 2. III. 43

Njemački stab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija"
Pov. br. 387/43

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 3538
Primljeno: 2 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e

1. III. 43: Akcija „WEISS II" i „MOSTAR":

Akcija „Weiss II", SS-div. i 369 div. teče po planu.
Između 717 i 718 div., na prostoru sjeverozapadno od
linije JABLANICA—PROZOR, nagomilavaju se jake

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi
Vojnoistoriskog instituta, (kut. 3 c/4).

snage neprijatelja.² Tamo postoji opasnost proboga na sjever.

SS-div.:

Neprijatelj ispred Zapadne borbene grupe povlači se ka jugoistoku.³ Glavnina borbene grupe stigla je u DRVAR da bi produžila napad u pravcu BOŠ. GRAHOVA. Ispred Istočne grupe neprijatelj izmiče ka jugu i jugoistoku. Borbena grupa ostala je u dodiru sa neprijateljem i izbila na liniju istočno od SUTORLIJA—ÓPALJENICA.⁴ Istočno krilo napredovalo je preko G. RIBNIKA—VELIKOG SLJEMENA (1388). Po izjavama stanovništva, komunisti su 26 februara u 20.00 časova prošli kroz RIBNIK u pravcu GLAMOČA.

369 div.:

U borbi protiv upornog i u pravcu juga i jugoistoka otstupajućeg neprijatelja⁵ divizija je izbila na liniju 4 km jugozapadno od PERIŠICA — ivica šume, južno od BJELOVINE — PODGORIJA i istočno, i pomjerila se ka jugoistoku radi pročešljavanja šumske oblasti.

Neprijateljski gubici 28 februara: 29 mrtvih, 50 ranjenih
717 div.:

28. II. krenula je sa prostora jugozapadno od G. VAKUFA. Desno krilo napredovalo je ka jugu 4 km. Neprijatelj nepoznate jačine u pozadini. Borbene grupe neposredno jugozapadno od G. VAKUFA. Protivnjere se spremaju.

Sopstveni gubici: 1 mrtav, 24 ranjena.

Kod neprijatelja konstatovano 80 mrtvih.⁶

* Na prostoriji Konjic, Prozor, Posušje, Jablanica nalazila se Udarna grupa Vrhovnog štaba NOV i POJ: Prva i Druga proleterska, Treća, Sedma i Deveta NOU divizija.

⁵ Odnosi se na Osmu i Desetu krajišku NOU brigadu.

⁴ Borbe sa Istočnom grupom SS divizije „Prinz Eugen“ vodile su vjerovatno jedinice Četvrte krajiške brigade Pete NOU divizije.

⁶ Protiv 369 divizije borbe su vodile jedinice Pete NOU divizije.

⁸ Nijemci kao i Italijani, u svojim izveštajima redovno su davali netačne podatke o gubicima jedinica NOV. Neprijatelj je u gubitke ubrajao i neboračko stanovništvo koje je ubijao ili internirao. To se jasno vidi i iz dokumenta br. 204, knj. 10, tom IV, gdje se navodi da su jedinice 187 divizije zarobile 400 ljudi. Međutim, u operaciskom dnevniku Šeste krajiške NOU brigade (koji se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/5, kut. 767) o ovom zarobljavanju piše: „U selu Jelašinovcima neprijatelj je pobio preko 400 duša na najzvјerskiji način“ ... Ovo potvrđuje i dok. br. 294 u kome se govori o stečenom isku-

718 div.:

Neprijatelj pruža žilav otpor ispred napadne grupe koja nastupa zapadno od druma. Istočna grupa, poslije kratke borbe, odbacila je neprijatelja na zapad i noću između 28. II. i 1. III. prodrla do Konjica.⁷

Sopstveni gubici: 1 mrtav, 3 ranjena.

Kod neprijatelja 7 mrtvih; zaplijenjen 1 p. t. top i 2 laka mitraljeza.

Stanje kod Mostara uglavnom bez promjene. Komunisti se povlače ispred četnika u sjevernom i zapadnom pravcu.

Četnici u napadu prfeko NERETVE južno od JABLANI-CE u sjeverozapadnom pravcu.⁸

Vazduhoplovstvo: Težište pred 718 div. shodno situaciji . kod neprijatelja. 50 borbenih letova.

Zapadna Bosna, Istočna Bosna:

Na prostoru PRNJAVOR (sjeverozapadno od BANJA LUKE) neprijatelj je pri pojavi njemačkih trupa naglo otstupio Jca jugu. Kod neprijatelja 28 mrtvih, neznatan pljen. Četnici sa prostora SARAJEVO prikupljaju se za akciju protiv komunista, 36 km južno od TUZLE.

Srbija:

Prepad na srp. polic. stanicu zapadno od MLADENOV-CA. Žičana željeznica MAJDANPEK—MILANOVAC razorenata. Istraga u toku.

Komandant Jugoistoka

(M. P.) Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

stvu — ubijanju stanovništva — u operacijama „Weiss II“. O vjerodostojnosti neprijateljskih podataka o gubicima jedinica NOV vidi u dok. br. 312.

⁷ Borbe su vodili dijelovi Prve proleterske divizije.

⁸ Protiv italijansko-četničkih kolona koje su nastupale sa pravca Mostara borbe su vodile ovog dana jedinice Druge dalmatinske brigade Druge proleterske divizije.

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 1
MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI I DOLINI NERETVE¹

Datum i čas
opreme 3. III. 1943 u 0,10 sati
prijema 3. III. 1943 u 3 sata

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 3546
Stiglo 3 marta 1943-XXI

TELEGRAM

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI² — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
i na znanje
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Br. 224/A/3.—

NOVOSTI JJ 21 SAT DNE 1 MARTA 1943-XXI

SS DIVIZIJA:

Zapadna grupa nije produžila zbog prekinutog druma 3 km
jugozapadno od Drvara. —

Istočna grupa je doprla do linije Veliki Vrh 1383 (Drvar
UQ—EO)—Potoci 1028 (Drvar US—EQ)—Uvalica (Drvar VK—
EQ). —

Jake neprijateljske formacije nalaze se još na 8 km jugo-
istočno od Drvara, na uzvisinama s obe strane rijeke Unac.³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u ar-
hivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 J/3).

² Skraćenica od Comando superiore FF.AA. „Slovenia-Dalmazia“ —
Viša komanda oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“ (što je ustvari Dru-
ga italijanska armija, sa sjedištem na Sušaku).

³ Odnosi se na Osmu krajšku brigadu Četvrte NOU divizije.

369 DIVIZIJA:

Sa svim jedinicama prešla je šumovitu planinu Čardak (Jajce VU—ŽI—DX—DV) i doprla do linije: Hotkovci (Drvar VO—VQ—DV)⁴-Prijani—(Jajce VU—DR) Malčana k. 1497 (Jajce ZN—ZP—DR) naišavšina slab neprijateljski otpor; napredovanje je bilo otežavano vrlo teškim terenom i mnogobrojnim prekidima ceste.

717 DIVIZIJA:

Neprijatelj se sa nekim jedinicama povukao u pravcu jugozapada, juga i jugoistoka, prema klancu na jugu od Trlice (Prozor NM—CS; brdo Mlične (k. 1807)⁴ (Prozor MK—NH—C-S) i k. 1541 (Prozor NH—CS) zaposjednuti su od neprijatelja⁵.

Noćni napad neprijatelja, u jačini bataljona, na Grudicu (Prozor NK—CS) odbijen je.

Nakon teških borbi divizija je doprla na liniju: Mrljevine k. 1364 (Prozor NH—CS)—Grudica (Prozor NK—CS)—k. 1118 (Prozor NM—CS)—Crni vrh k. 1206 (Prozor OJ—CS)—Mračaj (Prozor OL—CS). Pretrpljeni gubici: 2 mrtva, 10 ranjenih; naneseni: 19 izbrojanih mrtvih.

SEKTOR 749 PUKA:

Ništa značajno da se izvijesti.

718 DIVIZIJA:

Izviđački napadi iz Konjica u pravcu Rame (Prozor PL—CF) nakon što su svladali 10 prekida ceste, naišli su u blizini Pokojišta (Konjic QO—CD) na jake neprijateljske formacije koje zauzimaju uzvisine desno i lijevo od ceste.⁶

Prema obavještenjima od strane stanovništva, neprijateljske snage povukle su se iz Konjica u pravcu Prozora, noseći sobom mnogobrojne ranjenike.

Njemački gubici: 1 mrtav, 5 ranjenih.

Hrvatski: 1 mrtav, 2 ranjena.

MAJOR BOBBIO

7 prepisa:	N
— 1 Ekselenciji	
— 1 Načelniku štaba	
— 1 Zam. nač. štaba	
— 2 Operativnom odjeljenju	
— 1 Obavještajnom odjeljenju	
— 1 Kr. karabinjerima	

⁴ Mlična GL (trig. 1807)

⁵ O jedinicama NOV koje su bile na pamenutom sektoru vidi u dok. br. 5.

⁶ Kod Pokojišta (6 km sjeverozapadno od Konjica) položaje su držale jedinice Pete crnogorske brigade Treće NOU divizije.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 1 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINACA NOV U HERCEGOVINI¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 3482
Stiglo 2 marta 1943-XXI

TELEGRAM

Đatum i vcas (otpreme
prije ma 2 marta 43

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje
GUVERNERU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 2950/0p

Operativno odjeljenje
poslalo prepis Obavješt, odjelj. j
Kr. karabinjerima |
2 marta 1943-XXI

IZVJEŠTAJ OD DANA 1 MARTA U 18 ČASOVA

Sektor „Murge“

Operacije protiv velikog broja partizana porazmještenih s obje strane Neretve, prema ulazu u dolinu Drežnice, započete 23 februara, nalaze se pri završetku nakon naizmjeničnih zgoda i nezgoda, koje su jako angažovale naše trupe i formacije hercegovačkih i crnogorskih dobrovoljaca. Kolona² koja operiše istočno od Neretve, nakon što je izvela sjajan manevr zaokružavanja duž besputne strane istočno od puta Bijela—Stanovi (Prozor PH—QH—BQ—BN), danas se prvo utvr-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Odnosi se na kolonu A, koja je u svom sastavu imala 2.500 hercegovačkih četnika i Treći bataljon Pedeset šestog italijanskog puka.

dila na Klj Polju (PN—BQ) i Stajama (PN—BS), da bi zatim napala na bok partizanskog postrojenja u predjelu Jasenski Gvozd (PN—BQ).³ U kasnim popodnevnim časovima naše formacije su zauzele D. Grabovicu (PL—BQ) i Gornje Selo (PL—BN) i zatvorile u dolini Neretve veliki broj partizana, koji su na povlačenju zapalili sela i osamljene kućice u onom predjelu. U toku je čišćenje protivničkih snaga, koje su zatvorene na uzanom prostoru. Zapadno od Neretve nacionalna odjeljenja i dobrotvračke formacije, pretežno crnogorske,⁴ borili su se tri dana bez prestanka protiv znatnih partizanskih snaga snabdjevenih topovima i mnogobrojnim automatskim oružjem, koje su suprotstavile žestok otpor i često prelazile u protivnapade, i prisilile crnogorske formacije da se povuku na svoje polazne baze.⁵

Jutros su s obnovljenom snagom nastavljene ofanzivne akcije. Jedinice i gore spomenute formacije u naletu su prešle položaje: kota 1055 (Mostar PI—BH) i Jastrebinka (PL—PN—EH) skršivši otpore partizana, koje još i sada progone prema dolini Drežanke.

Vazduhoplovstvo je neumornim efikasnim i trajnim akcijama doprinijelo da dođe do sloma protivnika s obje strane Neretve. Nisu još poznati naši i protivnički gubici.

U gornjoj dolini Neretve formacije antikomunističkih dobrovoljaca zauzele su Ostrožac (Konjic QK—CD), a zatim Carski Vrh (Prozor CD), zatvorivši prilaze sa sjevera i istoka u dolinu Neretve i zadavši protivniku teške gubitke, koji se cijene, po prilici, na 500 mrtvih. Povoljne operacije koje se završavaju u dolini Neretve i najavljeni dolazak formacija Baćovića⁶ u pravcu Imotskog dozvoljavaju da se sa vredinom posmatra situacija Armiskog korpusa.

³ Na Jasenskom Gvozdu bili su dijelovi Druge dalmatinske NOU brigade Druge proleterske divizije.

* Zapadno od Neretve dejstvovala je italijansko-četnička kolona B, sastava: 2.000 crnogorskih četnika koje je doveo pukovnik Bajo Stanić i tri italijanska bataljona (Grupa Scotti: Prvi i Drugi bataljon Pedeset petog puka, Četrdeset deveti bataljon crnih košulja, brdska baterija 75/13 i baterija 105/15).

⁵ Sa italijansko-četničkim kolonama koje su nastupale od pravca Mostara vodile su borbe jedinice Druge proleterske i Druge dalmatinske NOU brigade.

⁶ Petar Baćović, major bivše jugoslovenske vojske, komandant četnika u Hercegovini, krenuo je sa svojim četnicima, kojih je bilo u početku ofanzive oko 2.700. 1 marta iz Dičma u pravcu Imotskog.

SEKTOR „MESSINA”

U toku dana 28 februara, lak pritisak ustanika na centar hrvatskog rasporeda prema Cerovu Dolcu (Mostar MH—AV) zadržan.⁷

Jučer, 28 februara, u popodnevnim časovima, ustaške jedinice su zauzele kotu 736 (Jurina Gl. CI—IH—AT).

Protivnički gubici pretrpljeni 28 februara uslijed vazduhoplovnih akcija bili bi otprilike 100 mrtvih. Službeni hrvatski gubici u toku 1 marta: 5 mrtvih i 3 ranjena.

Na Pelješcu zapažena je pojava partizanske grupe od, otprilike, 150 naoružanih u zoni G. Vrzugica⁸ (Korčula XT—GZ). Čišćenje je u toku.

SEKTOR „MARCHE” I KOTOR

Obična djelatnost.

VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST

Veoma intenzivna. U toku čitavog dana vazduhoplovstvo je, bombardovanjem, obasipanjem malim bombama i mitraljičnjem, neumorno pomagalo akciju kolona koje operišu istočno i zapadno od Neretve. Vedro. U nula časova 2 o. m. predajem komandu Armijskog korpusa Ekselenciji generalu Piazzoni.

GENERAL NEGRI

\

⁷ Pritisak su vršili dijelovi Devete dalmatinčke NOU divizije. -
⁸ Gornja Vrućica

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA" OD 2 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹

POVJERLJIVO

4. III. 1943

Njemački štab za vezu
pri

' Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija—Dalmacija"
Pov. br. 401/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"

Operativno odjeljenje

Br. 3693
riimljeno 5 marta 1943

Sjedište, 4. III. 43.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—
DALMACIJA"

OPERATIVNO ODJELJENJE
OBAVJEŠTAJNO ODJELJENJE

S j e d i š t e
2. III. 43:

Hrvatska: Vrijeme mutno. Upotreba vazduhoplovstva organi-
čeno mogućna. Neprijatelj pred SS-div. drži položaje,
a pred 369. div. otstupa opštim pravcem GLAMOĆ—
LIVNO, obezbjeđujući se zaštitnicama. Potvrđena je
vijest o oskudici hrane kod ustanika na prostoru
LIVNO—MOSTAR. Težište borbi sjeverno od PRO-
ZORA.

SS-div.:

Prodor glavnine Zapadne grupe drumom ka GRA-
HOVU,² uslijed izgrađenih jakih prepreka južno od
DRVARA, neće uslijediti prije 3 marta. Dijelovi vrše
obilazak istočno da bi poslije izbili na drum jugoza-
padno od GRAHOVA i time ubrzali napredovanje
glavnine (naročito motorizovanih dijelova).

Jak neprijatelj" na visovima s obje strane UNCA, 8
km jugoistočno od DRVARA.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi
Vojnoistoriskog instituta (kut 3 c/4).

² Bosansko Grahovo

³ Odnosi se na Osmu krajišku brigadu Četvrte NOU divizije.

Istočna grupa, u pročešljavanju na jug, izbila na liniju VELIKI VRH—POTOCI — 4 km južno od JAVORNIKA.

Namjera: Produženje prodiranja ka GRAHOVO—LIVNO, pročešljavanje istočno od linije DRVAR—GRAHOVO opštim pravcem na jug.

369 div.:

Probijanje, uz velike terenske teškoće i mnogobrojne drumske prepreke, kroz pošumljenu planinu s obje strane MLINIŠTA i izbijanje na liniju HOTKOVCI—PRIJANI—ALAKO VRH, održavajući samo slab dodir s neprijateljem. Prethodnica je imala noću 2 marta kod GLAMOČA i u daljem prodiranju na sedamnaestom kilometru sjeverozapadno od LIVNA sukob s neprijateljem. Bliži podaci nedostaju. Od 26 do 28 februara neprijatelj je imao 146 mrtvih.⁴

Namjera: Dalje prodiranje sa težištem na drumu za GLAMOČ i zapadno, da bi se obuhvatio neprijatelj ispred SS-divizije.

717 div.:

Neprijatelj istočno od druma VAKUF⁵—PROZOR izmakao. Noćni napadi neprijatelja u jačini bataljona osam kilometara jugozapadno od G. VAKUFA odbijeni. Divizija je pod borbom izbila na liniju 1464—1236—PIDRIS—1206—MRACAJ. Gubici: Nijemci: 2 mrtva, 10 ranjenih. Kod neprijatelja konstatovano 19 mrtvih.

Namjera: Producenje napada sa težištem na sjevernom krilu, gdje će se dovesti glavnina 749 grenad. puka.

718 div.:

Glavnina borbene grupe stigla u KONJIC. Obezbeđujući dijelovi ostavljeni na IVAN SEDLU i visovivima zapadno od druma. Sopstveni tenkovski napad u pravcu RAME po savladivanju deset drumskih prepreka naišao je na neprijatelja na šestom kilometru sjeverozapadno od KONJICA.⁶ Komunisti sa prostora KONJICA otstupili djelimično u pravcu PROZORA. Opasnost probroja na sjever izgleda da više ne postoji. Gubici: Nijemci: 1 mrtav, 5 ranjenih. Hrvati: 1 mrtav, 2 ranjena.

Namjera: Kao i dosada.

⁴ Nijemci su u gubitke jedinica NOV računali i neboračko stanovništvo koje su ubijali. Vidi dok. br. 168 i 312.

⁵ Gornji Vakuf

⁶ Odnosi se na Petu crnogorsku brigadu Treće NOU divizije.

Situacija kod Mostara: uglavnom bez promjene. Italijanijavljaju da neprijatelj daje žilav otpor njihovom napadu otplike 8 kilometara južno od DREZNICE.⁷ Italijanska izviđačka djelatnost iz SINJA; pravac nije javljen.

Vazduhoplovstvo:

Tučenje naseljenih mjesta 8 km istočno od PROZORA. Na osnovu dosadašnjih podataka iz avionskih snimaka o KOLAŠINU nije se moglo konstatovati postojanje aerodroma. Prema snimcima izgleda da postoje aerodromska postrojenja na prostoru NIKSIC, PODGORICA, DREANE.⁸ Izviđanje se produžuje. 11 borbenih letova.

Srbija:

Vrijeme: Nepromijenjeno.

Radi odmazde za 4 ubijena pretsjednika opština kod POZAREVCA strijeljano 40 lica. Pojedinačni manji prepadi. Bugarska p. a. baterija od 8,8 sm otišla je iz Borskog rudnika. Zaštitu vrši 5. bugarska p. a. baterija od 2,2 sm (10 topova).

Komandant Jugoistoka

(M. P.) Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

⁷ Južno od Drežnice položaje su držale jedinice Drugе dalmatinske brigade Drugе proleterske divizije.

⁸ Berane

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
2 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI I U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 3616
Stiglo 4 marta 1943-XXI

Načinjeno 7 prepisa:	D a t u m ič	otpreme 3.III.1943
1 Ekselenciji		23.55
1 Načelniku štaba		prijema 4.III.1943
1 Pomoć. Nač. štaba		2.15
2 Oper, odjeljenju		
1 Obavj. odjeljenju		
1 Odj. telekomunikacije		

OD GRUPE BOBBIO

KOMANDI SUPERSLODE -«- OPERATIVNOM ODJELJENJU
i, na znanje
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 232'A/3

VIJESTI U 21 SAT DNE 2 MARTA 1943-XXI

SS DIVIZIJA:

Zapadna kolona doprla je do Prekaje (Drvar UM—VO—EK) s vladavši slabi neprijateljski otpor.

Istočna grupa nalazi se u zoni Poljice (Drvar UQ—US—EK). Opažen je neprijatelj u zoni Resanovci (Knin TI—TL—EH)— Vidovo Selo (Knin UH—UK—EK). Prvog marta jedna njemačka kolona za skupljanje vojnog materijala bila je napadnuta od oko 500 partizana na 40 km južno od Bos. Krupe.

Jedan ranjenik uspio je pobjeći.

O ostalim dijelovima kolone nedostaju vijesti.²

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 17 1/3).

² U operaciskom dnevniku Šeste krajške brigade o rezultatu napada na ovu neprijateljsku kolonu piše sljedeće: „1 marta čete II bat

369. DIVIZIJA:

Neprijatelj se povlači prema jugu. Izviđačka grupa iznenadnim napadom zauzela je Glamoč.

Glavnina divizije stigla je u Vaganj (Drvar VO—VQ—DR) — Medena Selišta (Drvar VS—DP)—Matrag k. 1413 (Jajce ZN—DP) — Cigansko Polje (Jajce ZP—ZR—DP) — k. 1541 (Jajce ZR—DP).

Neprijateljski gubici: 124 mrtva, 7 zarobljenih i 1 dezerter. Plijen: 2 mitraljeza, 2 p. mitraljeza, 14 pušaka, 5 rezervnih cijevi za mitraljez, 219 protivkolskih granata, 500 pješadijskih metaka, nekoliko granata od 10 sm, bombe od 8/12 sm, 20 konja, 10 kg eksploziva.

Sjedište Komande divizije u Glamoču.

717. DIVIZIJA:

Neprijatelj napada sa zapada u pravcu k. 1081 jakim formacijama.³

II bataljon 737. puka opkoljen je u Gradini (Prozor NK—CS) od neprijatelja jačine oko 1.000 ljudi.⁴

I bataljon 737. puka, hitno prebačen iz D. Vakufa, trebalo bi da se pobrine za oslobođenje.

Odbijeni su neprijateljski napadi u zoni Pidriš (Prozor NM—CS). Napredovanje u pravcu Prozora nije se produžilo zbog žilavog neprijateljskog otpora.

Neprijateljski gubici: 45 prebrojanih mrtvih, među kojima je jedan komesar. O pretrpljenim gubicima nije još javljeno, ali su značajni u opkoljenom bataljonu.

718. DIVIZIJA:

Opća situacija nepromijenjena. U toku je reorganizacija grupe Annacker, da bi produžila u pravcu Rame (Prozor OL—CF).

MAJOR BOBBIO

VI brig. u zasjedi na cesti. Bosanska Krupa—Bosanski Petrovac ubile su 51 nepr. vojnika i ranile 32, i zarobile 10 nepr. vojnika. Ubijen je 1 njem. oficir i 1 je zarobljen. Uništeno je 8 teretnih kamiona, 1 tenk, 1 oklopna kola, 2 luksuzna auta, 2 motocikla i preko 1000 l benzina. Među kamionima uništen je 1 veliki kamion „pokretna radionica”. Zaplijenjeno je 5.000 metaka, 29 pušaka, 3 strojnica, 3 puškomitraljeza, 8 pištolja, 1 protivkolski mitraljez, mnogo cipela, šinjela, bombi, koporana, čakšira, čebadi, šatorskih krila, fišeklija, torbica, 2 konja i 1 kola i druge opreme...” (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1/5. k. 767). O ovom napadu vidi i u dok. br. 2a

³ Odnosi se na jedinice Treće krajiške brigade Prve proleterske divizije i Četvrte proleterske brigade Druge proleterske divizije. Vidi dok. br. 15.

⁴ Isto

DNEVNI IZVEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 2 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Predmet wt.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

TELEGRAM

Br. 3542
Stiglo 3 marta 1943-XXI

\ otpreme 2/3/43 20,50
Datum i čas | prijema 3/3/43 2,15

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje

KOMANDI VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJE-
NJE — DUBROVNIK

KOMANDI PJESADISKE DIVIZIJE „MESSINA“—„MAR-
CHE“—„MURGE“—„EMILIA“

KOMANDI VAZDUHOPLOVNE GRUPACIJE MOSTAR

Br. 2986/Op.—

IZVJEŠTAJ OD DANA 2 MARTA U 18 ČASOVA

AKTIVNOST USTANIKA

Gro partizanskih formacija, koje su potučene u dolini Ne-
retve, pobjegao je i ponovo prešao dolinu Drežanke.²

Grupe ustanika zapažene su u zoni Rakitno (Mostar MH—
BL).

Vazduhoplovstvo je ustanovilo intenzivan pokret naoruža-
nih ljudi, snabdjevenih kolima i teglećom stokom, u zoni Imot-
ski, Posušje i Grude (Kći—BD).³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 G'6).

* U ovo vrijeme u dolini Drežanke nalazile su se samo jedinice Druge dalmatinske NOU brigade Drugе proleterske divizije.

¹ Na sektoru Imotski, Posušje i Grude nalazile su se jedinice De-
vete dalmatinske NOU divizije.

SEKTOR „MURGE”

Antikomunističke dobrovoljačke formacije iz Carskog Vrha (Prozor PL—CD) stigle su i zauzele Jablanicu.

Kolona A⁴ istočno od Neretve, nakon što je zauzela Grabovicu (Prozor PI—BS), nastavlja sa jednim dijelom svojih snaga prema sjeveru da bi se spojila sa antikomunističkim dobrovoljcima iz Jablanice.

Kolona B⁵ zauzela je stanicu i naselje Drežnicu, te proširila svoj nadzor do Perutca (OL—BN), koji je danas poslije podne zauzela nakon što je uklonila ostatke protivničkih otpora.

Preduzimaju se mjere za zatvaranje doline Drežanke i doline Neretve sa glavnim dijelom kolone A.

Kolona B biće — čim bude moguće — odvojena da bi se stavila pod komandu divizije „Messina” u zoni Široki Brijeg.⁶

Dosad utvrđeni gubici 1 i 2 marta:

Kolona „A” antikomunističkih dobrovoljačkih odreda 65 što mrtvih što ranjenih, jedan mitraljez i 3 puškomitraljeza.

Još nije javljeno o gubicima kolone B.

U Konjicu pognuli oficir, o kome je javljeno u izvještaju od 26/11, jeste potporučnik NARDONE Angelo.

Danas po podne, 2⁸marta, stiglo je u zonu Mostar 1500 Hercegovaca⁷ iz D. Glavatićeva (Konjic SX—BN), koji će biti upućeni u mjesto Pasičina (LI—AL), pod komandu divizije „Messina”.

SEKTOR „MESSINA”

Jučer popodne, 1 marta, pojačani protivnički pritisak⁸ potpuno zadržan prema koti 369 Mostar (Kl—AT), na lijevom krilu hrvatskog rasporeda.

U toku su akcije za zauzimanje položaja: kota 604⁹ M. Kruševica i kota 831 Trstike (IH—AT).

SEKTOR „MARCHE” I KOTOR

Obična djelatnost.

VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST

Intenzivna mada je bila ometana, naročito ujutro, nepovoljnim atmosferskim prilikama.

⁴ Sastav kolone A vidi u dok. br. 170, prim. 2.

³ Sastav kolone B vidi u dok. br. 170, prim. 4.

⁶ Vidi dok. br. 178 i 196.

⁷ Odnosi se na četnike iz Hercegovine.

⁸ Napade su vršile jedinice Devete dalmatinske NOU divizije.

» Na karti 1:100.000 ne postoji k. 604, već k. 804.

Izvršena su oružana izviđanja u dolini Neretve, u dolini Drežanke, u zoni rudnika i u zoni Posušje—Imotski.

Bombardovanja na Pocrtu (Mostar LI—BD) Greda (IH—AT) u zoni Ružići (LI—AX) i u gornjem kraju doline Drežanke. Vedro i jaki udari vjetra na mahove.

General PIAZZONI

7 prepisa:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Kr. karabinjere

BR. 174

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 3 MARTA 1943 GOD. O
PRAVCIMA NASTUPANJA NJEMAČKE 717 I 718 DIVIZIJE
I NAREĐENJE DA SE NIJEMCIMA ONEMOGUĆI ULAZAK
U MOSTAR¹

V. P. 10, 3 mart 1943 — XXI

TELEGRAM U POLASKU

OD KOMANDE SUPERSLODE

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARM. KORPUSA

Br. 3585. U vezi sa vašim današnjim br. 3206.

Prvo. Vrhovna komanda se već zauzela da se poznati sporazumi sa O. K. W.², naročito u pogledu koordinacije te komande za operaciju u gornjoj dolini Neretve, u potpunosti i hitno sprovedu.

Drugo. Iz obavještenja O. B. S. O.³ od 2 o. m. proizlazi da bi jedinice 718 divizije trebalo da udaraju od Konjica ka sjeveru da bi s leđa napale partizanske snage koje su raspoređene u zoni Prozor i suprotstavljaju se prethodnici 717 divizije, raspo-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3).

² Oberkommando der Wehrmacht — Vrhovna komanda oružane sile
³ Oberbefehlshaber Süd—Ost — Vrhovni komandant Jugoistoka (Balkana)

ređenoj južno od G. Vakufa. Možete utvrditi granice ove operacije preko oficira za vezu. Eventualni pokret na Mostar se predviđa samo po završetku ove akcije i pošto partizanske snage budu eliminisane iz doline Rame.

Treće. Stoga su, zasada, operacije njemačkih trupa ograničene sjeverno od poznate linije, a biće vremena za intervenciju u željenom smislu i jedne i druge Komande.

Četvrto. Na svaki način produžite da se suprotstavljate pokretu njemačkih trupa na Mostar, potvrđujući naredbu Vrhovne komande da zbog sigurnosti Mostara i rudnika moraju da nastave sa pomaganjem naših trupa.

GENERAL ROBOTTI⁴

BR. 175

IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ
KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 3 MARTA 1943 GOD. O PRAVCIMA NASTUPANJA
SS „PRINZ EUGEN“, 369 I 718 NJEMAČKE DIVIZIJE¹

POVJERLJIVO

3. III. 1943

Sjedište, 3. 3. 43

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“	Operativno odjeljenje
Pov. br. 387/43 (II)	Br. 3580
	Primljeno 3 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e

Naknadni izvještaj uz pov. br. 387 od 2. III. 43

SS-divizija: Namjera:

Napad pravcem BOS. GRAHOVO sa težištem desno; produženje procešljanja opštim pravcem na jug.

⁴ General Mario Robotti bio je komandant Više komande oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija“.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

369 divizija: Namjera: Producenje napada na PROZOR, u dalmjem toku obrazovanje jakog sjevernog krila, u sadejstvu sa 718 div., da bi se spriječili pokušaji • neprijateljskog prodora na sjever.

718 divizija: Namjera": Obezbjedenje KONJICA, sa dijelovima prođor na sjever, da bi se sa sopstvenog desnog krila upalo u pozadinu neprijatelja. U daljem toku obrazovanje jakog sjevernog krila, odgovaraće sadejstvo sa 717 div.

Cilj: Uništenje jake neprijateljske grupe² između 717 i 718 divizije, tek poslije toga prođor ka MOSTARU.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

BR. 176

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" OD 3 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE'

POVJERLJIVO

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija"	Operativno odjeljenje
Pov. br. 406 43	Br. 3730
	Primljeno 5 marta 1943

5. III. 43

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

Dnevni izvještaj od 3. III. 1943.

Akcija Weiss Mostar. Neprijatelj otstupa ispred SS-divizije. Jake borbe kod 717 pješ. divizije.

* Odnosi se na Udarnu grupu Vrhovnog štaba NOV i POJ.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta • (kut. 3 c/4).

SS-div.:

Zapadna grupa 3. III zauzela BOS. GRAHOVO.
Istočna grupa stigla u POLJICE (19 km istočno-jugoistočno od DRVARA). Neprijatelj na prostoru RE-SANOVCI—VIDOVO SELO (8 km jugoistočno² od DRVARA) nastoji da izmakne na jugozapad.

369 div.:

Izviđački bataljon 3. III u 10.40 čas. zauzeo LIVNO. Glavnina div. uz slab dodir s neprijateljem izbila na liniju MEDENA SELIŠTA—MATRAG (1413) — M. VITOROG (1747).

Neprijatelj pred cijelim frontom naglo otstupa na jug.³ Neprijateljski gubici: 124 mrtva, 7 zarobljenih (poslije saslušanja biće strijeljani), 1 bjegunac. Plijen: 2 teška mitraljeza, 2 laka mitraljeza, 14 pušaka, 5 mitraljeskih cijevi, 219 p. t. granata, 5500 metaka pješ. municije, izvjestan broj granata od 10 sm, 2 konja i 10 kg eksploziva.

717 div.:

Neprijatelj napada sa jačim snagama zapadni bok borbene grupe na 1 km jugoistočno od VOLJICE. Skupljanje neprijatelja ispred istočnog krila. Odbijeni su lokalni neprijateljski napadi neposredno zapadno od nastupnog druma u predelu PIDRISA.⁴ Prvi bataljon 737 puka pridat kao pojačanje (za obezbjedenje BUGOJNA). Kod neprijatelja konstatovano 45 mrtvih, od tih 1 komesar..

718 div.:

Opšta situacija bez promjene. Nema znakova za pokušaje neprijateljskog proboja na sjever u pravcu KISELJAKA.

Situacija kod Mostara: Italijani i četnici zauzeli DREZNICU. Komunisti se povlače dolinom DREZNICE na zapad.

Vazduhoplovstvo: 48 borbenih letova sa težištem pred 717 pješ. div. Uspešan napad sa bombama i avionskim oruđima na neprijateljske položaje 8 i 12 km jugozapadno od G. VAKUFA. Sest izviđačkih letova.

¹ Na karti: 14 km jugozapadno.

² Raspored jedinica NOV na pravcima nastupanja SS divizije „Prinz Eugen“ i 369 divizije vidi u dok. br. 177, prim. 2.

³ Raspored jedinica NOV između Prozora i Gornjeg Vakufa vidi u dok. br. 177, prim. 8 i 9.

Zapadna Bosna:

U ugлу između UNE i SANE ponovo su konstatovane komunističke grupe. 14 km jugoistočno od BOS. KRUPE jače bande izvršile prepad na zadnje odjeljenje (jačine 40 ljudi) SS-divizije. Detaljniji izvještaji nedostaju.⁵ Željeznički most 4 km sjeveroistočno od JAJCA (pruga BANJA LUKA—JAJCE) razoren. Organizacija Todt dovešće ga u ispravno stanje za 4—8 sedmica.

Srbija:

Iz političkih motiva ubijeno više Srba. Pojedinačne aktivne bande na planini KOSMAJU i RUDNIKU (sjeverno i južno od ARANĐELOVCA).⁶ Razoreno 15 opštinskih ureda. Po izvještaju kontraobavještajne službe, 24 II kod ČAČKA spušteni su padobranom bivši jugoslov. podoficiri sa novim šiframa za Dražu Mihailovića — komandanta područja srednje Srbije. Draža Mihailović namjerava da izmijeni šifru za radiotelegrafske saobraćaj. Dijelovi borbene škole (za obuku bugarskih nižih starješina) stigli u NIS.

Komandant Jugoistoka

(M. P.) Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

⁵ Vidi dok. br. 172, prim. 2.

⁶ Odnosi se na Prvi šumadiski NOP odred.

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
3 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I PRO-
ZORA I U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM

Datum | prijema: 5. III. 1943
| otpreme: 4 m 1943 u 22 2Q sati

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 3688
Stiglo 5. III. 43

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

i na znanje:

ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 243/A/3

VIJESTI U 21 SAT DNE 3 MARTA 1943

SS divizija: Zapadna grupa, odbijajući jake neprijateljske formacije² u pravcu Livna, doprla je u 16 sati u Bos. Grahovo (Drvar TP—AP) i u 20 sati sa glavninom na liniju: Bos. Grahovo—V. Tičev (Drvar UM—DV) i uzvisine Knin i Kuk (Drvar UO—DX). Istočna grupa doprla je u zonu M. Kik (Drvar US—DV), V. Kik (Drvar US—DV), Rore (Drvar VH—VK—

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 J/2).

² U ovo vrijeme, pravac Drvar—Bosansko Grahovo, branila je Deseta krajiska brigada; na pravcu Drvar—Rore—Glamoč bila je Osma krajiska brigada; na pravcu Drvar—Rore—Bosansko Grahovo bila je, dijelom Četvrta krajiska hrigada, sa Drugim bataljonom Sedme krajiske brigade; ostale snage Sedme krajiske brigade imale su zadatku da brane pravac Glamoč—Livno i pravce koji su izvodili sa sjeverozapada između Glamoča i Kupresa; Deveta krajiska hrigada zatvarala je pravac Kupres—Sujica, a dijelom snaga bila je prema Jajcu. Vidi dok. br. 64.

DV) odbivši Četvrtu komunističku brigadu³ prema Šator Planići (Drvar US—VH—DT—DR) nakon teških borbi.

369 divizija: izviđačka grupa okupirala je Livno, ne naišavši na neprijateljski otpor.

Prema obavještenjima od strane stanovništva, neprijatelj se navodno premjestio u zonu Tomislav Grad⁴ (Livno XP—CF) sa 2000 ljudi;⁵ moral vrlo poljuljan.

Roem⁶ Sedma komunistička brigada navodno se povlači na Kupres (Livno XR—XT—DE). Roem Deveta brigada u zoni Babici (Jajce XP—DT) — Vagan (Jajce XN—DR).⁷

Glavnina divizije doprla je desnim krilom u Glamoč (Jajce VU—DL), a centrom i lijevim krilom u V. Slovinj (Jajce ZN—ZP—DH), Đukića Koš (Jajce ZR—DH), Hajdukovu Glavu k. 1354 (Jajce ZT—DL).

Nanijeti gubici: 9 mrtvih, 27 ranjenih. Oslobođeno 100 domobrana i 120 talaca.

Plijen: 18 pušaka, 1 mitraljez, 24 artiljerijske i pješadijske cijevi.

717 divizija: jake neprijateljske formacije, sa artiljerijom i p. a. artiljerijom, nalaze se pred jugozapadnim i istočnim frontom divizije.⁸

Zapažene su nove neprijateljske grupe u zoni Oglavak 1517 (Prozor MK—CU) sa teškim oružjem.⁹

U toku čitavog dana žilave borbe.

* Pretrpljeni gubici dne 2 o. m.: 51 mrtav, 83 ranjena, 21 nestalo, 31 zamrznut.

Nanijeti gubici: 31 mrtav je izbrojan, a pretpostavlja se da ih je još 250; mnogobrojni ranjeni. -

* Odnosi se na Četvrtu krajišku brigadu Pete NOU divizije.

* Duvno

⁴ Vjerovatno se odnosi na izbjeglice i ranjenike koji su se povlačili u pravcu Prozora.

⁵ Redakcija nije uspjela da objasni značenje ove riječi.

⁷ Raspored Sedme i Devete krajiške brigade vidi u prim. 2.

⁸ Jugozapadno od Gornjeg Vakufa držali su položaje Osma brigada 1 jedan bataljon Šesnaeste brigade Sedme NOU divizije i dva bataljona Treće krajiške brigade Prve proleterske divizije; južno — Druga i Četvrta proleterska brigada Druge proleterske divizije, Sedma brigada Sedme NOU divizije i dva bataljona Treće krajiške brigade Prve proleterske divizije; jugoistočno — Prva proleterska, Treća sandžačka brigada Prve proleterske divizije i Prva dalmatinska brigada Treće NOU divizije.

⁹ Na sektoru Oglavka nalazili su se Osma brigada i jedan bataljon Šesnaeste brigade Sedme NOU divizije i dva bataljona Treće krajiške brigade Prve proleterske divizije.

U toku noći jaki neprijateljski napadi sa jugoistoka i istoka protiv lijevoga krila koje se povuklo na liniju: k. 900 (Prozor NM—CS) — Orlišće (Prozor Ol—CU) — k. 909 (Prozor 01¹—CU).¹⁰ U toku je neprijateljski napad sa istoka protiv G. Vakufa. Upotrijebljene su sve rezerve.

Ustanovljena je prisutnost neprijateljskih snaga i u zoni 5 km sjeverozapadno od G. Vakufa.¹¹

Prema obavještenjima od strane zarobljenika, navodno pri dolaze pojačanja iz zone Livna.

Desno njemačko krilo drži liniju: k. 1002 (Prozor NH—CU) — Osredak k. 1081 (NH—CU) — k. 1312 (NK—CS) — k. 1118 (NM—CS).

749 puk: jedan bataljon je dopro u zonu G. Vakufa i u zonu sjeverozapadno.

718 divizija: sa 724 lovačkim pukom očistila je zonu sjeverozapadno od ceste Ivan Sedlo—Konjic do linije: Lisin (Konjic RK—CM) — Bulatović (RH—CK) — Kukavice (QO—CK) ne naišavši na neprijateljski otpor.

Grupa Annacker: otpočela je napad u pravcu Podhum (Prozor QH—CK), Ostrožac (Konjic QK—CD) i doprla do linije: k. 395. (Konjic QO—CF) — Grabovci (QO—SF) — Kralupi (QO—CF) — Sv. Petka 262 (QO—CD) naišavši na slab neprijateljski otpor.

Major Bobbio

7 prepisa

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. gl. štaba
- 1 Zam. nač. gl. štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

¹⁰ O jedinicama koje su vršile napade vidi u prim. 8.

¹¹ Vidi prim. 8 i 9.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 3 MARTA 1943 GOD. O PRIPREMAMA ZA IZVOĐENJE OPERACIJA PROTIV JEDINICA DEVETE DALMATINSKE NOU DIVIZIJE¹

Predmet:

ŠIFROVAM TELEGRAM

"-' | prijema

Datum i otpreme: 3 marta 1943/XXI

OD TAKTIČKE KOMANDE ŠESTOG ARM- KORPUSA

SUPERSLODI

Br. 3216 op.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 3640

Stiglo 4-III-43

- 1) — Pošto je riješena situacija na sektoru Drežnica, vrši se novo pregrupisavanje snaga, radi izvođenja operacije na sektoru divizije „Messina“ u cilju uništenja dalmatinskih brigada koje vrše pritisak na front iste divizije, pomoću obuhvatnog manevra od Širokog Brijega i Pasičine (LI—AL). Za zatvaranje izlaza iz doline Drežanke ostaje 111/56 puk sa formacijama V. A. C. iz kolone „A“, koja je potpisnula jedinice prema sjeveru u pravcu Jabolnice.
- 2) — U operacijama divizije „Messina“ učestvovaće sljedeće /jedinice: od Širokog Brijega kolona Scotti — ranija kolona „B“, koja je operisala zapadno od Neretve, sastavljena od I i 11/55 pješadijskog, 49 batalj. crn. košulja, brdska baterija 75/13 i baterije od 105/15, sa još oko 2000 Crnogoraca; iz zone Pasičina oko 1500 V. A. C. koji su 2 marta stigli u Mostar iz Glavatičeva. Pokreti u cilju prikupljanja trupa i formacija M. V. A. C.^s moći će biti završeni do 5 marta.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 25 A5).

² Milizia volontaria anticomunista — Protivkomunistička dobrovoljačka milicija — sastavljena uglavnom od četnika Draže Mihailovića.

3) — Generalu Spicacci, komandantu divizije „Messina”, povjerio sam komandu nad operacijama koje će vjerovatno otpočeti 6 marta.

GENERAL PIAZZONI

4 mart 1943/XXI

Dešifrovaо: poruč. BIASI — poruč. SARDOS — poruč. SIRCA
Dato na pregled Načelniku štabа.

Dato na pregled Pomoć. nač. štaba.³

BR. 179

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 3 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUZANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 3672
Stiglo 4 marta 1943-XXI

Datum	otpreme
i	prijema 4. III. 1943
čas	u 5 časova

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — TAKTIČKOM ODJELJ.

ZA KOMANDU SUPERSLODE — Operativno odjeljenje

j na znanje.

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3218/Op.

Prepisa učinjeno 8:

Prepsu demej 1 za Ekselenciju

I za Ekspediciju I za Načelnika štaba

I za Naczelnika sztaba I za Pomoćnika načelnika štaba

³ Ispod ove rečenice napisano je crvenom olovkom: „Obavijestiti Nijemce i XVIII“. Na posebnom papiru, koji je priložen uz original, napisana je crnim mastilom, na italijanskom jeziku, sljedeća primjedba: „V. P. 10, 4. III. Izgleda mi da je dobro obavijestiti Nijemce i XVIII. Nije li momenat da se kaže VI da vodi računa o Baćoviću! A ko ga izvještava?“

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut 18 C/6).

2 za Operativno odjeljenje
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za Odjeljenje telegrafskog
saobraćaja
1 za Komandu kr. karabinjera

IZVJEŠTAJ OD 3 MARTA U 18 ČASOVA

Sektor „Murge“:

Garnizon u Konjicu izvještava da je njemačka kolona neodređene jačine otputovala danas, 3 marta, za Mostar.²

Antikomunističke formacije koje operišu na sjeveru nakon teške borbe zauzele su Ramu (Prozor PL—CF) i završile zauzeće Jablanice, gdje je bilo oslobođeno 100 italijanskih ranjenih vojnika.

Kolona M. V. A. C.³ bačena jučer, 2 marta, u pravcu sjevera, na lijevu obalu Neretve, u cilju gonjenja ustaničkih grupa, izgubila je dodir sa komorama zbog prekida mosta Karaula (PL—BU).

U toku je postrojenje snaga i zatvaranje doline Drežanke i prikupljanje jedinica i formacija kolone (B), koje su određene za diviziju „Messina".⁴

Ukupni gubici od 23 februara do danas, 3 marta: Italijana: jedan mrtav i 12 ranjenih;

M. V. A. C.: 153 mrtva i 60 ranjenih;
Crnogoraca⁵: 43 mrtva i 30 ranjenih.

Gubici milicije utvrđeni na bojnom polju: 643 mrtva, od kojih je preko 500 nanijela kolona Đurićevih četnika o kojima je javljeno u biltenu od prvog marta.

Zaplijenjeno 10 puškomitrailjeza i 40 pušaka.

Sektor „Messina“:

Jučer po podne, 2 marta, ustaške jedinice su zauzele kotu 804 M. Kruševica i kotu 831 Trstike (Mostar IH—QT).

Na poluostrvu Pelješac u toku je čišćenje zone G. Vrućica (Korčula XT—OZ).

Sukob u zoni Privalj (NH—BD). Jedna formacija od tri bombardera iznenadno je napala skupinu od po prilici 200 par-

* Jedinice 718 njemačke divizije pokušale su 2 marta da se probiju iz Konjica u pravcu (Mostara, ali su kod Pokočića (na 6 km sjeverozapadno od Konjica) naišle na snažan otpor jedinica Pete crnogorske NOU brigade. Ova divizija uspjela je da u toku 3 marta dostigne na liniju Barmiš, Kralupi, Mravinjak (6 km sjeverozapadno od Konjica).

⁵ Odnosi se na kolonu A. Njen sastav vidi u dok. br. 170, prim. 2.

⁴ Vidi dok. br. 178 i 196.

⁵ Crnogorski četnici

tizana na položaju Glavica (MK—BD), na koje je sasula čitav teret bombi i zatim ih mitraljirala nanijevši im teške gubitke.[®] Sestor „Marche“ i Kotor:

Obična djelatnost.

Važduhoplovna aktivnost:

Intenzivna i neprekidna tokom čitavog dana.

Oružana izviđanja u dolini Neretve, dolini Drežanke, dolini Rame, u zonama Prozor, Tomislavgrad,⁷ rudnici Zagvozd.

Izvršena su mnogobrojna bombardovanja, obasipanja malim bombama i mitraljiranja.

Tri snabdijevanja vazdušnim putem u Jablanici i jedno u Konjicu.

Nebo je vedro.

GENERAL PIAZZONI 18000303

BR. 180

ODOBRENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 4 MARTA 1943 GOD. ZA IZVODENJE OPERACIJA PROTIV JEDINICA DEVETE DALMATINSKE NOU DIVIZIJE¹

Predmet: rzb.

Šifrovani brzovaj

V. P. 10, 4 mart 1943-XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI VI ARM. KORP.

i na znanje:

KOMANDI XVIII ARM. KORP.

Br. 3640

Odgovor na telegram 3216 od 3 t. m.² Odobravam pretstojeću operaciju, koju je naredila ta komanda, protiv dalmatinskih partizanskih brigada koje vrše pritisak na sjeverozapadni front „Messine“. Ukazujem ipak na potrebu da ta operacija bude koordinirana sa pokretima poznate kolone Baćović,³ ostvarujući sa ovom sigurne veze bilo neposredno bilo preko XVIII arm. korp.

General Robotti

Šifrirao: maj. Manfreda

⁶ Položaje na Privalju i Glavici držale su vjerovatno jedinice Treće dalmatinske brigade Devete dalmatinske NOU divizije.

⁷ Duvno

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 25A/2).

⁵ Vidi dok. br. 178.

³ Ova kolona krenula je 1 marta iz Dicma u pravcu Imotskog i Mostara.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 4 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹

Povjerljivo

Sjedište, 5. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija“
Pov. br. 414/13

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 3785
Primljeno 6 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje Obavještajno odjeljenje

Sjedište

4. III. 43: Hrvatska:

Neprijateljski pritisak pred 717 div. pojačan.

SS-div.:

Zapadna grupa odbacila neprijatelja na jug i jugo-zapad i sa glavninom izbila na liniju BOS. GRAHOVO — V. TIČEVO. Mot. dijelovi prodrli dalje drugom BOSAN. GRAHOVO u pravcu LIVNA. Nema još izvještaja o stizanju na cilj.

Istočna grupa je 4 km sjeverno od RORA odbacila neprijatelja na jug (IV komunističku brigadu)² i stigla na prostor s obje strane RORA.

Namjera: Nastupanje kao i dosada, pravac LIVNO.

369 div.:

U nastupanju na jug, bez znatnijeg neprijateljskog otpora, izbila na liniju MEDENA SELIŠTA — ZAJARUGA — DUKICA KOŠARA — LOVRIČA KOŠARA.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/4).

<p>Deutscher Verbindungstab zum Comando Superiore FF.AA. <u>"Slovenia-Dalmazia"</u> Bef. Igb. Nr. 414/43 geh.</p> <p>An das Comando Superiore FF.AA. "Slovenia-Dalmazia" Operationsbüro Informationsbüro Standort</p> <p><u>4.3.43: Kroatien</u></p> <p>Zunehmender Feinddruck vor 717. Div.</p> <p><u>West-Div:</u> Westgruppe warf Feind nach Süden und Südwesten und erreichte mit Masse Linie BOS.GRAHOVO - V.TICEVO. Mot. Teile auf Straße BOS.GRAHOVO Richtung LIVNO weiter vorgestossen. Erreichtes Ziel steht noch aus. Ostgruppe hat 4 km nördl. RORE Feind (IV.Komm.Brig.) nach Süden geworfen und Raum beiderseits RORE erreicht. <u>Absicht:</u> Vorgehen wie bisher Richtung LIVNO.</p> <p><u>269. Div:</u> Im Vorgehen nach Süden ohne nennenswerten Feindwiderstand Linie MEDENA SILLISTRA - ZAJARUGA - DUKICA KOSARA - LOVRICA KOSARA erreicht. <u>Aufkl. Abt.:</u> Spähtruppe auf Straße nach TOMISLA VGRAD angesetzt. BOS.PRISEJOJE (16 km SSO LIVNO) keine Feindberührung. Feind soll nach Einwohneraussagen 2.3. mit 2000 Mann nach TOMISLA VGRAD abgezogen sein. Stimmung sehr schlecht. VII. Feindbrigade weicht vor linkem Flügel 369. Div. auf KUPRES aus. <u>IX. Feindbrigade:</u> im Raum 22 km südwestlich JAJCE. <u>Feindverluste:</u> 3.3.: 9 Tote, 27 Festgenommene, 100 Demobrancs und 120 Geiseln befreit. <u>Beute:</u> 18 Gewehre, 1 sMG, 24 MG-Läufe Art.-und Inf.Munition. <u>Absicht:</u> Vorgehen mit starken rechten Flügel Richtung SUJICA-KUPRES und Säuberung des Raumes westl. Straße KUPRES-BUGOJNO-JAJCE.</p> <p><u>217. Div:</u> Starker mit Art. und Flak vor West-, Süd- und Ostfront Div. Neue Feindgruppe mit schweren Waffen 9 km westl. G.VAKUF festgestellt. Während des ganzen Tages heftige Angriffe. <u>Eigene Verluste 2. und 3.:</u> 51 Tote, 83 Verwundete, 21 Vermisste (wahrscheinlich tot), 31 Erfrierungskranke, davon vorübergehend eingeschl. II/73: 45 Tote, 64 Verwundete, 20 Vermisste. <u>Feindverluste:</u> 31 Tote gezählt, weitere 250 Tote geschätzt. Nach Gefangenenaussagen treffen laufend Verstärkungen aus Raum LIVNO ein. <u>Bat. 269</u> (ohne 1 batl. zur Sicherung THAVNIK, ZINICA, VARES) zum Einsatz auf linken Flügel eingetroffen. <u>Absicht:</u> Vernichtung des vor der Div. kämpfenden Feindes.</p> <p><u>218. Div:</u> Hat ohne Feindwiderstand Gelände westl. Straße IVAN-Sattel, KONJIC durchgekämpft, ist 3.3. mit Masse zum Angriff gegen PODRUM - OSTROZAC angetreten und hat unter großen Geländeschwierigkeiten Raum 7 km nördl. KONJIC erreicht. Geringer Feindwiderstand. <u>Absicht:</u> Fortsetzung des Angriffs.</p>	<p>O.U., den 5. 3. 43</p> <p><i>ausgeführt</i></p> <p>DEUTSCHER VERBINDUNGSTAB SLOVENIA-DALMAZIA</p> <p>3785</p>
---	--

Izviđački bataljon: Izviđački dijelovi upućeni drugom ka TOMISLAVGRADU.³ Kod BOS. PRISOJA (16 km jugo-jugoistočno od LIVNA) nije se naišlo na neprijatelja. Po izvještajima mještana neprijatelj je navodno 2. III. sa 2000 ljudi⁴ otišao u TOMISLAVGRAD. Raspoloženje vrlo rđavo. VII neprijateljska brigada otstupa pred lijevim krilom 369. div. ka KUPRESU. IX neprijateljska brigada na prostoru 22 km jugozapadno od JAJCA.

Neprijateljski gubici 3. III: 9 mrtvih, 27 uhapšenih, 100 domobrana i 120 talaca oslobođeno. Plijen: 18 pušaka, 1 teški mitraljez, 24 mitraljeske cijevi, artiljerijska i pješadijska municija.

Namjera: Nastupanja sa jakim desnim krilom pravcem ŠUJICA—KUPRES i čišćenje prostora zapadno od druma KUPRES—BUGOJNO—JAJCE.

717 div.:

Jak neprijatelj sa artiljerijom i p. a. topovima pred zapadnim, južnim i istočnim frontom divizije. Konstatovana je nova neprijateljska grupa sa teškim oružjem 9 km zapadno od G. VAKUFA. U toku cijelog dana žestoki napadi.⁵ Sopstveni gubici 2. i 3.: 51 mrtav, 83 ranjena, 21 nestao (vjerovatno mrtvi), 31 bolestan od promrzlina, od toga do danas, zaključno sa 2 bataljonom 737 puka: 45 mrtvih, 64 ranjena, 20 nestalih. Neprijateljski gubici: mrtvih: 31 konstatovan i 250 procijenjeno.

Prema izjavama zarobljenika, pristižu stalna pojačanja sa prostora LIVNA.

749 puk

(bez jednog bataljona koji obezbjeđuje TRAVNIK, ZENICU i VARES) prispio za pojačanje lijevog krila.

Namjera: Uništenje neprijatelja koji se nalazi u borbi pred frontom divizije.

718 div.:

Pročešljala je zemljište zapadno od druma IVAN SEDLO — KONJIC, 3 marta sa glavninom krenula u napad na PODHUM — OSTROZAC i pod jakim

³ Duvno

⁴ Vjerovatno se odnosi na položaje ranjenika i izbjeglica.

⁵ Odnosi se na protivudar jedinica Udarne grupe Vrhovnog štaba NOV i POJ na 717 njemačku diviziju. Vidi raspored jedinica NOV na pravcu Gornjeg Vakufa u dok. br. 177, prim. 8.

terenskim teškoćama izbila na prostor 7 km sjeverno od KONJICA. Neprijateljski otpor slab.
Namjera: Producenje napada.

STANJE KOD MOSTARA:

Četničke jedinice zauzele JABLNICU.⁸ Potvrđena je vijest o neprijateljskim napadnim pokretima dolinom DRE2NICE na zapad i dolinom RAME u pravcu PROZORA. Italijanske i četničke goneće jedinice zauzele su PERUTAC (6 km zapadno od DREZNICE). Četnička kolona stigla u ZAGVOZD i produžuje marš pravcem LJUBUŠKI.

Vazduhoplovstvo:

Težište borbenih dejstava pred 717 div., veliki požari, mjesta skoro potpuno razorena. Neprijateljski položaji i zemljište koje je on posjeo tučeni su avionskim razornim bombama. Ukupno 57 borbenih letova.

Zapadna Bosna, Istočna Bosna:

Pri prepадu 14 km jugo-jugozapadno od BOS. KRUPE 4 mrtva, 7 ranjenih. Potjerni odred borbene grupe 187 div. kod BIHAĆA odbacio neprijateljsku grupu ka LIČKOM PETROVOM SELU. Neprijatelj izgrađuje položaj na zapadnoj obali UNE južno od BIHAĆA. Prilikom izviđanja kod neprijatelja 3 mrtva. Jugozapadno od GLINE Hrvati⁷ protjerali jaču bandu.

Srbija:

Kod LAZAREVCA lokalni sukobi potjernih odreda sa manjim bandama. 185 sumnjivih privremeno uhapšeno.

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

Komandant Jugoistoka

- Četnici su zauzeli Jablanicu 2 marta, a napadom jednog bataljona Drugе dalmatinske NOУ brigade ona je ponovo oslobođena 4 marta.
⁷ Misli se na ustaške-domobranske jedinice.

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 4 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM Datum i cas (otpreme
prije 6 m 1943 u 10 55 sati

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

OD GRUPE BOBBIO Br. 3764
Stiglo: 6 marta 1943-XXI

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
ŠTABU VI ARM. KORPUSA
ŠTABU XVIII ARM. KORPUSA (POSREDSTVOM
ITALIJANSKE MISIJE)
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 253/A/3

Vijesti u 21 sat 4 marta 1943

SS DIVIZIJA

Zapadna grupa stala sa glavninom u zoni Bos. Grahovo (Drvar TN—TP—DT). Isturila je patrole za osiguranje prema jugu i jugozapadu. Istočna grupa doprla do linije Popovići (Drvar VK—DR) — Medugorje (Drvar VH—DR).

369 DIVIZIJA:

Doprla je sa dva bataljona 310. puka² na položaje Rujani (Split VO—CS), Lusnić (Split VS—CU), Priluka (Livno ZL—CS), Škadićevac (Jajce ZR—ZT—DH); sa III planinskom brigadom na Blagaj (Jajce X⁵—DL), Rastićevo (XP—DL), Zlosela (XP—DK) nakon sukoba sa neprijateljem.³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 J/2).

² U originalu pogrešno napisano 310, a treba 370.

® Protiv Treće brdske brigade borbe su vjerovatno vodile jedinice Devete krajiške NOU brigade.

Nanijeti gubici: 30 mrtvih i 65 ranjenih. Plijen: 1 laki mitraljez i 15 pušaka L. A.

Cesta Livno — Bugojno prekinuta. U toku su radovi za uspostavljanje.

Doznaće se da je neprijatelj koji je došao sa jugoistoka zauzeo Miši (KL—UF), (Livno ŽR—CF) i Zagoričane (ZV—CM). Pretrpljeni gubici: od 28 februara do 2 marta: 12 mrtvih i 41 ranjen.

717 DIVIZIJA:

' Jak neprijateljski pritisak u toku čitavog dana prisilio je diviziju da se povuče⁴. U toku noći neprijatelj je sa nepoznatim snagama otpočeo marš u pravcu Travnika, izbjegavajući G. Vakuf.⁵

749 puk (manje jedan bataljon) brani liniju: Raići (Prozor NK—NM—DE) — Šojsnica (NK—CZ). 778, 737 i 942 puk brane liniju: Jagnid (Prozor NK—CU) — Podovi (NK—CU) — k. 666 (NM—CZ). Grupa Vogel⁶ i 775 puk brane liniju; sjeveroistočni rub D. Vakufa — k. 688 (Prozor NM—CZ). Štab divizije: Podgrade (NK—CZ).

Pretrpljeni gubici: 6 mrtvih i 41 ranjen. Neprijateljski gubici nepoznati.

718 DIVIZIJA:

Grupa Annacker, svladavši slab neprijateljski otpor, doprla je u Gaj 762 (Konjic QO—CK), Stanići (QM—QO—CF), Celopec (QM—CF—KL). Planina Cera⁷ (QM—CF), Vrci (QM—CF), Lisičići (QM—CD).

L. Roem* 1 bataljon 724 puka, u maršu prema zapadu, sukobio se sa neprijateljem blizu Trešnjevice (QO—CK).⁹ Pretrpljeni gubici: njemački: 1 mrtav i 2 ranjena; hrvatski: 1 mrtav i 4 ranjena.

Neprijateljski gubici su nepoznati.

Major Bobbio

⁴ Opširnije o protivofanzivi jedinica Udarne grupe Vrhovnog štaba NOV I POJ u pravcu Gornjeg Vakufa vidi u dok. br. 13, 15, 19, 23, 24, i u tomu II (Vrhovnog štaba NOV i POJ).

⁵ Vjerovatno se odnosi na Prvu proletersku brigadu koja je nastupala pravcem Zdrimce, Vrsi, Bistrice, G. Ričica, s ciljem da udari u bok neprijatelja. Sire o tome vidi u dok. br. 13.

• Grupa „Fogl“ (Vogel) iz 718 njemačke divizije imala je u svom sastavu: 738 puk (bez jednog bataljona); štab 668 art. div. sa jednom baterijom 668 art. divizionala, jednom domobranskom haubičkom baterijom i sa tri dom. brdska art. voda; 738 pionirsku četu; četu III. dom. pionirskog bataljona; dijelove 202 oklopнog bataljона. Od 25 februara ova Grupa je bila pod komandom 717 njemačke divizije.

⁶ Na karti 1:100.000 ne postoji mjesto Planina Cera, već Pačera

* Redakcija nije uspjela da objasni značenje ove riječi.

⁷ Napad na Prvi bataljon 724 puka izvršile su vjerovatno jedinice Pete crnogorske brigade Treće NOU divizije.

PRIJEDLOG KOMANDE ITALIJSKOG ŠESTOG ARMIIJSKOG KORPUSA OD 4 MARTA 1943 GOD. DA NJEMAČKA
718 DIVIZIJA NASTUPA U PRAVCU PROZORA¹

Datum i (otpreme: 4. III. 43
čas (prijema: 4. III. 43

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Br. 3663
Stiglo 4 marta 1943

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA
KOMANDI SUPERSLODE

Br. 3223/Op.

U vezi sa Vašim telegramom 3585 od 3 tekućeg.²

Zauzvise sam se kod Komande Lüters, preko Grupe Bobbio, da kolona 718 njemačke divizije ne silazi južno od Rame, već da iz tog mjesta udara na Prozor i time pomogne kolonu 717 divizije.

Moj oficir za vezu ima analogno pismo za Komandu 718 divizije, ali iz operativnih i atmosferskih razloga još nije mogao da stigne u Sarajevo.

U toku su koncentracije trupa, o čemu u mom telegramu 3216 od 3 marta.

General Piazzoni
5. III m³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/3).

* Vidi dok. br. 174.

² Datum (5. III) i paraf (m.) napisao je, crvenim mastilom, general Mario Robotti.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM

Datum i čas { otpreme 4/3/43, 20.00
I prijema 5/3/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Br. 3672

Stiglo 5 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM- KORPUSA — TAKTIČKO ODJELJENJE

ZA KOMANDU SUPERSLODE

(

i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE
KOMANDI DIV. „EMILIA”

Br. 3249/Op. prot.

IZVJEŠTAJ OD 4 MARTA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Partizanske grupe, koje su vjerovatno izbjegle ispod naše akcije s obje strane Neretve, napale su formacije V. A. C. u zoni Jablanica.

Nije poznat ishod sukoba, koji su se nastavili do kasno posljepodne.²

Sektor „Murge”: Nastavljuju se pokreti naših jedinica kao što je programski utvrđeno.

Kolona Baćović stigla je predvečer na Posušje.

Sektor „Messina”, „Marche” i „Kotor”: Obična djelatnost.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Četnici su bili zauzeli Jablanicu 2 marta, a 4 marta bili 6U iz nje izbačeni napadom jednog bataljona Druge dalmatinske NOU brigade. Sire o lome vidi u dok br. 31.

Vazduhoplovna djelatnost: Spriječena ujutro i u prvim popodnevnim časovima od jakog vjetra na mahove.

Poslije podne, kasno, uspostavljena je veza sa kolonom Hercegovaca između Imotskog i Posušja i izvršeno je oružano izviđanje duž druma Posušje—Studeno Vrelo (Livno XT—BQ Kovači ZP—CD) gdje je zapažena i mitraljirana, sa najboljim uspjesima, komorska kolona u pokretu prema Tomislavgradu.³

Vedro. Jak vjetar.

General Piazzoni

BR. 185

ZABILJEŠKE KOMANDANTA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” SA SASTANKA ODRŽANOG 3 I 4 MARTA 1943 GOD. U ITALIJANSKOJ VRHOVNOJ KOMANDI I KOD MUSSOLINIA U VEZI S PITANJEM RAZORUŽANJA ČETNIKA I DALJEG VOĐENJA OPERACIJE „WEISS” PROTIV JEDINICA NOV¹

PROMEMORIA

u vezi sa putem u Rim koji je učinio ekselencija komandant¹ Superslode u danima 3 i 4 marta 1943-XXI (Pratili su ekselenciju komandanta Superslode šef Ob. odjeljenja i šef Operativnog odjeljenja.)³

Ujutro 3 marta u 10 sati sam zajedno sa ekselencijom Pirzio⁴ primljen u audijenciju kod Ambrosia.⁵

Razlog našeg poziva u Rim jeste:

- A)— razoružanje četnika,
- B) partizanske operacije koje su upravo u toku.

Što se tiče prvoga razloga, Ambrosio iznosi čitavu istoriju sada već poznatog pitanja, da bi mogao zaključiti: dakle on lično u potpunosti dijeli moje mišljenje o neophodnoj potrebi da se ne pristupi razoružanju četnika, osim sa najvećom opreznošću — bilo zato što su se ti četnici valjano borili i sada se također bore s nama protiv partizana, bilo zato što zaslужuju pažnju zbog svoje vjernosti i hrabrog držanja — dотле su (veli) Nijemci danas jako nepopustljivi: naročito Hitler, koji sa izgle-

³ Duvno

¹ Fotokopija originala, koji je pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 G/I).

¹ General Mario Robotti

¹ Zaglavlj je iz originala

⁴ Pirzio Biroli guverner Crne Gore

⁵ Vittorio Ambrosio, načelnik italijanskog Generalštaba

dom na moguću englesku invaziju na Balkan, neće da čuje za naše razloge i posmatra četnike absolutno kao buduće neprijatelje koje treba razoružati i uništiti. A ovu operaciju bi htio učiniti odmah nakon operacije „Weiss”, što će reći kroz dva-desetak dana. To znači, po mome nahođenju, imati 50.000 neprijatelja više: 25.000 saveznika koje gubimo i 25.000 saveznika koje će primiti partizani.

General Ambrosio mi doslovce kaže ove riječi: „Jadni Robotti, vidim da praviš bolno lice; potpuno razumijem tvoje negodovanje zbog njemačke nepopustljivosti; cijenim i dijelim tvoje razloge, ali smo se kompromitovali pri posljednjem sastanku⁶ u Njemačkoj (Cavallero) kada smo dali poznato obećanje”. Zatim dodaje: „Prema tome, po završetku operacije „Weiss”, započeće razoružanje četnika, mada sa svim predstrožnostima koje zahtijeva slučaj”.

Na moj daljnji pokušaj da „produžim” rok, sa opravdanim razlogom da će i nakon završetka operacije „Weiss” rat protiv partizana biti aktivniji i žilaviji no ikada (jer Nijemci, kao obično, ne poznaju uopšte situaciju: u Slunju, napr. već su se povratili partizani) i da bi, prema tome, odgovaralo da se razoružanje četnika odloži dok se ne završi stvarno uništenje partizana (što će reći bogzna kada), Ambrosio mi odgovara: „Dragi Robotti, budi strpljiv, treba početi po završetku operacije „Weiss”; sada više nema šta da se napravi; ti si, pak, intelligentan čovjek, znadeš da stvari, da bi bile dobro učinjene, mogu da zahtijevaju mnogo vremena; dakle, čini, pa ćeš mi poslije reći šta činiš”. Ja shvatam, zahvaljujem i ne insistiram više.

Potom ekselencija Ambrosio iznosi sličan razlog i Pirzio Biroliu: radi se o nastupajućim operacijama koje Nijemci hoće protiv Draže Mihailovića; i ovdje, uprkos razlozima koje su protstavlja Pirzio Biroli, njemačka nepopustljivost, po Ambrosiu, konačno će postići da se pristupi borbi protiv četnika Crne Gore.

Telefonski poziv Dućea Ambrosiu prekida sastanak, koji se odlaze za poslije podne; na ovome sastanku će se raspravljati o predmetu koji se odnosi na operacije „Weiss”.

U 16,30 ponova se sastajemo kod Ambrosia; što se mene tiče, razgovor se vodi o operacijama oko Livna i u zoni Mostar.

⁶ Pomenuti sastanak održan je 18 i 19 decembra 1942 god. u Hitlerovom Glavnom stanu u šumi kod Görlitza odnosno Rastenburga (Istočna Pruska) na kome su sa italijanske strane prisustvovali grof Ciano, ministar vanjskih poslova i maršal Ugo Cavallero, načelnik italijanskog Glavnog generalštaba. Na ovom sastanku Cavallero je pristao na razoružanje četnika. Vidi tom IV, knj. 9, dok. br. 216, prim. 2.

Iznosim Ambrosiu da Nijemci i dalje neće ni da čuju (tvrdeći da nisu primili nikakvu obavijest) o sporazumima između naše i njemačke Vrh. komande o odlaganju operacije Livno u korist operacije Mostar,⁷ dodajem da danas, pošto je poboljšana situacija u dolini Neretve, mi i ne moramo insistirati na tom zapostavljanju; hoće samo da se zadržim na činjenici da, za razliku od sporazuma koje sam učinio u Beogradu,⁸ Nijemci hoće veće sudjelovanje s naše strane u operaciji Livno: hoće dakle „zid“ između Mostara i Livna. Tumačim Ambrosiu kako bih riješio pitanje: Baćovjćevi četnici na svome maršu na Imotski i Posušje i manevarska grupa koju bi Piazzoni poslao iz Mostara njima ususret sačinjavali bi traženi „zid“.

Dodajem da, osim ako primim suprotna naredjenja, dok sam dosada zatezao da Nijemcima dadem odgovor o najvećem zahtijevanju (tj. o zidu), po mome povratku na Sušak zaključio bih sporazum koji Nijemci uporno zahtijevaju na prije navedenim osnovama.

Ambrosio odobrava i moli da ga obavijestim o rezultatu tog sporazuma.

U 20 sati uvedeni smo kod Prezijednika Vlade: Ambrosio, Pirzio Biroli i ja.

Duće počinje time što nam pokazuje dugo Hitlerovo pismo o poznatim razlozima razoružanja četnika. U tome pismu Hitler, obuzet strahom pred jednom engleskom invazijom na Balkanu, izražava uvjerenost da ćemo u momentu takve invazije imati protiv sebe i naše četnike (koji, s druge strane, ne sakrivaju svoju poslušnost Draži Mihailoviću).

Pirzio Biroli i ja ne isključujemo tu mogućnost; samo ističemo: pošto će se, dok se ne ostvari iskrcavanje, četnici boriti s nama protiv partizana (a najveća opasnost koja sada prijeti je komunistička), treba da ih iskoristimo do krajnosti, umjesto da ih razoružamo odmah stvarajući od njih neposredno neprijatelje. Navodimo poznate dokaze o njihovoj neospornoj lojalnosti prema nama i o našem uvjerenju da bi bila velika pogreška da ih sada odbacimo.

Ovi razlozi već su poznati Dućeu, on ih usvaja i dodaje da — pošto neko snažno englesko iskrcavanje, po njegovom mišljenju, nije ni lako ni skoro, prije no što mi napustimo Tunis

⁷ Nijemci nisu htjeli da se odreknu izvođenja plana operacija „Weiss II“ u pravcu Livna, gdje se nalazila „Titova komunistička država“, a Italijani su nastojali da se sve italijanske i njemačke snage angažuju u dolini Neretve pošto su se osjetili ugroženim nastupanjem Udarne grupe VS u tom pravcu.

⁸ Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 197.

— njegovo je mišljenje da četnike možemo razoružati lagano, mirno i sa mnogo takta; on će odgovoriti Hitleru da, dok bude borbe protiv partizana, ne smije se više dijeliti oružje četnicima; već otpočeti pripreme za njihovo razoružanje; ali preći na konkretno i odlučno izvršenje razoružanja tek pošto partizani budu uništeni.

Duče još opširno govori o ovim interesantnim razlozima i o ratu koji bi trebalo voditi sa Dražom Mihailovićem u Crnoj Gori. Na moje iznošenje da, uprkos mojoj zabrani i obavijesti da u dolini Neretve stvari kreću nabolje, Nijemci sve jedno hoće da se spuste na Mostar i Ploče (njihova stara aspiracija na more maskirana izgovorom odrbrane rudnika), moli Ambrosia da odmah obavijesti O.K.W.⁹ da nema nikakve potrebe da Nijemci dođu u Mostar.

Ja dodajem da sam čak spreman (pošto sam siguran da Nijemci, ako dođu u Mostar, ne bi više otišli) da naredim mojim četnicima, koji su mi već bili spasli Mostar od partizana, da pucaju na njih, i da možda oni ne bi ni tražili ništa bolje.

Duče se nasmiješi i ponova zamoli Ambrosia da preko O. K. W. ponovi želju da se njemačke trupe zaustave na liniji koja im je već naznačena.

Dok se Duče oprاشta, i Ambrosio već polazi, ja — koji sam još pod jutrošnjim pesimističkim utiskom (usled njemačke nepopustljivosti u pitanju razoružanja četnika neposredno po završetku operacije na Livnu) i, obrnuto, pod povoljnim utiskom uslijed mišljenja koje je Duče izrazio nekoliko minuta prije (o mogućnosti otezanja razoružanja četnika dok partizani ne budu uništeni — a to neka bude ne povećavajući im otsada naoružanje). — Kada se Ambrosio već spremao da podje, usudio sam se da zatražim od Ducea potvrdu o drugoj liniji gore spomenutog držanja.

Moje pitanje je glasilo ovako: „Oprostite, Duče! Onda, što se tiče razoružanja, ravnaju se po tome kako ste vi imali dobrotu da nam rečete maločas: tj. kad se završi, ili' otprilike pri kraju borbe protiv partizana, koja se sigurno neće završiti operacijama „Weiss“. Duče, smiješeći se, odgovori: „Pa naravno; samo, treba pokazati da imamo namjeru da izvršimo to razoružanje, i da se zbog toga neće dijeliti drugo oružje, da će se snage još umanjivati protjerujući one nepouzdane itd., itd.“.

Kad sam već bio spreman da krenem, Duče mi reče kako slijedi: „Robotti, pošto su se naše sadašnje teške organske formacije pokazale neprikladne za borbu protiv partizana, trebaće odmah proučiti stvaranje jedinica koje su prikladnije za

- 5 -

14912
89

I'impressions possiatetica del mattino (per l'intransigenza teleg.
sca nella questione del discorso dei cettini al termine immediato
dell'operazione su Liveno) e viceversa favorevole per il parere
espresso dal DUCE pochi minuti prima (tutto la possibilità di re-
tardare il discorso dei cettini fino a quando i partigiani non sa-
ranno distrutti - e ciò sia pure non incrementandone più, fin da
ora, l'armamento), mentre ABROGIO sta già per muoversi, mi per-
metto di chiedere al DUCE la conferma della seconda linea di con-
dotta anzidetta.

La mia domanda è così fatta : "Ferdonate DUCE; allora, per il
discorso, mi regolo come Voi avete avuto la bontà di dire poco fa:
cioè a esito raggiunto, o quasi, della lotta contro i partigiani
la quale certamente non terminerà con le operazioni rebs. Il DUCE
sorridendo risponde : "Ma naturalmente; soltanto, bisogna dimostrare
che si ha intenzione di farlo, tale discorso, e che pertanto, non
si distribuiranno altre armi, si diminuiranno ancora gli elementi
cacciando via quelli infidi ecc. ecc.".

entre altro per muoversi, il Duce mi dice ancora quanto appre-
so : "BORGATI; poiché le pesanti formazioni organiche nostro attua-
li, i sono dimostrate inadatte alla lotta contro i partigiani, con
verrà subite subite la creazione, ed organizzarli bene, di elemen-
ti simili a tali-lotta (e in sostanza il consenso che sia già
applicando l'XI Corpo; ciò la creazione di orditi antimarxista).
Tu bene, rispondo io, Voi DUCE vorresti dei "cettini italiani".
Precisamente, risponde il capo del governo; Voi RENDRI avete tra-
cato con due parole ciò che io volevo; vale a dire, le truppe orbi-
arie pesanti e lente a muoversi, nei residui; i cettini italiani a
fare la guerra nei boschi e fuori delle strade.

Alle 11 ci ritiriamo e salutiamo anche S.E. ABROGIO il quale,
nel salutareci dice ^{ag} a ERLI e MELLI, commentando la mia doman-
da, la sua ^{ag} soluzione per avere ottenuto da V. CINI, le modalità del discorso
che io desideravo: "Già ma col tracchi ne lo dove valere lo stesso".

takvu borbu i dobro ih organizovati (to je ustvari zamisao koju XI. arm. korpus već primenjuje; tj. stvaranje hrabrih antigerilaca)".

U redu, odgovaram, vi biste, Duće, htjeli „talijanske četnike“. Tačno, odgovara Pretsjednik Vlade; vi ste, Robotti, sa dvije riječi označili ono što ja hoću; to će reći: redovne trupe, koje se teško i sporo kreću, u garnizone, talijanske četnike — za ratovanje u šumi i van ceste.

U 21 sat mi smo se povukli i pozdravili se također sa njegovom ekselencijom Ambrosiem, koji je, pozdravljujući se, rekao meni i Pirzio Biroliu, komentarišući moje zadovoljstvo što sam od Mussolinia dobio način razoružanja kakav sam želeo: „Da, ali s Nijemcima ču ja sada morati da se obračunam“.

DCL.

Razna pitanja (osim onih poznatih) na koja je ukazano u toku popodnevnog sastanka održanog 3 marta 1943 između ekselencije Ambrosio i Robottia

- 1) — Sadašnji položaj generala Ruggera u Komandi div. „Lombardia“.
- 2) — Upotreba jedinica, izvršena sa malo obzira na organske veze.
- 3) — Ekselencija Ambrosio objavljuje da je zainteresovao Superslodu za proučavanje mogućnosti obrazovanja vrlo pokretnih grupacija, pogodnijih za gerilu od sadašnjih redovnih velikih jedinica. Bilo bi potrebno ukupno 80.000 do 100.000 ljudi odvojiti iz 8 do 10 divizija (obaveštenje nije dalje precizirano; ono je vjerovatno povezano sa zahtjevom Dućea da se stvore italijanski četnici ili smjeli antigerilci. —

V. P. 10/5/3/1943 XXI

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 5 MARTA 1943 GOD. O
PRIPREMAMA ZA IZVOĐENJE OPERACIJA PROTIV JE-
DINICA DEVETE DALMATINSKE NOU DIVIZIJE¹

Predmet: dst²

V. P. 10, 5 marta 1943-XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

GRUPI BOBBIO (preko Italijanske misije)

i na znanje:

NJEMAČKOJ GRUPI ZA VEZU PRI SUPERSLODI

Telegram

Ručni fonogram

Br. 3689 prot.

Molim da izvjestite komandu Lüters da je VI arm. korpus, po rješenju situacije na sektorу Drežnica, naredio izvođenje nove operacije na teritoriji neposredno uz sjeverozapadni front divizije „Messina”. Operacijom, koja će početi u najskorije vrijeme, težiće se da se obuhvate dalmatinske partizanske brigade koje postoje u toj zoni, sa dvije kolone, sastavljene od italijanskih jedinica i četničkih formacija, koje će poći od Širokog Brijega i Pasićine (7 km jugoistočno od Vrgorca).³

Načelnik štaba Superslode

5 mart 1943

XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 25 A'5).

* Redakcija nije uspjela da objasni značenje skraćenice.

¹ O pripremama ove operacije vidi i u dok. br. 178 i 196.

BR. 187

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA" OD 5 MARTA 1943 GOD. ZA IZVODENJE OPERACIJA U PRAVCU LIVNA¹

Predmet: rzb

V. P. 10, 5 marta 1943-XXI

Telegram

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

Br. 3694 prot.

Prvo. U vezi sa brzim razvojem operacija njemačkih divizija SS i 369. prema jugu i sa zauzimanjem Livna, potrebno je što više ubrzati predviđeno sadejstvo toga armiskog korpusa u tim operacijama.

Drugo. Međutim, potrebno je, da bi se uskladilo rečeno sadejstvo sa trenutnom situacijom, razmotriti potrebu da se kolone divizije „Bergamo" upute ne samo u pravcu prolaza Vaganj, već i prema Aržanu, tako da upotpune, u sadejstvu sa operacijama VI arm. korpusa, o čemu je javljeno današnjim telegramom 3666, zaprečavanje eventualnog pokreta partizanskih masa prema jugu i jugoistoku.

Treće. Za gore pomenutu operaciju taj arm. korp. ima punu slobodu upotrebe poznatih bersaljerskih bataljona.

General Robotti

5 mart 1943

god. XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 25 A/5).

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 5 MARTA 1943 GOD. DA SE UTVRDE UZROCI VELIKIH GUBITAKA PRETRPLJENIH U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U PROZORU I DOLINI NERETVE¹

bg.

Predati u ruke
3832

14-3-43

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA—DALMACIJA”
(2. armija)

V. P. 10, 5 mart 1943-XXI

Operativno odjeljenje
Br. prot. 3735 Povjerljivo
Priloga: 1 (jedan)

Predmet: Događaji u februaru tek. godine u dolini Neretve. Ekselenciji generalu Piazzoni
— Komandantu VI arm. korpusa

Vojna pošta 39

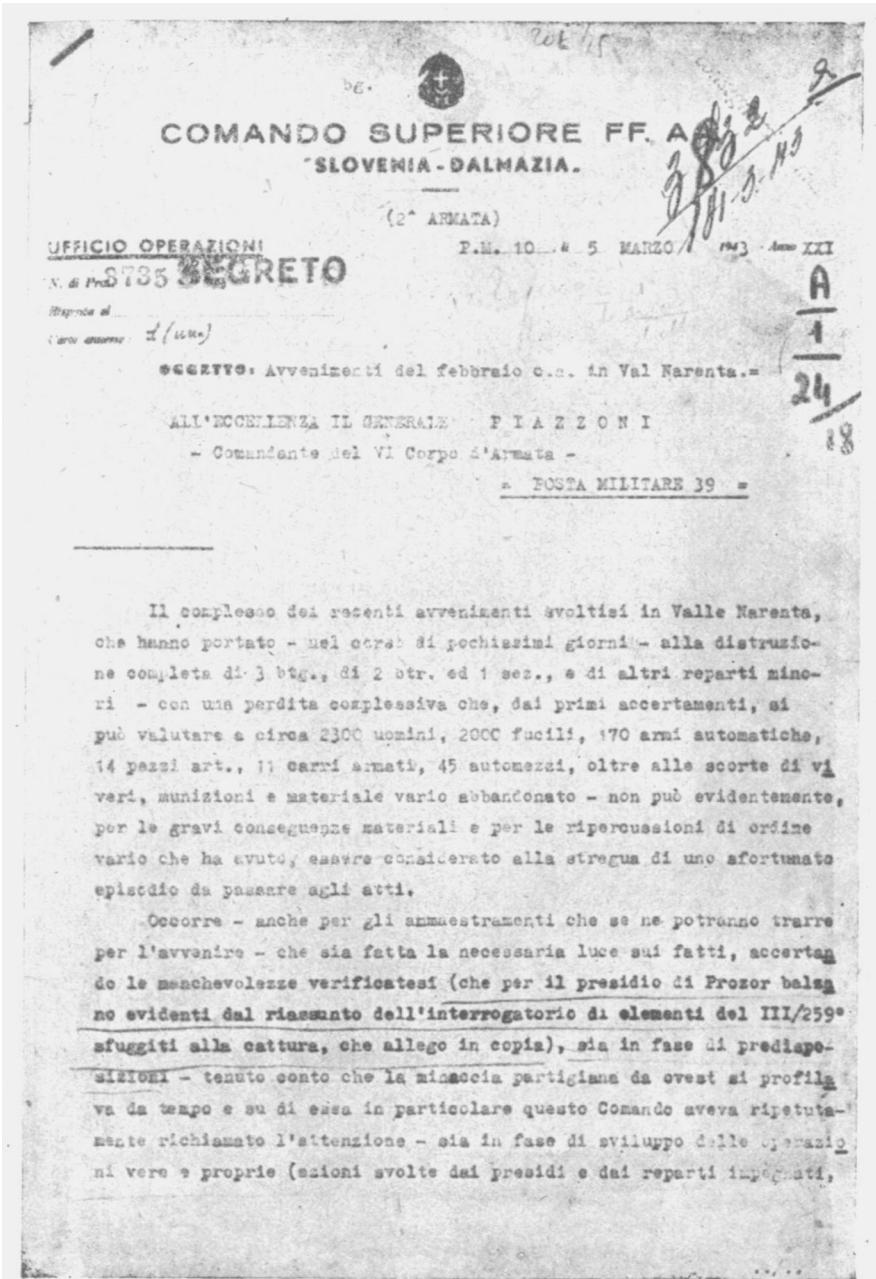
Skup događaja koji su se nedavno odigrali u dolini Neretve — a koji su u toku nekoliko dana doveli do potpunog uništavanja 3-eg bataljona,² 2-ge baterije i 1-og voda i još drugih manjih jedinica, sa ukupnim gubitkom koji je od prvih provjeravanja procijenjen otprilike na 2300 ljudi, 2000 pušaka, 170 komada automatskog oružja, 14 artiljeriskih topova, 11 tenkova, 45 kamiona, osim hrane, municije i raznog napuštenog materijala — ne može se, očigledno, zbog teških materijalnih posljedica i različitih reperkusija koje su imali, smatrati jednom nesrećnom epizodom koju treba baciti ad acta.³

Takođe i zbog pouka koje se mogu izvući za budućnost, potrebno je baciti svjetlost na događaje, utvrđujući nedostatke koji su se desili (a koji se za garnizon Prozor očigledno vide iz

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 20 E/15).

² Iz sastava 259 puka.

³ Pomenute gubitke nanjeli su italijanskim jedinicama Druga proleterska i Treća NOU divizija u borbama za Prozor i u dolini Neretve, u drugoj polovini februara 1943 godine. Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 89, 90, 91, 99, 100, 105, 109, 115 i 130.

Fotokopija prve stranice dokumenta br 138

izvoda saslušanja pojedinaca iz III/259-og izbjeglih zarobljava-nju, čiji prepis prilažem), kako u pripremnoj fazi — s obzirom da se ugrožavanje sa zapada od strane partizana već odavno naziralo i da je na to ova Komanda stalno upozoravala — tako i u fazi razvoja samih operacija (akcije koje su vodili garnizoni i upotrijebljene jedinice, intervencija i dejstvo komandi, uključivši diviziju „Murge“, odašiljanje III/259-og iz Mostara u Jajlinicu, držanje trupa, itd.).

Molim Vašu Ekselenciju da pristupi pomenutom utvrđiva-nju i da mi što prije saopšti rezultate. —

Kod provjeravanja naročito me interesuje da li su brojna zaplijenjena sredstva (puš. mitraljezi, topovi, jurišni tenkovi, kamioni, itd., itd.) bila sistematski i pametno uništена prije pre-daje.⁴

General komandant
— Mario Robotti —
Mario Robotti

bg. Kopija

VISA KOMANDA OHUZANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje
Prilog br. 1 aktu br. 3735
od 5 marta 1943-XXI

Izvod saslušanja potporučnika Sforze i četiri vojnika
iz III bat. 259-og puka sa sjedištem u Prozoru

- 1) — Odbranbeni raspored garnizona. Situacija prije napada.

Odbranbeni raspored priličan, uprkos nekim nedostacima; 10 uporišta sa položajima u cementu, zaštićenih bodljikavom žicom u dubini od oko dva metra. Rastojanje 50—60 metara između uporišta a oko 300 metara od Komande garnizona; rezerva hrane i municije u svakom uporištu; jačina od 12 do 25 ljudi u svakom od njih. Rezerva čete na raspoloženju Komandi garnizona, zajedno sa jednom baterijom i jednom četom lakih tenkova, stigla noću uoči 15-og.

Veze između uporišta i garnizona: nekoliko telefonskih linija za najvažnija; za ostale pomoću kurira i signalnih pištolja. Potporučnik Sforza je držao uporište br. 3. sa 13 ljudi, general Gherzi i pukovnik

* Ispod ove rečenice dopisano je plavom olovkom: „Ne vjerujem“.

Moltoni su stalno obilazili garnizon. Svi oficiri, oko 25, bili su upoznati sa ugrožavanjem koje je pretilo Prozoru od strane partizana; nekoliko dana prije, obavještajci su najavili prisutnost ogromnih partizanskih snaga u oblasti. Bilo je opšte uvjerenje da bi garnizon mogao dugo da daje otpor samo da je primio pomoć spolja. Rezervni kapetan, komandant garnizona, smatran je za valjanog čovjeka; kao komandant nije uživao mnogo ugleda.

2) — Razvoj napada.

(M. P.) Napad je počeo oko 21 čas 15 februara na uporišta br. 2 i 2 a; prvo je palo otprilike poslije 20 minuta, drugo poslije dva sata. Ovako kratak otpor ppor. Sforza objašnjava činjenicom da su se dva automatska oružja uporišta 2 a zaglavila baš kad su se partizani bacili na bodljikavu žicu, oborivši je brzo udarcima sjekira. Napad je bio žestok i ubrzo je zahvatio sva ostala uporišta koja su se oduprla. Prodor partizana kroz brešu bio je zadržan otporom bočnih uporišta i iz unutrašnjosti rezerve. Sljedećeg jutra su dva uporišta, br. 2 i 2 a, bila tučena artiljerijom i ponovo zauzeta od strane elemenata rezerve. 16-og je u toku cijelog dana bilo mirno; ppor. Sforza je preko kurira dopunio rezervu municije potrošenu u toku noći (oko 12.000 metaka). U toku dana uporište je dobilo pojačanje od desetak ljudi rezervne čete. Preko dana je poručnik — bataljonski ljekar obišao uporište i pobrinuo se da dva teška ranjenika, pogodjena te noći parčadima artiljeriskih zrna, i leš jednog mlađeg vodnika, takođe pogodenog artiljerijom, budu sklonjeni. Oko 18 časova 16. februara, dok je padao gust snijeg, partizani su izvršili napad na uporište br. 9, koje je palo poslije dva sata; zatim su se bacili na bateriju raspoređenu pozadi i brzo osvojili topove. U toku napada nije ispaljen ni jedan hitac iz naše artiljerije. Akcija se ponovo proširila na sve linije uporišta i trajala je čitave noći, i uporište br. 3 je neprekidno napadano bez rezultata. U toku noći ppor. Sforza nije mogao da uspostavi vezu sa komandom; jedan pokušaj uspostavljanja veze putem kurira bio je spriječen intenzivnom neprijateljskom vatrom. Oficir je zatim saznao, iz izjava vojnika sakupljenih

(M. P.) za vrijeme povlačenja, da je oko ponoći četa tenkova krenula i napustila Prozor. 17-og u zoru, kada je municija bila skoro iscrpljena, partizani su iz naših artiljeriskih topova otvorili vatru na uporište br. 3. Gađanje je bilo vrlo neprecizno i samo jedno zrno je palo na obližnji položaj ne ranivši nijednog vojnika. Kada je ostao skoro bez municije, oficir je rešio da napusti uporište i, sakupivši svoje ljudе, pošto je oštetio dva mitraljeza, bacio se u obližnju provaliju, iskoristivši kratak zastoj u napadu i slabu yidljivost uslijed snijega koji je pao. Partizanske snage su bile već zauzele skoro čitavo naselje Prozor i samo je još uporište 2 a odgovaralo na vatru. Pod mitraljeskim rafalima grupa je stigla na dno provalije, imajući samo jednog ranjenika, koji je mogao da se kreće. Sforza, koji je nastupao na začelju odreda, primjetio je da čelo pogrešno napreduje duž potoka upravljujući se* prema Prozoru; pod jakom neprijateljskom vatrom, on je prešao potok penjući se prema šumi; nije imao mogućnosti da dozove i ostale vojnike jer se njegov glas gubio u intenzivnoj mitraljeskoj i puščanoj paljbi. Sa pporučnikom Sforzom ostala su tri čovjeka iz uporišta br. 3; ostalu sedmoricu, sa kojima se vratio, sakupio je u okolini Prozora a bili su rastureni iz ostalih već savladanih uporišta. Svi su bili naoružani.

»

3) — Akcija ppor. Sforze za vrijeme povlačenja.

Oficir se najprije, pod zaklonom, premjestio prema uporištu br. 5, gdje je namjeravao da se skloni; pošto je konstatovao da ovo uporište nije više davalo znake života a da je uporište br. 2 a, koje je još davalo otpor, bilo nedostizno, Sforza je odlučio da se udalji dolinom Rame da bi se sklonio u naš najbliži garnizon.

Primjedbe

Garnizon Prozor je imao sredstva za produženi otpor; mada su partizani napali sa ogromnim snagama i uz podršku nekoliko minobacača i jednog ili dva topa, ustupanje nije smjelo da se desi tako brzo. Slab otpor izgleda treba pripisati:

- pogrešnoj akciji komande. Komandantu, rezervnom kapetanu, bile su podređene jedinice raznih rodova i znatna sredstva čije dejstvo očigledno nije znao da koordinira (oko 640 ljudi, 6 topova-minobacača, 13 mitraljeza, puškomitraljeza itd.).⁵ U garnizonu koji je tako isturen i izložen teškom pritisku bilo je neophodno prisustvo jednog višeg oficira, po mogućnosti aktivnog;
- nedostatku efikasnih veza između uporišta i komandi;
- uzdrmanoj moralnoj situaciji među oficirima i vojnicima, koji su već ranije bili ubijedeni da bi garnizon teško mogao sam da se odupre;
- slabom ugledu komandanta kod podređenih oficira;
- nedovoljno visokom vojničkom duhu trupa.
Ostaje nekoliko nejasnih tačaka koje nije bilo moguće rasvijetliti:
- (M. P.) — nespremnost topova za blisku odbranu u slučaju da uporište ispred ovih popusti (br. 9);
- propušteno izdavanje naređenja ili sprovođenje mjera da bi se oružje i ratni materijal uopšte učinili neupotrebljivim u slučaju da budu zaplijenjeni od strane partizana;
- odlazak svih ili jednog dijela tenkova iz Prozora u noći između 16-og i 17-og.

(M. P.)

⁵ Sa strane ovog stava napisana je, crnom olovkom, na italijanskom jeziku, sljedeća primjedba: „Treba utvrditi da li je ovu akciju Komanda mogla razviti”

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 5 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹

7. III. 1943

, 7. III. 1943

POVJERLJIVO

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija“
Pov. br. 430/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje
Br. 3847

Primljeno 7 marta 1943

- VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA”
 - Operativno odjeljenje —
 - Obaveštajno odjeljenje — <

Pnevni izvještaj od 5. III. 43

Hrvatska: Vreme: vedro i sunčano.

AKCIJA WEISS II I MOSTAR:

Neprijateljski pritisak na 717 div. pojačan.² Namjera neprijatelja: probor na sjever. Pred SS-div. samo još slab neprijatelj koji bježi na zapad. Neprijatelj ima vrlo velike gubitke.

SS-div •

5 marta četa tenkova prodrla do LIVNA, glavnina zapadne grupe slijedi do GRKOVACA. Istočno od LIVNA jake drumske zapreke. **369** pion. bataljon vrši uklanjanje istih. Kod TOMISLAVGRADA³ i zapadno 2000 komunista. Neprijatelj, dolazeći sa jugoistoka, posioe MIŠI (12 km južno od LIVNA) i zau-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojvodstorskog instituta (kut. 3 c/4).

⁵ Odnosi se na protivudar jedinica Udarne grupe Vrhovnog štaba NOV i POJ. Vidi dok. br. 14, 15, 19, 23 i 24.

3 Duyno

zeo položaje kod ZAGORIČANA (9 km jugoistoč. od LIVNA).⁴

Istočna grupa: Pod vanredno teškim terenskim uslovima stigla na liniju MEĐUGORJE (1487) — POPOVCI. Namjera: Produženje gonjenja u pravcu TOMISLAV-GRADA.

369. div.:

Skrenula na jug, da bi opkolila neprijatelja pred SS-div. Izdata je zapovijest za borbu pravcem KU-PRES—G. VAKUF.

Treća hrv. brd. brigada: stigla u ZLOSELO i sjeverno. Kod neprijatelja 30 mrtvih, 65 ranjenih. Plijen: 1 laki mitraljez, 15 pušaka. Sopstveni gubici od 28. II do 2. III: 12 mrtvih, 41 ranjen.

Namjera: Pojedinosti javiće se naknadno.

717. div.:

Trajno jak pritisak neprijatelja na front i bok divizije.⁵ Južni front povučen unazad. Komunistička grupa (jačina nepoznata) iz okoline G. VAKUFA otišla pravcem Travnika. Divizisko komandno mjesto PODGRAĐE (2 km sjeverozap. od G. VAKUFA). Sopstveni gubici: 6 mrtvih, 41 ranjen.

Namjera: Izdržati dok ne stigne rasterećenje od strane 369. div.

718. div.:

Borbena grupa u napadu na liniju PODHUM — OSTROZAC, pri slabom neprijateljskom otporu ali po veoma teškom terenu, stigla na liniju TREŠNJEVICE — LISICI.⁶ Gubici: 1 mrtav, 2 ranjena. Hrvati: 1 mrtav, 4 ranjena. Neprijateljski gubici nepoznati.

Namjera: Produženje napada.

Situacija kod Mostara: Italijanski XVIII arm. korpus javlja: Sakupljanje komunista (500 ljudi) 10 km istočno od SINJA, 200 ljudi i 12 mitraljeza 10 km zapadno od SINJA, dvije čete 30 km istočno od SPLITA.⁷ O italijanskim pokretima ne javlja se ništa. Četnička kolona stigla u POSUSJE bez naročitih teškoća. Komuništi posjeli okna boksitskih rudnika, sjeverozapadno od ŠIROKOG BRIJEGA. Od 1. III ponovo je proradio i eksploratori se državni rud-

⁴ Vjerovatno se odnosi na jedinice Sedme krajiske NOU brigade

⁵ Vidi prim. 2.

^{*} Lisičići

⁶ Na pomenutoj prostoriji dejstvovali su Splitski i Mosorski NOP odred.

nik Čitluk (15 km jugozapad, od MOSTARA). Svi ostali rudnici jugoistoč. od ŠIROKOG BRIJEGA kao i na području ČITLUKA otpočeće sa radom i eksplotacijom tek po odobrenju VI ital. korpusa. Početak rada javiće se.

Vazduhoplovstvo: Težište borbenih letova pred 717 div. Puni pogoci postignuti u bateriski položaj i u neprijateljske koncentracije. Jedan top razoren. Ukupno 92 borbena leta.

Zapadna Bosna, Istočna Bosna: Sopstveno izviđanje iz BIHAĆA javlja: Neprijatelj posjeo LICKO PETROVO SELO. Neprijatelj na zapadnoj obali UNE južno od BIHAĆA, tučen vatrom teških oruđa. Na KOZARA planini, jugozapadno od BOS. GRADIŠKE, jače bande napale transporte drveta koje su osiguravali Hrvati.⁸ 2 mrtva, 14 ranjenih. Postoji namjera da se sa tri njemačka i jednim hrvatskim bataljonom izvrši ponovno čišćenje luka između UNE i SANE. Sjeverozapadno od KISELJAKA četničke pljačke.

Srbija: Vreme: vedro, noćni mraz.

Na području MLADENOVCA spaljeno 6 opštinskih nadleštava. U NOVOM PAZARU pohvatana omladinska organizacija. Rukovodioci strijeljani, ostali evakuisani u logore na prisilan rad. Rudnik bakra u Boru ojačan jednom folksdjočerskom polic. četom iz BANATA. U BEOGRADU uhapšeno 11 komunista. U JAGODINI presječene cijevi kočnica na njemačkim željezničkim vagonima.

Komandant Jugoistoka
Njem. štab za vezu pri Superslodi
Diesener
pukovnik

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

⁸ Napade su vršile jedinice Pete krajške NOU brigade.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
5 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I U
DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Br. 3826
Stiglo 7. III. 1943

Đatum i čas /otpreme
(prije m a) 7/3/43, 04.30

OD GRUPE BOBBIO

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI i XVIII ARM. KORPUSA
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 261/A/3

VIJESTI U 21 CAS 5 MARTA 1943

f

SS divizija: Pomoću oklopljenog odreda uhvatila vezu sa 359* divizijom u Lušnicu (Split VS—CU); glavnina divizije doprla na liniju k. 1250 (Drvar UQ—DL) — Vaganj Dol (Drvar VK—DN) — Kosa 1304 (Drvar VM—VO—DM). Sjedište štaba divizije: Grkovci (UO—UQ—DN).

Pretrpljeni gubici od 3 do 5 III: 12 mrtvih, 13 ranjenih.
Nanijeti: 195 mrtvih; 54 zarobljenika strijeljana nakon preslušavanja.

369 divizija: 969 i 370 puk odbili neprijateljske odrede prema jugoistoku. —

III planinska brigada: situacija neizmijenjena.
Inžineriski bataljon zaobilaznim manevrom odbio neprijateljske snage od 800 ljudi sa Borove Glave (Livno—XI—XL—CO) prema istoku.³ Izviđačka grupa odbila neprijatelja, jačine

¹ Original, pisan na mašini, na italijarskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 17 J/2).

⁵ U originalu pogrešno napisano 359, a treba 369.

³ Na Borovoj Glavi položaje su držale jedinice Sedme krajiške NOU brigade.

jednog bataljona, sa uzvisina sjeverno od Zagoričana (Livno XV—XI—CM) prema istoku.⁴

Pretrpljeni gubici od 3 do 5 III: 2 mrtva i 7 ranjenih.

Neprijateljski gubici: 55 mrtvih i 2 zarobljena.

717 divizija: Nastavlja se jak neprijateljski pritisak na jugoistoku neprijateljskog pokreta, s obje strane ceste G. Vakuf (Prozor NM—CI—CZ) — Bugojno (Travnik MH—DL), u pravcu sjeveroistoka.⁵ Njemačka zapreka sjeverozapadno od G. Vakufa povučena je na liniju: Jagnid (Prozor NK—CU) — istočni rub Podgrada (Prozor NK—CZ) — Bistrica (Prozor NM—CZ) — k. 917. (Prozor NM—CZ). Predviđeno je zakrčenje ceste za G. Vakuf.

Pretrpljeni gubici od 4 do 5 III: 6 mrtvih, 35 ranjenih i 5 nestalih.

713⁶ divizija: Grupa Annacker doprla na liniju: Višnjevica (Konjic QM—CK) — SeoniCa (Prozor QH—CF) — Ostrožac (Konjic QK—CD) svladavši mjestimični neprijateljski otpor.⁷

Neprijatelj se povukao prema zapadu, na Neretvicu, na položaje uredene za odbranu.

Ukupni utisak: nastavlja se neprijateljski pritisak na frontu 717 divizije i zapaženo je pojačanje snaga na sektorima.

Glavnina partizanskih formacija koje su bile pred frontom SS divizije premjestila se u Liku.

Major Bobbio

8 prepisa:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. gl. štaba
- 1 Zam. nač. gl. štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obaveštajnom odjeljenju
- 1 Kr. karabinjerima
- 1 Odjeljenju telekomunikacija

⁴ Isto

⁵ Sastav jedinica Udarne grupe Vrhovnog štaba koje su vršile protvofanzivu u pravcu Gornjeg Vakufa i Bugojna vidi u dok br. 177, pirim. 8.

⁶ U originalu pogrešno napisano 713, a treba 718.

⁷ Na pravcu nastupanja Grupe Annacker držale su položaje jedinice Pete crnogorske i Desete hercegovačke brigade Treće NOU divizije. Grupa Annacker (iz 718 njemačke divizije) imala je u svom sastavu dva njemačka bataljona (vjerovatno iz 750 pješadijskog puka), dva bataljona 7 domobranskog pješadijskog puka, jedan ustaški bataljon i dvije brdske baterije.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 5 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE'**

Datum i čas ^{f otpreme} | prijema 6 3/1943, 2.20

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"

Operativno odjeljenje
Br. 3742
Stiglo 6 marta 1943-XX1

OD KOMANDE VI ARJVI KORPUSA .

ZA KOMANDU SUPERSLODE
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3334/Op.

Izveštaj od dana 5 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Vazduhoplovstvo i obavljanja složno javljaju o grupama ustnika u zoni Tomislavgrad² i o znatnim pokretima između Tomislavgrada—Prozora.

I u ovom posljednjem predjelu zapažene su grupe oružanih ljudi i komore.

U jednom i drugom predjelu, kao i na drumovima koji ih povezuju, intenzivne vazduhoplovne akcije — bombardovanja i mitraljiranja, u više mahova.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Duvno

SEKTOR „MURGE":

U zoni Jablanica—Rama djelatnost formacija V. A. C. sa povoljnim rezultatima u sukobima lokalnog karktera.

Danas, kasno poslije podne, kolona Baćović³ stigla do Kočerina, uspostavila vezu sa jednim avionom i zatim sa jednom jedinicom koja joj je poslana ususret u Široki Brijeg.

SEKTOR „MESSINA":

Dovršeni su pokreti za poznatu operaciju koja će otpočeti utvrđenog dana.⁴

U toku je akcija čišćenja u zoni Plina (Mostar MH—MK—AF) i Desne (RH—NK—AD) od strane naših trupa. Na Korčuli je, 3 o. m., izvršeno čišćenje u Klapje (Korčula GU—ZN); zaplijenjeno: 6 pištolja, živežne namirnice, jedna bačva benzina i razni materijal opreme i propagande.

SEKTOR „MARCHE" I „KOTOR":

Obična djelatnost.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA:

Trajna i intenzivna čitavog dana. Izvršena su, sa najboljim rezultatom, u više navrata, bombardovanja u zoni Tomislavgrad i mitraljirani su ljudi koji su bežali iz mjesta. Mnogobrojna oružana izviđanja duž druma Posušje—Tomislavgrad—Ravno—Prozor i u dolini Neretve. Izvršena su, vazdušnim putem četiri snabdijevanja Baćevićevih hercegovačkih formacija. Nebo je vedro.

GENERAL PIAZZONI

8 prepisa:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obaveštajno odjeljenje
- 1 za Kr. karabinjere
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

⁵ Hercegovački četnici pod komandom majora Petra Baćovića.

* Lijevo od ove rečenice dopisano je crvenom olovkom: „6 — danas". — O pripremama pomenute operacije vidi u dok. br. 178 i 196.

OBAVJEŠTENJE NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ QD 6 MARTA 1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJA NJEMAČKIH DIVIZIJA U PRAVCU DOLINE NERETVE¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 3797
Stiglo: 6 marta 1943/XXI

**NJEMAČKI STAB ZA VEZU PRI VIŠOJ KOM. ORUZ. SNAGA
„SLOV.-DALM.“**

Br. 62'45 pov./op.

Položaj, 6 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUZ. SNAGA „SLOV.-DALM.“

Sjedište

O. B. S. O.² javlja radiogramom I a br. 651/43 pov./op. od 5. 3. 43 daljne direkutive za nastavak operacije:

- 1) Propast Titove države u zoni Glamoč—Livno—Bugojno—Jajce traži nastavak potjere, bez ikakvih obzira, prema jugoistoku sa ciljem uništavanja neprijatelja koji se nalazi u zoni jugoistočno od linije Livno—Bugojno a u sadejstvu sa operativnim grupama 717 i 718 divizije.
- 2) U tom cilju udarati sa SS divizijom duž puta Livno-Tomišlavgrad³ na Mostar sa 369 divizijom (hrvatska) duž puta Šujica—Kupres prema liniji Jablanica—Prozor. Cilj je da se pomoću brzog napredovanja oduzme mogućnost neprijatelju da organizira otpor. Za operativne grupe 717 i 718 divizije važno je da unište neprijatelja koji je pred ovim grupama i da raščiste zone na istok i na sjever od puta G. Vakuf — Prozor — Rama — Konjic da bi se onemogućilo probijanje neprijatelja prema sjeveroistoku.
- 3) Cilj operacije je zauzimanje i održavanje rudokopne zone boksita kod Mostara.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Oberbefehlshaber Süd - Ost — Vrhovni komandant Jugoistoka (Balkana)

* Duvno

U skladu sa ovim nije poželjno napredovanje četnika preko puta Mostar — Jablanica — Prozor, prema zapadu i sjeverozapadu. Naređenja u vezi s držanjem njemačke vojske prema četnicima-antikomunistima ostaju u potpunosti na snazi i obavezna su.

Po naređenju
Poručnik Drechsler

BR. 193

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA" OD 6 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹**

POVJERLJIVO

Sjedište, **8. III. 43**

Njemački štab za vezu pri Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija" Pov. br. 432 43	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" Operativno odjeljenje Br. 3923 Primljeno 9 marta 1943
--	--

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"**

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje
Sjedište

6. m. 43: AKCIJA „WEISS II" I „MOSTAR":

Dalje pristižu komunističke snage sa prostora LIV-
NO — TOMISLAVGRAD² — RAVNO — PROZOR
pred 717 diviziju. Dijelovi neprijatelja otstupili
ispred SS-div. na zapad.

SS-div.:

Sa glavninom stigla na liniju 1210 (5 km južno GR-
KOVCI) — KALABE — 1505 (jugoistočno od BUDI-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u ar-
hivi Vojnoist.oriskog instituta (kut. 3 c/4).
* Duvno

NE KOSE). Divizisko komandno mjesto GRKOVCI.
Naknadni gubici 25—27 febr.: 8 mrtvih, od toga 1 oficir.

Gubici od 3—5. III: 12 mrtvih, 13 ranjenih.
Kod neprijatelja:³ 195 mrtvih, 54 zarobljena (poslije saslušanja strijeljani).

Namjera: Produženje gonjenja pravcem TOMISLAV-GRAD.

369. div.:

Pionirski i izviđački bataljon u obuhvatnom napadu odbacili su neprijatelja (oko 1000 ljudi) sa BOROVE GLAVE (10 km istočno-jugoistočno od LIVNA) i sa visova neposredno sjeverno od ZAGORICANA na istok.⁴

Za napad cijele divizije 7. III na neprijatelja pred 717 div. prikupili su se 369 puk na prostoru zapadno od ŠUJICE, 370 puk na prostoru LIVNA.

Prema nepotvrđenim izvještajima, neprijatelj je još u šumi sjeverozapadno od HOTKOVACA (20 km sjevero-sjeverozapadno od GLAMOČA). Otpočelo izviđanje. Sopstveni gubici: 3—5 marta: 2 mrtva, 7 ranjenih. Neprijateljski: 55 mrtvih, 2 zarobljena.

Namjera: Napad za rasterećenje 717 div.

717. div.:

Neprijateljski pritisak na jugu i zapadu ne prestaje.⁵ Dijelovi neprijatelja istočno od druma za G. VAKUF prebacuju se na zapad, stranu druma. Divizija se povukla na podesniji odbranbeni položaj na liniji JAGNID — PODGRAĐE — BISTRICA. Zagaranovano je zatvaranje druma VAKUF—TRAVNIK.

Sopstveni gubici: 4—5 III: 6 mrtvih, 35 ranjenih, 5 nestalih.

Namjera: Držati položaje dok ih 369 div. ne rastereti; zatvaranje druma G. VAKUF — TRAVNIK — BUGNO.

718. div.:

Borbena grupa, pod izvanredno teškim terenskim uslovima protiv pojedinačnog neprijateljskog otpora,

³ O vjerodostojnosti neprijateljskih podataka o gubicima jedinica NOV vidi u dok br. 168 i 312.

⁴ Na pomenutim mjestima položaje su držale jedinice Sedme krajiske NOU brigade

stigla na liniju VISUJEVICA⁶ — SEONICA — OSTROZAC. Neprijatelj otstupio na zapad na utvrđene položaje na visovima zapadno od NERETVICE.⁷
Namjera: Napad preko NERETVICE.

STANJE KOD MOSTARA: Uglavnom bez promjene.

Vazduhoplovstvo:

Zbog rđavog vremena jako ometano. Borbene akcije protiv neprijateljskih položaja i sakupljanja pred 717. divizijom. Pri napadu na PROZOR više velikih požara, municisko slagalište eksplodiralo. 17 borbenih letova.

ZAPADNA BOSNA:

ISTOČNA BOSNA:

Naknadno čišćenje luka UNA—SANA sa slabim početnim rezultatima. Četnici napali željezničku stanicu istočno od ZENICE. Telefon razoren, 12 Hrvata nasilno odvučeno.

SRBIJA:

Vrijeme mutno, kišovito.

Lokalne bande na prostoru PALANKA — MLAĐENOVAR. Odmah po prolazu njemačke željezničke patrole glavna željeznička pruga kod MLAĐENOVARA na dva mjesta dignuta u vazduh. Potjerni odredi nisu imali dodira s neprijateljem. Preduzete mere: Saobraćaj preko MALE KRSNE zagarantovan. Pruga je 6. III, u 12.00 časova dovedena u ispravno stanje. Kod POZAREVCA dražinovci traže od stanovnika da prijavljuju pojавu komunista. Napadi na njemačku oružanu silu, s obzirom na mjere odmazde, ne smiju se nipošto više dešavati. Kod KOS, MITROVIĆE i LESKOVCA privremeno uhapšeno 20 osumnjičenih, među njima jedan Dražin kurir. Raniji legaini četnički bataljon prešao na stranu dražinovaca, te je uhapšen sa svojim štabom. Na voz BEOGRAD—BUDIMPEŠTA u Sremu otvorena vatra. Bez žrtava.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Diesener
pukovnik

- **Vižnjevica**

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
6 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I U
DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

**VISA KOMANDA ORUŽANIII SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“**

Operativno odjeljenje

**Br. 3864
Stiglo 8 marta 1943-XXI**

**Datum i čas (optpreme 7. m. 1943., 23,45
prije 7. m. 1943.)**

CD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA (posredstvom
ITALIJANSKE MISIJE)
i, na znanje
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 270/A/3

VIJESTI U 21 CAS 6 MARTA 1943/XXI

SS divizija:

- Doprla na liniju: Prolog (Split—Livno VS—VU—CM) — Zirović (Livno VU—ZI—CS) — pošumljena zona na istoku od Bojmunta (Split VO—DE).
- Nedostaju vijesti o grupi koja vrši čišćenje zone: Međugorje (Drvar VR—DR) — Šator Planina (Drvar US—VH—DR—DT)
- Prema vijestima od strane stanovništva, pobunjenici su se, navodno, povukli djelimično u Dinarske Alpe,² raspolažu magacinima.

369. divizija:

- Prema obavještenjima od strane četnika, zona zapadno od Tomislavgrada³ (Livno XP—CF) jako je zaposjednuta od neprijatelja.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 1/2).

^{*} Odnosi se na pl. Dinaru.

['] Duvno

- Izvidačka grupa zauzela Šujicu (Livno XN—CQ) svladavši žilav neprijateljski otpor,⁴ te se morala zaustaviti sjeverno od Šujice zbog 11 protivtenkovskih jama. Saobraćaj ponovo uspostavljen.
- 969 puk tokom marša u zonu sabirališta odbio neprijatelja sa pograničnih uzvišica istočno i sjeveroistočno od Šujice.
- 370 puk dopro u zonu Potočani (Livno ZV—CO) — Livno.

717. divizija:

- Manja neprijateljska aktivnost.
- Divizija drži liniju: Lješivica 832 (Prozor NH—DE)—Laze (NH—CZ)—Galečnica (NK—CZ)—Podgrade (NK—CZ)—Bistrica (NM—CZ) — Hrastnica (NK—DE—CZ — Lužani (NK—DE).
- II bataljon 749. puka sa Komandom i jednom pojačanom četom stigao u Bugojno.
- Gubici od 1 do 4 marta (bez grupe „Vogel"⁵): 53 mrtva, 114 ranjenih, 21 nestao.
- Prema obavještenjima od strane stanovništva, napad „Štuka" od 5 tekućeg mjeseca na neprijateljske položaje navodio je prouzročio gubitke od 1.000 ljudi, što mrtvih što ranjenih.
- Divizija namjerava držati položaje sve do spajanja sa 369 divizijom.

718. divizija:

- Grupa „Annacker" doprla na rijeku Neretvicu, na otsjeku između Podhuma (Prozor QH—CK) i Ostrošca (Konjic QK—CD), naišavši na slab neprijateljski otpor.
- Zona 5 km sjeveroistočno od Podhuma još je okupirana od snažnih neprijateljskih grupa.⁶
- Neprijateljski gubici u borbama u zoni Konjica oko 500 mrtvih. Provjerava se.
- Divizija namjerava držati dostignutu liniju.

UKUPNI UTISAK:

- Operacija Weiss II uglavnom je završena.

MAJOR BOBBIO

5 prepisa:

- 1 Ekselencija:
- 1 Načelnik štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Nač. Operativnog odjeljenja

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 6 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA SEKTORU KOČERINA I U DOLINI NERETVE¹

TELEGRAM

**OPERATIVNO ODJELJENJE POSLALO
PREPIS OBAVJEŠTAJNOM ODJELJENJU**

Kr. Karabinjerima
Telegrafskom odjeljenju

otpreme

Datum i čas prijema 7/3/1943
u 9 časova

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — TAKTIČKO ODJELJENJE

**ZA SUPERSLODU — OPERATIVNO ODJELJENJE
a na znanje:**

**KOMANDI VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO
ODJELJENJE**

**KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI DIVIZIJE „MESSINA”—„MURGE”—..EMILIA"
MORNARICI DALMACIJE
KOMANDI VAZDUHOPLOVNE GRUPACIJE MOSTAR**

B. 33/66/Op.

**VLSA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”**

**Operativno odjeljenje
Br. 3803
Stiglo 7 marta 1943-XXI**

Izvještaj od dana 6 marta u 18 časova

SEKTOR „MURGE”

- 1) — Uslijed napredovanja Baćovića u pravcu Kočerin² i kolone Široki Brijeg u pravcu Grude (Mostar Kl—BD), poznate dalmatinske brigade rasturile su se i uzmiču:

Treća u pravcu Rakitno (MH—BL), a Četvrta u pravcu Rodić (Makarska XP—AR). S obzirom na novu situaciju preduzete su mjere, koje će posebno saopštiti.

- 2) — Kolona Baćović nalazi se na okupu u Kočerinu. Za vrijeme svog napredovanja imala je više sukoba sa partizanima, kojima je nanijela ukupne gubitke od 200 mrtvih, a sama je pretrpjela gubitke od 50 mrtvih. Oslobođila je 700 domobrana koje su partizani bili zarobili u Banjoj Luci³ i uputila ih našem garnizonu Zadvarje i oslobođila je 3000 civila,⁴ koje je Vice Buljan bio regrutovao, a nije ih bio još naoružao, i uputila ih njihovim kućama. Nadalje, zaplijenila je mnogobrojne konje i narmornice, koje je podijelila svojim vojnicima i narodu.

SEKTOR „MESSINA”

- Kolona Scotti⁵ stigla je jutros u 9 časova u Kočerin sa italijanskim ljudstvom i u zonu Ljubotići (Mostar NH—BF) sa Crnogorcima.⁶ Zatim je upućena u drugu zonu, prema operativnom planu predviđenom za sutra 7 mart.
- Kolona V. A. C., koja operiše od Ploča, dostigla je danas, u kasno poslije podne, Pivac i Božić (Makarska XP—AR) a da nije naišla na otpor. Dovršeno je čišćenje u zoni Plina i Desne (NH—NK), o čemu je jučer javljeno; nije zapaženo ništa naročito.
- Na Pelješcu, dana 3 marta, uhapšena su u Trpnju (Makarska XT—AB) 4 civila, za koje se sumnja da su učestvovali prošlog novembra u napadu na kasarnu finansijske straže.

SEKTOR „MARCHE” I KOTOR

Obična djelatnost. Vazduhoplovna djelatnost sprečavana niskim oblacima.. Izviđanja duž druma Posušje — Tomislavgrad⁷ — Aržano (Livno ZP—BS) u zoni Jablanica i zoni Rakitno (Mostar MH—BL). Izvršena su bombardovanja zone Tomislavgrad—Rodić (Makarska XP—AR) i mjesta Kasoli (AP—AT) i Šibenik (XR—AX).

Nebo naoblačeno, temperatura u opadanju.

GENERAL PIAZZONI

³ Jedinice NOV nisu zarobile pomenute domobranj u Banjoj Luci, već po garnizonima Centralne Bosne, januara 1943 godine.

⁴ Odnoći se na izbjeglice koje su se povlačile ispred neprijatelja.

⁵ Sastav kolone Scotti vidi u dok br. 178.

⁶ Isto

⁷ Duvno

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 6 MARTA 1943 GOD. O PRIPREMAMA ZA IZVOĐENJE OPERACIJA PROTIV JEDINICA DEVETE DALMATINSKE NOU DIVIZIJE¹

Predmet: dst.

I otpreme 6/3/43
(prijema 7/3/43)

Šifrovani radiogram

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 3846

Stiglo 8 marta 1943-XXI

Br. 3367/Op.

Utvrđeno je da su dalmatinske brigade napustile front divizije „Messina" i uputile se prema sjeveroistoku; naređena je nova operacija, koja će početi sutra, 7 marta, sa ciljem da se dostignu i potuku partizanske formacije.

- 1.) Operacijom komanduje general Amato, zamjenik komandanta divizije „Messina", pod mojom neposrednom komandom.

Kolona Scotti- dejstvuje od Izbična (Mostar NK—BH), sastavljena od 2 nacionalna bataljona i baterije 75/13, i druga kolona, od 2000 Crnogoraca, iz Bašića (LI—BH), sa zadatakom da čiste zonu Sutina (Prozor MH—BN), Rakitno (MH—BL) i da se spoje između Jelice (LI—BQ) i G. Potklečani (LI—BQ).

Zatim će kolona upraviti jak izviđački prepad prema gornjoj i srednjoj dolini Doljanke, s tim da uvjek ima mogućnosti da dejstvuje prema situaciji.

Na raspoloženju generala Amato ostaju, kao što je poznato, četnici majora Baćovića (zona Kočerin) i 49 batalj. crnih košulja, sada u Širokom Brijegu.

- 2.) Divizija „Murge" održavaće zaprečavanje doline Drežanke sa kolonom Consolo, pojačanom sa 500 V. A. C., upućujući jaku kolonu duž doline Neretve prema sjeverozapadu i

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhiri Vojnoistoriskog instituta (kut. 25 A/5).

sjeveru, radi zajedničkog dejstva sa formacijama V. A. C.
iz Rame i Jablanice.

General Piazzoni

Dešifrovaо: major **Manfreds**
por. **Biasi**
por. Sardos

4 kopije:

1 Načelniku štaba
1 Pomoc. nač. štaba
2 Operativno odjeljenje

BR. 197

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 7 MARTA 1943 GOD. DA SE SPRIJEČI ULAZAK NJEMAČKIH JEDINICA U MOSTARSKI RUDARSKI BAZEN¹

dst.
TELEGRAM

V. P. 10, 7 mart 1943 — XXI

**OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI VI ARM. KORPUSA**

Br. 3821

Prvo. Njemačka komanda za Jugoistok je saopštila da njemačko-hrvatske trupe 717 i 718 divizije zasad neće prelaziti južno od linije Prozor — Rama — Konjic, već će, naprotiv, SS divizija udarati od Livna na Mostar i zonu rudnika, flankirana s lijeve strane napredovanjem 369 hrvatske divizije na Prozor.

1

Drugo. Poznata je potreba sprečavanja da njemačke kolone dostignu oblast Mostar — rudarski bazu. U tom cilju potrebno je da ta Komanda okupira pomoću italijanskih jedinica (kažem: italijanskih) obje strane puteva koji vode pomenutoj oblasti, kao i da izbjegava sukobe i da stalno referiše.

Treće. Radi ravnjanja, to pitanje je tretirano sa O. K. W. preko Vrhovne komande. Da bih izložio ovoj komandi konkretnе podatke radi sporazuma o granici koju savezničke trupe ne smiju da pređu (a koja bi se, naravno, poklapala sa okupacijom italijanskih trupa), molim hitno saopštiti mjesta (na raznim pravcima) za koja ta Komanda smatra da je moguće i prikladno okupirati ih našim jedinicama.

7 mart 1943 — XXI

General Robotti

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 7 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹

POVJERLJIVO

9. III. 1943

Sjedište, 8. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija“

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 3925
Primljeno 9 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje Obavještajno odjeljenje

Sjedište

7. III. 43: AKCIJA „WEISS II" I „MOSTAR":

SS-div.: Prikuplja se sa glavninom na prostoru sjeverozapadno od LIVNA. Dijelovi čiste naknadno nepreglednu i teško prohodnu pošumljenu ŠATOR PL. (20 km istočno-jugoistočno od BOS. GRAHOVA) i šumu istoč. od CELEBICA.

Namjera: Producenje gonjenja pravcem TOMISLAV-
GRAD.²

Za obezbeđenje druma za dotur angažovan jedan bataljon u BOS. GRAHOVU i po jedna četa u DRVARU i BOS. GRAHOVU.

369. div.:

Prema nepotvrdenim vijestima, neprijatelj je jako posjeo prostor zapadno od TOMISLAVGRADA.

Izviđački bataljon zauzeo pod borbot ŠUJICU i naišao na 11 protivtenkovskih rovova na pet kilometara sjeverno od Šujice. Uklanjanje istih 7. III.

369 puk

odbacio neprijatelja sa visova neposredno istочно sjeveroistočno od Šujice.³

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

5 Duvno

⁵ Kod Šujice su držale položaje jedinice Sedme krajške NOU brigade.

Divizija je, shodno zapovijesti, 7. III. otpočela nastupanje.

717. div.:

Izgleda da se neprijatelj povlači u pravcu 718. div. Gubici od 1—4. III: 53 mrtva, 114 ranjenih, 21 nestalih.

Uslijed napada „štuka“ pred južnim frontom div.⁴ po izjavama stanovnika, oko 1000 mrtvih i ranjenih.⁴

Namjera: Napad pravcem PROZORA.

718. div.:

BORBENA GRUPA NERETVICA cijelom širinom fronta stigla na liniju između PODHUMA i OSTROSCA. Na 5 km sjeveroistočno od PODHUMA još ima jačih neprijateljskih grupa. Neprijatelj je 7. III krenuo u napad.⁵

Namjera: Producenje napada prema drumu PROZOR—RAMA.

Stanje kod MOSTARA uglavnom bez promjene. Lokalne borbe između četnika i komunista kod JABLANCE i RAME.

Vazduhoplovstvo: Borbeno dejstvo moguće samo pred 718 div. Uništena dva neprijateljska položaja. 27 borbenih letova.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Naknadno čišćenje u luku UNA—SANA okončano sa slabim rezultatima. Izgleda da je neprijatelj otišao na KOZARU. Na 12 km zapadno od SANSKOG MOSTA sopstveno motorno vozilo naišlo na minu i tučeno p. t. topovima i teškim minobacačima.⁶

SRBIJA:

Komunisti kod MLADENOVCA spalili 3 opštinska nadleštva. Kod PROKUPLJA uhapšeno 13 sumnjičih dražinovaca. Srpska državna straža kod CACKA ubila 11 neprijateljskih lica. U BEOGRADU 21 hapšenje.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Diesener

pukovnik

⁴ Vidi dok. br. 168, prim. 6.

⁵ Napad su vršile jedinice Pete crnogorske i Desete her:egovačke NOU brigade.

⁶ Napad su vršili Treći i Četvrti bataljom Šeste krajiške NOU brigade kod s. Đekići.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
7 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI I KOD GORNJEG VAKUFA¹**

i otpreme
Datum i čas prijema **10 marta 1943**
l u 16,30 časova

VISA KOMANDA ORUŽNIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 3997

Stiglo 10 marta 1943-XXI

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

i, na znanje:
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Br. 272/A/3

VIJESTI U 21 CAS 7 MARTA 1943—XXI

SS divizija:

Zapadna grupa zastala u zoni Prolog—Split—Livno (VS—VU—CM). Istočna grupa u zoni sjeverozapadno od Livna. Borbeno izviđanje na Tomislavgrad²—Livno (XP—CF) zabilježilo da je most blizu Karlovca uništen. Dvije neprijateljske brigade povlače se prema jugu.

369 divizija:

VIII i XIII partizanska brigada koje su došle sa Crnoga Vrha ponovo su okupirale u 13 sati Glamoč.® Pučanstvo bježi. Izvi-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 17-J 2).

² Duvno

³ Ovaj podatak vjerovatno nije tačan. Vidi dok. br. 204.

đačka grupa doprla u 16 sati u Kupres ne naišavši na otpor. Cesta Livno—Sujica—Livno (XN—CO) zakrčena zbog snijega.

717 divizija:

Divizija je otpočela napade na Prozor. Komanda divizije u Osojnica—Prozor (NK—CZ). U 11 sati stigla na liniju: k. 1204 (NH—CZ) — k. 1105 (NH—CZ) — k. 943 (NH—CZ—CU) — Paloč (NK—NM—CU—CZ) — k. 666 (NM—CZ) — jugoistočni rub Batuša (NM—CZ). Oklopna grupa zauzela G. Vakuf, ne naišavši na neprijateljski otpor. Protukolski neprijateljski me-tak sa k. 803 (CI—CU) i k. 703 (OI—CU) onesposobio jedan tenk.

718 divizija:

Od 7 o. m. Grupa Annacker nalazi se u odbranbenim borbama. Neprijatelj napada sa zapada.⁴ Napadi odbijeni. Nanjeti gu-bici: 6 prebrojenih mrtvih. Pretrpljeni: 3 Nijemca mrtva; 6 ra-njenih; Hrvata 2 mrtva; 6 ranjenih.

Ukupni utisak:

Budi se partizanska aktivnost u već očišćenim zpnama.

MAJOR BOBBIO

BK. 200

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 7 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Predmet: dst

• VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 3852

TELEGRAM

Stiglo 8/3/43-XXI

Đatum i » fotpreme 7/3/ 43, 20.30
(prije m a 7/3/43, 23.45)

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU SUPERSLODE
i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 8505/0p.

EZVJESTAJ OD DANA 7 MARTA U 18 ČASOVA

Sektor „Murge”:

- Uslijed naše akcije s juga i njemačke akcije sa sjeveroistoka, jake partizanske grupe slijevaju se između Rame i Jablanice, tražeći prolaz u pravcu istoka i vršeći jak pritisak na formacije V. A. C., koje operišu u zoni i koje su se morale povući istočno od s. Krstac (Prozor QH—BZ).
- Sutra, 8 marta, biće izvedena kombinovana akcija s juga sa formacijama V. A. C. i italijanskim trupama koje su dovedene baš danas, te sa desne strane od Neretve sa V. A. C. koje su već na položaju, a to u cilju da se elemišu partizanske grupe, koje su se prebacile istočno od Neretve, između Jablanice i s. Krstac (QH—BZ).²
- Operacije u zoni Rakitno (Mostar MH—BL).

¹ Original, pisan na mašini na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnogistoriskog instituta Otut. 18 C/6).

² Noću 6/7 marta kod Jablanice, preko ruševina starog mosta, prebacili su se na lijevu obalu Neretve najprije tri bataljona Druge dalmatinske, a za njima Druga proleterska brigada Druge proleterske divizije.

- Italijanska kolona,³ koja je jutros oputovala iz Izbična (MK—BH), stigla je poslije podne u Vukojevo (MH—BL).
- Crnogorska kolona, koja je stigla u Konjovac (LI—BL) nakon sukoba sa partizanskim patrolom, nalazi se u povlačenju.
- Sutra, 8 marta, akcija će se nastaviti prema određenim pravcima.

Sektor „Messina“:

- Kolona V. A. C., koja operiše s juga, stigla je danas poslije podne u predio Kozica (Makarska XP—AT).
- Poslije podne bila je angažovana od partizanskih grupa, snabdjevenih automatskim oružjem i porazmještenih po visinama zapadno od uvale.
- Na Korčuli, 5 marta, izvršena zasjeda u zoni M. Kom (Korčula VU—GU).
Protivnički gubici: 3 mrtva i 1 ranjen, za koga obavještajci potvrđuju da je umro.
Zaplijenjena 4 pištolja, ručne bombe i propagandni materijal.

Sektor „Marche“:

- Obična djelatnost.

Sektor „Kotor“:

- U noći između 5 i 6 marta u zoni Kruševica (Trebinje UK—FL) patrola V. A. C. ubila partizana Vavić Mihajla,⁴ koji je bio ucijenjen sa 30.000 lira.
- Vazduhoplovna djelatnost:
Spriječena jakom burom.
Nebo naoblačeno.

GENERAL PIAZZONI

- 8 kopija:
- 1 za Ekselenciju Komandanta
 - 1 za Načelnika štaba
 - 1 za Pomoćnika načelnika štaba
 - 2 za Operativno odjeljenje
 - 1 za Obavještajno odjeljenje
 - 1 za Kr. karabinjere
 - 1 za Odjeljenje telegrafskog saobraćaja

OBAVJEŠTENJE KOMANDANTA JUGOISTOKA OD 8 MARTA 1943 GOD. O IZDATOM NAREĐENJU KOMANDANTU NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ DA OKUPIRA RUDNIKE BOKSITA KOD MOSTARA¹

Radiogram

8. 3. 943 Vrijeme: 1940/2105 Od Komandanta Jugoistoka

**KOMANDI SUPERSLODE PREKO NJEMAČKOG ŠTABA
ZA VEZU**

Povjerljiva stvar Komande

Na ponovni upis od strane Komandanta Jugoistoka, Vrh. komanda oružane sile je odlučila da se ostane pri naređenju koje je dao Vođa Rajha, po kome i dalje imaju da se vode operacije prema Mostaru, do konačnog smirivanja i osiguranja oblasti boksitne rude. U odnosu na to da će se ovo stanje smatrati postignutim tek po sprovedenom razoružanju antikomunističkih četnika, Komandant Jugoistoka izdao je Komandantu njemačkih trupa u Hrvatskoj naređenje:

- 1) Posjesti boksitne rudnike u oblasti Mostara koji rade za Njemačku.
- 2) Pojedinosti za ovo posjedanje pravovremeno ugovoriti sa italijanskim VI A. K.
- 3) Italijanski VI A. K. obavijestiti najmanje 24 časa ranije o svakom dnevnom cilju, kako bi isti mogao pravovremeno povući četnike koji se nalaze na ovom prostoru.

Komandant Jugoistoka Ia Br. 677/43
pov. stvar K-de od 8. 3. 43

**OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 8 MARTA 1943 GOD. DA
NJEMAČKE TRUPE NE MOGU PRECI, LINIJI IMOTSKI —
POSUŠJE — KUNIC — MIRADOVICA¹**

TELEGRAM

V. P. 10, 8 mart 1943/XXI

**OD VISE KOMANDE ORUZ. SNAGA „SLOV.-DALMACIJA“ —
OPERATIVNO ODJELJENJE**

GRUPI BOBBIO (PREKO ITALIJANSKE VOJNE MISIJE)

i na znaje:

NJEMAČKOM ŠTABU ZA VEZU PRI SUPERSLODI

Ručni fonogram

Br. 3867 prot.

Veza vaš 271/A/3 od 7 t. m. VI arm. korpus izvještava:

Prvo: Pravac ka Prozoru slobodan za dejstvo njemačkih kolona.

Drugo: Rudarske zone Izbično (Mostar NK—BH), Crne Lokve (Mostar MK—BH) i Kočerin (Mostar MK—BD) držače italijanske trupe.

Treće: Široki Brijeg (Mostar NM—BD), Imotski i Posušje (Makarska XV—BL) biće posjednuti hrvatskim trupama.

U vezi sa gore navedenim i s obzirom na predviđeni razvoj operacija koje se sada izvode, potrebno je da njemačke trupe ne pređu liniju: Imotski — Posušje — Vučipolje (Livno XV—BQ) — Kunić (Prozor Kl—BZ) — Miradovica (Prozor NK—CK).

8 mart 1943/XXI

Načelnik štaba Superslode

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 8 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹

Povjerljivo

9. III. 1943

Sjedište, 9. III. 43

Njemački štab za vezu pri VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
Višoj komandi oružanih snaga „SLOVENIJA-DALMACIJA"
„Slovenija-Dalmacija" Operativno odjeljenje
Pov. br. 446/43 Primljeno 9 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e

8. III. 43: AKCIJA „WEISS II“ I ,MOSTAR**:**

Opšta situacija: Neprijatelj otstupa ispred SS-div. i 369 div. na jug i jugoistok. Banditska djelatnost na prostorima koji su dosad čišćeni.

SS-div.: Zapadna grupa (ojačani 1. lov. puk) oko LIVNA.
Istočna grupa (ojačani 2. puk) zadržana oko GLAMOČA u cilju čišćenja tamošnjeg prostora na kome se ponovo vode borbe.² Izviđački dijelovi, upućeni ka TOMISLAVGRADU,³ javljaju da je razoren most kod PRISOJA. Neprijatelj u jačini od dvije brigade otstupio na jug.

369 div.: Izviđački dijelovi 8. III u 16.00 čas. stigli u KUPRES bez dodira s neprijateljem. Drum LIVNO—ŠUJICA zavijan snijegom.

369 puk približava se prostoru RAVNO.

Treća hrvat. brd. brigada stigla u Bugojno; probija se lijevim krilom drumom BUGOJNO—G.VAKUF kroz pošumljeno zemljište.

¹ Original, pisani na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 c'4).

717 div.:

8. III krenula u napad na PROZOR. 202 tenk. bataljon bez neprijateljskog otpora posjed G. VAKUF. Na visinskom prijevoju 3 km južno od G. VAKUFA jači neprijatelj⁴ sa p. t. topovima; jedan tenk pogotkom neprijateljskog zrna izbačen iz stroja.

718 div.:

Borbena grupa od 7. III u odbranbenoj borbi protiv neprijatelja koji napada sa zapada i sjeverozapada.⁵ Svi napadi odbijeni. Južno od NERETVICE neprijateljski napad, sa polazom iz JABLNICHE, odbacio jednu četničku grupu sa prostora istočno od JABLNICHE na visove južno od OSTROŠCA.⁶ Pri ponovnom provjeravanju neprijateljskih gubitaka u borbi oko KONJICA konstatovano je: prema našem brojanju — 315 mrtvih neprijatelja; prema izvještaju Hrvata i četnika — 187 mrtvih, ukupno 502 mrtva.⁷

Vazduhoplovstvo:

Uprkos rđavom vremenu, borbeni letovi (16 aviona) protiv neprijateljskog sakupljanja (600—700 ljudi) na drumu RAMA—JABLICA i u mjestu JABLICA. Neprijatelj pretrpio velike gubitke uslijed pogodaka bombama i vatre iz avionskih oruđa. Pri napadu na posjednute neprijateljske položaje istočno i jugoistočno od G. VAKUFA i sjeverno od OSTROŠCA osmotreno je dobro dejstvo.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Potjerni odredi južno od GLINE i jugoistočnu od PRIJEDORA razbili su male bande. Na prostoru jugozapadno od Jajca navodno se prikupljaju ostaci komunističke brigade.

SRBIJA:

Uslijed pojačanog dejstva krstarećih odjeljenja — samo slabe i lokalne akcije bandi. 30 komunista strijeljano za odmazdu. U Beogradu 10 hapšenja.

Za tačnost prepisa

Drechsler

p o r u c n i k

Komandant Jugoistoka

Njemački štab za vezu

pri Superslodi

D i e s e n e r

pukovnik

⁴ Vidi dok. br. 204, prim. 3.

» Vidi dok. br. 58.

• Isto

⁶ O vjerodostojnosti neprijateljskih podataka o gubicima jedinica NOV vidi dok. br. 168, prim. 6 i dok. hr. 312.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 8
MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I U
DOLINI NERETVE¹**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
"SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Predmet: rzb

Br. 3998
Stiglo 10 marta 1943-XXI

TELEGRAM

Datum i čas	otpreme
	prijema 10. 3. 43, 17.00

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

i na znanje:

ITALIJANSKOJ MISIJI — ZAGREB

Br. 275/A/3

NOVOSTI u 23 GASU 8 MARTA 1943

SS divizija:

Istočna grupa našla Glamoč napušten od neprijatelja. Prema tome, situacija o kojoj je juče javila 369 divizija pogrešna je. Ispitivanja u toku.²

Zapadna grupa dospjela zonu Karlovac. Most je popravljen.

369 divizija:

III hrvatska planinska brigada i 370 puk otpočeli napredovanje u pravcu sjevera jer su doznali naredenja. III planinska brigada sa nekim jedinicama dospjela Bugojno. 370 puk zonu G. Vukovsko.

369 puk dospjao sa prethodnicama zonu Ravno, nakon što je savladao značajne terenske poteškoće. Trupe su vrlo umorne. Komora se nalazi 20—30 km pozadi.

Cesta Šujica (Livno XN—CQ) — Livno još je zatrpana snijegom. Komanda divizije u Šujici.

717 divizija:

Svladavši slab neprijateljski otpor stigla na liniju: k. 1204 (Prozor NH—CZ)—k. 1105 (NH—CZ)—k. 942 (NH—CZ—CU) — Jagnid (NK—CQ)—k. 717 (NK—CU) Kuti (NK—CU—Jelače NM—CU) — Mračaj (NM—CU) — k. 876 (NM—CU) — istočna ivica G. Vakufa (NM—CZ)—Ponir (NM—OI—CZ). Izviđanja zabilježila da je neprijatelj ponovo zauzeo Oglavak (MK—CU)—k. 935 (NM—CU)—k. 803 (OI—CU)—Baba k. 810 (OI—CU) i zonu istočno i sjeveroistočno od G. Vakufa.³

718 divizija:

Grupa Annacker izbjegla opkoljavanju sa sjeverozapada povukavši desno krilo na Kvok (Konjic—QO—CK) nakon teških borbi. Jaka neprijateljska grupa koja je iz zone Rama—Jablanica prodrla prema istoku bila je uspješno tučena artillerijom u zoni Gradac (QK—CF) — Prisoje (QK—CD—BZ).⁴

OPSTI ZAKLJUČAK:

Pojačana je neprijateljska aktivnost iz zone Prozor—Jablanica prema istoku.

MAJOR BOBBIO

³ Položaje na pomenutoj liniji držale su Treća i Sedma krajiška i Treća sandžačka NOU brigada. Vidi dok. br. 41.

⁴ Napade na 718 diviziju u pravcu Konjica vršile su jedinice Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 58.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 8 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Đatum i čas /otpreme 8. 3. 1943, 22,00
prijema 9. 3. 1943) 5 30

KOPIJA TELEGRAMA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

BrT 3912

Stiglo 9 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU SUPERSLODE

i, na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3534/Op.

Izvještaj od dana 8 marta u 18 časova

SEKTOR „MURGE”:

Jake grupe ustanika stlige su između Rame, Jablanice i Javorika (QK—BZ) i prisilile naše formacije M.V.A.C. da se povuku prema predjelu Celebić (QM—CD) i Ljubina Planina (OM—BZ).²

Druge grupe, koje su došle sa sjevera, napale su s boka njemačke jedinice u zoni Podhum (QH—CK), koje su se povukle prema istoku.³

Naše mješovite kolone, koje su u maršu s obje strane Neretve, u pravcu sjevera, dostigle su danas poslije podne paralelu Locosnica⁴ (Prozor PN—BU).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhiyi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Na lijevoj obali Neretve, između Rame, Jablanice i Javorika, 8 marta, bila su tri bataljona Druge dalmatinske NOU brigade. Druga proleterska, Prva proleterska i Četvrta proleterska brigada

³ Napad na 718 njemačku diviziju vršile su jedinice Treće NOU divizije.

⁴ Glogošnica

Sutra, 9 marta, biće prevezena kamionima u dolinu Neretve formacija V. A.⁵, koja već operiše južno od „Messine".

U očekivanju da se razjasni situacija u zoni zapadno od Tomislavgrada⁶, gdje su zapažene jake partizanske grupe koje su ovdje potisnute uslijed njemačke akcije iz Livna i Sujice, zaustavila se taktička oružana grupa generala Amato u zoni Potklččani (LI—BQ) i sutra će isturiti u pravcu gornjeg dijela Doljanke jaku izviđačku grupu.

Crnogorska kolona i odredi grupe Scotti napali su i rasturili juče, u kasno poslijepodne, grupu ustaničkih 4 bataljona⁷ po prilici, koja je ostavila na terenu 64 mrtva — utvrđeno — i mnogo ranjenih, te 9 zarobljenih. —

Crnogorski gubici: 14 ranjenih.

Naređeno je da se formacija grupe Baćović, po prilici 1000 vojnika, razmjesti u zoni Cerovi Doci (MH—BL) da čuva pri-laze sa zapada.

SEKTOR „MESSTNA", „MARCHE" I „KOTOR":

Obična djelatnost.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA:

Intenzivna, iako je ometana niskim oblacima.

Ponovna izviđanja veza sa kolonama koje operišu u zoni Rakitno.

Oružana izviđanja u dolini Drežanke, u zoni Jablanica i u zoni Rodić—Makarska (XP—AR).

Protivavionska reakcija sa visina u zoni Jablanica.

Nebo je poluoblačno.

GENERAL PIAZZONI

Kopije: 1 za Ekselenciju

„ : 1 za Načelnika štaba

„ : 1 za Pomoćnika na-
čelnika štaba

„ : 1 za Obaveštajno
odjeljenje

Kopije: 2 za načelnika Oba-
vještajnog odjeljenja

„ : 1 za Komandu kr.

karabinjera

„ : 1 za Odjeljenje tele-
grafskog saobraćaja

⁵ Rrotivkomunistička dobrovoljačka milicija Vidi dok. br. 173 i 214.

⁶ Duvno

⁷ Borbu sa četnicima vodio je samo jedan bataljon Treće dalmatin-
ske brigade Devete NOU divizije.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ OD 9 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE*

POVJERLJIVO

11. III. 43 '

Sjedište, 10. III. 43

Njemački štah za vezu p. r. J. *

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA SLOVENIJA-DALMACIJA"

Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija”¹

Operativno odjeljenje

Pov. br. 456/43

Primljeno 11 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje
S i e d i š t e

9 UI. 43: AKCIJA „WEISS II" I „MOSTAR":

Pošto probaj neprijatelja na sjever kod 717 div. nije uspio, on pokušava probaj na istok sa prostora JABLICA—RAMA, pravcem ka KONJICU.²

SS-div.:

Zapadna grupa, bez dodira sa neprijateljem, na prostor oko PRISOJA (15 km jugo-jugoistočno od LIVNA).

Istočna grupa završila naknadno čišćenje prostora GLAMOČ, bez znatnijeg dodira s neprijateljem; nastupala IVNII.

Diviz. komandno mjesto: LIVNO; prednji dijelovi
stigli u TOMISI AVGRAD."

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

* Protivudar jedinica Udarne grupe Vrhovnog štaba NOV i POJ kod Gornjeg Vakufa nije imao za cilj da se jedinice NOV povuku sa prostorije Konjic, Prozor, Jablanica na sjever, već da uništenjem ili potiskivanjem 717 njemačke divizije od Gornjeg Vakufa otkloni opasnost, koja je prijetila ranjenicima kod Prozora. Ovaj cilj je potpuno postignut, i Udarna grupa je poslije ovog uspjeha pristupila izvršenju ranije odluke Vrhovnog štaba da se probije u Hercegovinu i Sandžak i dalje na istok. Vidi tom II i u ovoj knjizi dok br. 14, 15, 19, 23 i 24.

³ Duxo

Izbačeno iz stroja mnogo motor, vozila i konja.
Neprijateljski gubici 7. III: 26 mrtvih konstatovano, 35
tovarnih grla zaplijenjeno.
Namjera: Primicanje cijele divizije opštem prostoru
LIVNO—PRISOJE—TOMISLAVGRAD—SUJICA.

369. div.:

Zaokrenula ka jugoistoku i izbila uz manji neprijateljski otpor, na liniji RAVNO—G. VAKUF—RADUSA PI.—VOLJICE.
Hrvat, brdska brigada, koja je pročešljavala šun[^]sko područje još zaostaje zbog terenskih teškoća.
Namjera: Primicanje cijele divizije opštim pravcem RAVNO—ZAHUM—LAPSUNJ radi daljeg nastupanja na jugoistok.

717. div.:

Samo uz mjestimični neprijateljski otpor istočno od druma, stigla je na prostor 8 km sjeverno od PROZORA.

Namjera: Producenje napada na PROZOR.

718 div.:

Borbena grupa, poslije žestokih borbi,⁴ izbjegla je namjeravani neprijateljski obuhvat sa sjeveroistoka i brani liniju IVAN SEDLA — KONJIC. Četnici nisu izvršili namjeravane napade, već su se povukli na istok. Uslijed slabe sopstvene ubojne snage i mogućnosti da se tamo mogu bolje sprječiti pokušaji neprijateljskog probaja, mjere su odobrene.

Namjera:

Držanje linije IVAN SEDLO—KONJIC i sprečavanje neprijateljskog probaja na sjeveroistok.

Vazduhoplovstvo:

Borbeni letovi (26 aviona) na visove koje je posjeo neprijatelj istočno, jugoistočno i južno od G. VAKUFA. Pogoci bombi dobro su ležali u cilju. 14 aviona napalo RAMU, 11 aviona napalo PROZOR. Tri velika požara.

ZAPADNA BOSNA; ISTOČNA BOSNA: Istočno od GLINE komunistička djelatnost. Regrutovanja i pljačke životnih namirnica. U LIČKOM PETROVOM SELU i DREZNIK GRADU (sjeverozapadno od BIHAĆA) utvrđeno da nema neprijatelja. Kod KULEN VAKU-

FA potjerni odred odbacio jednu bandu u jačini čete na jug.

SRBIJA:

Kod POZAREVCA i PALANKE spaljena pojedina opštinska nadleštva. Na ostalom prostoru samo lokalni mali sukobi sa ustanicima.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Diesener
pukovnik

BR. 207

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
9 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV
U BOSANSKOJ KRAJINI, KOD GORNJEG VAKUFA I U
DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

Datum i čas I otpreme 10. III. 1943, 24,00
J prijema n m 1943 f 2)00

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4035

Stiglo 11 marta 1943-XXI

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
i na znanje
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Br. 289/A/3

VIJESTI U 21 CAS 9 MARTA 1943

SS divizija: Glavnina zapadne grupe zastala u zoni Karlov Han (Livno ZV—CD), dok jedan bataljon napreduje prema Tomislavgradu.²

Istočna grupa sa nekim jedinicama dospjela Livno.
Neprijateljske grupe koje su navalile prema liniji snabdijevanja bile su protjerane prema jugu.

369 divizija: Doprila sa izviđačkom grupom u Bugojno (Travnik MH—DL), sa Inžinjerskim bataljonom u Kupres (Livno XR—XT—DE), sa 969 pukom u zonu Zvirnjača (Prozor IH—KI—CD) — Ravno (XV—CQ), sa 370 pukom u Zahum (Prozor MH—MK—CO), sa III planinskom brigadom na liniju Uramovac 1/187 (Prozor MH—CZ) — Pelovac 1/152 (MK—ČZ) — Pavića Polje (NH—DE) i namjerava da ujedini zaštitne jedinice na cesti Tomislavgrad—Prozor i da nastavi sa III planinskom brigadom napredovanje prema jugu.

717 divizija: Sa 749 pukom doprila na liniju Debeli Brijeg (Prozor NH—NK—CQ) — Golinac (NK—CQ) — k. 1414 (NK—CQ), sa 738 pukom na liniju Pidriš (Prozor NM—CS) — Trlica 900 (NM—CS) — k. 1129 (Ol—CS), sa 737 pukom na južnu i istočnu ivicu Zdrimce (Prozor OL—CU).

Neprijatelj se povlači u pravcu Prozora.³

Divizija namjerava nastaviti gonjenje.

Ukupni gubici od 6 do 8 marta: 3 mrtva, 12 ranjenih, 1 nestao.

718 divizija: Grupa Annacker umakla pred neprijateljem koji vrši protivnapade, i povukla se na liniju Lisin 1/744 — (Konjic CM—RK) — Vrnjača 1/310 (RK—CK) — Brdo 1/387 (RK—CK) — Bikova Kosa (RK—CK) — Sinanović (RK—CF) Vrbljani (RK—CF) — Križ 818 (RH—CD) — Homolje (RH—CD) — Konjic.⁴

Grupa namjerava učvrstiti postignutu liniju.

Jake neprijateljske formacije prodrle do ceste Konjic — Ostrožac.⁵

Opšti zaključak: Neprijatelj se povlači.

6 prepisa:

Major Bobbio

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku načelnika štaba
- 2 Načelniku operativnog odjeljenja
- 1 Odjeljenju telefonskih komunikacija

³ Na pravcima nastupanja 717 divizije nalazile su se jedinice Treće 1 Sedme krajške i Treće sandžačke brigade i Livanjski bataljon.

* Napade na 718 diviziju vršile su jedinice Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 49.

⁵ Odnosi se na Petu crnogorsku i Desetu hercegovačku brigadu Treće NOU divizije.

n

BR. 208

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 9 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Predmet: wt

Datum i čas {otpreme 9/3/43, 22.30
fprije ma 10/3/43, 6,50

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br 3965

Stiglo 10 marta 1943-XXI

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU SUPERSLODE — OPERATIVNO
ODJELJENJE
a na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

1	kopija za Ekselenciju
1	„ za Načelnika štaba
1	„ za Pomoćnika načelnika štaba
1	za Obavještajno odjeljenje
2	„ za Načelnika Operativ- nog odjeljenja
1	„ za Komandu kr. kara- binjera
1	„ za Odjeljenje telegraf- skog saobraćaja

Br. 3575/Op.

IZVJEŠTAJ OD DANA 9 MARTA U 18 ČASOVA

1) Neposredna potčinjenost generalu Amico, kome je povjereni i privremena komanda „Murge”.

Taktička grupa generala AMATO stavljena takođe u njegovu potčinjenost, a takođe i sve formacije V. A. C. i Crnogorci.

2) AKTIVNOST USTANIKA

Osmatranja vazduhoplovstva i formacije slažu se u zapažanju da su se pojavile velike grupe partizana na prostoru Prozor, Rama, Jablanica, Krstac, vjerovatno u namjeri da prokrće put prema istoku.²

3) SEKTOR MOSTAR

Mješovite italijanske kolone i V. A. C. s obje strane Neretve stigle su do položaja koji su određeni za daljnji razvoj operacija.

Kolona na istoku od Neretve odbacila je danas isturene partizanske grupe iz Risovac—Izlazak (Prozor PL—BU) prema Glgošnici (PL—BU) i nanijela im još neutvrđene gubitke.³

Kolona na zapadu od Neretve skupila se u zoni Plasa (PL—ON—PI—BZ—BU).

Taktička grupa generala Amato sa mješovitim formacijama nalazi se u zoni Potklečani (MH—GQ) — Jelica (LI—BQ).

Detaširala je jaku izviđačku grupu u pravcu Poljana—Dugo Polje (NK—BZ).⁴

4) SEKTOR „MESSINA”, „JVTARCHE” I KOTOR:

Obična djelatnost.

5) VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST

Veoma intenzivna tokom čitavog dana.

Izvršena su oružana izviđanja u zoni Tomislavgrad,⁵ u zoni Jablanica, u zoni Prozor, u zoni Rakitno—Dugo Polje, u dolini Doljanke.

Ponovljena bombardovanja, obasipanja malim bombama i mitraljiranja u zoni Jablanica—Krstac—Javorik (OK—BZ) i u kraju zapadno od Ibra (QM—BZ).

Veze sa našim kolonama koje operišu.

Vedro.

GENERAL PIAZZONI

² Vidi dok. br. 47, 60 i 205.

³ Na liniji Glogošnica—Sanica, 9 marta, držala su položaje dva bataljona Sedme banijske NOU brigade koja je tada bila pod komandom Druge proleterske divizije.

⁴ Na pravcu Poljana—Dugo Polje nalazila se Peta dalmatinska brigada Devete dalmatinske NOU divizije.

**IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKE DIVIZIJE „MURGE“
OD MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

OD KOMANDE DIV. „MURGE“

KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA — TAKTIČKO OPER.
ODELJ.

KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA — TAKTIČKO
OBAVJEŠTAJNO ODJELJ.

KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA — DUBROVNIK •

Br. 1967/Op. — Devetnaest. — Situacija kolona koje operišu s jedne i s druge strane Neretve nepromijenjena u odnosu na onu o kojoj je javljeno telegramom u 12 časova. 1.000 ljudi V. A. C. majora Baćovića stiglo je kod Grbovice očekujući dolazak komore da bi započeli naredene pokrete. Izgleda da se danas, 9. ov. mj., njemačka kolona, koja operiše sjeverno od Neretve, povukla na liniju Vranjača (RK—CK) — Koznik (RH—CF) — Homolje (RH—CD) i desno krilo kolone V. A. C. Đurića na položaje kod Zlatara (RK—BZ).² Svršetak

Privremeni komandant
General Gherzi 19000903

Za tačnost prepisa:

Nač. štaba

(Potpukovnik Gino di Demetrio)
Gino di Demetrio

¹ Original, pisan na mašini (vjerovatno 9 marta), na italijanskom Jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 28/A/9).

² Napade na 718 njemačku diviziju i pomenute četnike vršile su jedinice Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 49 i 58.

BR. 210

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" OD 10 MARTA 1943 GOD. O PREGOVORIMA VODENIM U MOSTARU IZMEĐU GENERALA ROBOTTIA I GENERALA LÜTERSA O PITANJU POSJEDANJA RUDOKOPNE ZONE OD STRANE NJEMAČKIH JEDINICA¹

Povjerljivo

Predati u ruke
preko oficira.

Operativni telegram

V. P. 39, 10 marta 1943-XXI

OD TAKTIČKE KOMANDE SUPERSLODE

VRHOVNOJ KOMANDI
i na znanje
KOMANDI SUPERSLODE
KOMANDI VI ARMJSKOG KORPUSA

0205/m. Prenosim tekst argumenata, pretresanih 10 marta u Mostaru sa generalom Lütersom,² koji se odnose na slučaj okupacije rudokopne zone od strane Nijemaca:

Prvo: Ekselencija Robotti potvrđuje da Vrhovna italijanska komanda nije, kako se govori u obavijesti potvrđenoj 9 marta, još pristala da italijanske trupe prepuste rudokopnu zonu njemačkim trupama. General Lüters javlja da, na osnovu naređenja Komandanta za Jugoistok, mora 14 marta započeti okupacija spomenute zone. Slaže se da 14 marta njemačke trupe započnu tu operaciju samo ako mi javimo da nam je naša Vrhovna komanda, na bazi sporazuma postignutih sa O. K. W., dala svoj pristanak.

Drugo: U slučaju da bi došlo do okupacije rudokopne zone od strane Nijemaca, spoj sa italijanskim trupama u operacijama prvog dana bio bi napravljen u Posušju.

Treće: Kasnije napredovanje njemačkih trupa vršiće se prema sporazumu između komande njemačke SS divizije, koja će izvršiti okupaciju, i komande italijanske divizije „Marche", kojoj zasada pripada rudokopna zona.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).
² General Lüters, komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj

Četvrto: Zona djelovanja SS divizije, što se tiče okupiranja, smeštaja i teritorije za koju odgovara, jeste ona naznačena na priloženoj skici 1:100.000. (Izostavljena).³

Peto: Biće dozvoljena, s obzirom na lokalnu raspoloživost, dislokacija u Mostaru jedne baze SS divizije za operativno snabdijevanje, čije će ljudstvo, u garnizonskim pitanjima, biti potčinjeno italijanskoj komandi garnizona.

Šesto: Komanda SS divizije otpošlaće svog oficira za vezu pri komandi divizije „Marche“.

Sedmo: Zaštita saobraćajne linije Mostar — Sarajevo biće vršena od italijanskih trupa sjeverno od Mostara, zaključno do Drežnice.

Osmo: Na traženje ekselencije Robotti-a, ekselencija Lüters će zatražiti od komandanta za Jugoistok odobrenje da trupe SS divizije, u slučaju potrebe, mogu operisati van zone uticaja i u odbrani zone Mostar pod komandom italijanskog VI armijskog korpusa, iz razloga zajedničkog vođenja operacija protiv partizana ili eventualnih iskrcavanja na obalu ili vazdušnim putem.

Deveto: Ekselencija Robotti je predložio da italijanske trupe ostanu u zoni Čitluk, a njemačke bi trupe mogle držati posadu u zoni Imotski — Posušje koja pokriva sa zapada rudokopnu zonu i gdje se nalaze drugi rudnici. General Lüters javlja da ima naređenje da okupira Čitluk a ne Imotski i da ne može pristati.

Primjećujem: Tačka a) Ako se nastave nastojanja Nijemaca da pristanemo na njihovo traženje, dopustićemo sebi da sakupimo naše snage za svaku eventualnost. Odraz na držanje četnika s obzirom na okupaciju od njemačkih trupa zasad je indiferentan.

Tačka b) Prisutnost jedne SS divizije od 20.000 ljudi vrlo je prikladna za ofanzivne operacije a preterana je ako je jedini cilj osiguranje, iz čega nesumnjivo proizlazi da bi zauzimanje rudokopne zone bio prvi korak jednog drugog programa, koji bi se mogao sastojati u razoružanju ili u prodoru u pravcu mora, u zonu Ploče, kako to proizlazi iz prikupljenih podataka za vrijeme razgovora i kako je ova komanda više puta spomenula.

Tačka c) Nadležna zona, o kojoj govori tačka 4 sporazuma, obuhvatila bi mjesta Imotski, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, izuzimajući Mostar.

Tačka d) Molim, za svaku slučajnost, intervenciju te komande u vezi s tačkom osam i devet, jer, ako nam ostane zona Čitluk, biće nam olakšana odbrana uporišta Mostar.

General Robotti

BR. 211

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 10 MARTA 1943 GOD. O ZAVRŠETKU OPERACIJA „WEISS"¹

V. P. 10, 10 marta 1943/XXI

TELEGRAM PA PA*

**OD VISE KOMANDE ORUZ. SNAGA „SLOV.-DALMAC.“ —
OPERATIVNO ODJELJENJE**

VRHOVNOJ KOMANDI

4029. General Lüters mi je jutros 10 t. m. javio da smatra da je sa današnjim danom operacija „Weiss“ završena. Stoga nije više potrebno sadejstvo koje je komanda XVIII arm. korpusa pružala u pomenutoj operaciji. Naredio sam da deo pomenu-tih snaga sadejstvuje u operacijama VI arm. korpusa kod Mo-stara.

• General Robotti 240010

**VISA KOMANDA ORUZ. SNAGA „SLOV.-DALMAC.“
OPERATIVNO ODJELJENJE
10 marta 1943/XXI**

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 10 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹**

POVJERLJIVO

12. III. 1943

Sjedište, 11. III. 43

Njemački štab za vezu pri Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ Operativno odjeljenje
Pov. br. 468/43	Br. 4099 Primljeno 12. III. 43

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA“

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e

10. III. 43: **Hrvatska:** Vrijeme pretežno vedro, u dolinama magle. Upotreba vazduhoplovstva ograničeno mogućna.

AKCIJA „WEISS II“ I „MOSTAR“:

Neprijatelj na cijelom frontu u povlačenju na jugo-istok, sve češći znaci demoralisanja. Na današnjem usmenom razgovoru generala Lütersa² sa generalom ROBOTTI-em³ postignuta je saglasnost, pod uslovom da se prethodno s njom složi italijanska Vrhovna komanda, da SS-div. nastupa 14. III. do POSUSJA i 15. III. do ŠIROKOG BRIJEGA.

SS-div.:

Začelni dijelovi stižu na prostor LIVNA. Odbijene su male neprijateljske grupe koje se pipajući primiču komunikaciskom drumu.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

² General Lüters, komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj

³ General Robotti, komandant Više komande oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“

369 div.:

9. III. uveče, bez dodira s neprijateljem, sa glavninom stigla na liniju RAVNO—ZVIRNJACA—ZAHUM.
Treća brd. brigada pročešljava teško prohodno šumsko područje zapadno od G. VAKUFA.
Namjera: Producenje nastupanja na jugoistok u naslonu na 717 div.

717 div.:

PROZOR zauzet bez borbe. Namjera: produženje gojenja u pravcu RAME.

718 div.:

Pritisak neprijatelja popustio. Jači neprijatelj izvršio probaj kod četnika, 5 km jugozapadno od Konjica, u pravcu jugoistok. Mora se računati sa ujedinjenjem jakih komunist, snaga i MIHAJOVICEVIH četnika.

Vazduhoplovstvo:

Borbeni letovi 9. III popeli se na 85. Avionsko izviđanje i avionsko snimanje. Na prostoru TOMISLAV-GRAD i G. VAKUF—MOSTAR nije konstatovano ništa naročito. Avionski letovi radi snabdijevanja i transport ranjenika. Ukupno 12 letova. Nije bilo borbenih letova zbog niskih oblaka u dolinama.

Zapadna Bosna, Istočna Bosna:

Hrvatski potjerni odred u sjevernoj Samarici odbacio na jug jednu bandu u jačini bataljona. Izviđačko odjeljenje jugozapadno od JAJCA razbilo malu neprijateljsku grupu. Komunisti izvršili prepad na ustaški logor kod SOKOLCA (30 km istočno-sjeveroistočno od SARAJEVA) i zapalili strugaru.⁴

Komandant Jugoistoka
Njemački štab za vezu
pri Superslodi
Diesener
pukovnik

Za tačnost prepisa:

Drechsler,
poručnik

Odnosi se na napad Šeste istočnobosanske NOU brigade na ustaško uporište Kram.

**DNEVNI IZVEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
10 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U ZAPADNOJ BOSNI, KOD PROZORA I U DOLINI
NERETVE¹**

TELEGRAM

**Datum i čas j otpreme
1 prijema 12 marta 1943**

**VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
..SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje**

**Br. 4128
Stiglo 12 marta 1943-XXI**

OD GRUPE BOBBIO

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
i na znanje:
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU

Broj 297/A/3

VIJESTI U 21 CAS 10 MARTA 1943/XXI

SS divizija: Situacija nepromijenjena, nedostaju pojedinosti.

369 divizija: Izviđačke snage 969 puka imale su kontakt sa neprijateljem blizu k. 1507 (Livno YV—SM), prisilile su ga na povlačenje u pravcu jugoistoka.
U 370 puku situacija nepromijenjena.

III planinska brigada: Doprila u dolinu Voljice (Prozor NK—CU). Tri mrtva neprijatelja, 10 zarobljenih. Plijen: 2 topa od 10 sm, 2 p. t. topa od 3/7, mnogo sanduka municije, 1 mitraljez, 6 cijevi za mitraljez, 5 pušaka, sedam domobrana oslobođeno iz zarobljeništva.

Prema vijestima od strane zarobljenika neprijatelj nastoji da se izvuče iz borbe.

Šesnaesta crnogorska brigada, koja je napola uništena kod Konjica, nalazi se u raspadu.²

717 divizija: doprla sa 749 pukom u zonu Prozor — prevoj Makljen—Prozor (NM—CQ), sa 738 pukom u zonu Duge (OL—CD), sa 737 pukom u Voljevac (OL—ON—CS).

Plijen: 3 puške, 1 top, sanduci municije, sprava za gađanje za mitraljez.

Major Strecker (komandant III bataljona 738 puka) zarobljen je. Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj primio je od majora Streckera pismo, u kojem se gospodinu generalu dostavlja poziv Vrhovnog štaba NOV Jugoslavije da pošalje delegata u svrhu pregovora o eventualnom priznanju Titove armije za zaraćenu silu.³ Na spomenuti zahtjev nije odgovoren.

U toku su pregovori o oslobođenju majora Streckera u zamjenu za partizanskog vođu.

Divizija namjerava doprijeti na liniju Cvrče (Prozor PI—CQ) Ljubunci (OM—CQ—Uzdol (OM—PI—CO).

718 divizija: Situacija grupe Annacker nepromijenjena.⁴ Jake neprijateljske grupe zapažene zapadno od linije Ivan Sedlo—Konjic.

Opšti zaključak: neprijateljski otpor znatno popustio.

Major Bobbio

• Šesnaesta crnogorska brigada nije postojala. U ovo vrijeme na pravcu Konjica dejstvovala je Peta crnogorska brigada sa ostalim jedinicama Treće NOU divizije.

³ Na osnovu arhive koja se nalazi u Vojnoistoriskom institutu, Redakcija nije mogla ustanoviti da li je pomenuto pismo sa navedenim sadržajem uopšte upućeno njemačkoj komandi.

⁴ Vidi dok. br. 207.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 10 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM f otpreme 10/3/43, 22.10
Datum i cas (prije m a u 3/43, 5.00
i VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA I
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4022
Stiglo 11 marta 1943-XXI

**OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA
ZA KOMANDU SUPERSLODE**

i na znaće:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3655/Op. prot.

IZVJEŠTAJ OD 10 MARTA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Potvrđeno je da su se pojavile jake partizanske grupe u zoni Rama, Jablanica, Javorik (Konjic QK—BZ), u pokretu prema istoku i, vjerovatno, prema jugoistoku. Danas su zapažene grupe u Majdanima (QO—BU).

Između Tomislavgrada,³ koji su prema izveštajima, već zauzeli Nijemci, i Rakitna vazduhoplovstvo nije danas zapazilo partizane, tako da se mora smatrati da su napustili predeo, da bi krenuli prema dolini Doljanke.

Jedan domorodac, koga je zarobila kdlona Scotti, kaže da je 7 marta vodio iz Potklečana (Prozor MH—BQ) preko Dugog Polja (NH—BZ), Sovića (OI—CF) i Doljana (OL—CD) do Jablanice jednu dalmatinsku brigadu desetkovani, slabo naoružanu i silno potištenu.

Sektor Mostar: Naredio štabu mog garnizona u Konjicu da ide sa njemačkim trupama u slučaju njihovog povlačenja.

Formacije V. A. C. nastoje da zakrče prolaz u pravcu istoka, između Konjica i Bjele (Konjic RH—BU).

Poslije podne je u toku borba u predjelu Turija (RH—BZ).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C 6).

³ Vidi dok. br. 47, 60 i 205.

' Duvno

Istočno od Neretve: Mješovita kolona,⁴ nakon što je svladala Glogošnicu (Prozor PN—BU), stigla je jutros do Grande⁵ (kota 417) (PL—BU). Poslije podne, savlađujući partizanski otpor,⁶ kretala se prema sjeveru sa ciljem: M. Rečica (kota 1414) (QH—BZ). Druga kolona V. A. C., koja je jutros pošla iz Podgorani (Nevesinje QM—BH), operiše pravcem Bare (Konjic QO—BN) — Kamenac (QO—BN) i kreće se na G. Bjelu (AH—BU).⁷ Treća kolona pošla je večeras za Glavatičeyo (SI—BN) s ciljem da zaprijeći put u gornju dolinu Neretve.⁸

Zapadno od Neretve: Formacije V. A. C., sakupljene u zoni Plasa Glav. (kota 1577) (Prozor PI—BZ), krenuće sutra u pravcu doline Doljanke. Izviđačka kolona, detaširana od grupe generala Amato, čistila je predio Dugo Polje (NH—BZ).

Među ubijenim partizanima, u zoni Rakitno o čemu je saopšteno 8 marta, jedan je prepoznat kao komandant jednog od četiri dalmatinska bataljona.

Broj zarobljenih prilikom te akcije popeo se na 20.

Sektor „Messina“ i „Marche“: Obična djelatnost.

Sektor Kotor: U noći između 9 i 10 marta, u 23,43 časa, avion nepoznate narodnosti, koji je došao sa zapada, preletio je zonu Tivat—Kotor i krenuo prema istoku. Protivavionske baterije ratne mornarice Tivat stupile su u dejstvo.

Prilikom čišćenja kod Tivta nađene su poluzakopane 4 puške Mauser, 2 lovačke puške, jedan pištolj i jedan bajonet.

Vazduhoplovna djelatnost: Izvršena su oružana izviđanja u više navrata u zoni Konjic, u dolini Rame, dolini Doljanup⁹ i dolini Drežanke, u zoni Prozor—Jablanica—Javorik (QK—BZ) i u zoni Tomislavgrad.¹⁰ Veza sa našim kolonama koje operišu: spuštanje naređenja i snabdijevanje.

Nebo vedro.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 2 za Načelnika Operativnog odjeljenja
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Odjeljenje telegrafskog saobraćaja

¹ Kolona A. Njen sastav vidi u dok. br. 170, prim. 2.

⁵ Gradac (k. 417)

⁶ Otpor su pružale jedinice Sedme banjiske NOU brigade.

⁷ Riječ je, vjerovatno, o grupi od 1500 četnika koja je 2 marta upućena iz Mostara za Pasičinu, jer se u dnevnom izvještaju od 8 marta pominje da će ova grupa u toku 9 marta biti prebačena u dolinu Neretve kamionima. Vidi dok. br. 173, 205 i 217.

⁸ Vjerovatno se odnosi na četničku kolonu majora Baćovića.

^{*} Doljanka

¹⁰ Duvno

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA” OD 11 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

13. III. 1943*

Sjedište, 12. III. 43

Njemački štab za vezu
pri

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija—Dalmacija”
Pov. br. 472743

Operativno odjeljenje

Br. 4144

Primljeno 13 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e
11. III. 43:

AKCIJA „WEISS II” i „MOSTAR”:

Opšta situacija: Neprijateljski otpor pred cijelim frontom slomljen. Posljednji dijelovi nastoje da uz evakuiranje ranjenih umaknu na jug i jugoistok. Sjeverno od druma KONJIC—RAMA samo još razbijeni ostaci neprijatelja. Južno od druma četnici su zaustavili ustaničke snage.²

SS-div.:

Sa djelovima otpočinje nastupanje 13. III. pravcem LIPE—KUNIĆ (12 i 15 km jugoistočno od TOMISLAVGRADA)³ da bi potisla unazad ka jugozapadu onaj dio neprijatelja koji otstupa ispred 369 divizije.

369 div.:

Sa privučenim snagama prema svom čelu, na prostoru RAVNO, ZVIRNJACA, LAPSUNJ, otpočinje sa nastupanjem 13.III. ka liniji LIPE—MIRADOVICA (10 km jugozapadno od Prozora). Posljednjih dana zaplijenjeno: 2 topa od 10 sm, 2 p. t. topa (T) od 3,7 sm, 160 metaka artilj. municije, 77 razornih granata 3,7 sm, 1 teški mitraljez, 6 mitralj. cijevi. Oslobođeno iz zarobljeništva: 1 italijanski potporučnik i 7 domobrana.

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c'4).

² Vidi dok. br. 57, 58, 61 i 66.

³ Duvno

ft

717 div.:

odbacila neprijateljske zaštitnice na jug i jugoistok. Na prostoru između 717 i 718 div. još ima neprijatelja. Plijen: 1 ital. top, 3 puške, 1 mitralj. nišanska sprava.

Namjera: Nastupajući jakim lijevim krilom pravcem CELINOKA PI.⁴—PODHUM divizija ovlađuje linijom RAMA—PODHUM, zatim, po uspostavljanju veze sa desnim krilom 718 div. kod SEONICE, linijom RAMA—OSTROZAC.

718. div.:

Zaprečni front IVAN SEDLO—KONJIC bez promjene.

Namjera: Nastupajući jakim desnim krilom, divizija ovlađuje linijom SEONICA—KONJIC, zatim, po uspostavljanju veze sa istoč. krilom 717 divizije, linijom OSTROZAC—KONJIC. Za ovo će se upotrijebiti još i one jedinice koje su bile ostavljene na pozadinskom području radi obezbeđenja.

Vazduhoplovstvo: Bombardovanje više od neprijatelja posjednutih mjeseta ispred 717 i 718 divizije sa dobrim rezultatom. Pri napadu niskoletećih aviona na kolone teretnih automobila i vozila neprijatelj je pretrpio velike krvave gubitke.

Ukupno izvršen 71 borbeni let.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA: U sjevernoj Samarici borba dijelova 2. hrv. brd. brig. sa jačim bandama. Kod neprijatelja 13 mrtvih. Napad na željezničku stanicu SUNJA (20 km jugoist. od SISKA). Zgrade spaljene. Telefonska linija razorenata.⁵ Za borbu su upotrijebljeni oklopni željeznički voz i jedna ojačana njem. četa. Uspješne akcije sopstvenih gonećih odreda južno od BIHAĆA i kod SANSKOG MOSTA. Kod neprijatelja 10 mrtvih. Pri prepадu na ustaški logor istočno od SARAJEVA (dnevni izvještaj od 10. III)⁶ dva ustaša mrtvi, 34 ranjena; kod neprijatelja 37 mrtvih.

SRBIJA: Kod UZICA ustanici su razoružali 12 ljudi. Posljednji još postojeći, ranije priznati četnički bataljon rasformiran je zbog neizvršenja naređenja. Gro bata-

⁴ Celinska Pl.

⁵ Noću 10/11 marta napad na Sunju izvršile su jedinice Banijskog NOP odreda.

⁶ Vidi dok. br. 212, prim. 4.

«

ljona je zarobljen. Dijelovi se pridružili Bugarima kao borci. Zbog napada na rudnik strijeljano za odmazdu 50 komunista. U Beogradu 38 hapšenja.

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

Komandant Jugoistoka
Njemački štab za vezu pri Superslodi
D i e s e n e r
pukovnik

BR. 216

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
11 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U ZAPADNOJ BOSNI, KOD PROZORA I U DOLINI
NERETVE¹**

Datum i čas ^{otpreme} i ^{prema} 13 marta 1943 u 1,50 sati
TELEGRAM

I VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

OD GRUPE BOBBIO

Stiglo 13 Marta 1943-XXI

KOMANDI SUPERSLODE
KOMANDI VI I XVIII ARM. KORPUSA
ITALIJANSKOJ MISIJI U ZAGREBU
POSREDSTVOM ITAL. MISIJE —
Broj 308/A/3

VIJESTI U 21 SAT 11 MARTA 1943/XXI

SS divizija: Oružano izviđanje od Karlov Hana (Livno ZV—CD) prema Aržanu (Livno ZP—BS) bez kontakta sa neprijateljem.

Neprijatelj južno od Aržana; nakon kratke borbe partizanska četa² pobjegla je u pravcu jugozapada, ostavivši 5 mrtvih, 6 zarobljenih i 1 mitraljez. Po obavještenjima od strane stanovništva, neprijatelj se navodno povlači u pojedinačnim grupama sa istoka na zapad.

U ostaloj operativnoj zoni zatišje.

Nanijeti gubici od 9 do 11 marta: 1 mrtav, 315 za-
robljenih.

Plijen: 1 češki mitraljez, 15 pušaka.. 6 konja.

Divizija namjerava da sa dva pojačana bataljona na-
padne iz zone Tomislavgrad¹ u pravcu jugozapadnih
obronaka Vran Planine, s ciljem da spriječi pokušaj
neprijatelja da se povuče prema jugozapadu uslijed
pritiska 369 divizije.

369 divizija: Goni neprijatelja u pravcu Vran Planine (Prozor
MH—MK—CD—BZ), dostigla sa 969 pukom Bahti-
ovicu 1162 (Livno XT—CO)—Paljiku 1229 (IH—CO)
Prozor, sa 370 pukom Beganović (Prozor MK—CO)
—Proslap (NH—CM).

HI planinska brigada: Sćit (NH—NK—CO) Ploča (MK—CO).

Dne 10 marta zasjeda od strane 150 pobunjenika na
komoru u blizini Vukovca prouzročila je gubitak od
27 komada stoke za vuču sa punim teretom i 18 pu-
šaka.

Nanijeti gubici: 8 mrtvih i 42 ranjena.

Plijen: 7 pušaka.

Gubici od 9 do 11: 2 mrtva, 13 ranjenih, 3 nestala.

Divizija namjerava nastaviti gonjenje u pravcu: Lju-
buša (Prozor Kl—CM) — Miradovica (NK—CK—
CF)—Skrobučani (OI—CM).

717 divizija: Neprijatelj se povlači iz zone južno od Prozora u
pravcu Rama—dolina Doljanke, izbegavajući borbu.
Divizija je dostigla sa 749 pukom zonu 4 km južno
od Prozora. Grupa Vogel na liniji Duge (Prozor OL—
CO)—Uzdol (ON—PI—CO). 737 puk u zoni Ljubunci
(ON—CO) — Lisac 1341 (ON—PI—CQ). Divizija na-
mjerava goniti neprijatelja u pravcu Ustirama (Pro-
zor PI—CF), Celinska Planina (PL—PN—CM).

718 divizija: Koncentracije partizana u zoni zapadno i jugoza-
padno od Konjica.

Izviđanjem je zapaženo da su Ljubina Planina—Pod
—Konjic (QM—QD—BZ) okupirani od neprijatelja.
Predviđaju se neprijateljski pokreti od sjevera pre-
ma jugu.

Grupe četnika navodno se nalaze pet km jugoistočno
od Konjica i 10 km zapadno od Konjica, sa zadatkom
da spriječe povlačenje partizana prema istoku, jugu
i jugoistoku. Grupa Annacker i Grupa König zapo-
činju dne 12 o. m. prije podne napad u pravcu za-

pada. Dvije čete 738 puka, pridošle na Ivan Sedlo, stvaraju divizijsku rezervu. Divizija namjerava doprijeti na liniju: Seonica (Konjic QK—CK)—Kralupi (QO—CF) Konjic.

Major Bobbio

8 kopija:

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku nač. St.
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavješt. odjeljenju
- 1 Kr. karab.
- 1 Odelj. za transmisiјe

BR. 217

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 11 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Datum i čas | otpreme
TELEGRAM prijevoda 12/3'1943, 2.—
VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4080
Stiglo 12 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA
ZA KOMANDU SUPERSLODE
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI 14 i 18 ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3685/Op. —

Izvještaj od 11 marta 1943 u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Zbog njemačkog zauzeća Prozora, što se dogodilo juče poslije podne, partizani, pritišeњeni, povlače se od jutros prema jugu, u pravcu Rame, vršeći prekide na drumu Prozor—Rama—Jablanica.

Vazduhoplovno izviđanje potvrđuje intenzivno kretanje duž spomenutog puta.

Druge jake grupe partizana, zapažene u zoni Javorik (QK—BZ) i neposredno na sjeverozapadu i zapadu od Konjica, vrše pritisak na saveznički raspored duž linije Brdo (RK—CK)—Homolje (RH—CD) — Radava (RH—BZ) — Majdani (QD—BU).

Na osnovu zapaženog kretanja i stiglih izvještaja, može se smatrati kao pouzdano da partizani, zaštitivši se od napada iz doline Neretve, namjeravaju da se povuku prema istoku.

SEKTOR „MARCHE“:

Formacija od hiljadu Crnogoraca prevezena je kamionima iz zone Rakitno u zonu Bijelo Polje radi operacija istočno od Neretve.²

Kolone s obje strane Neretve izdržale su danas borbe sa jakim partizanskim snagama, zadržavši položaje Plasa Glava (PI—BZ) i Gradac (PL—BU).³

Kolona V. A. C. koja se kreće pravcem Glavatičevo (SI—BN), dostigla je Ključ (SI—BD). «

Kolona V. A. C. koja je juče krenula iz Podgorani, o čemu je javljeno 10 o. m. izmjenila je pravac, zbog gore pomenutog kretanja partizana u zoni Javorik, i ide preko Bjele Vode (RH—BN) u pravcu Tisovice (QN—BS).⁴

Formacija V. A. C. u zoni južno od Glogošnice (PN—BU) napala je sa uspjehom grupu partizanske komore, zadavši joj gubitke od dvadeset izbrojanih mrtvih i zaplijenivši joj tgleću stoku i materijal.

U borbi koja je nastala u kasno poslijepodne 9 marta na sjeveru od Alekxin Hana (PI—BU) partizani su imali tri mrtva i petnaest ranjenih i izgubili su jedan mitraljez, dva puškomitraljeza i četiri puške. — Gubici V. A. C.: jedan mrtav i 9 ranjenih.

SEKTOR „MESSINA“:

Normalna djelatnost: patroliranje i izviđački napadi.

² Odnosi se na četnike iz Crne Gore koji su operisali u rejonu Rakitna sa grupom Scotti protiv jedinica Devete dalmatinske NOU divizije. Vidi dok. br. 178 i 196.

* Položaje kod Plasa Glave držale su 10 marta jedinice Treće i Četvrte dalmatinske brigade Devete dalmatinske NOU divizije. Istog dana Peta dalmatinska brigada zatvarala je kod Vrata (k. 1264) pravac Blidnje Jezero—Dugo Polje. Napade na Gradac (k. 417) vršila je Sedma brigada Sedme NOU divizije. Vidi dok. br. 60 i 63.

⁴ Vidi dok. br. 214.

Na Pelješcu vršeno izviđanje u zoni G. Vrućica (Korčula XP—GZ) i zarobljeno pet partizana.

SEKTOR „MARCHE“ I KOTOR:

Obična djelatnost.

— **VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST:**

Intenzivna čitavog dana.

Izvršena izviđanja u zoni Jablanica — Bijela — dolina Rame — Prozor.

Snabdijevanje Konjica vazdušnim putem i veza **sa** kolonama koje operišu.

Nebo vedro.

GENERAL PIAZZONI 20301103

9 kopija:

- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Načelnika Operativnog odjeljenja
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Odjeljenje telegrafskog saobraćaja

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 12 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

POVJERLJIVO

Sjedište, 13. 3. 43

Njemački štab za vezu VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
pri „SLOVENIJA-DALMACIJA“
Višoj komandi oružanih snaga Operativno odjeljenje
„Slovenija-Dalmacija“ Br. 4246
Pov. br. 484/43 Primljeno 14 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA ..SLOVENIJA-
DALMACIJA"

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

»

S j e d i š t e

12.111.43:

AKCIJA „WEISS“ i „MOSTAR“:

Opšta situacija: Slaba sopstvena borbena djelatnost
uslijed stalnog otstupanja ostataka neprijatelja.

SS-div.:

Sa dva bataljona zauzela položaj i sjeverozapadno od
LIPE i spriječila otstupanje neprijateljskih dijelova
i pred 369 div. na jugozapad.

Gubici od 9.—11. III. Neprijatelj: 1 mrtav, 315 za-
robljenih.² Plijen: 1 teški mitraljez (T), 15 pušaka,
6 konja.

Namjera: Zaprečavanje pred 369 div. kao i dosad.

369 div.:

Polazeći sa linije SPREMINE³ (6 km jugozapadno
od RAVNA) — RUMBOCI u cilju gonjenja neprija-
telja u pravcu VRAN Planine, 12. III. u 12.00 časova

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u ar-
hivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

stigla na liniju SEDLO (1221) — CRNI VRH (1617) — KOVAČEVO POLJE (4 km jugozapad, od PROZORA).

Namjera: Producenje gonjenja na jug.

717. div.:

Ostupni pokret neprijatelja sa prostora južno od PROZORA pravcem RAMA — dolina DOLJANKE. Divizija je u daljem nastupanju pravcem na jugoistok, pri samu slabom neprijateljskom dodiru na lijevom krilu. 12. III u 12.00 čas. stigla na liniju GORICA (5 km jugoistoč. od PROZORA) — UZDOL — KLEKE. Još 40 italj. vojnika oslobođeno.

Namjera: kao za 12. III.

718. div.:

Borbena grupa sa jakim desnim krilom krenula po planu na zapad. Zauzela bez neprijateljskog otpora TRESNJEVICU (8 km zap. od Ivan Sedla) i prostor južno. Sopstveno izviđanje javlja da je neprijatelj posjeo LJUBINU PL. (5 km jugozap. od KONJICA). Četničke grupe nalaze se navodno 5 km jugoist. od KONJICA, 8 km južno od KONJICA i 10 km zapadno od KONJICA, sa zadatkom da spriječe otstupanje komunista na istok, jug i jugoistok.

Namjera: kao za 12. III.

Četnička kolona (1000 ljudi) iz NEVESINJA stigla u CIĆEVO (11 km jugoist. od KONJICA). 3000 četnika sa prostora istočno od MOSTARA nalaze se 4 km sjeverno od KAMENCA (11 km istočno od JASENJANA), u nastupanju na sjever. Četnici posjeli i drže visinsko zemljište 6 km istočno od GLOGOSNICE.

Vazduhoplovstvo: Ziva sopstvena izviđačka djelatnost. Izvršeni uspješni napadi na visove posjednute od neprijatelja istočno od druma PROZOR—RAMA, kao i na šumski predio 20 km zapadno od RAME. Ukupno 88 borbenih letova.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA

Prilikom napada na željezničku stanicu SUNJA (izvještaj od 11. III) nestalo ukupno 130 hrv. vojnika.⁴ Pruga ponovo osposobljena za saobraćaj. U sjevernoj ŠAMARICI dijelovi 2. hrv. brd. brigade odbacili na jug više neprijateljskih grupa do jačine čete. Kod neprijatelja 34 mrtva. Njemački potjerni odred raz-

t

bio, uz potpomaganje aviona, sjeverozapadno od PRIJEDORA, neprijateljsku grupu od 300 ljudi. 11 mrtvih kod neprijatelja.⁵ Živo sopstveno izviđanje na prostoru koji je očišćen u akciji -WEISS I. Kod KULEN VAKUFA 2 neprijateljske grupe ostupile poslike borbe.

SRBIJA:

Prilikom bugarskog pretresa na prostoru ZAJECARA došlo do borbe i stanovništvo odbjeglo u šume. Kod ARANĐELOVCA uspješne akcije potjernih odreda, 19 komunista privremeno uhapšeno. 11 mitraljeza, 60 pušaka zaplijenjeno.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler

poručnik

⁵ Dvanaestog marta jedinice Pete krajiske NOU brigade razorile su prugu između Prijedora i Bosanskog Novog na sedamnaest mjesta i spalile zgradu opštine Brežičani. U operacijskom dnevniku ne spominje se napad Nijemaca, niti pretrpljeni gubici.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
12 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U ZAPADNOJ BOSNI, NA SEKTORU PROZORA I U
DOLINI NERETVE¹**

Predmet: rzb.

Datum i čas ¹ otpreme
^I prijema 14. 3. 43, -9.45

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4216

OD GRUPE BOBBIO

Stiglo 14 marta 1943 XXI

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU

KOMANDI VI ARM. KORPUSA

KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

preko Ital. misije

i na znanje:

ITAL. MISIJI U ZAGREBU

Broj 318/A/3

Vijesti u 21 sat 12 marta 1943 XXI

SS DIVIZIJA:

Doprla sa jednim bataljonom, pojačanim jednom baterijom, u Lipe (Prozor IH—BZ) i zauzela uzvišice Kovačevac (Livno XV—CF) — Kuk 1318 (IH—CF) — Kosa² 1344 (Prozor IH—Kl—CO). Zarobljeno u Lipama 14 zarobljenika, 4 minobacača, 2600 mitraljeskih metaka, 1800 puščanih metaka, mnogo ručnih bombi, 1 oklopna kola bez guma, 21 puška.

Divizija namjerava da se koncentriše i da pristupi zauzimanju područja boksita.

369 DIVIZIJA:

Sa 969 pukom dostigla bez kontakta sa neprijateljem, Stićeve Koš. (Livno XV—CK) — Sudelj³ (Prozor VI—CM) —

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 J 3).

² V. Kosa

³ Sundelj

Mrkodol (LI—CK); sa 370 pukom zonu Lovrić (MK—NH—CK) — Bulaja (NH—CK) — Dubo (NH—CK); sa III planinskom hrvatskom brigadom Miradovicu (NK—CK—CF) — Višnjani (NM—OI—CM).

Izviđački odred, upotrijebljen u pravcu Lopolje⁴ (LI—CK), odbio je neprijateljsku grupu od 350 ljudi prema istoku, a da nije pretrpio gubitke. Nanijeti gubici: 74 mrtva, 30 ranjenih, 35 zarobljenih (strijeljani nakon ispitivanja), 25 žena uhapšeno, 1 dezerter. Plijen: 16 pušaka, 16 sanduka bombi za minobacač, veliki broj ručnih bombi.

Divizija namjerava produžiti gonjenje neprijatelja do padina Vran Planine i reorganizovati se za napad na liniju G. Grabovica — Rama.

717 DIVIZIJA:

Slab neprijateljski otpor istočno od Gračanice (Prozor DN—CM). Razrušeni most preko Rame, sjeverno od Gračanice, zadržava gonjenje. Divizija je doprla na liniju Paroš (Prozor OL—CM) — Gračanica (ON—CM) — Glibe (ON—OM) — Marie (PI—CM) — k. 1211 (PI—CO) — Gumanci (PI—CO). Divizija namjerava goniti neprijatelja do linije Celina (PN—CM—CK) — Grevići (PL—CK) — Rama (PL—CF). Pretrpljeni gubici: 3 ranjena. Nanijeti gubici: 10 mrtvih.⁵

718 DIVIZIJA:

Dostigla je današnje ciljeve: Seonica (Konjic QK—CK) — Kotlari (KO—CD) — Konjic naišavši na slab neprijateljski otpor. Potisnute su izolovane neprijateljske zaštitnice, koje su vjerovatno zaštićavale povlačenje neprijateljske glavnine u pravcu juga i jugozapada.⁶

Gašino Brdo — k. 593 (Konjic QO—BZ) zauzeo neprijatelj. Nije još uspostavljena veza sa 717 divizijom.

Pretrpljeni gubici: 1 oficir mrtav, 4 vojnika ranjena. Nanijeti gubici: 5 mrtvih (3 dezertera). Plijen: 3 puške sa municijom.

Divizija namjerava uspostaviti kontakt sa lijevim krilom 717 divizije sjeverozapadno od Seonice, te da se rasporedi na liniji Ostrožac (QK—CD) — Neretva — Konjic.

⁴ Zapolje

⁵ Na pravcu nastupanja 717 divizije nalazila se Prva proleterska divizija (Treća krajiška, Treća sandžačka i Sedma krajiška brigada).

Opšti zaključak:

Pojačano povlačenje neprijatelja na svim frontovima.

Major Bobbio

- 8 prepisa:
- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku nač. štaba
- 2 Operat. odjelj.
- 1 Obavešt. odjelj.

BR. 220

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 12 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM U DOLASKU

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA

**ZA KOMANDU SUPERSLODE — OPERATIVNO
ODJELJENJE**

i na znanie:

GUVERNATORĀTU CRNE GORE
KOMANDI VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO
ODJELJENJE
DIVIZIJAMA: „MESSINA”, „MARCHE”, „MURGE”,
„EMILIA”
KOMANDI GRUPACIJE VAZDUHOPLOVSTVA MOSTAR
(na ruke)

Br. 3722/Op.

Izvještaj od 12 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Jake snage partizana u zoni Konjic prisilile su formacije V. A. C. da se povuku na sljedeće položaje: Konjic (Ljuta RM—BZ), Vrebac (RK—BU), Kiser (RK—BS), Poslušnik (RK—BQ), Osobac (RH—BQ), na kojim je položajima izdržan jak pritisak, koji je vršen danas tokom čitavog dana.²

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6). Tekst je na više mesta podvučen crvenim mastilom.

Druga jaka masa nastoji da uznemiruje naše mješovite kolone s obje strane Neretve s ciljem da se grupi koja se još uvijek nalazi u dolini Rame obezbijedi silazak u dolinu Neretve.³

Jasno je da partizani nastoje da prokrče sebi put prema "istoku ili jugoistoku, probijajući našu odbranu između Konjica i gornje Neretve.

SEKTOR MOSTAR — S OBJE STRANE NERETVE:

Kolona na lijevoj strani Neretve stigla je jutros do položaja Tanko Br. (PN—BZ), kota 1326 (QH—BU), Gradina (QK—BU) koje uporno brani protivničko protivdejstvo artiljerije i automatskog oružja.⁴

Dvije poznate kolone koje su došle sa juga dostigle su jedna Bjelašnicu⁵ (QH—BS) a druga Glavatićevo (SI—BN).⁶

Kolona na desnoj strani Neretve, prešavši Plasu Glav. (PI—BZ), potisnula je ljudstvo prema dolini Doljanke.⁷

Crnogorska kolona, koja operiše sa grupom Scotti, sukobila se na dan 7 marta kod Vukojeva (MH—BL) sa dva partizanska bataljona i nakon teške borbe uspjela je da ih rasturi.

Partizanski gubici: 50 mrtvih, 21 zarobljenik; zaplijenjena je komora od 15 konja sa namirnicama i municijom.

Ista kolona izdržala je 9 marta kod Badnja (NK—BZ) drugi sudar i ubila 7 partizana, a zarobila 17.

SEKTOR „MESSINA":

Na Pelješcu, 11 marta, naša jedinica Crnih košulja sukobila se kod Pijavičino (o. Mljet Kl—GU) sa partizanskim grupom.

Protivnički gubici: jedan mrtav.

Naši gubici: jedan ranjen.

SEKTOR „MARCHE":

Obična djelatnost.

SEKTOR KOTOR:

Za vrijeme patroliranja u zoni Tivat nađena je jedna puška Mauser i 7 bajoneta.

¹ Vidi prim. 4 i 7.

⁴ Na italijansko-četničku kolonu A, na pomenutim mjestima, napade su vršile jedinice Sedme NOU divizije, potpomognute jednom habsičkom baterijom.

⁵ Bjelašnica (oko 9 km jugozapadno od Konjica)

⁶ Vidi dok br. 217.

⁷ Na desnoj strani Neretve dejstvovala je italijansko-četnička kolona B. Sjeverno od Plasa Glave položaje su držale jedinice Devete dalmatinske NOU divizije.

VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST:

Izvršena su, u više navrata, oružana izviđanja u zoni Konjic — dolina Doljanke — Prozor — Ravno — Tomislavgrad — Aržano — Rakitno — Glavatičevo (SI—BN).

Veza sa kolonom (Bergamo) u zoni Aržano.

Snabdijevanje Konjica i Dolova (QO—RH—BQ) vazdušnim putem.

Vedro.

GENERAL PIAZZONI 20251203

Vojna pošta 39, 12 mart 1943-XXI

BR. 221

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA" OD 13 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI'**

POVJERLJIVO

15. III. 1943

Sjedište, 15. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija"

Pov. br. 491/43

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"**

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

**VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje**

S j e d i š t e

Br. 4291
Primljeno 15 marta 1943

13. III. 43 : AKCIJA WEISS i MOSTAR:

Opšta situacija: Neprijateljski otpor pred frontom njemačkih divizija uglavnom slomljen. Pred 717 div. samo još zaštitnice. Terenske teškoće i razorenim mostovima pred 717 div. usporavaju gonjenje.

SS-div.:

Nastupa 14. III prema POSUŠJU na područje bok-sita.
**

369 div.:

Bez dodira s neprijateljem nastupa dalje ka jugu. Li-jevo krilo neposredno sjeverno od V. VLAJINE (1707).

717 div.:

Terenske teškoće, razoreni mostovi kod Une² sjeverozapadno od GRAČANICE, kao i umješno vođenje borbe neprijateljskih zaštitnica³ usporavaju napredovanje divizije. Kod neprijatelja novih 10 mrtvih. Za-plijenjeno: 22 puške, 2 teška mitraljeza, 140 ručnih bombi, veća količina artilj. i pješad. municije.

718 div.:

U daljem nastupanju ka zapadu odbacila je slaba ne-prijateljska obezbjeđenja koja su vjerovatno trebala da štite otstupanje neprijateljske glavnine na jug. Veza sa 717 div. još nije uspostavljena. Potvrđeno je prisustvo jačih neprijateljskih grupa na prostoru zapadno i južno od KONJICA. Četnici sa prostora južno od KONJICA povlače se na istok. Vjerovatno ne-maju municije. Mora se računati sa daljim prilivom komunističkih snaga na jugoistok.

Vazduhoplovstvo: Živa izviđačka djelatnost danju i noću. Uspješno su napadnuti visinski položaji koje je ne-prijatelj posjeo kao i naseljena mjesta pred 717 i 718 divizijom. Neprijateljske vozarske kolone uništene pomoću aviona u niskom letu. Ukupno 77 borbenih letova.

Naknadni izvještaj: Od 22. I do 19. II bačeno je ukupno 317 tona avionskih razornih i zapaljivih bombi. Izvršeno 156 letova radi snabdijevanja. Za vrijeme akcije MOSTAR od 20. II do 10. III, u 926 borbenih letova, bačeno 359 tona razornih i zapaljivih bombi.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Aktivne male bande jugozapadno od GLINE. Vrše razaranja mostova i drumskih prepreka. Civilno stanovništvo upotrijebljeno za opravke. Uspješno sopstveno izviđanje na prostoru PRIJEDOR—BOS. NO-VI. Izvršen prepad na kolonu sa benzinom SS div. na

21 km jugoistočno od Bihaća; 3 mrtva, 8 teretnih automobila sa benzinom izgubljeno.⁴ Potjerni odred razbio bandu u jačini čete. Hrvati javljaju o prisustvu komunističke grupe jugozapadno od TESLIĆA.⁵

SRBIJA: Dva slučaja sabotaže na sporednim prugama. Na 35 km zapadno-jugozapadno od LESKOVCA izvršen napad na rudnik. 45 ljudi jaka posada Srp. drž. straže nasilno odvedena u šumu. Južno od ŠAPCA zaplijene 44 puške u jednom skrovištu Dražinih četnika. Na bugarskom posjednutom području izvršena dva uspješna pretresa. Šef Srp. dr. bezbjednosti naredio je popis članova porodica dezertiranog ljudstva Srp-ske drž. straže.

N a m j e r e :

(Naknadni izvještaj)

369 div.: Producenje gonjenja do Vran Planine i pregrupisavanje za dalje nastupanje ka liniji G. GRABOVICA (17 km južno od RAME) — RAMA.

717 div.: Producenje gonjenja ka liniji RAMA—PODHUM.

718 div.: Uspostavljanje veze sa lijevim krilom 717 div. i zaochetanje fronta od SEONICE na jug radi izbjivanja na liniju OSTROZAC—KONJIC.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler

poručnik

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
13 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U ZAPADNOJ BOSNI I DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

f otpreme

Datum i čas \ prijema 15 mart 1943; 14.50

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br 4284

Stiglo 15 marta 1943-XXI

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
i na znanje:
ITAL. MISIJI U ZAGREBU

Broj prot. **330/A/3**

VIJESTI U 21 SAT 13 MARTA 1943/XXI

SS divizija:

Dne 12 marta jedna motorizovana kolona pala je u zasjedu 13 km. jugoistočno od Bihaća; zapaljeno 8 automobila sa gorivom. 3 Nijemca mrtva.²

Danas je odbijena druga zasjeda kod Petrovca bez gubitaka.⁵ Nanjeti gubici neprijatelju: 10 mrtvih i mnogo ranjenih. Zaplijenjeno mnogo municije. Po obavještenjima proizlazi da je neprijatelj demoralisan i da se bori bez veze.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 17 J/3).

² Napad je izvršio Drugi bataljon Druge krajiske NOU brigade. Prema operaciskom dnevniku koji se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (pod br. 1/5, k. 767), Drugi bataljon je zapalio 8 kamiona sa 80 buradi benzina, zaplijenio 5 pušaka, 1 puškomitrailjez, 1000 puščanih metaka, 20 bombi i veću količinu razne vojne opreme, ubio 9 njemačkih vojnika i 1 oficira, a u kamionima su izgorjela još 3 njemačka vojnika.

Broj desertera se povećava. Blizu Tomislavgrada⁴ uhvaćeno je 134 zarobljenika i desertera.

Divizija je zauzela polazne baze Karlovan⁵ (Livno ZV—CD), Stipanići (XL—CF) radi napredovanja u području boksite.

Kad uspostavi vezu sa komandantom divizije „Marche“ u Prisoju (ZT—ZV—CD) divizija namjerava da napreduje sa motorizovanim odredima do Posušja (Makarska XV—BL), sa glavninom do linije: Studeno Vrelo (Livno XT—BQ) — zapadna ivica Vran Planine.

369 divizija:

Izviđački odredi u zoni 10 km istočno, jugoistočno od Tomislavgrada nisu naišle na neprijatelja.

Drugi odredi u zoni Miradovica (Prozor NK—CK—CF)—Rogulja⁶ (NM—OI—CK) naišli su na jake neprijateljske garnizone.

Upotrijebljeni avioni.

Glavnina divizije je na liniji do koje je juče doprla.

Divizija namjerava da sa 969 i 370 pukom napreduje u pravcu jugoistoka i da dopre na liniju: Vrata 1264 (Prozor NM—CD) — Sovići (OI—CF) — Gračanica (ON—CM), a sa III hrvatskom planinskom brigadom od 14—18 t. mj. vrši čišćenje polazeći od zone Miradovice u pravcu jugozapadno od Vran Planine.

717 divizija:

Zaključuje se da je neprijatelj raspoređen u zoni Studena Planina (PL—CM)—Solakova⁷ (QH—CM—CO). Velike terenske poteškoće zadržavaju napredovanje lijevog krila.

Divizija je, savladavši neprijateljski otpor, doprla na liniju: Lovine 955 (OI—CK) — Parčani (ON—CK) — k. 649 (ON—CM) — k. 1211 (PI—CO) — Kupe⁸ (PI—CO) Sćipe (PI—CO).»

Pretrpljeni gubici: 3 mrtva i 10 ranjenih.

Nanijeti gubici: 15 mrtvih.

Divizija namjerava nastaviti gonjenje neprijatelja do linije: Celina (PN—CM—CK) — Greviči (PL—CK).

⁴ Duvna

⁵ Karlov Han

• Na sektoru Miradovica, Rogulja nalazile su se jedinice Treće krajiskog brigade Prve proleterske divizije.

⁷ Solakova Kula

⁸ Kute

717 divizija:

Zastala je na juče dostignutoj liniji zbog usporenog napredovanja lijevoga krila.

718 divizija:

Zona južno od ceste Konjic—Lisičići (Konjic QM—CD), naročito Ljubina Planina (QM—QO—BZ), snažno zaposjednuta od neprijatelja. Vlak iz Konjica za Lisičice zapaljen od pogodaka teških minobacača koji su dejstvovali iz Orlenice (QM—QD—CD). Nanijeti gubici: 3 mrtva. Plijen: 1 češki mitraljez, 1 puška i municija.

Divizija namjerava da stupi u kontakt sa 717 divizijom na sjeverozapadu od Seonice i da zauzme liniju Ostrožac—Konjic. Ukupni gubici i plijen od 25¹⁰—12. III. Pretrpljeni gubici (njemački), uključiv 369 diviziju: 186 mrtvih, 729 ranjenih, 71 nestao; hrvatski:¹¹ 24 mrtva, 54 ranjena, 6 nestalih. Nanijeti gubici: 5394 mrtva, 616 strijeljanih zarobljenika, 86 uhapšenih, 57 desertera. Plijen: 1 tenk, 3 topa, 3 p. t. topa, 7 minobacača, 14 mitraljeza, 17 puškomitraljeza, 303 puške, brojne mitraljske cijevi, bajoneti i rezervni dijelovi, oko 50.000 puščanih metaka, 219 p. t. granata, mnogo artiljeriske municije, 16 sanduka municije za minobacač, mnoge ručne bombe i mine, 2 poljska telefona, 2 poljska radio-uredaja, 7 pisačih mašina, 1 automobil, 3 motocikla, 14 navlaka za auto, 1 pumpa, 175 konja, mnogo stoke, 17 kuhinja, 1 zastava.

Opšti zaključak: Pojačanje neprijateljskog otpora u zoni Konjic—Jablanica uslijed pritiska sa juga od strane naših i četničkih formacija.

Major Bobbio

7 prepisa:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoćniku nač. štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

OBAVJEŠTENJE KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 MARTA 1943 GOD. O KONCENTRACIJI JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

BF/PA

KOMANDA VI ARMIJSKOG KORPUSA

Šifrovani radiogram

V. P. 39, 13 marta 1943-XXI

OD TAKTIČKE KOMANDE SESTOG ARMIJSKOG KORPUSA

GRUPI BOBBIO

3734/op. Izvjestite generala Lütersa da se partizani u jačini od oko 4000 ljudi koncentrišu između Ljubine Planine i G. Bjele, upravljeni u zoni Borci, kojima se suprotstavljaju sa sjevero-istoka, juga i zapada formacije V.A.C. Oko 2000 drugih u zoni Jablanica — Krstac zadržani i napadnuti od mojih nacionalnih snaga i V.A.C. na uporedniku Glogošnica. U zoni D. Jablanica ustanici su postavili brvna po kojima tuče naša artiljerija. Moja bombarderska avijacija dejstvuje. General Piazzoni 09151303

Vidio:
pukovnik nač. štaba
(C. Cigliana)
Cigliana

RE/PA

COMANDO VI CORPO D'ARMATA

A
1
24/4

MARCONIGRAMMA CIFRATO

P.M.39, 13 MARZO 1943 XXI

DA COMANDO SESTO CARM TATTICO
AT NUCLEO BOBBIO

2134 OF ALT AVVERTITE GENERALE LUETHERS CHE PARTIGIANI FORZA CIRCA
4000 SI CONCENTRANO TRA LJUBINA PLANINA ET G. SIERA, DIRETTI ZONA BORG
CONTRASTATI DA NORD-EST SUD ET OVEST DA FORMAZIONI V.A.C. ALT CIRCA AL-
TRI 2000 IN ZONA JABLJANICA - KRSTAC CONTENUTI ET ATTACCATI DA NIS FORZE
NAZIONALI ET V.A.C. PARALLELO GLOGOSNICA ALT IN ZONA D. JABLJANICA RIBEL
LI HANNO GETTATO PASSERELLE SOGGETTE AT NOSTRO FUOCO ARTIGLIERIA ALT
MIO BOMBARDAMENTO IN AZIONE ALT GENERALE PIAZZONI ALT 09151303

VISTO :
IL COLONNELLO CAPO DI S.M.
(C.Cigliani)

Sibai

BR. 224

NAREĐENJE KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 MARTA 1943 GOD. ZA NAPAD NA JEDINICE NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

TELEGRAM

otpreme 13. 3. 43 XXI

Datum i čas prijema 14. 3. 43 XXI
10.30 h
3 h

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM KORPUSA

GENERALU AMICO, KOMANDANTU SEKTORA MOSTAR
KOMANDI SUPERSLODE

**VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“**

Operativno odjeljenje

Br. 4204

Stiglo 14 marta 1943

Br. 3735/op.

Partizani u jačini od 4.000 ljudi, i među njima oko 500 raničnika, koncentrisani su u zoni Bjela, u pokretu ka Borcima.

Druga masa neodredene jačine, ali koja, držim dostiže 2000 ljudi, sa raznim preprekama, gonjena njemačkim trupama koje napreduju sa sjevera ka Neretvi, koncentrisala se između Jablanice i D. Jablanice, vršeći pritisak ka jugu i uzmičući pravcem Krstac.

U zoni D. Jablanica partizani su postavili brvna da bi ubrzali prelaz na lijevu obalu Nerete.

Očigledan je cilj partizana da predahnu na Neretvi, u pravcu juga, da bi se uputili u zonu Bjela, a odatle ka istoku i jugoistoku, da bi izbjegli uništenje Jovanović, gledajući da se suprotstave, što je moguće bolje, jugoistočno od Konjica.²

Jedna vaša kolona V.A.C. operiše u zoni Dolovi.

Tri vaše kolone V.A.C., kao i nacionalne, operišu s obje strane Neretve, gravitirajući ka istoku od nje.

Predviđeno je da večeras autotransportom stigne u Mostar jedan pješadiski puk „Bergamo“ koji, kao što je poznato, prelazi pod vašu komandu, iako sačinjava moju rezervu.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 3/C).

⁵ Značenje ove rečenice nije jasno.

Danas-sutra trebalo bi da njemačke trupe nastupe sa sjevera i sjeverozapada na Neretvu i Drežnicu (konkretnije vijesti će javiti čim ih dobijem).

S obzirom na gornje potrebno je:

- A) — Da osigurate zaprečavanje doline Neretve u zoni uporednika Glogošnica i prelaza koji bi mogli da ugrožavaju ovu zapreku s bokova, sa naročitim obzirom na prelaz Bjela—Stanovi.
- B) — Osim ove prepreke, izvršiti protivudar da bi se natjerala masa partizana iz Jablanice—Krstac—Cehari, Papraske, Dobrigošće.
- C) — Gledati da se pomoću vaših formacija V.A.C. opkoli i uništi partizanska masa iz Bjela—Borci i sprijeći svaka infiltracija ka jugozapadu i jugoistoku. Od ovog časa 49 bataljon crnih košulja prelazi u potpunu vašu nadležnost.

Kada vaše trupe iz zone rudnika Široki Brijeg budu zamjenjene savezničkim, umjesto da ih pošaljete pješice u Mostar, uputićete ih kamionima gdje mislite da je potrebno (neposredan zahtjev mog odjeljenja za službu). Od danas možete slati u Mostar njihovu opremu suvišnu za dotočno mjesto.

Potvrditi prijem.

General Piazzoni

8 kopija:

- 1 kopija Ekselenciji
- 1 „ Načelniku štaba
- 1 „ Pomoćniku nač. štaba
- 1 „ Obavještajnom odjeljenju
- 2 „ Operativnom odjeljenju
- 1 „ Komandi crnih košulja
- 1 „ Odjeljenju za telekomunikacije

**NAREĐENJE KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG AR-
MIJSKOG KORPUSA OD 13 MARTA 1943 GOD. ZA DO-
STAVLJANJE IZVJEŠTAJA O UZROCIMA PORAZA ITA-
LIJANSKIH JEDINICA PRILIKOM NAPADA JEDINICA
NOV NA GARNIZONE U DOLINI NERETVE I NA PROZOR¹**

RS/CI.

**TAKTIČKA KOMANDA VI ARMISKOG KORPUSA
„NAPADAJ PA ĆEŠ POBIJEDITI“
GENERALŠTAB — OPERATIVNO ODJELJENJE**

Br. 3807 op. prot. **Povjerljivo**

V. P. 39, 13 mart 1943-XX1

Predmet: Događaji u dolini Neretve.

**KOMANDI PJEŠADISKE DIVIZIJE „MURGE“ —
V. P. 154**

Molim hitno poslati detaljan izvještaj o događajima iz predmeta, tražen aktom br. 2972/op. od 2 marta 1943-XXI.

U tom izvještaju treba iznijeti sve okolnosti koje razjašnjuju i dokazuju otpor koji su davali razni garnizoni savladani od ustanika, kao i akciju I bataljona 260 pješ. puka,² utvrđujući, ukoliko je moguće, eventualne propuste koji su se desili.

Što se tiče Prozora,³ molim naročito razjasniti:

- postojeće veze između pojedinih uporišta kao i između ovih i komande garnizona;
- kako se može objasniti neposredni prekid svakog sredstva za vezu sa garnizonom Prozor;
- kakav je bio položaj viših oficira 259 pješadiskog, i kako to da je jedan tako značajan garnizon ostao u rukama jednog rezervnog kapetana, možda ne potpuno na visini zadatka;
- da li se vidi da je garnizon učinio neupotrebljivima artiljeriske topove i tenkove.

Komandant
(General Sandro Piazzoni)

¹ Kopija originala, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 20 E/15).

² Pomenuti bataljon potpuno su uništile 16 februara 1943 god. kod Drežnice jedinice Druge proleterske brigade Druge proleterske divizije. Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 90, 99, 222, 230 i 231.

³ Prozor su oslobodile jedinice Treće NOU divizije 17 februara 1943 godine. Vidi tom IV, knj. 10, dok. br. 91, 100, 109, 233 i u ovoj knjizi dok. br. 188.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

otpreme 13. 3. 43 XXI
22,30
Datum i čas prijema 14. 3. 43-XXI
5.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4192
Stiglo 14 marta 1943-XXI

OD TAKTIČKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA

ZA SUPERSLODU — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

GUVERNATORATU TRUPA CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

Br. 3819/op.

Izvještaj od 13 marta 1943'XXI u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA „

- Sve je jači pritisak mase partizana, koji se cijene po prilici na 5000 naoružanih i koji navodno vode sobom 500 ranjenih, protiv našeg rasporeda između Konjica i Dajića (RM—BU).
- Danas poslije podne druge partizanske formacije jako su angažovale zapadno od Neretve naše formacije V. A. C.
- Posledice akcije njemačkih trupa sa sjevera i sjeverozapada i naših akcija sa mješovitim formacijama s juga stvaraju tešku situaciju za mase partizana, koje odlučno nastoje da otvore sebi put prema istoku i probiju naše postrojenje južno od Konjica, na kome leži jači teret.

SEKTOR „MURGE".

- Zapadno od Neretve partizani su angažovali tokom čitave noći formacije V.A.C. u zoni Plasa Planine (Ol—PI—BZ—BU) i ponovili danas poslije podne jake napade, koje je suzbila odrana i efikasno sadejstvo vazduhoplovstva.²
- Na istoku od Neretve partizanski napadi protiv naših položaja Gradac (PL—BU) i sjeverno od Glogošnice (PN—BU) izazvali su izvjesno kolebanje.³
- Poslije podne situacija je potpuno popravljena.
- Ukupni gubici snaga koje operišu s obje strane Neretve: partizani: 46 mrtvih utvrđeno; V.A.C.: 24 mrtva i 43 ranjena.
- U zoni Konjic povećan je danas pritisak partizana u tijesnom dodiru na Neretvi između Polja (RK—BZ) i Dajića (RH—BU).⁴
- Dvije poznate kolone koje dolaze s juga nastavljaju svoj pokret da pojačaju raspored južno od Konjica, koji je osjetno oslabljen u neprestanim borbama ovih poslijednjih dana, i da spriječe upadanja u pravcu juga.⁵
- Stigao je u Mostar, prevezен kamionima, puk „Bergamo."

SEKTOR „MESINA".

- Juče, 12 marta, predalo se hrvatskom garnizonu u Imotskom 29 partizana, među njima 2 naoružana.

SEKTOR „MARCHE".

- U noći između 12 i 13 o. m., u 3 časa, avion nepoznate narodnosti preletio je Zavalu (Dubrovnik RK—GO) u pravcu sjeveroistoka. U 4 čksa po prilici, 13 o. m., avion nepoznate narodnosti preleto je Gacko.

SEKTOR „KOTOR".

- Obična djelatnost.

VAZDUHOPLOVNA DJELATNOST.

- Znatna iako tokom čitavog dana ometana jakim vjetrom na mahove.
- Izvršena su oružana izviđanja u zoni Jablanica, dolina Rame, Prozor, Tomislavgrad,⁶ Aržano, Rakitno, Konjic, Glavatičev (SI—BN), Dolo⁷ (QO—RH—BQ).

⁸ Napade je, vjerovatno, vršila Treća dalmatinska brigada Devete dalmatinske NOU divizije.

⁵ Napad je vršila Sedma NOU divizija.

⁴ Odnosi se na Prvu proletersku brigadu koja je bila pod komandom Druge proleterske divizije. Vidi dok. br. 56 i 66.

⁸ Vidi dok. br. 217 i 220

⁶ Duvno

⁷ Vjerovatno Dolovi.

— U više navrata, bombardovanja u zoni Bjela (RH—BU), Javorik (QK—BZ), Krstac (QH—BZ), Borci (RM—BS) i obasipanja malim bombama duž konjske staze u spomenutim zonama, gdje su zapaženi pokreti partizana.
Vedro. Vjetar.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

1 kopija za Ekselenciju
1 " za Načelnika štaba
1 " za Pomoćnika načelnika štaba
1 " za Obavještajno odjeljenje
2 " za Operativno odjeljenje
1 " za Komandu kr. karabinjera
1 " za Odjeljenje telegrafskog saobraćaja

BR. 227

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA" OD 14 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI¹

18. ni. 1943

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija—Dalmacija"	Operativno odjeljenje
Pov. br. 495/43	Br. 4330
	Primljeno 18 marta 1943

Sjedište, 15. III. 43

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—
DALMACIJA"
— Op. odjeljenje
— Obav. odjeljenje

Sjedište

14. III. 43: Hrvatska:

Vrijeme oblačno. Upotreba vazduhoplovstva mo-
gućna. i

Opšta situacija:

Pred lijevim krilom 369. div. i 717. div. zaštitnice
pružaju otpor.²

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u ar-
hivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 c/4).

² Odnosi se na Treću krajišku, Treću sandžačku i Treću dalmatin-
sku NOU brigadu.'

SS-div.: Prednji odred 14. III. u 08,30 čas. bez dodira s neprijateljem stigao u POSUŠJE i uhvatio vezu sa tamošnjom ustaškom posadom. Glavnina divizije nastupa širokim frontom s obje strane druma TOMISLAVGRAD—POSUŠJE. Divizija javlja da demoralisanje kod neprijatelja raste. Broj bjegunaca je sve veći. 13. III. kod TOMISLAVGRADA 136 zarobljenika i prebjeglih.

Namjera: Prednji odred prodire ka ŠIROKOM BRIJEGU, glavnina divizije stigla na prostor s obje strane POSUŠJA.

369. div.: Jg m. pregrupisala se na sjevernim padinama VRAN Pl. i 14. III. otpočela nastupanje u jugoistočnom pravcu. Neprijatelj posjeo šumarske 2 km sjeverno od V. VLAJINE kao i sjeveroistočno odatle.³ Dva zaplijenjena topa, o kojima je javljeno u izvještaju od 11. III., poljskog su porijekla.

Namjera: Producenje nastupanja u jugoistočnom pravcu, uspostavljanje veze sa desnim krilom 717 div. južno od GRACANICE.

717. div.. Neprijatelj se pred div. ponovo ugnijezdio sa zaštitnicama u zasad utvrđenim položajima.⁴ Desno krilo divizije uz velike terenske teškoće napredovalo do na 3 km. južno od GRACANICE. Sopstveni gubici: 3 mrtvi, 10 ranjenih.

Neprijateljski: 15 mrtvih.

Namjera: Producenje napada u jugoistočnom pravcu i uspostavljanje veza sa 718. div.

718. div.: Ni-e nastupala dalje preko linije SEONICA—KONJICA, pošto još nema veze sa 717. div. Potvrđeno je prisustvo jakog neprijatelja na prostoru zapadno i južno od KONJICA. Željeznički voz od KONJICA ka LISICI⁵ (sjeverozap. od KONJICA) sa južne obale NERETVE tučen teškim minobacačima.

Neprijateljski gubici: 3 mrtvi, 1 teški mitraljez (T) zaplijenjen.

Namjera: kao dosada.

Četnici uređuju na prostoru 15 km jugoistočno⁶ novu liniju otpora i namjeravaju da sa dijelovima nastu-

³ Odnosi se na jedinice Treće krajiske NOU brigada

⁴ Položaje na pravcu nastupanja 717 njemačke divizije držala je Treća sandžaka NOU brigada.

⁵ Lisičići

paju sa zapada na prostor neprijateljskog sakuplja-
nja, 8 km jugo-jugoistočno od KONJICA.

Vazduhoplovstvo:

Živa sopstvena izviđačka djelatnost danju i noću. Napadi bombarderima i niskoletećim avionima na mesta posjednuta od neprijatelja i na visinske položaje, sa težištem na prostoru OSTROŽAC i sjeverno, puni pogoci na neprijateljske položaje, u naseljenim mjestima velika razaranja i požari. Gubici od 25. II. do 12. III.:

Nijemaca, uključivši i 369 (hrv.) pješ. div.: 186 mrtvih, 729 ranjenih, 71 nestalih.

Hrvata: 24 mrtva, 54 ranjena, 6 nestalih.

Neprijateljski gubici: 5394 mrtva, 616 zarobljenih (strijeljano),⁷ 89 uhapšenih, 57 prebjeglih.⁸

Plijen: 1 tenk, 3 topa, 2 p. t. topa, 7 minobacača, 14 teških mitraljeza, 17 lakih mitraljeza, 303 puške, mnogobrojne mitralj. cijevi i drugi dijelovi oružja, okruglo 50.000 metaka puščane municije, 219 metača p. t. municije, mnogobrojna artilj. municija, 16 sanduka minobacačke municije, mnogobrojne ručne granate i mine, 2 telefona, 2 radioaparata, 7 pisačih mašina, 1 oklopni automobil, 3 velosipeda, 14 automobilskih guma, 1 mašina za pravljenje komprimiranog vazduha, 175 konja, mnogobrojna stoka, 17 brd. kazana i 1 zastava.

Zapadna Bosna, Istočna Bosna:

Neprijateljski dijelovi iz SAMARICE bježe u pravcu PETROVE GORE. U borbi sjeverozapad, od BOS. NOVOG kod neprijatelja 31 mrtav. Prema hrv. izvještajima, navodno, jak neprijatelj 34 km zapadno od SIŠKA. Počela izviđačka djelatnost. 21 km. jugoistočno od BIHAĆA napadnuta njemačka kolona za dotur; 2 teretna automobila izgubljena, 6 ranjenih, 13 nestalih.⁹ Odmah upućeni potjerni odred razbio je neprijateljsku grupu od 120 ljudi. Južno od PETROVCA¹⁰ 10 mrtvih neprijatelja, zaplijenjena mu-

⁷ U originalu je bio dio rečenice: „616 zarobljenih (strijeljani)“ podvučen olovkom.

⁸ Da su neprijateljski podaci o gubicima jedinica NOV netačni vidi se jasno i iz izvještaja štaba Prvog bosanskog NOU korpusa od 12 marta 1943 god. gdje se navode pretrpljeni gubici u neprijateljskim operacijama „Weiss I“ i „Weiss II“. O vjerodostojnosti neprijateljskih podataka o gubicima vidi dok. br. 168, prim. 6.

⁹ Napad je vršio vjerovatno Drugi bataljon Druge krajiske NOU brigade.

¹⁰ Bosanski Petrovac

ničija. Sjeverozapadno od ROGATICE jača banda,¹¹ most razoren i telefonska sabotaža.

Srbija: f.

Vrijeme oblačno. Ima više znakova da se kod pristalica Draže Mihailovića počinju osjećati posljedice savezničke propagande na taj način što grupe dražinovaca prilaze komunistima. Ubistva civilnih lica produžuju se. U akciji u sjeveroist. Srbiji 23 osumnjičena dražinovca i 5 komunista privremeno uhapšeno. U Beogradu i južno 25 komunista uhapšeno. Borba daju bugarskih četa zapadno od LESKOVCA.

Za tačnost prepisa: Komandant Jugoistoka
Drechsler
poručnik

BR. 228

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 14 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI RAME I NERETVE¹

TELEGRAM

Datum i cas (otpreme
prijeerna 16 m 1943 > 16 sati

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje[^]

OD GRUPE BOBBIO

Br. 4329
Stiglo 16 marta 1943/XXI

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA (PREKO ITAL. MISIJE)
i na znanje:
ITAL. MISIJI U ZAGREBU

Broj prot. 336,[^]3

VIJESTI U 21 SAT 14 MARTA 1943/XXI

SS divizija:

Otpočelo napredovanje prema području boksita. Prethodnice dostigle Posušje (Makarska XV—BL). Istočna grupa do-

¹¹ Sjeverozapadno od Rogatice dejstvovale su jedinice Šeste istočnobosanske NOU brigade. Vidi dok. br. 140 i 141.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 17 J/3).

stigla liniju: Vrhopolje (Prozor KI—BQ — Stitar k. 1404 (LI—BS) — Kobilja² (MH—BU). Nanjeti gubici: 18 zarobljenih, 4 dezertera, zaplijenjeno 11 pušaka, municija i ručne bombe. Pretrpljeni gubici od 12—14 marta: 3 mrtva; nanjeti gubici: 13 mrtvih, 168 zarobljenih, 4 dezertera.

Divizija namjerava da dostigne sa prethodnicama Široki Brijeg, sa glavninom liniju Imotski—Posušje—Sutina (Prozor MH—MK—BN).

369 divizija:

Prema obavještenjima od strane dezertera, partizani se navedno povlače pred frontom divizije u pravcu jugoistoka sa 600 ranjenih i bolesnih.

969 puk dostigao: Plandište (Prozor NH—CF), Miradočja⁸ (NK—CK) bez kontakta sa neprijateljem.

370 puk: današnje avionsko snabdijevanje stiglo u zonu: Sovići (Ol—CF) — k. 727 (OL—CD).

Od III hrvatske planinske brigade nedostaju vijesti.

Snažno su zaposjednuti od neprijatelja:⁴ Orlovac (OL—CF) i Pisvir 1/167 (ON—CF). Pretrpljeni gubici od 12—14: 2 ranjena. Divizija namjerava sa prethodnicama stići na Ramu, sa glavninom na liniju Badnje 1/264 (NH—BZ) — Rudopolje (NK—BZ) — Dvostruki Kuk (Ol—BZ) — Veliko Sljeme 1/837 (OL—ON—BZ).

III planinska brigada polazi u pravcu zapadno od linije Plandišta (KM—CF)—Kedjera (NH—NK—CF) — Tragajić⁵ (NK—CD).

717 divizija:

Slabe neprijateljske snage, boreći se žilavo, povlače se prema jugu i jugoistoku. Vjerovatno se bore da bi dobole vremena za transport ranjenika.⁶ Divizija je dostigla sa 749 pukom liniju: k. 836 (OL—CF) — Gračac (ON—CF) — Mehina Jasenka⁷ (PI—CF), sa 737 pukom Popovu Gl. 1/140 (PI—PL—CM) — Kućani (PI—PL), sa 738 pukom Kruščicu (QH—CO). Sola-kova Kula (QH—CO—CM). Na cesti blizu Gračaca 5 prekida i 1 most bačen u zrak. Popravke su u toku. Pretrpljeni gubici: 5 ranjenih. Nanjeti gubici: 18 mrtvih.

⁸ Kobilja GL

⁵ Miradovica

⁴ Odnosi se na Treću krajišku brigadu Prve proleterske divizije.

⁵ Vjerovatno Dragajce

⁶ Otpor su pružale jedinice Treće sandžačke brigade Prve proleterske divizije.

⁷ Na karti 1:100.000: Meh. na Jasenu.

Divizija namjerava da nastavi gonjenje, sa ciljevima **Rama**—Koranj⁸ (QH—CK) — Preslop (QH—CM), i da uspostavi vezu sa 718 divizijom.

718 divizija:

Neprijatelj i dalje zauzima uzvišice južno od Neretve, kod Ostrošca, zapadno od Konjica, vjerovatno s ciljem da zaštiti povlačenje glavnine prema jugu. Cesta Konjic—Ostrožac blokirana cestovnim prekidima uslijed vatre. Grupa Annacker dostigla sjevernu obalu Neretve između Ostrošca (QK—CD) i Kotlara (QO—CD) svladavši slab neprijateljski otpor.

Neki odredi za osiguranje još su u blizini Seonice.

Pretrpljeni gubici: njemački: 4 ranjena, hrvatski: 3 ranjena.

Nanjeti gubici: 8 mrtvih, 7 zarobljenih.

Divizija namjerava, očistiti uzvišice južno od Neretve, između Ostrošca i Konjica, i uspostaviti vezu sa lijevim krilom 717 divizije.

Opšti zaključak: SS divizija i 369 divizija napreduju najvećom brzinom ne nailazeći na neprijateljski otpor.

Akcije 717 i 718 divizije spriječene neprijateljskim zaštitnicama.

Major Bobbio

7 prepisa:

1 Ekselenciji

1 Načelniku štaba

1 Pomoćniku nač. štaba

2 Operativnom odjeljenju

1 Obavještajnom odjeljenju

1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 229

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 14 MARTA 1943 GOD. O PRODORU JEDINICA NOV U HERCEGOVINU, IZBIJANJU NJEMACIJIH DIVIZIJA U DOLINU NERETVE I KONCENTRACIJI ČETNIKA SJEVERNO OD NEVESINJA¹

Operativno odjeljenje
Kopija poslata obavještajnom odjeljenju pomoćniku hač. štaba

SIFROVANI TELEGRAM

OD TAKTIČKE KOMANDE
VI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 3903/op

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4283
Stiglo 15 marta 1943

14 marta 1943

Nastavlja se pokret partizanskih formacija ka istoku, gdje, izgleda, uspijevaju da u grupama pređu Neretvu istočno od predjela Borci uprkos reakciji naših formacija V.A.C.

Danas je manji pritisak na zonu Jablanica.

Između Drežnice i Glogošnice (PN—BU) koncentrisana tri bataljona VI arm. korpusa radi stupanja u vezu sa 369 njemačkom divizijom u maršu na Jablanicu dolinom Doljanke, pojačanja akcije na Dobrigošće (QH—CO) i izbjegavanje kontakta sa V.A.C.

Naredio blagovremeno premještanje čitave V.A.C. istočno od Neretve, što je već skoro završeno.

Naredio pažljivo nadgledanje visoravni Nevesinje, gdje operiše oko 4000 antikomunističkih dobrovoljaca i Crnogoraca, i eventualnu reakciju pomoću nacionalnih trupa.

Stigla u Posušje prethodnica SS divizije.

Oficir Gl. štaba Kr. vojske, sektora Mostar, stupio ѕ vezu sa oficirom Komande SS divizije, uručivši mu moj današnji akt 3835/op, upućen vama i Generalu Lütersu na znanje, u komе sam rezimirao poznate sporazume o nadležnosti određene zone i potvrdio privremeno okupiranje rudničke zone.

Izgleda da je Komanda SS divizije još u Kolu (ZP—CF).

Traži² sastanak generala Amico i komandanta SS divizije u pogledu razvoja poznatih operacija. General Lüters nije odgovorio na moj zahtjev. Ali pošto su sve savezničke snage u pokretu između Rame, Jablanice i Širokog Brijega, nemoguće je zaustaviti ih. Dodajem da bi u dатој situaciji to bilo štetno.

U sektorу Mostar sada se sve razvija normalno i sa sigurnošću.

General Amico je u potpunosti preuzeo rukovođenje operacija na položaju i komandu sektora.

Zato sutra ujutru, 15 marta, odlazim sa svojom taktičkom komandom ostavljujući kod pomenutog generala svog oficira za vezu i oficira Direkcije transporta.

General Piazzoni

15 mart 1943/XXI

Dešif rovao:

major Manfreda

kap. Paladino

por. Biasi

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 14 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

i otpreme

Datum i čas j p r i j e m a 14/3/43-XXI, 23.45

OD TAKTICKE KOMANDE VI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE

i na znanje:

GUVERNATORĀTU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

3905/Op.

I VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4242

Stiglo 15 marta 1943-XXI

Izvještaj od 14 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

- Od juče pojačano kretanje partizanskih snaga iz zone Rama—Jablanica u pravcu istoka. Velika masa nalazi se južno od Konjica, između Bjele (RH—BU) i predjela Borci (RN—BI), odakle su, izgleda, neodređene snage prešle na desnu obalu Neretve i kreću se prema istoku.

SEKTOR MOSTAR:

- U toku noći smanjen pritisak zapadno od Neretve u zoni Plasa Glav. (PI—BZ).² Na istoku od Neretve, živahne borbe sjeverno od Glogošnice (PN—BU) svršile se povoljno.³ Naše mješovite snage zauzele juče kasno poslije podne D. Jablanicu (PL—PN—BZ). Zaplijenjen jedan puškomitraljez i 4 puške.

¹ Original, pisān na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Kod Plasa Glav. držala je položaje Treća dalmatinska brigada Devete dalmatinske NOU divizije.

Gubici u toku jučerašnjeg dana, 13. marta: V.A.C.: 13 mrtvih i 30 ranjenih; partizani: utvrđeno 80 mrtvih.

Južno od Konjica nastavljaju se borbe u predjelu Borci (RM—BS) protiv znatnih partizanskih snaga.⁴ Vazduhoplovstvo efikasno podupire našu odbranu akcijama bombardovanja i mitraljiranja, izvedenim u više navrata.

U noći između 13 i 14 marta, u 23.30 po prilici, avion nepoznate narodnosti preletio predio rudnika, a zatim Mostar i krenuo u sjeveroistočnom pravcu.

SEKTOR „MESSINA” I „MARCHE”: Obična djelatnost.

SEKTOR „KOTOR”:

Našu patrolu prilikom izviđanja u zoni Počuli (Kotor VM—EU) napala vatrenim oružjem tri partizana. Naše brzo protivdejstvo nagnalo u bijeg partizane, koji su iza sebe ostavili 3 puške, ručne bombe i žive namirnice.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA:

Bila intenzivna tokom čitavog dana, iako ometana, naročito poslije podne, olujnim oblacima i jakim vjetrom. Izvršena oružana izviđanja u zoni Jablanica, Konjic, G. Bjela (RH—BU), dolina Rame, Prozor, Tomislavgrad.⁵

Bombardovani i obasipani malim bombama: Jošanica (RH—BU), Turija (RH—BZ), Kavale (QO—BZ), G. Bjela (RH—BU), Borci (RM—BS), Gođevac (RK—BU), Gudač (BH—BU), Vinogradi—Lončari—Gradina—Ključi (RM—BS), Borčevine (RM—BS), Krstac (RM—BS).

Izvršeno snabdijevanje Konjica vazdušnim putem.

Kopije:

- 1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba GENERAL PIAZZONI
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za Komandu kr. karabinjera
2 za Načelnika Operativnog odjeljenja
1 za Telegrafsko-telefonsko odjeljenje

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—
DALMACIJA“ OD 15 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PRO-
TIV JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹

18. III. 1943

POVJERLJIVO

Sjedište, 17. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija—Dalmacija“
Pov. br. 503/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4462
Primljeno 18 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—
DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje
Sjedište

15. III. 43.: AKCIJA „WEISS“ I „MOSTAR“:

Opšta situacija: Pokreti SS-div. i glavnine 369. div. teku dalje bez neprijateljskog otpora. Kod 717. i 718. div. borba s neprijateljskim zaštitnicama.²

SS-div.:

Prednji odred je 15. III posjeo ŠIROKI BRIJEG. Diziviski komandno mjesto: ŠIROKI BRIJEG. Glavni na divizije stigla, bez neprijateljskog otpora, na liniju NENADICI (6 km sjeverozap. od POSUŠJA)—ZAVRACI—VRHPOLJE—PLANA. 18 zarobljenih, 4 prebjegla, 11 pušaka zaplijenjeno.

Gubici od 12. III—14. III: 3 mrtva; neprijatelj: 13 mrtvih, 168 ranjenih, 4 prebjegla.

369. div.:

Neprijatelj se povlači na jugoistok i nosi sobom svoje ranjenike. Izviđački bataljon prodrio na jugoistok

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4)

ka drumu PROZOR—GRACANICA i po savladivanju neprijateljskog otpora³ zauzeo RAMU. Željeznička pruga i drumski most južno od RAME razoren. 370 puk: na prostoru neposredno zapadno od DOLJANA (dolina Doljanke) bez dodira s neprijateljem. 3. brd. brigada: Cisti VRAN Pl. — Naknadno za 12-14. III: 2 sopstvena ranjenika.

717. div.:

Slab neprijatelj, ali koji se vješto boriti, otstupa na jug i jugoistok.⁴ Divizija stigla na liniju UROŠCANI⁵ —SOLAKOVA KULA.

718. div.:

Neprijatelj drži i dalje posjednute visove južno od NERETVE, od KONJICA DO OSTROŠCA⁶. Drum KONJIC—OSTROZAC neprolazan uslijed drumske zapreka koje su tučene vatrom. Borbena grupa, uz slab neprijateljski otpor, 14. III izbila na sjevernu obalu NERETVE od OSTROŠCA do CELEBIČA.

Vazduhoplovstvo: Ziva sopstvena izviđačka djelatnost. Težište borbenih letova južno i jugoistočno od KONJICA. Poslije pogotka punim zrnom u slagalište municije predale su se komunističke grupe koje su se nalazile u blizini. Ukupno 55 borbenih letova.

Naknadni izvještaj za 14. III: Ukupno 17 borbenih letova.

Namjere:

SS-div.:

Divizija stiže na područje boksitnih rudnika.

369. div.:

Izviđanje od RAME na jug.

370. i 369. puk pročešljavaju pravcem BADNJE 1264 (9 km zapadno od JABLICE) — istočno od druma za RAVNO.

717. div.: kao dosada.

718. div.: Čišćenje visa južno od NERETVE, između OSTROŠCA i KONJICA. Sprečavanje neprijateljskog probanja istočno i sjeveroistočno od KONJICA.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Djelatnost bandi na prostoru GLINA—SUNJA—PRIJEDOR—BOS. KRUPA. Prepadi na kolone za

³ Otpor su pružile jedinice Treće krajiske NOU brigade.

⁴ Isto

• Vjerovatno Kućani

• Vidi dok br. 232.

dotur, zaštite mostova i željezničke stanice kod OTO-KA, jugoistoč. od BIHAĆA. Potjerni odred razbio neprijateljsku grupu od 200 ljudi. Kod neprijatelja 23 mrtva.⁷ Neprijatelj (100 ljudi) koji od jugozapada podilazi drumu JAJCE—VAKUF odbijen.⁸ Na prostoru TEŠANJ i zapadno od TESLIČA prisustvo neprijateljske grupe.⁹ TRAJNA KOMUNISTIČKA DJELATNOST južno od SOKOLCA (istočno od SARAJEVA).¹⁰ Izviđanje otpočelo. Generalmajor KÜBLER, komandant 718. pješ. div., stigao u SARAJEVO.

Komandant Jugoistoka

Njemački štab za vezu kod Superslode

Diesener, pukovnik

Za tačnost prepisa:

Drechsler

poručnik

⁷ Napade su vršili Prvi i Treći bataljon Druge krajiskog NOU bri-gade. U operativnom dnevniku ove brigade, koji se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (pod reg. br. 1/5, k. 767), piše da su pomenute jedinice 14 marta iz zasjede na drumu Bos. Novi—Otoka napale osam neprijateljskih kamiona u kojima su se nalazili njemački vojnici. Ubijeno je i ranjeno više neprijateljskih vojnika, a sopstveni gubici iznosili su 3 mrtva i 4 ranjena.

⁸ Na pomenutoj prostoriji dejstvovale su jedinice Devete krajiskog NOU brigade.

DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
15 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA
NOV U DOLINI NERETVE¹

i
TELEGRAM

(otpreme

prijema 16. III. 1943, 3,30 sati

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OPERATIVNOM ODJELJENJU
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA (posredstvom Ital. misije)

i na znanje:

ITAL. MISIJI U ZAGREBU VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Broj prot. 354/A/3

Operativno odjeljenje

Br. 4359

Stiglo 17 marta 1943/XXI

VIJESTI U 21 SAT 15 MARTA 1943/XXI

SS divizija:

Doprla sa prethodnicama do Širokog Brijega (Mostar NM—BD), Lise (Ol—BD).

Zapadna grupa sa nekim jedinicama u Imotskom (Makarska XO—BH) a sa glavninom u zoni Grude (Mostar K1—LI—BD).

Istočna grupa na liniji Crne Lokve (Mostar MK—IH—BH) — Britvica (NH—BH—BF) — Izbično (NE—BH) — Pandurica (NK—BL) a da nije naišla na neprijateljske snage.

Druga grupa, prije u Bos. Grahovu, premještena je u Stipaniće (Livno XL—XN—CF).

Komanda divizije u Lise.

Uspostavljena veza sa divizijom „Messina“ preko hrvatske divizije u Ljubuškom (Mostar NK—AP—AN).

Današnji njemački ciljevi nisu dostignuti zbog pomanjkanja vode. Divizija namjerava nastaviti napredovanje.

369 divizija:

Dostigla sa 969 pukom liniju Bardije² 1/264 (NH—BZ)—Orlov Kuk 1/850 (NM—OI—BZ)— 1/489 (OL—BZ); sa 370 pu-

kom: Sljeme (ON—BZ)—Kosne Luke (ON—PI—CD)—Slatina (PI—CF), ne naišavši na neprijateljski otpor.

Izviđačka grupa potisnula neprijateljske zaštitnice³ sa Rame prema jugoistoku, i, u sadejstvu sa avijacijom, potisnula neprijatelja sa uzvišica Carskog Vrha (PL—CD)⁴. Nanijeti gubici: 22 prebrojena mrtva.

Od III planinske brigade nedostaju vijesti.

Divizija **namjerava doprijeti na liniju Janka**⁵ k. 1/815 (OI—BU) — **Zlijeb** 1/092 (ON—BU) — Donja Jablanica (PL—BZ).

717 divizija:

749 puk dostigao zonu Rama.

737 puk zonu Gorani (QH—CK), Podhum (QH—CK) bez dodira sa neprijateljem.⁶

738 puk se premjestio u zonu Solakova Kula (QH—CO—CM), Kruščica (QH—CO).

Nema njemačkih gubitaka. Dva desertera.

Sa 749 ukom divizija namjerava da napreduje prema istoku i da obezbjedi sigurnost puta Rama—Konjic zauzimajući **liniju Carski Vrh** (PL-r-CD)—Dobrigošće (QH—CD). Da sakupi 737 puk u zonu Gorani (QH—CK), Podhum (QJ—CK), 738 puk u zonu Podhum (QJ—CK), Donji Preslop (QH—CM) isključeno.

718 divizija:

Uzvišenja južno od Neretve, između Ostrošca i Konjica, još su dijelom u neprijateljskim rukama, koji teškim oružjem tuče cestu snabdijevanja i željezničku prugu.⁶

Grupa Annacker uhvatila vezu sa 717 divizijom u Oteležanima (QH—CK).

Grupa Konjic zauzela uzvišicu Orlenica (QM—QD—CD) svladavši žilav neprijateljski otpor. Nanijeti gubici: 10 mrtvih. Pretrpljeni gubici: 2 mrtva, 7 ranjenih.

Prema obavještenjima od strane četnika, vode se žestoke borbe između partizana i četnika kod Spiljana (RM—BU) gdje ustanici navodno nastoje da prijeđu Neretvu prema istoku.⁷

Divizija namjerava da smijeni jedan puk koji, treba uputiti u Sarajevo sa Grupom Annacker i da povuče most blizu Pokojišta (QO—CD).

⁵ Odnosi se na dijelove Treće krajiške NOU brigade.

⁴ Isto

⁵ Vjerovatno Jančak k. 1815.

⁶ Sektor od Konjica do Ostrošca obezbjedivale su 15 marta Peta crnogorska, Prva dalmatinska i Treća sandžačka brigada i dva bataljona Prve proleterske brigade.

⁷ Borbe su vodili, vjerovatno, dijelovi Prve proleterske brigade.

Opšti zaključak: Izgleda da ustanici pokušavaju pobjeći prema istoku, nastojeći da prekinu kontakt.

8 prepisa:

Major Bobbio

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 pomoćniku n. š.
- 2 Operativnom od.
- 1 Obavještajnom od.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjelj. telekomunikacija

BR. 233

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 15 MARTA 1943 GOD. O BOR- BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

Predmet: rzb.

\ otpreme

TELEGRAM

Datum 1 cas ^ prijema 16. 3. 43, 1.

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI OPERATIVNOM ODJELJENJU
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I-XVIII ARM. KORPUSA
MORNARICI DALMACIJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4302
Stiglo 16-111

Izvještaj od 15 marta 1943 u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Usporen je pritisak partizana u zoni s obje strane Neretve između Jablanice i Plasa Glav. (Prozor PI—BZ).² Partizansko protivdejstvo usmjereno je na ometanje kretanja njemačkih

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistonskog instituta (kut. 18 C/6).

² Između Jablanice i Plasa Glav. držala je položaje Treća dalmatinska brigada Devete dalmatinske NOU divizije, koja se u toku noći 14/15 marta prebacila na lijevu obalu Neretve.

kolona koje idu iz Prozora 1 gornjeg dijela doline Doljanke i koje je danas poslije podne zapazilo naše vazduhoplovstvo kod Rudine (PI—CF) i Kosne Luke (ON—PI—CD).³

SEKTOR MOSTAR:

Ničeg novog s obje strane Neretve između Jablanice i Plasa Glav. (PI—BZ). U zoni Konjic traje jaki pritisak protiv naše odbrane na Gornjoj Neretvi.

Snage V. A. C. sakupile se između Budalski⁴ (Konjic SI—BQ) i Ruda Glav. (RM—BN) i zatvorile prolaz prema jugu.

Jutros u 9.30 časova njemačke jedinice SS divizije stigle su na Široki Brijeg. Komandant SS divizije došao je u 12 časova u Mostar, gdje je stupio u vezu sa komandantom sektora Mostar i utanačio sporazum o zaposjedanju predviđene zone.

SEKTOR „MESSINA":

Na Pelješcu četa crnih košulja izvršila čišćenje u zoni Dingač (o. Mljet IA—GS), Skaramuče (Kl—GS) i sukobila se sa grupom partizana. Partizanski gubici: utvrđen 1 mrtav. Mi nismo imali gubitaka. Nekoliko baraka, koje su partizani u bježtvu napustili, porušeno je.

Vod crnih košulja prilikom izviđačkog upada u zonu Umčane (Mostar Kl—AN) uhapsio je 50 lica sumnjivih zbog komunističke djelatnosti.

SEKTOR „MARCHE":

Obična djelatnost.

SEKTOR KOTOR:

Uslijed sukoba u Počuli (Kotor VM—EU), o kome je juče javljeno, izvršeno je čišćenje u zoni i pronađene su 2 puške mauser i 2 lovačke puške.

DJELATNOST VAZDUHOPLOVSTVA:

Mnogobrojna izviđanja u dolini Rame i s obje strane srednje i gornje Neretve. Bacanje malih bombi na Koštu (Konjic RO—BQ) i na kote Crne Gore (RM—BQ).

Naše formacije V. A. C. snabdjevene su municijom vazdušnim putem.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:
1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika štaba
2 za Operativno odjeljenje
1 za Obavještajno odjeljenje
1 za Komandu kr. karabinjera
1 za Telegrafsko-telefonsko odjeljenje

BR. 234

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA" OD 16 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

POVJERLJIVO
18. III. 1943 Sjedište, 17. III. 43

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija"	Operativno odjeljenje Br. 4437
Pov. br. 507/43	Primljeno 18 marta 1943

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"**

Operativno odjeljenje
Obavještajno odjeljenje

S j e d i š t e

16. III. 43: AKCIJA „WEISS" I „MOSTAR":

Opšta situacija: Zauzimanje područja boksita po planu. Italijanska posada iz ŠIROKOG BRIJEGA odlaže 16. III. Kod 369. div. i 718. div. dodir s neprijateljskim zaštitnicama. Prebacivanje jakih neprijateljskih snaga na prostor jugoist. od KONJICA još traje. Lokalni četnici izgleda da ne mogu spriječiti proboj. Javljeno dovlačenje novih četničkih snaga

s prostora NEVESINJA u pravcu KONJICA daje neprijatelju mogućnost da izvrši pokušaje probaja na sjeveroistok preko linije VIŠEGRAD—SARAJEVO.

SS-div.:

Posjela je oblast boksita zapadno od ŠIROKOG BRIJEGA i stigla u IMOTSKI i u GRUDE (15 km zapadno od ŠIROKOG BRIJEGA). Uspostavljena je veza sa ital. divizijom „MESSINA“ i 6 hrvat. divizijom u LJUBUSKOM.

Namjera: Divizija posjeda i obezbjeđuje oblast boksita zapadno od MOSTARA.

369. div.:

Nalazi se sa glavninom u daljem nastupanju sa linije G. BADNJE — sjeverno od PLAŠE² ka jugoistoku, bez dodira s neprijateljem.

Izviđački bataljon odbacio neprijatelja, uz potpomaganje vazduhoplovstva, sa visa 828, južno od RAME.³
Namjera: Pročešljavanje prostora zapadno od JABLALICE u jugoistočnom pravcu.

717. div.:

Stigla je, bez dodira s neprijateljem, na prostor RAMA—PODHUM. Uspostavljena veza sa 718. div. Dva prebjegla.

Namjera: Divizija izbija, sa unaprijed isturenim, borbeno jakim dijelovima, ubrzano na prostor istočno od SARAJEVA i zauzima zaprečnu liniju SARAJEVO—VIŠEGRAD u cilju sprečavanja neprijateljskog pokušaja probaja.

718. div.:

Visovi južno od NERETVE djelimično još u neprijateljskom posjedu. Pri osvajanju dominirajućeg visa južno od CELEBLICA kod neprijatelja 10 mrtvih. Sopstvenih 2 mrtva, 7 ranjenih.

Namjera: Izviđanje, sa borbeno jakim dijelovima, višinskog zemljišta južno od NERETVE i predjela kod razorenog mosta, 5 km sjeverozapadno od KONJICA.

HERCEGOVINA:

Istočno od NERETVE: Četnici se nalaze kod ŠPILJANA (6 km jugoistočno od KONJICA) u borbi s neprijateljskim dijelovima koji pokušavaju da se prebace na istok preko NERETVE. Po četničkim izvještaji-

18. III. 1943

Deutscher Verbindungstab
zum
Comando Superiore FF.AA.
"Slovenia-Dalmazia"

O... den 17. 3. 43

Bef.Tge.Hr. 50//43 geh.

ll'ufficio

An das Comando Superiore FF.AA. "Slovenia-Dalmazia"

Operationsbüro
Informationsbüro

4437

Standort

16.3.43: Unternehmen WEISS und MOSTAR:

Gesamtlage: Inbesitznahme Bauxitgebiet planmäßig Ital. Besetzung SIROKI BRIJEG rückt 163.ab. Bei 369.Div. und 718. Div. Feindberührung mit Nachhuten. Abzug starker Feindkräfte in Raum südostw. KONJIC hält an. Ortl. Cetnicks können anscheinend Durchbruch nicht verhindern. Gemeldete Heranführung neuer Getnickerkte aus Raum NEVESINJE Richtung Konjic lässt Durchbruchsversuch des Feindes nach Nordosten über Linie VISEGRAD - SARAJEVO möglich erscheinen.

5. Div.:

Hat Bauxitgebiet westlich SIROKI BRIJEG besetzt und IMOTSKI und GRUDE (15 km westlich SIROKI BRIJEG) erreicht. Verbindung mit ital. Div. "MELDINA" und b. kroat. Div. in LUBUSKI aufgenommen.

Absicht: Div. besetzt und sichert Bauxitgebiet westlich MOSTAR.

369. Div.:

Ist mit Masse ohne Feindberührung in weiterem Vorgehen aus Linie G. BADNJE - nördlich PLASA nach Südosten.

Aufklärungsabteilung warf mit Luftwaffenunterstützung Feind von Höhe 828 südlich RAMA.

Absicht: Durchkämpfen des Raumes westlich JABLICA in südostw.

Richtung:

718. Div.:

erreichte ohne Feindberührung Raum RAMA - PODHUM. Verbindung mit 718. Div. hergestellt. 2 Überläufer.

Absicht: Div. erreicht, kampfkraftige Teile voraus, beschleunigt Raum ostw. SARAJEVO und Sperrlinie SARAJEVO - VISEGRAD gegen feindl. Durchbruchsversuche.

718. Div.:

Höhen südlich NERETVA zum Teil noch feindbesetzt. Bei Inbesitznahme beharrscheinender Höhe südlich GLEVIC 10 Feindtote. 2 eigene Tote, 7 Verwundete.

Absicht: Kampfkraftige Aufklärung im Höhengelände südlich NERETVA und bei zerstörter Straßenbrücke 5 km nordwestlich KONJIC.

Herzegowina:

Ostwärts der NERETVA: Cetnicks stehen bei SPILJANI (6 km südostw. KONJIC) im Kampf mit Feindteilen, welche nach Osten über die NERETVA zu setzen versuchen, nach Cetnikmeldungen haben vorderste Teile Feind bereit. GAVATICEVO (21 km südostw. KONJIC) erreicht mit angeblicher Absicht, auf MOCA vorzugehen. Italiener haben D. JABLICA (südlich RAMA) in Besitz genommen.

Luftwaffe: Erfolgreiche Angriffe mit Bomben und Bordwaffen auf Ortschaften und Nachschubkolonnen des Feindes südostw. KONJIC.

ma, prednji dijelovi neprijatelja stigli su već u GLAVATICEVO (21 km jugoistočno od KONJICA), sa vjerovatnom namjerom da nastupaju ka FOCl. Italijani su zauzeli D. JABLATICU (južno od RAME).

Vazduhoplovstvo: Uspješni napadi sa bombama i avionskim oruđima na neprijateljska mjesta i kolone **za** dotur, jugoistočno od KONJICA i južno od OSTROŠCA. Uslijed terenskih teškoća, snabdijevanje sopstvenih trupa djelimično bacanjem namirnica iz aviona. Ukupno 32 borbena i snabdjevačka leta.

ZAPADNA BOSNA ISTOČNA BOSNA:

30 km istočno od SISKA sopstveno izviđačko odjeljenje tučeno je vatrom teških mitraljeza i minobacača. Izviđanje je ojačano. Na prostoru luka UNA—SANA jugoistočno od KOSTAJNICE javljeno o jednoj jačoj komunističkoj grupi.⁴ Prilikom prepada na hrvat, zaštitu mostova (izvještaj od 15. III) oficiri prebjegli na stranu komunista. 90 domobrana je zarobljeno. 1 teški mitraljez, 5 lakih mitraljeza, 70 pušaka izgubljeno.⁵ Sopstvena izviđačka odjeljenja na prostoru BOS. NOVI—PRIJEDOR—SANSKI MOST nalaze se u dodiru s neprijateljem. Naknadno čišćenje prostora s obje strane druma BIHAĆ—VRTOCE **U** toku je.

SRBIJA:

Južno od CACKA napadnuta je njemačka pomoćna policija; 3 mrtva. Ubistva srpskih civilnih lica iz političkih motiva i napadi na opštinska nadleštva vrše se i dalje. 10 strijeljano za odmazdu. U BEOGRADU 15 hapšenja.

Komandant Jugoistoka
Njemački štab za vezu
pri Superslodi

Diesener, pukovnik

Za tačnost prepisa:
Drechsler
poručnik

⁴ Odnosi se na jedinice Pete krajške NOU brigade.

⁵ U operaciskom dnevniku Četvrte krajške NOU divizije o pomeđutom napadu piše sljedeće: „14. III. Snage Pete brigade napale su na Dobrljin i Stržinski Most. Akcija na Dobrljin uspjela je. Zaplijenjeno je: 1 teški bacač, 1 teški mitraljez, 2 puškomitraljeza, 55 pušaka, 12 sanduka ručnih bombi, 4 sanduka bacačke municije, 85 domobrana, 3 oficira i 1 narednika. Borba je trajala 2.30 sata. Kod nas 1 mrtav i 4 ranjena.“

**DNEVNI IZVJEŠTAJ ITALIJANSKOG OFICIRA ZA VEZU
PRI KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD
16 MARTA 1943 GOD. O RASPOREDU NJEMAČKIH JEDI-
NICA I BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI
NERETVE¹**

TELEGRAM

Predano 18. III. 1943 u 10,30 sati

Primljeno 18. III. 1943 u 16,25 sati

OD GRUPE BOBBIO

SUPERSLODI — OP.
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
i na znanje:

ITALIJANSKOJ MISIJI VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Broj 352/A/3

Operativno odjeljenje

Br. 4436
Stiglo 18 marta 1943 XXI

Operativno odjeljenje
uputilo kopiju Obavješt. od.
uputilo kopiju za telekomuni-
kaciju

Vijesti u 21 sat 16 marta 1943.

SS DIVIZIJA:

Grupa Hedrich ima štab u zoni Širokog Brijega (NM—BD); jedan bataljon u zoni Crne Lokve (MK—MH) — Britvica (NH—BF); II bataljon u zoni Knežpolje (OL—BD) — Užarići (Ol—OL—AX); III bataljon u Posušju (XV—BL) i IV bataljon u Livnu.

Grupa Schmidthuber je u zoni Ljubuški (NK—AP). Nema značajnijih novosti. Nastavlja se privremeno udaljivanje naših trupa sa područja boksita.

369. DIVIZIJA:

Treća planinska brigada, nakon čišćenja Vran Planine, do prla je u zonu: M. Vranić 1/575 (LI—BZ) — Glavica 1/419 (MK—BZ) ne naišavši na neprijateljski otpor.

Zarobljeno 10 teško ranjenih partizana.

969. puk, bez II bataljona i dviju četa, zbog terenskih po teškoća (visoka planina) zaokrenuo je iz zone Muharnica (OI—OL—ON—BZ) u pravcu sjevera, smjerajući u dolinu Doljanke prema istoku, iza 370. puka, i dopro u mesta Zlate (PI—PL—BZ), M. Grad (PI—BZ), II bat. 969. puka iz zone Badnje 1/264 (NM—BZ) otišao u pravcu Zlijeba (ON—BU). 370 puk dopro je sa I bataljonom u D. Jablanicu (PL—BZ), sa II bataljom u Bačinu (PL—BZ), nakon što je skršio slabe snage zaštitnice. Izviđačka grupa stigla u D. Jablanicu.

U zoni D. Jablanica Nijemci su uhvatili kontakt sa našim trupama. Most preko Rame kod 341 (LO—CM) i most (UN—KM) sjeverozapadno od Rame (PC—CF) opet uspostavljeni. Nanijeti gubici: 17 izbrojanih mrtvih, 9 zarobljenih, 2 dezertera, računa se 15 što mrtvih što teško ranjenih. Plijen: 1 mitraljez, 40 pušaka; uništeno: 2 brdska topa koji su bili onesposobljeni od partizana, veliki broj pješadijske municije i p. t. artiljeriske municije.

Divizija namjerava da sa III planinskom brigadom čisti Vran Planinu u pravcu sjevera; sa izviđačkom grupom izvršiti napad na Drežnicu (PL—BN), ujediniti glavninu i preuzeti osiguranje zone Rama—Jablanica—Grabovica (Jablanica—Grabovica PI—BS); štab divizije u Prozoru.

717. DIVIZIJA:

749. pješ. puk potisnuo je neprijatelja od Karski² 828 (PL—CD) u pravcu jugoistoka.

Prema obaveštenjima, od strane stanovništva navodno su se 500 partizana oko 13.00 sati prebacili od Petraske⁴ (PN—CD) prema jugoistoku.⁵

737 puk zadržava se u zoni Gorani (QH—CK) — Podhum (QH—CK).

738 puk u zoni Solakova Kula (QH—CD—CM) — Preslop (QH—CM).

Neprijateljski gubici nisu javljeni.
Njemačkih gubitaka nema.

¹ Carski Vrh (trig. 828)

* Kod Carskog Vrha borbe su vodile jedinice Treće krajiške NOU brigade. Vidi dok. br. 166 i 167.

⁴ Papraska

⁵ Odnosi se na jedinice Treće krajiške NOU brigade.

Divizija namjerava premjestiti motorizovani 749 puk u Bugojno, sa 737 pukom doprijeti na cestu Konjic—Sarajevo, sa grupom Vogel i 738 pukom garantovati sigurnost ceste Rama—Konjic.

718. DIVIZIJA:

Situacija nepromijenjena.

Nastavlja se povlačenje neprijatelja preko G. Bjela (RH—BU) — Kašici (RQ—BQ).

Major Bobbio

BR. 236

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

otpreme 16/3/43

22,00

Datum i čas prijema 17/3/43

1,10

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4352
Stiglo 17-111

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 3980/0p. prot.

Izvještaj od 16 marta u 18 časova

SEKTOR MOSTAR: Grupa antikomunista na zapadu od Neretve prešla je na lijevu stranu rijeke. Na mjestu ostaje 49 bataljon crnih košulja koji je na lijevoj strani stupio u vezu sa njemač-

kim jedinicama² primijećenim danas poslije podne u Zlate (Prozor PI—PL—BZ) i Cehari (PL—CD). U zoni Jablanica partizani potisnuti iz naselja, koje su danas zaposjeli naše formacije, koje su se nalazile ranije zapadno od Neretve, još daju otpor iz Tabakovice (PN—QH—BZ).³ Partizanske formacije u pokretu su iz Dobrigošće (QH—CD) — Javorik (Konjic QK—BZ) prema istoku. Masa partizana još uvijek dejstvuje snažno na gornjoj Neretvi između Cičeva (RQ—BN) i Glavatičeva (SI—BN), odakle je izvršeno prodiranje prema istoku u pravcu Odžaci (SR—BN) i prema jugu u pravcu Zaborani (Nevesinje RQ—BL).⁴ Glavatičovo koje su jučer poslije podne zauzeli partizani,⁵ ipak dominiraju naši V. A. C., koji su u protivnapadu zaplijenili veliku komorskiju kolonu. U toku su pomjeranja V. A. C. iz zone Mostar u Obalj (Gacko TN—BH) radi sprečavanja kretanja partizanskih grupa koje su prodrle na desnu stranu Neretve i radi koncentrisanja grupe nacionalnih bataljona u Nevesinje u cilju dejstva u pravcu Gornje Neretve ili prema situaciji.

SEKTOR „MESSINA": KORČULA: u noći između 14 i 15 naša jedinica opkolila je Smokvicu (Korčula ZI—GS) i preduzela čišćenje naselja. Ubijen je jedan naoružani partizan koji je pokušao da reagira.

Naši gubici: 1 ranjen.

Izvršeno je više izviđačkih upada, u kojima je uhapšeno 36 lica sumnjivih zbog komunističke aktivnosti. Protiv njih vodi se isljeđenje.

SEKTOR „MARCHE" I KOTOR: Redovna djelatnost.

VAZDUŠNA DJELATNOST: Izviđanja u srednjoj i gornjoj dolini Neretve. Bombardovanje partizanskih formacija u Krstaču (Prozor QH—BZ) i na zapadnim obroncima doline Neretve između Paklene (Konjic RK—BU) i Dolovi (RO—BQ).

Vazdušnim putem snabdjevane su živežnim namirnicama formacije V. A. C. koje operišu u zoni Crno Polje (RH—BQ).

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba

GENERAL PIAZZONI

¹ Odnosi se na jedinice 969 puka 369 legionarske divizije. Vidi dok. br. 235.

² U rejonu Tabakovica nalazile su se jedinice Treće krajiške brigade. Vidi dok. br. 166 i 167.

³ Odnosi se na prodor Druge proleterske i Treće NOU divizije.

⁴ Glavatičovo su oslobodile od četnika jedinice Prve i Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 80 i 81.

- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za telegrafsko odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera

BR. 237

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 MARTA 1943 GOD. O NA-
STUPANJU JEDINICA NOV U PRAVCU KALINOVIKA I
POKRETIMA ČETNIKA IZ KOLAŠINA PREMA KALINO-
VIKU¹**

Operativno odjeljenje
Kopija dostavljena odjeljenju „I"¹

TELEGRAM

Datum i cas (otpreme 17. 3. 43 XXI, 13.00
prijema 17. 3. 43 XXI, 17.30

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

¹ VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA :
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 4381
Stiglo 17 marta 1943-XXI

Telegram primljen od komande trupa Crne Gore.
Počinje. 1745—Op.

Novosti od 16 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE".

Oficir VI arm. korp. za vezu sa četničkom komandom
u Kalinoviku javio je da je primio naređenje da eva-
kuiše stanovnike Kalinovika u Foču zbog ugroženosti od
komunističke kolone koja se kreće od Glavatičeva (Ko-
njic SI—BN) prema Kalinoviku.²

SEKTOR „VENEZIA“.

Nacionalistička formacija jaka 2314 ljudi, pod komandom kapetana Đurišića,³ pošla je iz Kolašina na kationima prema Čajniču, odakle će pješke nastaviti pokret za Kalinovik.

Kapetan Đurišić računa da će biti u Kalinoviku 17-og uveče i obavijestio je lokalne četničke formacije da se ne povlače prije nego što on dođe. General MENTASTI. Završeno.

VI ARM. KORP.

BR. 238

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 17 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹

19. XI. 1943

POVJERLJIVO

Sjedište, 19. 3. 43

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“	Operativno odjeljenje
Pov. br. 516/43	Br. 4514
	Primljeno 19 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

- Operativno odjeljenje
- Obavještajno odjeljenje

17. n.i. 43: AKCIJA „WEISS“ I „MOSTAR“:

Opšta situacija: Borbe protiv slabih neprijateljskih zaštitnica. Prebacivanje komunističkih snaga ka jugoistoku vrši se i dalje.

¹ Pavle Đurišić, kapetan bivše jugoslovenske vojske. Postavljen je od Draže Mihailovića za komandanta Limsko-sandžačkih četničkih odreda. 1945 god. ubile su ga ustaše.

SS-div.:

Planski pokreti u cilju posjedanja i obezbjeđenja oblasti boksita. Obezbjedenje okana u rudniku CRNE LOKVE (10 km sjeveroistoč.² od ŠIROKOG BRIJEGA) kao i okana oko KNEZPOLJA (3 km jugoistoč. od ŠIROKOG BRIJEGA). Sa prostora LJUBUŠKI—ČITLUK nema izvještaja.

369. div.:

3. hrvat. brig. pročešljala je VRAN Pl. ka jugoistoku. Zarobljeno 10 teško ranjenih komunista.

Dijelovi 969 puka³ vrše, pod najtežim terenskim uslovima, čišćenje prostora (visoke planine) zapadno od D. JABLANIĆE u jugoistočnom pravcu. Glavnina divizije u nastupanju dolinom DOLJANKE, a po uništenju slabih neprijateljskih zaštitnica stigla je u JABLANICU i na prostor 3 km zapadno odatle.

- Izviđački bataljon u D. JABLANIĆI uspostavio vezu sa Italijanima.

Neprijateljski gubici: 17 mrtvih, 9 zarobljenih, 2 prebjegla; i, po ocjeni, još 15 mrtvih.

Plijen: 1 teški mitraljez. 40 pišaka, 2 brdska topa (koje su komunisti onesposobili za upotrebu) i 5–6 tona pješad.. p. t. i artiljer. municije i ručnih bombi.

717. div.:

749. gren. puk vrši čišćenje pošumljenog planinskog zemljišta oko RAME. Prema izjavama stanovnika, 500 komunista otišlo je 16. III iz PAPRASKE (4 km jugoistoč. od RAME) na jugoistok.

718. div.:

Stanje bez promjene, otstupni pokreti neprijatelja preko G. BJELE ka jugoistoku vrše se i dalje.

ČETNICI:

nisu uspjeli da spriječe proboj komunista na istok. Komunisti maršuju navodno pravcem za FOČU.

Vazduhoplovstvo:

Pri napadu na visove posjednute od neprijatelja, zapadno od KONJICA, postignuti su pogoci punim zrnom u neprijateljske položaje. Neprijateljska artilj. je učutkana. Ukupno 33 borbena leta.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Južno od SISKA prepad na željezničku stanicu. Hrvat. obezbjedenje nasilno odvedeno. U uglu UNA—

SANA mjestimični dodiri s neprijateljem. Kod neprijatelja 6 mrtvih. Potvrđeno prisustvo komunističke grupe na prostoru sjeverno od ROGATICE.⁴ Ju-goistočno od BIHAĆA rastjerano 150 komunista. Kod neprijat. 27 mrtvih.⁵

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler,
poručnik

BR. 239

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 17 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹**

TELEGRAM

Datum i čas (otpreme) prijema 18/3/1943, 0.30

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — Operativno odjeljenje

a na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV i XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br 4402

Stiglo 18-3-43

Br. 4025/op. —

Izvještaj od dana 17 marta u 18 časova

— SEKTOR MOSTAR.

Na lijevoj strani Neretve, između Jablanice i Gradine, naše mješovite formacije izbijaju na usjek Idbar (Konjic QM—BZ).

* Odnosi se na Šestu istočnobosansku NOU brigadu.

⁵ U operaciskom dnevniku Četvrte krajiski divizije o ovoj borbi nije sljedeće: „16. III. Snage VIII brigade napale su nepr. koji se kretao od Bihaća prema Krupi, gdje su mu naneseni veći gubici, dok je kod »as ranjeno 3, a mrtva 2 vojnika“.

Sa sjevera njemačke jedinice koje operišu na lijevoj strani Neretve kreću se ka Krstaču (Prozor QB—BZ)² —.

Nacionalne jedinice postavljene su između Nijemaca i formacija V.A.C.

U zoni Glavatičeve crnogorske jedinice na desnoj strani Neretve povukle su se na istok pred jakim pritiskom partizana i natjerale ostali raspored V.A.C. da se povuče prema jugu.³

Partizani prodiru prema jugoistoku-jugozapadu, odnosno u zonu Krstac (Nevesinje SI—BL) i Koprivnica (RO—BL), gdje je avijacija primijetila protivničku grupu. Javljen je o odredima u pravcu Kljuni (SI—BD).

Grupa Scotti sa I i 11/55 pješadijskog puka, baterijom 75/13 i četom tenkova završiće sutra ujutru svoje skupljanje u zoni Nevesinje—Pridvorci (SI—AX) radi podrške formacijama V. A. C.

Dva nacionalna bataljona raspoređena su na prijevoju Zastolje (RH—BH) u cilju zatvaranja pristupa u Bijelo Polje.

— SEKTOR „MESSINA":

Ujutro 16 marta ratna lađa je izvršila, u cilju odmazde, akciju bombardovanja sa minobacačima od 81 protiv naselja Babina (Korčula ZI—GZ).

Na Pelješcu izvršeno je čišćenje u naseljima Luka (O. Mljet MK—GS) i Blaževu (MK—GS) i na ostrvu Tajan (NH—GS).

— Zapoženi su tragovi skorašnjih partizanskih porušenih baraka i dva čamca.

— SEKTOR „MARCHE":

Redovna djelatnost.

SEKTOR KOTOR:

Danas sam pregledao diviziju „Emilia" i vojni garnizon Kotor.

VAZDUSNA DJELATNOST:

Brojna izviđanja s obje strane srednje i gornje doline Neretve.

Ponovljene akcije bombardovanja i obasipanje malim bomбама u zoni Kašići (Konjic RO—BQ).

Vazdušnim putem izvedena su dva snabdijevanja živežnim namirnicama. Za vrijeme snabdijevanja vazdušnim putem

¹ O rasporedu i pravcima nastupanja njemačkih divizija u dolini Neretve vidi u dok. br. 231 i 232.

avion je bio više puta pogoden i oštećen protivavionskim dejstvom.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Telegrafsko odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Kr. karabinjere

BR. 240

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE' ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 17 MARTA 1943 GOD. O KON-
CENTRACIJI ČETNIKA NA PROSTORIJI KALINOVIK—
FOČA¹**

Predmet: Op.

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Gosp.

nač.

Br. 4434

štaba

Stiglo 18. 3. 43

Datum i čas ^{-/otpreme} { prijema: 18 mart 14.35

OD KOMANDE VI ARMiM. KORP. — OPERATIVNO

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO

Br. 4039 — Op. '

Telegram primljen od Komande trupa Crne Gore.
Počinje: br. 1773 — Op.

Novosti od 17 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE”:

Juče su stigla u Foču iz Kalinovika dva oficira divizije „Murge”. Izvijestili su da grupa četnika zabarikadirana u utvrđenju Kalinovik namjerava da se odupre napadu dviju komu-

nističkih kolona², koji se smatra skorim, ali jutros do 11 časova još se nije odigrao.

Javljeno je VI arm. korp. da gore pomenuta grupa četnika traži da bude snabdjevena municijom Mauser vazdušnim putem.³

U Foču i dalje pristižu drugi četnici.

Četnički bataljon Bojovića vratio se u Crnu Goru sa mosta kod Broda⁴ uslijed pretrpljenih gubitaka.⁵

Danas se je četnička komanda iz Kalinovika povukla u Borje (Sarajevo UM—VN).

Pet pješaka, odvojenih iz 259. pješad. puka, sa minobacačem 81, kao pojačanje neutvrđenoj četničkoj formaciji koja se borila u zoni Bjela (Konjic RH—BU), slijedilo je u povlačenju ovu formaciju, stigavši u Foču sa potpunim oružjem.

Autokolona formacije Đurišića stigla u 04.30 časova u Zupčiće (Višegrad ZT—BZ) odakle su ljudi nastavili pokret za Foču, 500 vozom a ostali pješke.⁶

SEKTOR „VENEZIA":

Juče 16 t. m. između 21.45 i 22.30 časova avion nepoznate narodnosti, bez svjetla, nadletio je zonu Mateševu—Danilovgrad, udaljivši se u pravcu jugozapada.

general MENTASTI
Šesti arm. korp.

8 kopija:

1 Ekselenciji

1 Nač. štaba

1 Pomoć. nač. štaba

1 Odjelj. „I"

2 Operat. odjelj.

1 Komandi kr. karab.

1 Odjelj. telekomunikacija

Dato na pregled Načelniku štaba

Dato na pregled Pomoć. nač. štaba

⁵ Vidi opširnije o borbama oko Kalinovika u dok. br. 89, 97, 108, 109, 113, 115 i 118.

⁶ Sa strane dopisana je crvenom olovkom, na italijanskom jeziku, sljedeća primjedba: „Treba da VI arm. korp. razjasni ovu situaciju". Ispod ove primjedbe napisao je general Mario Robotti, crvenim mastilom, sljedeće: „Da, i da bi onemogućili uspjeh partizanima u napada na ovaj garnizon. 18. III m."

⁴ Brod (na Drini)

⁸ Redakcija nije mogla ustanoviti protiv kojih je jedinica NOV posmenuti četnički bataljon vodio borbu.

• O jačini ove kolone vidi u dok br. 236.

**OBAVJEŠTENJE NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VI-
ŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ OD 18 MARTA 1943 GAD. O POTREBI IZVOДЕ-
NJA OPERACIJA DUZ DOLINE NERETVE I O OBRAZOVA-
NU JEDNOG KONTUMACIONOG LOGORA U MOSTARU¹**

rzb. Prevod² VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA j.
„SLOVENUA-DALMACIJA“
NJEMAČKI STAB ZA VEZU
PRI KOMANDI SUPERSLODE Operativno odjeljenje
Br. 517/43 povjerljivo Br. 4456
Stiglo: 18 marta 1943

18 marta 1943-XXI

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
— Sjedište —

Od njemačkog komandanta trupa u Hrvatskoj stigao je radiogram ovdje iznesen, s tim da se prenese komandantu VI italijanskog armijskog korpusa:

(Povjerljivo) — Potrebno je čišćenje uzvisina neposredno na jug i na sjever od Neretve radi osiguranja puta za napredovanje; čim spomenute uzvisine budu očišćene od neprijatelja, njemačke će trupe biti povučene.³

Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj traži odobrenje za uspostavljanje jednog kontumacionog logora⁴ u Mostaru, u krugu ustanovljene baze za snabdijevanje.

Prema sporazumu, iznimno je odobreno napredovanje nje-
mačkih trupa uzduž doline Neretve do Drežnice radi poprav-
ljanja puta Mostar—Drežnica.⁵ Garnizon G. Grabovica ne doz-
voljava dalje napredovanje 369 pješ. diviziji. Tražiti rješenje.
Komandant moli hitno uspostavljanje puta Mostar—Drežnica.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se » arhivi Vojnoistoriskog instituta (leut. 3 C/9). Tekst je na više mesta podvučen crvenom olovkom

* Odnosi se na prevod sa njemačkog na italijanski jezik.

® Uz ovu rečenicu dopisano je crvenim mastilom: „koje?”

* Dopisano crvenom olovkom: „U kojem cilju? Neka razjasni”.

' Crvenim mastilom dopisano: „Šta to znači?"

da bi put za snabdijevanje Sarajevo — Mostar bio sposoban
za 22 mart.[^]

Za tačnost prepisa:
poručnik
Drechsler⁶

Komandant njemačkih trupa u
Hrvatskoj Ia Br. 1532/43 pov.⁷

BR. 242

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ OD 18 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV Ü BOSNI I HERCEGOVINI¹**

19. III. 1943

POVJERLJIVO

Sjedište, 19. 3. 43

Njemački štab za vezu
RJ VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“

Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija—Dalmacija“
Pov. br. 520/43

Operativno odjeljenje

Br. 4517

Primljeno 19 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DAL-
MACIJA“ — Op. odjeljenje
— Obav. odjeljenje

18. III. 43: AKCIJA „WEISS“ I .[^]MOSTAR!/:
Opšta situacija bez promjene.

SS-div.:

Primila je obezbjedenje okana u rudnicima. Transport boksita iz svih okana teče redovno, sem CRNE LOKVE i SOLDE. I ova će proraditi vjerovatno kroz dva dana.

⁶ Preko potpisa je crvenom olovkom stavljena primjedba: „Dvije komande moraju biti povezane — zašto se ne obrati direktno?“

⁷ Ispod potpisa dopisano je crnom olovkom: Liters se toliko žurio da otpiusti grupu Bobbio a sada... javlja preko nas.

— Obavijest nejasna: da li će Vl-ti razumjeti?

— Bez obzira na to prenijeti Vl-om kome je i upućena. 18/3 p. puk. /M.“

Takođe, ispod ovog teksta, general Mario Robotti napisao je crvenim mastilom: „Da, ali reći Piazzoni-u da traži razjašnjenje i neka nam ih saopšti. Koje će trupe biti povučene? One od...? Pa zašto onda hoće kontumacioni logor u Mostaru? 19. III. M.“

369. div.:

Prema izjavama stanovnika, 600 ustanika otišlo je 17. III. ujutro iz JABLANICE ka istoku, ostavivši u JABLANIČI 30 mrtvih.

369. puk u nastupanju ka jugoistoku izbio je kod GRABOVICE na NERETVU.

370. puk i izviđački bataljon na prostoru JABLANICE. Gubici od 15. III—17. III: Kod neprijatelja: 22 mrtva, 4 prebjegla; 3 Italijana oslobođena. U izvještaju od 17. III navedena 2 zaplijenjena brd. topa i municija italijan. su porijekla.

Namjera: Držanje zauzetih prostora, dovođenje u ispravno stanje druma RAMA—G. GRABOVICA.

717. div.:

U prebacivanje sa prostora SARAJEVO—VIŠEGRAD, 749 gren. puk transportovan je 17. III uveče željeznicom uskog kolosijeka iz BUGOJNA u SARAJEVO. Ostatak se ukrcava 18. III.

737. gren. puk (bez komore) maršujući za SARAJEVO stig&o je 17. III uveče u KONJIC.

718. div.:

Vrši na sjevernoj obali NERETVE, od RAME do KONJICA, zaprečavanje prema jugu. Sopstveno obezbjedenje od OSTROŽCA na jug sudarilo se s neprijateljem. Poslije žestoke borbe 6 sopstvenih mrtvih i 14 ranjenih. Kod neprijatelja 46 mrtvih konstatovano.²

Namjera: Mjestimično čišćenje visova južno od OSTROŽCA i NISICA³.

Vazduhoplovstvo:

Napadi sa bombarderima na neprijateljske posade južno od NERETVE. Mnogobrojne kuće razorene. Ukupno 33 borbena leta.

ZAPADNA BOSNA, ISTOČNA BOSNA:

Kod GLINE lokalne bande. Prepadi na hrvatske kolone za dotur. Sopstvene izvidnice u ugлу UNA—SANA i južno od SANSKOG MOSTA vrše borbene akcije protiv neprijatelja u jačini čete. Kod neprija-

telia 18 mrtvih. Ponovno prisustvo bandi jugoistočno od BIHAĆA.⁴ Razaranje drumova.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

BR. 243

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMILSKOG KORPUSA OD 18 MARTA 1943 GOD. O ULASKU NJEMAČKIH JEDINICA U DREŽNICU I POVLAČENJU ČETNIKA IZ KONJICA U PRAVCU ISTOKA¹

TELEGRAM

V. P. 10, 18 mart 1943, 20 h

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4066/op.

**VISA. KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”**

Operativno odjeljenje

Br. 4481
Stiglo 19 marta 1943

Jedna moja mješovita kolona zauzela Krstac (Prozor QH—BZ) i produžuje u pravcu jugoistoka.

Njemačka kolona² stigla u Drežnicu iz doline Drežanke stupivši u vezu sa III/56-og pješadiskog.

26 pješadiski u zoni Zastolje noćas natjerao u bjekstvo više ustaničkih patrola.³

Crnogorska kolona Stanić i kolona M. V. A. C. iz Konjica izgleda da su se uputile ka istoku, dopuštajući na taj način ustaničkim formacijama da se koncentrišu u zoni Dolovi—Glavatičevo—Koprivnica potiskujući svoje jake odrede ka jugo-zapadu.

¹ Jugoistočno od Bihaća u ovo vrijeme dejstvovala je Osma krajiska NOU brigada.

² Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/3).

³ Odnosi se na jedinice 369 legionarske divizije.

³ U blizini Zastolja položaje su držale jedinice Desete hercegovačke NOU brigade.

Naredio generalu Amico da sigurnost doline Neretve uzvodno do Drežnice povjeri savezničkim trupama prema poznatom sporazumu. Osigurati odbranu Drežnice i Mostara i svim raspoloživim snagama manevrisati napadajući sa ciljem razbijanja ustaničkih formacija između navedenih mjestra, pa istočno od Glavatićeva i Nevesinja.

49 bataljon crnih košulja našao tri artiljeriska topa bez zatvarača (nije bilo moguće utvrditi kalibar) i otkrio u zoni Jajblanica i Grabovica mnogo partizanskih leševa. —

General Piazzoni⁴

- 8 kopija
- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku nač. štaba
- 2 Operativnom odjelenju
- 1 Obavještajnom odjelenju
- 1 Crn. koš.

⁴ Ispod potpisa general Mario Robotti napisao je plavom olovkom sljedeću primjedbu: „Zahtijevati precizno objašnjenje o tom ustaničkom pokretu koji ugrožava Mostar sa is+oka i o izdaji (ili samovoljnom uđavanju) Crnogoraca i V. A. C. Zel'm što prije da budem obaviješten. 19. III m.”

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 18 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

Predmet: rs

Gosp. Pomoćniku načelnika štaba

KOPIJA TELEGRAMA

Datum i čas j otpreme 18. 3. 1943, 21.40 čas
 I prijema 19. 3. 1943, 2.00 časa

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
ZA KOMANDU SUPERSLODE — OPERATIVNO
ODJELJENJE

i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 4083/0p.

**v i s a KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”**

Operativno odjeljenje

Br. 4467
Stiglo 19-3

Izvještaj od 18 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

— Partizanske grupe neodređene jačine još su uviјek između s. Gradac (Prozor PL—BU) i s. Dobrigošće (QH—CD) sa vjerovatnim zadatkom da uspore kretanje naših jedinica.

— Avijacija je primjetila druge grupe u pokretu pravcem Borci (RM—BS) — Kašići (RQ—BQ) — Glavatičevo (SI—BN—QK) — Kruševljani (Nevesinje SL—BH) — Luka (SI—BH).²

— Druge grupe nalaze se u zoni Bahtijevica (RM—RO—BL) — kota 1046 (RM—BD) — kota 1089 (RM—BH) vjero-

¹ Kopija originala, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Odnosi se na jedinice Treće NOU divizije koje su nastupale prema Nevesinju. Vidi dok. br. 82 i 110.

vatno radi zaprečavanja naših prilaza iz predjela G. Zimlje (RK—RM—BH).³

SEKTOR MOSTAR:

— Na lijevoj strani Neretve naše mješovite formacije zauzele Krstac (Prozor QH—BZ) nakon što su savladale protivnički otpor. Neprijateljsko protivdejstvo iz zone Gradac (PL—BU).

— Avijacija je primjetila njemačke jedinice na padini Bodilja (Konjic QM—CD) i Tamare (QM—BZ).

— Njemačka avijacija bombardovala položaje zauzete od našeg IIL260 pješadiskog puka u zoni Krstac.

— Naknadno će se poslati vijesti o noćnim akcijama partizanskih patrola protiv nacionalnih jedinica raspoređenih u zoni Zastolje (Nevesinje RH—BH). Protivnik je odbijen sa gubicima.

— Dovršeno sjedinjenje jedinica grupe Scotti⁴ radi podrške formacija V. A. C. u zoni Nevesinje—Pridvorci (SI—AX).

— U zoni Kalinovik (Sarajevo UH—BN) raspoređeno 2000 naoružanih ljudi Đurišćevih crnogorskih formacija radi sprečavanja prilaza sa zapada.

— U jučerašnjim operacijama 49 bataljona crnih košulja kod Jablanice zadani su neutvrđeni gubici protivniku. S naše strane ranjen 1 oficir (vodnik APICELLA Adriano) i ranjen 1 vojnik.

SEKTOR „MESSINA“:

— Dana 17 marta naša pojačana četa prilikom izviđanja u zoni Stilje (Makarska KA—XV—AR) napadnuta je vatrom iz pušaka i automatskog oružja sa padine istočno od kote 655 (XV—AR) i kote 443 (XV—AR).

Blagovremeno posredovanje artiljerije i jedne druge čete osujetilo je pokušaj zaokružavanja. Protivničke snage cijene se otkrili na 150 ljudi, koji su natjerani u bjekstvo.

Protivnički gubici neutvrđeni. Naš 1 ranjen.

SEKTOR „MARCHE“ I „KOTOR“:

Redovna djelatnost.

VAZDUSNA DJELATNOST:

— U više navrata izvedena su oružana izviđanja s obje strane Medira⁵ i gornje doline Neretve u predjelu sjeverno od Nevesinja i u zoni Kalinovik.

³ U zoni Bahtijevica nalazila se Deseta hercegovačka brigada Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 87.

⁴ Sastav Grupe Scotti vidi u dok. br. 239.

⁵ Vjerovatno Morine

— Obasute su malim bombama i mitraljirane mnogobrojne oružane grupe i komore.

— Bombardovani su: Luka (Nevesinje SI—BH), Kruševljani (SL—BU), Zaborani (RQ—BL) i Glavatičovo (Konjic SI—DN).

— Izvedeno je snabdijevanje živežnim namirnicama i municijom vazdušnim putem kod Uloga (Nevesinje TL—BF) i Kalinovika (Sarajevo UH—BN).

— Baćeni su propagandni leci u zoni Borci (RM—BS) — Bjele (RH—BU). GENERAL PIAZZONI

Kopije: . 1 za Ekselenciju

- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Načelnika Operativnog odjeljenja
- 1 za Obaveštajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera

BR. 245

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 18 MARTA 1943 GOD. O DOLASKU ČETNIKA PAVLA ĐURIŠICA U FOČU¹

TELEGRAM

I otpreme 19. 3. 43 XXI, 17.00

Datum i čas { prijema 19. 3. 43 XXI, 19.30

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4086—Op.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4525

Stiglo 20. 3. 43

Telegram Komande trupa u Crnoj Gori. Počinje.
Br. 1844—Op.

Novosti od 18 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE":

Bataljon Bojović koji se već povukao do Bastasi (Gacko VQ—BD) dobio je naređenje od kapetana Durišića da se preuredi radi povratka u Kalinovik.

Formacija Đurišić, koja je sinoć stigla u Foču, računa da će biti u Kalinoviku u toku današnjeg dana.²

Nema vijesti o infiltraciji komunista istočno od Bjelemije³ (Konjic SP—BN) gdje treba da su isti zadržani od strane nacionalističkih formacija.

Četnička komanda, koja se bila povukla u Borja (Sarajevo UN—BN), treba da se je vratila u Kalinovik.

SEKTOR „VENEZIA“:

Juče je zapaljena muslimanska kuća u zoni Riva Beka⁴ (Kolašin PI—GS).

Juče su u 14.30 časova, u zoni s. Boljanina (QH—AD), ubijene 3 pravoslavne osobe, od kojih 2 žene, dok su radile u polju.

Izgleda da su izvršioci ovoga dvadeset muslimana potpomognuti komunistima.

Naređeno je čišćenje zone. General MENTASTI. Završava.

VI arm. korp.

5 kopija:

- 1 kopija Nač. štaba
- 1 „ Pomoć. nač. štaba
- 1 „ Odjelj. „I“
- 2 „ Nač. Oper. od.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 19 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

POVJERLJIVO

20. III. 1943

Sjedište, 20. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija“
Pov. br. 529/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4557
Primljeno 20 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

- Operativno odjeljenje
 - Obavještajno odjeljenje

19. III. 43: AKCIJA „WEISS II“ I „MOSTAR“:

Posjedanjem oblasti boksa i uništenjem neprijateljskih snaga zapadno i sjeverno od NERETVE akcija je završena. Komandno mjesto komandanta njemačkih trupa u Hrvatskoj premješteno je ponovo u BROD.

714. div.:

U ugлу UNA—SANA uspješno izviđanje. Kod neprijatelja 12 mrtvih. Na KOZARI slab dodir s neprijateljem. Komunistički logori sa barakama razoreni. Ponovno prisustvo bandi s obje strane druma MR-KONJIC GRAD — SITNICA.² Izvršen prepad na transport sa hranom; 3 teretna automobila spaljena. Postoji namjera za čišćenje sa dijelovima 714. div.

717. div.:

Prebacivanje na prostor SARAJEVO—VIŠEGRAD teče po planu.

¹ Original, pisani na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

718. div.:

Prebacivanje komunista sa prostora zapadno i jugo-zapadno od KONJICA ka jugoistoku (prema nepotvrđenim izvještajima, pravcem za NEVESINJE—KALINOVIK) traje i dalje. U cilju obezbjedenja druma KONJIC—RAMA zauzeti su, uz neprijateljski otpor, visovi južno od druma RAMA—OSTROŽAC. Kod neprijatelja 37 mrtvih i 15 prebjeglih.³

Namjera: Dalje čišćenje južne obale NERETVE. Izviđanje južno od KONJICA i u pravcu BITOVNJE PI. (zap. od IVAN SEDLA).

369. div.:

Prikupila se ka svom čelu na prostoru GRABOVICA—JABLJANICA. Kod RAME nađen 1 italij. tenk.

Namjera: Divizija će se prebaciti na područje 718. div. (Istočna Bosna).

SS-div.:

Bez naročitih događaja.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Diesener

pukovnik

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

TELEGRAM

T 7
VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4522
Stiglo 19. 3. 43

I otpreme 19. 3. 43-XXI, 21.10
Datum i čas | prijema 20. 3. 43-XXI, 0.30

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 4145/op.

Izvještaj od 19 marta 1943-XXI u 18 časova

SEKTOR „MOSTAR“:

— Jutros 19 marta u 3.30 jake grupe partizana napale su nacionalne jedinice 26 pješadijskog puka u zoni Zastolje (Nevesinje RH—BH). Partizanima, čija je prethodnica bila odjevena u italijanske uniforme, pošlo je za rukom da na ponekom mjestu pređu naše isturene linije i da stignu do kote 1170 (RH—BH), gdje je bila postrojena prateća baterija. Borba žestoka i sa naizmjeničnom srećom potrajala je sve do zore. Završila se u našu korist nakon energičnih protivnapada, u kojima smo tukli neprijatelja i osvojili ponovo sve položaje. U 7.30 časova linija rasporeda bila je uspostavljena.

— Zatim je avijacija obasipanjem malim bombama i mitraljičanjem prisilila partizanske snage na dalje povlačenje.

— U toku je zauzimanje prevoja Zastolje na padinama južno od Obija (RH—BL) i na čvoru konjskog puta Sutorine (RK—BH).

<u>INDRISATO</u>		partenza 19.3.43 - I. 21.10
Al Comando VI Corpo Operazioni At Superslada Operazioni et, per conoscenza: Governorato Montenegro At Comando 250 XIV et XVIII Corpo At Xeridalmagia		Data e ora / ARRIVO 20.3.43 XXI. 0.30
<p><i>Fr</i> <i>2</i> <i>B</i></p> <p>Fr. 4145/Osp.</p>		<p><i>4522</i> <i>20-3</i></p>
<p><u>COMUNICATO ORE 18 GIORNO 19 MARZO 1943 XXI.</u></p> <p><u>Settore "Mastar".</u></p> <p>- Stamane 19 marzo al ore 3,30 forti elementi miliziani hanno attaccato reparti nazionali del 26° fanteria in zona Sestolje (Nevesinje RH-BH). Miliziani cui elementi avanguardia vestivano uniforme italiana riuscivano ad superare in qualche punto nostre linee avanzate e raggiungere quota 1170 (RH-BH) ove era schierata batteria accompagnamento. Lotta protrattasi seccamente e con alterne vicende sino alla stamane. Risolvevansi nostro favore dopo energici contrattacchi che battevano avversario e riconquistavano tutte posizioni. Al ore 7,30 linea schierata era ripristinata.</p> <p>- Successivamente avviene con azioni spazzannamento e mitragliamento costringeva forze miliziane a ripiegare ulteriormente.</p> <p>- In corso avviamento occupazione Sella Sestolje al pendio sud bali (RH-BH) e al modo malattiero Zatorine (RH-BH).</p> <p>- In corso anche seccantemente forze per agire offensivamente verso oriente.</p> <p>- Nostre perdite sinora accertate 18 morti di cui 4 ufficiali (capo tenente Boscarino Giuseppe, Tenente Brimovic Bruno, Tenente De Pra Italo, Tenente Carboni Mauro) e 30 feriti di cui 3 ufficiali (Ten. Venditti Lorenzo, S.Ten. Bonaiuti Giovanni, S.Ten. Laurenti Ferdinando).</p> <p>- Perdite miliziane non ancora accertate, ma ingenti.</p> <p><u>Media Maranta.</u></p> <p>- Prosegue movimento nostre formazioni miste da zona Crstac (Provor QB-BZ) verso G.Bjela (Konjic RH-BU) che avrebbero raggiunto</p>		

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 247

— U toku je i koncentracija snaga u cilju ofanzivnog dejstvovanja u pravcu istoka.

— Naši gubici dosad utvrđeni: 18 mrtvih, među njima 4 oficira kapetan Boscarino Giuseppe, poručnik Brimosic Bruno, poručnik De Pra Italo, poručnik Carboni Manlio), i 30 ranjenih, među njima 3 oficira (poručnik Venditi Lorenso, potporučnik Bonaiuti Giovanni, potporučnik Laurenti Ferdinando).²

— Partizanski gubici nisu još utvrđeni, ali su ogromni.

SREDNJA NERETVA:

— Nastavlja se kretanje naših mješovitih formacija iz zone Krstac (Prozor QH—BZ) pravcem G. Bjela (Konjic RH—BU), gdje bi trebalo da stignu u toku večeri.

— Naše jedinice na lijevoj strani uspostavile su vezu kod s. Gradac (Prozor PL—BU) sa njemačkim jedinicama.

GORNA NERETVA:

— Isturene jedinice kolone Scotti dostigle su paralelu neposredno sjeverno od Kljuni (Nevesinje SI—BD) potisnuvši neprijateljske odrede i nastavljaju pokret prema sjeveru.®

SEKTOR „MESSINA":

— U zoru 18 marta naš vod pojačan sa V. A. C. sukobio se u naselju Pasićina (Mostar LI—AL) sa grupom od po prilici 40 oružanih partizana. Mi nemamo gubitaka. Protivnički gubici: utvrđeno 10 mrtvih i nekoliko ranjenih. Zarobljeno 8 partizana, među njima 5 naoružanih i 2 žene. Zaplijenjen 1 puškomitrailjez i 4 puške.

SEKTOR „MARCHE":

— Redovna djelatnost.

SEKTOR „KOTOR":

— Redovna djelatnost patroliranja i izviđanja.

— Nađeno je kod Vrbanje (Trebinje UK—FL) 110 metaka za pušku Mauser.

Vazdušna djelatnost:

— Intenzivna aktivnost u oružanim izviđanjima i u vezi sa našim trupama koje operišu u zoni između srednje i gornje doline Neretve.

— U više navrata su bombardovane, tučene malim bombama i mitraljirane partizanske formacije i komore.

² Napad na jedinice Dvadeset šestog italijanskog pješadijskog puka izvršila je Deseta hercegovačka brigada Treće NOU divizije. O gubicima italijanskih jedinica vidi u dok. br. 283.

• Vidi dok. br. 110.

— Vazdušnim putem izvedeno je kod Uloga i kod Konjica snabdijevanje municijom i radio-materijalom.

— Vedro.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
 - 1 za Načelnika štaba
 - 1 za Pomoćnika načelnika štaba
 - 1 za Obavještajno odjeljenje
 - 2 za Načelnika Operativnog odjeljenja
 - 1 za Komandu kr. karabinjera
 - 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 248

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 19 MARTA 1943. GOD. O KON- CENTRACIJI ČETNIKA NA SEKTORU KALINOVIKA¹

Predmet: rzb.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

TELEGRAM-PISMO

Operativno odjeljenje

OD KOMANDE VI ARM KORP.

Br 4572

REFERENCES AND NOTES

Br. 4572
Stiglo 20 marta 1943-XXI

Datum i čas { otpreme
.. .. 20. 3. 43. 18.25

Br. 4157/Op — Telegram Komande trupa u Crnoj Gori

Br. 415 /

Počinje:
E - 18.53 /3

Nevesti od 19. marta u 10 časova

SECTOR TAURINENSE";

Velika Đurišćeva formacija² otišla iz Foče juče u 16 časova. 150 oružanih ljudi iz zone Čajniče, pod komandom Bodiroga, otišlo juče za Foču da bi stiglo kolonu Đurišić.

Partizani u zoni Bjelemić (Konjic SP—BN) izgleda da se smanjuju i kao da teže više prema Nevesinju negoli prema Kalinoviku.

Treba da je u toku, po naređenju kapetana Đurišića, mobilizacija četnika iz Sandžaka i njihovo prikupljanje u Boljančima (Zaplja³ KP—RH) odakle bi zauzeli raspored za zaštitu crnogorske granice.

SEKTOR „VENEZIA“:

Zbog ubistva triju pravoslavnih, o čemu je javljeno telegramom 1844/Op.,⁴ naoružani nacionalisti su progonili muslimane — izvršioce zločina i dostigli ih kod Smjanjac⁵ (Sjenica QK—AD) gdje je došlo do sukoba u kome su ubijena četiri pravoslavna i, izgleda tri muslimana. U toku su provjeravanja da bi se utvrdilo odakle je došla muslimanska banda. Izgleda da je sa Rožaja. General MENTASTI. Završeno. Šesti arm. korpus. 10002003.

Operativno odjeljenje
dostavilo kopiju
obavješt. odjeljenju

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O PRITISKU JEDINICA NOV U REJONU ZASTOLJA I POVLAČENJU ČETNIKA U GORNJEM DIJELU NERETVE¹

Datum i čas { (otpreme 20/3/43; 10.20
I prijema 20/3/43; 16,15

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 4554
Stiglo 20 marta 1943

OD KOMANDE VI ARM KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 4151'op.

U vezi sa 4481 saopštavam:

1) — Partizanske snage² koje operišu u oblasti Celopek i Hansko Polje (Nevesinje BL—RK), istočno od Mostara, po svoj prilici teže da se suprotstave eventualnoj našoj akciji sa sedla Zastolje koja bi spriječila da se na Grabovicu—Čičevo sruče partizani upućeni iz zone Konjic na gornju Neretvu.³

Napadi izvršeni noću između 18 i 19 tekućeg mjeseca⁴ vjerovatno su imali za cilj dezorganizaciju naših odreda za koje su smatrali da namjeravaju izvršiti ofanzivnu akciju u pravcu gornje Neretve.

2) — Crnogorska kolona koja je razmještena s desne strane Neretve povukla se sa zauzetih položaja uslijed nedavnih jakih napada partizana.⁵

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3).

* Odnosi se na Desetu hercegovačku i Prvu dalmatinsku NOU brigadu. Vidi dok. br. 110.

® Na ovo je general Robotti napisao, crvenim mastilcima, sljedeću primjedbu: „To je u suštini defanzivni plan partizana kojim bi se dozvolio prolaz za povlačenje dostižući dolinu Neretve”.

⁴ Odnosi se na napad Desete hercegovačke brigade na jedinice Dva-deset šestog italijanskog pješadijskog puka kod Zastolja. Vidi dok. br. 247.

⁵ O razbijanju četnika na području Glavatičeva vidi u dok. br. 80. 81 i 239.

Četničke formacije koje su neposredno stigle u zonu Konjic, poslije deblokacije garnizona, ne razlikuju se od svih drugih pod komandom naših oficira i nedostaju im sredstva za vezu.

Dejstvuju, dakle, u opštem okviru akcija, izbjegavajući našu direktnu i mjesnu kontrolu.

•Sem toga, pokazalo še da su ih preuzele njihove vođe u zoni Kalirovik, odakle su započeli pokret ka zapadu da bi odgovorili na akciju partizana u dolini Neretve.

VI arm. korpus®

BR. 250

ZAHTEV KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. DA NJEMAČKE TRUPE POSJEDNU PROSTORIJU IZMEĐU JABLARICE I GRABOVICE¹

TELEGRAM

| odlaska: 20. 3. 43; 13.50
Datum (dolaska: 20 3 43; 18 35

OD KOMANDE VI ARMUJSKOG KORPUSA (OPERATIVNO)

KOMANDI SUPERSLODE (OPERATIVNO)

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4560
Stiglo: 20 marta 1943-XXI

i
Br. 4180/op. Molim zainteresovati generala Lütersa da zauzme dolinu Neretve između Grabovice i Jablanice pozivajući 369 diviziju da stupi u vezu sa mojim bataljonom smještenim u zoni Drežnice.

⁶ Ispod ovog teksta general Robotti dopisao je crvenim mastilom, sljedeće: „U redu. Pošto nema, ili izgleda da nema, ko da vodi računa s Crnogorcima i četnicima, neka ih Piazzoni preuzme u svoje ruke i neka ih bolje stegne. U ovakvim prilikama ne mogu da dozvolim da ima četnika koji neće da budu kontrolirani. Radije izgubiti ih. 20. III. m.“

Molim da me ovlastite da povratim natrag moj garnizon
u Konjic čim bude moguće.

General Piazzoni⁸

BR. 251

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUŠKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O RAZBIJANJU ČETNIKA I ITALIJANA KOD NEVESINJA OD STRANE JEDINICA NOV¹

rzb.

Datum i čas | otpreme 20. 3. 43, 19
| prijema 21. 3. 43

Šifrovani telegram

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4607
Stiglo 21 marta 1943

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

KOMANDI „SUPERSLODA“ OPER.

Br. 4203/op.

Crnogorske formacije i V. A. C. koje operišu na krilima grupe Scotti² raštrkale su se odlazeći u zonu Nevesinje. — Na taj način su otkrile krila našoj nacionalnoj koloni, koja je morala silom da otvori sebi prolaz, pretrpjevši osjetne gubitke koje naknadno saopštavam: sada se u redu povlači Ka Nevesinju, zaštićena tenkovima i artiljerijom.³

¹ Iznad potpisa dopisana je plavim mastilom sljedeća primjedba: „U saglasnosti je sa poznatim sporazumom“. Odnosi se na sporazum u Mostaru. Vidi dok. br. 210.

Lijevo od potpisa potpukovnik Michelotti, načelnik operativnog odjeljenja Superslode, napisao je crnom olovkom: „Odgovoriti VI — potvrđujući da treba da se složi sa komandom Lüters, — ovlašćujući povratak garnizona Konjic u očekivanju novog rasporeda kom. garnizona 20/3 ppuk. Michelotti“.

² Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/3).

³ Grupa Scotti nastupala je pravcem Nevesinje—Pridvorci—Kljuni. Četnici iz Crne Gore i Hercegovine držali su položaje na pL Crna Gora i Cryanj Pl.

³ Napad na četnike i Grupu Scotti izvršile su, i razbile ih kod Kljuni, Četvrta proleterska i Peta crnogorska NOU brigada. Vidi dok. br. 110.

Naredio sam da joj se pošalje kao pojačanje jedan motorizovani bataljon, a u slučaju da se nastavi snažan pritisak neprijatelja, neka se u redu povuče ka Mostaru, sprečavajući nadolazak od istoka s obje strane ceste, ostavljajući formacijama V. A. C. i Crnogorcima odbranu Nevesinja i puta za Gacko.
Vrlo jake formacije ustanika koncentrisane su južno od Glavatičeva pritiskujući ka jugu i ka zapadu.⁴

Slijedi šifrovani telegram 4208/op.

General Piazzoni

dešif rovao:

major Manfreda
kap. Paladino*

BR. 252

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O DEMORALIZACIJI ČETNIKA I ZAHTJEV DA SS DIVIZIJA „PRINZ EUGEN“ POTPOMOGNE ITALIJANSKO-CETNICKE JEDINICE U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA SEKTORU NEVESINJA¹

Šifrovani telegram

fotpreme 20. marta 1943
Datum i čas \ prijema 21 marta 1943

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

„SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje

Br. 4590

OD vi ARMIJSKOG KORPUSA Stiglo 21 marta 1943

20 mart 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

Br. 4208/op.

*

Nastavak telegr. 4203 op.*

Formacije antikom, dobrovoljaca i Crnogoraca, zbog umora ili zbog drugih nepoznatih razloga, malo učestvuju i povlače se.

⁴ Odnosi se na jedinice Druge proleterske i Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 89.

¹ Preko potpisa dopisano crvenom olovkom: „Očekujem jedan bilten sa ovim vijestima sutra 23“. Desno od ove primjedbe, general Rotbotti je napisao, crvenim mastilom, datum 21. III i svoj paraf (m).

Ovu je izjavu napisao i Jevđević koji je zatražio znatno pojačanje od Italijana i Nijemaca.⁸

Samo sa mojim snagama ne mogu djelovati ofanzivno da bih uništio ustanike.

Predlažem da u spomenutoj akciji sa mojim trupama iz Mostara sudjeluje i SS divizija.

Pojačao sam Mostar sa jednim bataljonom divizije „Mesića".

General Piazzoni

21 mart 1943'XXI

Dešifrovaо por. R. Biasi

Viša komanda oruž. snaga „Slov.-Dalm."

Šifrovani ured

dato na uvid Nač. Štaba

u m „ Pom. nač. štaba

BK. 253

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI«**

TELEGRAM

{otpreme
prijema: 21/3/43-XXI
VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4582
Stiglo 21 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:

KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 4211/op.

Izvještaj od 20 marta 1943 u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

— U obalskoj zoni utvrđeno je postojanje grupe od tri partizanska bataljona,² koji su ovako razmješteni: Komanda grupe u Šošiću (Makarska XL—AR), jedan bataljon duž morske obale između Tučepa (ZT—AT) i Graca (Mostar IH—AI), jedan bataljon u Zupi (Makarska XI—AV), Raščanu (XL—XN—AV—AT) i Kozici (XP—AT), jedan bataljon između Kljenka (XR—AP), Pasićine (Mostar LI—AL) i Briste (LI—AT). Ukupne snage otprilike 700 naoružanih ljudi.

— Predio veliki rukav Neretve: Traje partizanski pritisak usmjeren poglavito ka jugu, na Nevesinje.

SEKTOR MOSTAR:

— Na srednjoj Neretvi potvrđeno je zauzeće zone Bjela (Konjic RH—BU) od strane naših mješovitih formacija.

— Gornja Neretva: Naše jedinice kolone Scotti,³ stigavši u visinu Kljuni (Nevesinje SI—BD), udarile su protiv ogromnih neprijateljskih snaga,⁴ koje su, nakon jakog otpora, prešle u frontalni protivnapad i zatim pokušale da obuhvate položaje koje su držali antikomunistički dobrovoljci.

Ovi, nakon što su pretrpjeli osjetljive gubitke, povukli su se prisilivši naš raspored da se povuče na Pridvorce (SJ—AX), a zatim sjeverno od Nevesinja.

Gubici će biti saopšteni.⁵ Naš bataljon iz zone Sutorine (RK—BH) poslan je u izviđanje u pravcu predjela D. Zimlje (RK—BF), gdje nisu primjećeni partizanski odredi.

Čišćenja i izviđanja malih razmjera od strane naših jedinica u zoni Astrolje⁶ (RH—BH). Nakon borbe kod Zastolja, o kojoj je javljeno u izvještaju od 19 marta, primijećeni su u zoni mnogi tragovi krvi i pronađen je jedan puškomitrailjer, te mnogobrojne ostavljene puške, što potvrđuje da je neprijatelj pretrpio teške gubitke.

SEKTOR „MESSINA":

— Na Korčuli dana 18 marta naš vod u izviđanju u zoni Pupnat (Korčula ZT—GU) sukobio se sa grupom oružanih partizana ranivši dva; ovima je pošlo za rukom da se u šumi izgube. Zaplijenjen je jedan karabin, jedna lovačka puška i tri šlema, municija i razni materijal.

SEKTOR „MARCHE" I KOTOR:

Redovna djelatnost.

VAZDUŠNA DJELATNOST:

— Bila je intenzivna u izviđanju i održavanju veze sa našim trupama koje operišu u predjelu između srednje i gornje doline Neretve. Izvedeno je bombardovanje naselja Kula (Konjic RO—BN) i Berkovići (SL—BF) i drugih objekata zapaljenih od trupa koje operišu.

* O sastavu kolone Scotti vidi u dok. br. 239.

⁴ Na četnike i kolonu Scotti napade su vršile Četvrta proleterska i Peta crnogorska NOU brigada. Vidi dok. br. 110.

⁵ Vidi dok. br. 259 i 262.

⁴ Zastolje

Dvaput je vazdušnim putem snabdjeven municijom garnizon u Konjicu.

Vedro.

- 1 kopija za Ekselénciju
- 1 za Načelnika
- 1 za Pomoćnika načelnika
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Karabinjere
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 254

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O ZAHTJEVU DOBROSAVA JEVDEVICA DA NIJEMCI PRUŽE ČETNICIMA POMOĆ U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU NEVESINJA¹

rzb.

Datum i čas i I polaska: 20. 3. 43, 20.15
(prijema: 21.3.43)

ŠIFROVANI TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUZANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4606
Stiglo 21 marta 1943

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4214/op.

Prenosim sljedeće saopštenje koje je Jevđević uručio generalu Amico. —
Počinje;

„Komandantu Superslode Ekselenciji Robotti-u

Tražio sam preko generala Amico njemačku pomoć za ugroženu zonu Nevesinje. Prema našem sporazumu sa Superslodom tražim ovu pomoć samo ako bude privremena. U drugom slučaju ne možete se uzdati u političku obavezu prema Italiji.

Odani Jevđević".

General Piazzoni

Dešifrovao:
major Manfreda.²

BR. 255

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 20 MARTA 1943 GOD. O BOR- BAMA ČETNIKA PROTIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU KALINOVICA¹

Predmet: rzb.

TELEGRAM

Đatum i čas ſotpreme
l prijema 21. 3. 43, 15.45
OD KOMANDE VI ARM KORP.

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNOM ODJELJENJU

Br. 4217-Op.

Telegram Komande trupa u Crnoj Gori
Počinje:
Br. 1875/Op.

Novosti od 20 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE":

Prema zvaničnim vijestima divizije „Murge" iz Kalinovika, formacije Đurišić se suprotstavljaju pokretu komunističkih kolona² koje dolaze iz Obija (Gacko TN—BH).

Telefonska linija Kalinovik—Nevesinje prekinuta u 11.30 časova.

¹ Ispod potpisa pukovnik Zanussi, zamjenik načelnika Superslode, napisao je crvenom olovkom primjedbu: „Da li će moći da se utvrdi „privremenost" njemačke intervencije?" Ispod ove primjedbe general Robotti je napisao crvenim mastilom sljedeće: „Ipak potvrdimo privremenost da ne bismo dali četnicima izgovor za izdaju. Ali uvijek će ostati nejasno zašto nam se Jevđević obratio za „njemačku pomoć". 21. III. m"

² Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (leut. 52 B/II).

Javljeno o prolazu 500 naoružanih nacionalista u blizini Cajniča prema Ustikolini.

Drugih 300 naoružanih četnika Srba prešli su Milectenovic³ (Višegrad KL—BI) krećući se prema Ustikolini.
SEKTOR „FERRARA“:

Na dan 17 t. m. nacionalisti su uhvatili i predali vođu komunista Beladu, koji je ucijenjen na 30.000 lira.

Završeno.

General MENTASTI

Sest i arm _ kor P -

6 kopija:

- 1 Načeln. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 3 Oper. odjelj.
- 1 Ovabješt. odjelj.

BR. 256

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA“ OD 21 MARTA 1943 GOD. KOMANDI ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA DA OD SS DIVIZIJE „PRINZ EUGEN“ ZATRAŽI UCEŠĆE U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹

EB

ŠIFROVANI TELEGRAM

V. P. 10, 21 marta 1943-XXI

OD KOMANDE SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
t
KOMANDI VI ARMJSKOG KORPUSA

Br. 4590

Pozivam se na vaš 4208.² U vezi s osmom tačkom poznatih sporazuma u Mostaru³, ta će se komanda pobrinuti da zatraži direktno od SS divizije učešće njenih trupa u zajedničkoj predloženoj akciji, obavještavajući me o utvrđenom. Ova komanda će se istovremeno pobrinuti da u istom cilju zainteresuje komandu Lüters.⁴

Obavijestiti komandu crnogorskih trupa.

General Robotti

³ Miljanovići

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

* Vidi dok. br. 252.

⁴ O mostarskom sporazumu vidi u dok. br. 210.

MOLBA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA" OD 21 MARTA 1943 GOD. DA SS DIVIZIJA „PRINZ EUGEN" I 369 DIVIZIJA UČESTVUJU SA ITALIJANSKIM ŠESTIM ARMJSKIM KORPUSOM U ZATVARANJU OBRUČA OKO JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

EB

Fonogram

V. P. 10, 21 marta 1943-XXI

OD KOMANDE SUPERSLODE

NJEMAČKOJ GRUPI ZA VEZU PRI SUPERSLODI

—ručni telefon —

Br. 4612/op.

Situacija koja je nastala sjeverno od Nevesinja i slabo zlaganje četničkih formacija prouzrokovano umorom ili drugim razlozima² nagone da se presudi da je došao momenat da se stegne, sa pretežno regularnim snagama, krug oko mase partizana koncentrisanih u toj zoni. Iz tog razloga, a u vezi s osmom tačkom mostarskog sporazuma³, bilo bi potrebno da njemačke trupe SS divizije i 369-te intervenišu u akciji na lijevoj strani Neretve zajedno sa VI armiskim korpusom. Način učešća bi bio određen direktnim sporazumima između komande VI armiskog korpusa i zainteresovanih divizija. Koordinacija akcije pripada komandi VI armiskog korpusa, koja će također regulisati odnos sa četničkim formacijama na bazi poznatog kriterija.⁴

General Robotti

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/7).

² O razbijanju četnika vidi u dok." br. 81, 82, 87, 108, 109 i 110.

³ O mostarskom sporazumu vidi u dok. br. 210.

⁴ O molbama Italijana da im njemačke jedinice pruže pomoć u borbama protiv jedinica NOV vidi u dok. br. 252, 261, 265, 266, 271 i 274.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENUA-DAL- MACIJA“ ZA 20 I 21 MART 1943 GOD. O BORBAMA PRO- TIV JEDINICA NOV U BOSNI I HERCEGOVINI¹

23. III. 1943

POVJERLJIVO

22 mart 1943

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija—Dalmacija“

Pov br 540/4

VISA KOMANDA ORUZANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativne jedinjenje

Operativno odjeljenje

Br. 4715

Primljeno 23 marta 1943

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA”

- Obavještajno odjeljenje
- Operativno odjeljenje

Sjedište

Dnevni izvještaj od 20. III. 43

1.) Hrvatska: Vrijeme: oblačno.

2.) Komandant njem. trupa u Hrvatskoj:

- a) 714. pješ. div. Uspješne akcije izviđačkih odjeljenja u ŠAMARICI, na Kozari i istočno od BIHAČA. Kod neprijatelja 25 mrtvih. Dijelovi 741. puka u SITNICI odbacili neprijatelj, grupu na zapad.² Kod neprijatelja 25 mrtvih. Drum za dotur SITNICA—MRKO-NJIĆ³ ponovo je upotrebljiv za saobraćaj.

b) 717. pješ. div.: Sa glavninom stigla na novi prostor bez dodira s neprijateljem: 737. puk: 1. bataljon u STAMBULČIC (18 km jugoistočno od SARAJEVA), 2 bataljon u PODGRAB, 3. bataljon u ŠAJNOVICE (16 km jugozap. od ROGATICE); 749. puk.: 1. bataljon u UŠTIPRACU (14 km jugo-jugoistočno od ROGATICE), 3. bataljon u VIŠEGRAD. Komore još na prostoru RAME.

c) 718. pješ. div.: Prebacivanje komunista sa prostora KONJICA na jugoistok još traje. Nekoliko daljih visova 3 km južno od OSTROŠCA zauzeto pod bor-

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C 4).

⁵ Kod Sitnice položaje su držali dijelovi Pete NOU divizije.

⁵ Mrkonjić Grad

bom. Kod neprijatelja 49 mrtvih, 8 prebjeglih. Desno krilo istureno unaprijed na visove neposredno sjeverno od Jablanice.

Namjera: Zauzimanje visova neposredno južno od druma RAMA—KONJIC koje još drži neprijatelj,

- d) 369. div.: Nalazi se na maršu ka BUGOJNU u cilju hitnog transportovanja na novi prostor,
- c) SS-divizija: Bez naročitih događaja.

Komandant Jugoistoka

U Gorenjskoj i Južnoj Štajerskoj neprijateljska djelatnost pojačava se. Mnogobrojni prepadi u cilju pljačke, mnogobrojna prisilna regrutovanja, nasilna odvođenja u šumu, ubistva, mnogobrojni napadi u cilju rušenja drumskih mostova, telefonskih linija i željez. pruga. U Gorenjskoj 3 željez. voza uslijed napada iskočila iz kolosijeka. Veće policijske akcije zapadno od Kranja (9 bandita strijeljano, 16 zarobljeno) i na prostoru MOOR-DEUTSCH-KRAXEN⁴ (5 zarobljenih).

Ukupni gubici bandita u mjesecu februaru: 32 mrtva, 21 zarobljen.

Sopstveni gubici: 7 mrtvih, 15 ranjenih.

Zastupnik gen. komande XVIII armiskog korpusa

Dnevni izvještaj od 21. III. 43.:

Hrvatska: Vrijeme pretežno vedro, jače naoblaćenje u planinama.

Komandant njemač. trupa u Hrvatskoj:

718. div. Za obezbjeđenje druma RAMA—KONJIC posjednuto je nekoliko daljih visova sjeverno od druma. Pri kraćem napadu od KONJICA na jug zauzeti su visovi 604 i 906 gdje je neprijatelj davao žilav otpor;⁵ 55 mrtvih neprijatelja i neznatan plijen. Prilikom izviđanja od IVAN SEDLA na zapad (BITOVNJA Planina) nije bilo dodira s neprijateljem.

Namjera: Napad sa dijelom snaga na G. BJELU.

SS-div.: Uslijed oskudice u vodi izbačeno iz stroja više konja.

Naknadni izvještaj: Rudnička okna kod ČITLUKA obezbjeđuje jedan bataljon.

Za tačnost prepisa
Drechsler
poručnik

⁴ U originalu pogrešno napisano; treba: Moräutsch-Kraschze (vidi na karti 1:100.000: Moravče-Krašce).

⁵ Borbe su vodile vjerovatno jedinice Treće sandžačke NOU brigade. Vidi dok. br. 96.

»

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV NA ITALIJANSKO-CETNICKE JEDINICE KOD ZASTOLJA, NEVESINJA, RAZDOLJA I KREKOVA¹

rzb

TELEGRAM

Datum i čas { otpreme
prijema 21. 3. 43; 15.45

OD KOMANDE VI ARMJSKOG KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 4618
Br. 4233/op. Stiglo 21 marta 1943

U toku noći neprijatelj je sa jakim snagama napao našu kolonu u zoni Zastolje.² Napad odbijen poslije dugih i upornih borbi koje su mu prouzrokovale teške gubitke. U toku je protivnapad. Naši gubici: 6 mrtvih i 50 ranjenih.

Jak napad na kolonu Scotti³ sjeverno od Nevesinja također odbijen poslije jake borbe.⁴

Masa ustanika, u jačini nekoliko hiljada ljudi, vrši pritisak između Razdolja (Nevesinja RO—AT) i Krekova (SP—AV)⁵.

Nacionalni odredi kolone Scotti u borbama juče, 20 marta, i noćas pretrpjeli su sljedeće gubitke koje ne mogu da precizirani: 25 oficira i 190 vojnika što mrtvih što iščezlih.[®]

Jedna kolona antikom, dobrovolj. milicije Durića⁷ izgleda da maršira iz Uloga⁸ na Kifino Selo.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (leut 3 C/7).

² Napad su vršila dva bataljona Prve dalmatinske i dva bataljona Desete hercegovačke NOU brigade. Vidi dok. br. 110.

³ O sastavu ove kolone vidi u dok. br. 239.

⁴ Napad su vršile Četvrta proleterska i Peta crnogorska brigada Treće NOU divizije. Vidi dok. br. 110.

⁵ Odnosi se na iste jedinice.

⁶ Vidi dok. br. 260 i 262.

⁷ Durića

⁸ Ulog su oslobodili 21 marta Četvrti i Šesti ba-aljon Prve proleterske brigade. Vidi dok. br. 100 i 108.

Crnogorska kolona koja dolazi iz Kalinovika naišla je na jak otpor u Odžacima (SR—BN)⁹. Antikom, dobrovolj. milicija i Crnogorci žale se na jaku zamorenost.

Naredio sam povlačenje mješovite kolone nacionalnih bataljona i antikom, dobrovolj. milicije koja se nalazi jugozapadno od Konjica.

Predvidio sam iz sektora Mostar zatvaranje sedla sjeveroistočno od Blagaja, iz opreznosti.

Komanda SS divizije je upoznata sa sadašnjim razvojem operacija.

General Piazzoni

6 kopija:

- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 3 Operat. odjeljenju
- 1 Obavještajnom odjeljenju

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA U HERCEGOVIM¹**

Predmet: rzb

Datum i čas (otpreme
1 prijema 22 marta 1943-XXI, 2.—
TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:

KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4266/Op.

Br. 4637
Stiglo 22 marta 1943-XXI

IZVJEŠTAJ OD 21 MARTA 1943-XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Masa partizana, koja se cijeni na 4—5000 ljudi, pritiskuje u zoni Zaborani (Nevesinje RQ—BL), Kljuni (SI—BD), Pridvorci (SJ—AX), Nevesinje, u namjeri da se pomjeri prema jugu i jugozapadu.²

Drugi elementi manje važnosti primijećeni su južno od Konjica.

Iz četničkog izvora saopštava se da se znatne partizanske formacije³ nalaze u zoni Odžaci (Konjic SP—SR—BN) u dodiru sa Crnogorcima, koji dolaze iz Kalinovika.

Javlja se takođe o prodiranju kod Fojnice (Gacko TR—AP).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 18 C/6).

² U pravcu Nevesinja nastupala je Treća NOU divizija.

Sektor Mostar:

U toku noći partizani su napali nacionalne jedinice u zoni Zastolje (Nevesinje RH—BU). Napad je odbijen nakon duge žilave borbe, koja je nanijela protivniku teške gubitke. Naši gubici: 6 mrtvih i 50 ranjenih.⁴

Sem toga, jutros u rane časove masa ustanika⁵ napala je naše jedinice i V.A.C. sjeverno od Nevesinja. Neprijatelj je odbačen nakon teške borbe.

Poslije podne kolona Scotti povukla se u redu iz Nevesinja prema zapadu s obzirom na jak protivnički pritisak, pošto su se potvrdila prodiranja na njezinoj lijevoj strani, koja su prijetila da će otcijepi od Mostara. Kolona se raspoređuje s obje strane druma u zoni istočno od Blagaja (Nevesinje QM—AR).

U toku jučerašnjih i jutrošnjih borbi kolona Scotti pretrpjela je teške gubitke pošto je izdržala cijelokupni protivnički napad i pošto je na krilima ostala nezaštićena uslijed povlačenja V.A.C. i Crnogoraca. I i 11/55 pješadijskog puka hrabro su se borili i pobudili divljenje formacija antikomunista. Njeni gubici javljeni su posebno.®

Sektor „Messina”, „Marche” i Kotor:

Redovna djelatnost.

Vazdušna djelatnost:

Intenzivna u izviđanjima i u održavanju veze sa našim trupama. Oružana izviđanja u srednjoj i gornjoj dolini Neretve i u predjelu sjeverno od Nevesinja. U više navrata bombardovani su i obasipani malim bombama položaji zauzeti od partizana. Ukupno je izvedeno 20 akcija bombardovanja i obasipanja malim bombama.

GENERAL PIAZZONI

Vedro. —

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Kr. karabinjere
- 1 za Telegrafska odjeljenje

⁴ Napad su vršila dva bataljona Prve dalmatinske i dva bataljona Desete hercegovačke NOU brigade. Vidi dok. br. 110.

⁵ Odnosi se na Četvrtu proletersku i Petu-crnogorsku brigadu Treće NOU divizije. O borbama na području Nevesinja vidi u dok. br. 110, 116 i 119.

" O gubicima vidi u dok. br. 259, 262 i 283.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. O ORGANIZACIJI SADEJSTVA ITALIJANSKO-CETNICKIH I NJEMAČKIH JEDINICA RADI UNIŠTENJA JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

21. III. 1943

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4956

Stiglo 21 marta 1943-XXI

**KOMANDI VI ARMJSKOG KORPUSA
„NAPADAJ I POBJEDIĆEŠ”
STAB — OPERATIVNO ODJELJENJE**

Br. 4267 prot. op. Povjerljivo V. P. 39, 21. 3. 1943-XXI

Predmet: Operacije protiv mase ustanika (Karta 1:100.000 sekcije Nevesinje — Gacko — Konjic)

KOMANDI SS Divizije

Široki Brijeg

KOMANDI 369 Divizije

Prozor

i na znanje

VIŠOJ KOMANDI ORUZ. SNAGA „SLOV.—DALM.”/2-aA7

V.P. 10

KOMANDI NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ

Njeno sjedište

KOMANDI SEKTORA MOSTAR

Mostar

Jake mase ustanika, izgleda oko 4—5000 ljudi dobro naoružanih i sa mnogo stoke, sakupljene su u zoni Zaborani — G. i D. Zimlje, sjeverno od Nevesinja, i nastupaju prema jugu. vršeći takođe jak pritisak prema zapadu.²

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

Moje trupe su raspoređene kako proizlazi iz priložene skice,[®] i zadržavaju neprestanim borbama ovu masu neprijatelja.

Na bazi osme glave sporazuma Robotti-Lüters od 10 marta,* ekselencija komandant Više komande oruž. snaga „Slov.-Dalm.“ zainteresovao je ekselenciju generala Liitersa za sudjelovanje SS divizije i 369-te, ili neke druge njemačke divizije, u cilju uništavanja spomenutih masa neprijatelja.

General Amico, komandant sektora Mostar, već je juče, s tim u vezi, postigao sporazum sa komandantom SS divizije.

Šaljem danas toj komandi SS divizije mog šefa operativnog odjeljenja radi ugovaranja operacije o kojoj je riječ, u očekivanju pristanka od strane ekselencije komandanta njem. trupa u Hrvatskoj.⁵

Moja zamisao akcije:

- 1) Djelovati sa dvije jake kolone iz zone Zastolje i Šatorine na Zaborane i Kljune.
- 2) Sa drugom jakom kolonom iz Blagaja, preko Nevesinja, na Kljune i Zaborane.
- 3) Čišćenje zone koja je između njih i nastaviti zatim sve do uništenja masa ustanika.

Potrebne snage za izvršenje:

Za akciju br. 1: 1 puk italijanski sa 4 batalj. i 2 baterije, i 2 bataljona saveznika sa 2 baterije (od komande 369 diviz. ili od druge divizije);

Za akciju br. 2: 1 puk saveznički od 3—4 bataljona, tenkova i artiljerije SS divizije.

Ostale italijanske jedinice bi zauzimale:

- lijevo: Drežnica — Mostar — Podgorani;
- desno: tjesnac Zelčić — zona Bišina.

Crnogorske formacije antikomunističke dobrovoljne milicije djelovale bi istočno od puta Nevesinje — Pridvorci.

[®] Skica se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

⁴ Odnosi se na mostarski sporazum ^idi dok. br. 210.

⁵ Ispod ovog pasusa potpukovnik Michelotti, načelnik operativnog odjeljenja Superslode, napisao je, crnom olovkom, primjedbu: „Pretjerano: prednja operacija s lijeve strane Neretve uz učešće Nijemaca.

U akta — 28'3. Ppuk. „Michelotti“. Desno od ove primjedbe nalazi se paraf pukovnika Zanussia, zamjenika načelnika Superslode.

U tom cilju bi trebalo sto prije koncentrisati savezničke trupe, kako slijedi:
Za akciju br. 1: u Podgorani
za akciju br. 2: u Blagaj.

Komande kolona bi mogle biti ovako naznačene:
za akciju br. 1: 1 general talijanski (...general Gherzi)
za akciju br. 2: 1 general ili pukovnik (... saveznički)
Potčinjenost: (saradnja u akciji)
Diviziski general Amico, komandant sektora Mostar.⁶

Komandant
(general Sandro Piazzoni)
Piazzoni

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. O GUBICIMA ITALIJANSKE KOLONE SCOTTI U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU NEVESINJA¹

ŠIFROVANI TELEGRAM

{ otpreme 21/3/1943, 20 časova
prijema 22/3/1943

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4685
Stiglo 22 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE

Br. 4270/0p.

U vezi sa jutrošnjim obavještajnim biltenom* saopštavam gubitke kolone Scotti u jučerašnjim i jutrošnjim borbama: nestali, među njima mrtvi i ranjeni koji su ostali na položaju: 17 oficira i 167 vojnika; ranjeni, koji su spašeni: 2 oficira i 53 vojnika; izgubljeni materijal: 30 puškomitrailjeza, 9 teških mitraljeza, 18 minobacača od 45 mm i 21 komad tegleće stoke.

GENERAL PIAZZONI

KOMANDA SUPERSLODE
Dešifrovaо: major **Manfreda**
kapetan **Paladino**

Br. 1 kopija za Načelnika štaba
„ 1 „ za Pomoćnika načelnika štaba
„ 2 „ -za Operativno odjeljenje
„ 1 „ za Obavještajno odjeljenje

BR. 263

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. O PRI-
STIZANJU NJEMAČKIH POJAČANJA U GORAZDE I NA
ŽELJEZNIČKU PRUGU GORAZDE—SARAJEVO¹**

Predmet:

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

TELEGRAM

Br. 4684
Stiglo 22-3-43

Datum i čas { otpreme
{ prijema: 23-3-1943, 15.45

OD KOMANDE VI ARM. KORP.

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

4294/Op.

Telegram primljen od Komande trupa u Crnoj Gori. Počinje.

Novosti od **21** marta u **19** časova

SEKTOR „TAURINENSE”:

U Goražde (s one strane Drine) stigla je komanda njemačkog bataljona jačine 200 ljudi sa baterijom. Komandant je studio u vezu sa našom Komandom pokazujući volju za srdačnom saradnjom.

Druga njemačka odjeljenja pojačala su hrvatske garnizone duž Drine i duž pruge Goražde — Sarajevo od Kopača (Višegrad ZT—CD) do Prače (Sarajevo VO—CK).²

Italijanski oficir i kapetan Salatić izvještavaju iz Kalinovika da su komunističke kolone, zauzevši Obolo³ (Gacko BH—PN), stigle na 4 km od Kalinovika.⁴

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 52 B/II).

² Odnosi se na jedinice 717 njemačke divizije. Vidi dok. br. 258.

³ Obalj. Ovo mjesto su oslobodile jedinice Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 97 i 109.

⁴ Odnosi se na jedinice Druge proleterske divizije. Vidi dok. br. 97, 109 i 114.

Zarobljeni komunisti, privedeni u Kalinovik, tvrde da su italijanski zarobljenici bili prinuđeni da poslužuju topove, ali su namjerno slabo gađali.

SEKTOR „FERRARA“ I PODGORICA:

Započeo je povratak pješadiskog puka po ešelonima. Poretki će trajati do 5 aprila.

General Mentasti

1 kopija Nač. štaba
1 " Pomoć. nač. štaba
2 " Operat. odjeljenju
1 " Odjeljenju „I"

BR. 264

RAZGOVOR VODEN 22 MARTA 1943 GOD. IZMEĐU NAČELNIKA ŠTABA SUPERSLODE I KOMANDANTA ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA O ORGANIZOVANJU OPERACIJA PROTIV JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE, O RAZBIJANJU ITALIJANSKE KOLONE SCOTTI I O PONOVNOM ZAHTJEVU DA NIJEMCI UZMU UCEŠCA U DALJIM BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹

PRIMIERI² — OPERATIVNO ODJELJENJE

V. P. 10, 22 marta 1943-XXI
čas 16,45

Gоворио са Piazzoniem.³

1) Saopštio mu njemačko odbijanje. Gledaće da uradi sa svojima, ali moli da se vidi ako bi bilo moguće postići što od Nijemaca jer su njegove snage vrlo oskudne.⁴

2) Na moje naređenje da se sve trupe koncentrišu u zoni Mostar, s posebnim obzirom na tjesnac Konjic i na dolazak jednog bataljona „Emilia“, odgovara:

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/7).

² General Primieri, načelnik štaba Superslode

³ General Piazzoni, komandant italijanskog Šestog armij. korpusa.

⁴ O nastojanjima italijanskih komandi da Nijemce angažuju u operacijama na lijevoj obali Neretve vidi u dok. br. 252, 257, 261, 265, 216, 271 i 274.

a) Za jedinice iz Konjica je već dao naređenja. Kolona će krenuti običnim putem, šaljući materijal željeznicom.

b) Ništa se ne može oduzeti diviziji „Emilia", jer se boji ugrožavanja s juga prema kotorskoj oblasti od partizana koji se prebacuju iz zone Obalj'— Nevesinje — Gacko.

c) Već je uzeo dva bataljona div. „Messina", i jedan je poslao u Stolac da bi otklonio opasnost koja postaje sve jača, uslijed jedne provale partizana sa jugoistoka.

3) Potvrdio sam mu da će još pokušati da odvratim Nijemce od njihova negativna stava, ali da međuvremeno djeluje sa vlastitim snagajima jer mu ne mogu poslati ništa od drugih armijskih korpusa.

4) Uzgred, tj. kasnije, da mi javi da li je kolona Scotti bila iznenađena, s obzirom na jake gubitke u ljudstvu i materijalu.⁵

Odgovara mi da nije bila iznenađena, nego da četnici nisu sudjelovali jer su bili raspršeni i na taj način su otkrili bok kolone.⁶ Takođe su i svi ostali četnički odredi radili malo i slabo, osobito odredi Jevđevića. „Čim se razvedri" učiniće sva moguća tačna provjeravanja.

Zaključak: 1) Nastojati kod Diesenera da Nijemci dadu (pomoć).

- 2) U istom cilju nastojati kod Vrhovne komande.
- 3) Potsjetiti na ono što su četnici napravili, da bi se upozorili ostali armijski korpsi i da bi im se reklo da je vrijeme da započnu, gdje je moguće, sa poznatom mjerom.

General Robotti

/

⁵ O gubicima Grupe Scotti vidi u dok br. 259 i 262.

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 22 MARTA 1943 GOD. O SITUACIJI U HERCEGOVINI I MOLBA DA NIJEMCI UČESTVUJU U OPERACIJAMA NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

TELEGRAM

V. P. 10, 22 marta 1943-XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VRHOVNOJ KOMANDI

Br. 4671 prot.

Prvo: Situacija u zoni sjeveroistočno od Mostara, koja se ovih dana ponovo pogoršala zbog slabog zalaganja Antikom, dobrovoljačke milicije protiv pritiska partizana, nagnala me je da zatražim od njemačke komande Lüters učešće njemačkih trupa SS divizije i 369 divizije u zajedničkoj akciji sa VI armijskim korpusom lijevo od Neretve.[®]

Drugo: Spomenuto učešće izvan njemačke zone (u saglasnosti sa osmom tačkom mostarskog sporazuma)³ imalo bi privremen karakter, usko povezan sa postojećim operativnim zahtjevima. Usklađivanje akcije bilo bi povjereno Komandi VI armijskog korpusa.

Treće: Traženje nije uvaženo.⁴ Molim da se ta komanda zauzme kod komandanta za Jugoistok.

22 mart 1943-XXI

General Robotti

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

* Vidi dok. br. 257 i 266.

® O mostarskom sporazumu vidi u dok. br. 210.

⁴ Vidi dok. br. 271.

MOLBA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" OD 22 MARTA 1943 GOD. DA VRHOVNI KOMANDANT JUGOISTOKA PONOVO RAZMOTRI UČEŠĆE NJEMAČKIH TRUPA U OPERACIJAMA PROTIV JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

V V. P. 10, 22 marta 1943 — sati 20

OD KOMANDE SUPERSLODE

NJEMAČKOJ GRUPI ZA VEZU PRI SUPERSLODI
(fonogram na ruke)

Br. 4694 op. Molim dostavite generalu Löhr-u komandantu za Jugoistok sljedeći telegram.

Započinje: U vezi s mojim traženjem od 21 marta 1943 br. 4612/op.² Pošto sam objasnio hitnost rješavanja situacije istočno od Mostara koja se pogoršava, obaviješten sam da komanda njemačkih trupa u Hrvatskoj nije odobrila komandi SS divizije da interveniše jer su trupe umorne i određene za druge zadatke. Molim vašu Ekselenciju da ponovo prouči to pitanje, pošto partizanska akcija, koja ugrožava komunikacije koje vode iz Mostara, ima neposrednog odjeka na korišćenje rudnika. Unaprijed zahvaljujem. General Robotti. Završava.³

Načelnik štaba Superslode

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 20 D/3).

² Vidi dok br. 257.

³ O molbama italijanskih komandi da njemačke trupe nastave sa Šestim armijskim korpusom i četnicima operacije protiv jedinica NOV na lijevoj obali Neretve vidi u dok. br. 252, 257, 261, 265, 271 i 274.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA" OD 22 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U DOLINI NERETVE¹

23. III. 1943

Povjerljivo

23. III. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija"
Pov. br. 547/43

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNACJA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje
Br. 4756
Primljeno 23 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"

— Operativno odjeljenje
— Obavještajno odjeljenje

Sjedište

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 22. III. 43

714. pješ. div. Naknadno čišćenje PETROVE GORE od strane HRVATA². U ŠAMARICI uhvaćena 4 komunista. Južno od BOS. NOVOG odbačena neprijateljska grupa u jačini bataljona. Gonjenje u toku.

718. pješ. div. Pri prodoru na jug ka KONJICU odbačene neprijateljske zaštitnice ka jugu. G. BJELA zauzeta. Kod visa 906 odbijen noćni napad na sopstveni bok; 1 njemački oficir mrtav i 2 vojnika ranjena, 3 Hrvata ranjena.
Neprijatelj: 8 mrtvih konstatovano, 5 zarobljenih, 8 Italijana oslobođeno iz zarobljeništva. Duž druma KONJIC—RAMA—JABLJANICA nije bilo naročitih događaja.

SS-divizija: Bez naročitih događaja.

Za tačnost prepisa:
Drechsler
poručnik

Komandant Jugoistoka

OBAVJEŠTENJE KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U
HRVATSKOJ OD 22 MARTA 1943 GOD. O PREUZIMANJU
IZVRSNE VLASTI NA OPERATIVNOM PODRUČJU HR-
VATSKE¹

Zap. njem. četa u Hrvatskoj

O. U. 22. ožujka 1943.

Qu. Verw. Nr. 702'43. T.

Predmet: Izvršna vlast u
operativnom području.

Tajno,

- 1.) Prema Firerovoj zapovjedi od 10. III. 1943. je dio područja Nezavisne Države Hrvatske, koji je ucrtan u priloženoj karti, njemačko operativno područje.
Zapovjednik njemačkih četa u Hrvatskoj je nosilac izvršne vlasti na tom području.
- 2.) Hrvatsko državno vodstvo se s time suglasilo i imenovalo za obseg operativnog područja.

„GLAVARA GRAĐANSKE UPRAVE"

- . u smislu zakona od 18. I. 1943, privitog kao prilog 2.
Glavar građanske uprave podređen je Zapovjedniku njemačkih četa u Hrvatskoj i vezan na njegove upute, — On je odgovoran, da mjere, koje bude poduzela građanska uprava na operativnom području, bude u skladu s vojnim potrebama (izp. prilog 3 Obće smjernice o rukovođenju izvršne vlasti").
- 3.) Provedba izvršne vtfosti u nenačelnim pitanjima prenosi se ovime na Zapovjednika osiguranih područja. U slučaju njihove odsutnosti preuzima Zapovjednik njemačkih četa u Hrvatskoj izvršnu vlast i u nenačelnim pitanjima.

Lüters², v.r.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod br. 235-23, k. 184. Prevod je izvršen u ustaško-domobranskoj komandi.

* Komandant njemačkih trupa u Hrvatskoj

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 22 MARTA 1943 GOD. O NEPRISTAJANJU SS DIVIZIJE „PRINZ EUGEN“ DA UČESTVUJE U OPERACIJAMA PROTIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU NEVESINJA, I MOLBA DA SE POJAČAJU TRUPE ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA¹

V. P. 10, 22 marta 1943 — XXI

SS divizija je dobila od svoje komande jedno saopštenje Sati 15 — Pukovnik Cigliana (VI armij. korpus) javlja: sljedećeg sadržaja:

„Trupama te divizije potreban je odmor i određene su za druge zadatke. Zbog toga nije moguća nikakva šetnja prema Nevesinju kako je bilo zatraženo“.

Zbog ove neizvršene intervencije bilo je dato naređenje da se zauzme defanzivni raspored radi zaštite Mostara. Uslijed situacije koja nastaje južno od Nevesinja i Gacka i u vezi sa stajnjem bataljona u okolini Mostara, od kojih neki nemaju ni 300 ljudi, Komanda armijskog korpusa traži, da joj se pošalju druge jedinice za pojačanje. U vezi s ovim traženjem saopštavam ovlašćenje za prihvatanje jednog njemačkog bataljona u Ljubuškom da bi se oslobođio jedan bataljon div. „Messina“.

U vezi s mojim pitanjem o situaciji partizanskih trupa i neredovnih formacija koje su sarađivale s nama, dobio sam utisak da Armijski korpus malo zna: „danас nije bilo pritska od strane partizana, ali se ne zna gdje su i kamo su se uputili“.

Sinoć su u Nevesinju bili ljudi Jevđevića: ne zna se današnja situacija.

Jedan dio četničkih formacija spustio se južno od Nevesinja, glavnina se uputila prema istoku.

U vezi s današnjim traženjem generala Piccini, preporučio sam najekonomičniju upotrebu avijacije,² zbog poteškoća u snabdijevanju gorivom i trošenja motora.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

² Sa lijeve strane dokumenta general Robotti je napisao, crvenim mastilom, sljedeću primjedu: „Primieri, ja želim mnogo da insistiram kod Diesnera, ako ne budem mogao večeras, možete Vi sutra, objasnivši mu moje razočarenje, jer sam se nadao da u momentu privremene krize, sa 20.000 Nijemaca pred Mostarom, nekoliko njemačkih bataljona moglo nam je biti dodijeljeno. U sličnoj situaciji ja bih to učinio. Recite to. 22 III m.“

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 22 MARTA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA NOV NA DRUGI BATALJON 260 ITALIJANSKOG PJEŠADISKOG PUKE, RASPOREDU GRUPE SCOTTI I ODBRANI MOSTARA¹

EB

Datum i čas { otpreme: 22. 3. 43, 12,20
prijema: 22. 3. 43, 18,55

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“

Operativno odjeljenje

Br. 4693

Stiglo 22 marta 1943

OD VI ARMISKOG KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4302/op.

Neprijatelj je noćas snažno napao II/260-og pješadiskog u zoni kote 1071 (Nevesinje RH—BF) prisiljavajući ga na povlačenje pravcem Kuti (QO—BD), uz gubitke.² Poslato je pojačanje moje rezerve I/25-og pješadiskog. General Gherzi na licu mjesata da bi razmotrio situaciju. Crnogorci napustili Nevesinje sa pukovnikom Stanišićem, da bi se, kako izgleda, vratili u Crnu Goru.

Grupa Scotti raspoređena s obje strane puta u zoni Velačići (RK—AR). Njeni bataljoni³ 55 pješadiskog puka umorni. Ovlastio sam Komandu sektora Mostar da od dva stvari jedan bataljon koji će biti uspešna formacija, dobro svrstana.⁴ Svi postojeći bataljoni u zoni jaki sa oko 300 ljudi i oprobani.

Ustanici, većinom Hercegovci, aktivno šire propagandu, što bi moglo da dovede do analogne situacije od prošle godine,

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/3).

* Napad su, vjerovatno, izvršile jedinice Desete hercegovačke NOU brigade. Vidi dok. br. 110, 119 i 272.

² Prvi i Drugi bataljon Pedeset petog pješadiskog puka. Vidi dok. br. 239.

³ O gubicima Grupe Scotti vidi u dok. br. 262.

sa ugrožavanjem zone Bileća — Trebinje — dolina Trebišnice odakle je VI arm. korpus uzeo četiri bataljona „Marche“ sada raspoređena u sektoru Mostar.

Poslao sam kod SS načelnika operativnog odjeljenja u vezi s poznatim učešćem, tražeći i neposredno preventivno raspoređivanje dva njemačka bataljona umjesto kolone Scotti, koja ima potrebu da se oporavi i da formira rezervu u Mostaru. Ako to ne postignem⁵, naredio sam da sektor Mostar zauzme defanzivni raspored istočno od Neretve, u zoni Podgorani, Oštra Gl., Polkno⁶, Radetina Gomila, Šipovac, Vranjevići obrazujući rezervu. Bilo bi međutim, zgodno izvršiti veliku koncentraciju snaga oko ustaničke mase koja operiše u zoni Glavatičević—Mostar—Nevesinje—Gacko—Kalinovik, da bi se dejstvovalo koncentrično u cilju eliminisanja iste.

General Piazzoni

BR. 271

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 22 MARTA 1943 GOD. O ODGOVORU SS DIVIZIJE „PRINZ EUGEN“ DA NE MOŽE UČESTOVATI U OPERACIJAMA NA LIJEVOJ OBALI NERETVE¹

EB

TELEGRAM

Datum i čas \ otpreme: 22. 3. 43; 15.30
 \ prijema: 22. 3. 43; 18.55

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4694
Stiglo: 22 marta 1943

OD KOMANDE VI ARMIJSKOG KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4310/op.

Komandant SS divizije, u vezi s dogovorom o poznatoj intervenciji sa njegovim trupama, javio je da ima slijedeće naređenje od komandanta njemačkih snaga u Hrvatskoj. Počinje: Trupama te komande potreban je odmor, a određene su i za

⁵ O odgovoru SS divizije „Prinz Eugen“ vidi u dok. br. 271.
• Pločno

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

druge zadatke, pa zbog toga nije moguće napraviti neke šetnje prema Nevesinju kako je bilo traženo. Završava.²

Zbog toga sam naredio na sektoru Mostar preuzeti odbrambeni raspored sa raspoloživim snagama, o kome moj telegram 4302/op.³

Uslijed neučešća savezničkih trupa i uslijed prilika u bataljonima sektora Mostar koji su prisiljeni da budu u operacijama već preko mjesec dana, i u vezi sa situacijom u zoni jugoistočno od Nevesinja, ukazujem na potrebu šiljanja drugih odreda kao pojačanja od strane te Komande.

General Piazzoni

BR. 272

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 22 MARTA 1943 GOD. O PRO-
DIRANJU JEDINICA NOV U HERCEGOVINU I POVLAČE-
NU ITALIJANSKO-CETNICKIH JEDINICA¹**

TELEGRAM

I otpreme
Datum i čas { prijema 23/3/43, "13»

OD VI ARMIJSKOG KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — Operativno odjeljenje

i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE

XIV ARM. KORPUSU

XVIII ARM. KORPUSU

KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4702

Br. 4345/Op.

Stiglo 23 marta 1943-XXI

Izvještaj od 22 marta u 18 časova

Aktivnost ustanika:

Partizanske snage, o kojima je javljeno u izvještaju od juče, 21 marta, težeći još uvijek prema Mostaru, šire se u pravcu jugoistoka i istoka.

² O nastojanju italijanskih komandi da njemačke jedinice učestvuju u operacijama na području Nevesinja vidi u dok. br. 252, 257, 261, 265, 266 i 274.

³ Vidi dok. br. 270.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C'6).

Nevesinje, Krekovi (Nevesinje SN—SP—AV) i Kifino Selo (SP—AT) izgleda da su zauzeli ustanci, koji su isturili odrede prema Fojnici (Gacko TR—AP).² Neke grupe izgleda da su viđene i u Divinu (Nevesinje TI—AD).

Javlja se da su druge formacije iz Obija (Gacko TN—BD) u pokretu prema Kalinoviku.³

SEKTOR MOSTAR:

U noći između 21 i 22 marta, bataljon III/260 pješadiskog puka, raspoređen na koti 1071 (Nevesinje RN—BF) sa zadatkom da zatvori prilaze sa prijevoja Prijedorac (RH—BF), koji je još juče zauzeo protivnik, bio je napadnut jakim snagama od strane partizana, koji su ga prisilili da se povuče na kotu 745 na Sljemenu (QO—BF). Protivnički gubici su znatni, ali neutvrđeni. O našim gubicima nije još javljeno.⁴

Nema vijesti o koloni Costretti⁵ na prijevoju Zastolje (RH—BH) i o koloni Scotti raspoređenoj s obje strane druma Mostar—Nevesinje, između kote 988 (RM—AT), kote 1007 i kote 1004 (RM—AR).

U toku je malo pomjeranje naših bataljona u cilju zauzimanja povoljnijeg odbranbenog rasporeda za zaštitu Mostara.

Formacije M. V. A. C. koje operišu u zoni Nevesinje pomještale su glavnu u pravcu Kalinovika; neki odredi koji su ostali u dodiru sa ustanicima u Nevesinju povukli su se južno od ponutog mjesta.

Stanišićeve formacije, nakon što su imale mnogo nestalih, povukle su se prema drumu Gacko—Bileća, rasporedivši se između Stepena (Gacko UO—AF) i Meke Grude (TR—AB).

SEKTOR „MESSINA”;

Pri izviđačkom upadu u zonu Pasičina (Mostar LI—AL), Staševica (LI—AL) naše jedinice, pojačane sa M. V. A. C., su kobile se s partizanskim grupama. Protivnički gubici nisu utvrđeni. Naši: 1 mrtav, jedan M. V. A. ranjen.

¹ Pomenuta mjesta osloboidle su Četvrta proleterska i Peta crnogorska NOU brigada. Vidi dok. br. 110, 116 i 119.

² Odnosi se na Drugu proletersku brigadu Druge proleterske divizije.

³ Napad su vršile jedinice Desete hercegovačke NOU brigade. O gubicima italijanskih jedinica vidi u dok. br. 287, a o borbi u dok. br. 119.

⁴ Sastav ove kolone: Prvi i Drugi bataljon Dvadeset šestog pješadijskog puka i dva bataljona 259 pješadijskog puka.

A

SEKTOR „MARCHE“: '

Završeno je evakuisanje poslijednjih elemenata koji su ostali u Gacku.⁶

SEKTOR KOTOR:

Redovna djelatnost.

VAZDUSNA DJELATNOST:

Mnogobrojna oružana izviđanja i veza sa našim trupama između doline Neretve i druma Mostar—Nevesinje—Gacko.

Bombardovana su mjesta koja su zauzeli partizani, obasute su malim bombama i mitraljirane oružane grupe, komora i stoka.

Ukupno su izvedene tri akcije bombardovanja, dvije obasutne malim bombama i više akcija mitraliranja.

Garnizon Konjic triput je snabdijevan odjećom vazdušnim putem.

Vedro.

GENERAL PIAZZONI 20002203

8 kopija:

- 1 kopija za Ekselenciju
- 1 kopija za Načelnika štaba
- 1 kopija za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 kopije za Operativno odjeljenje
- 1 kopija za Obavještajno odjeljenje
- 1 kopija za Komandu kr. karabinjera
- 1 kopija za Telegrafsko odjeljenje

⁴ Uplašeni od prodiranja jedinica Treće NOU divizije poslije oslobođenja Nevesinja, četnici su napustili Gacko iako ovo mjesto nije bilo napadnuto.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 22 MARTA 1943 GOD. O PO-
VLAČENJU ČETNIKA SA PODRUČJA KALINOVIKA I O
IZDATOM NAREĐENJU DIVIZIJI TAURINENSE ZA POSJE-
DANJE POLOŽAJA U DOLINI DRINE¹

Predmet; V. P. 10, 23-3-1943-XXI, 14.40

TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARM KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

\ VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje
Br. 4354/Op. Br. 4799
Stiglo 23-3-43

Telegram primljen od Trupa u Crnoj Gori.

Počinje:

„1909/0p. — Novosti od 22 marta u 19 časova.

SEKTOR „TAURINENSE": Oficir VI arm. korpusa iz Kalinovika obavještava da se četnička komanda povukla ka Foči uslijed nadmoćnog pritiska ustanika.²

Naređeno je diviziji „Taurinense" da preuzme koordinaciju akcije i odbranu Drine i da preduzme mјere za snabdijevanje četničkih formacija u potreboj mjeri, srazmјerno snagama koje su na raspoloženju, i da sarađuje u tom smislu. — General MENTASTI".
— Završeno.

Kopije:

VI arm. korp. 08502303

1 Ekselenciji

1 Načelniku štaba

1 Pomoć. nač. štaba

1 Obavještajnom odjeljenju

2 Operat. odjeljenju

1 Komandi kr. karab.

1 Odjeljenju telekomunikacija

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 52 B/II).

² O borbama Druge proleterske divizije na Dodručju Kalinovika vidi u dok. br. 113, 115 i 118.

OBAVJEŠTENJE KOMANDANTA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" OD 23 MARTA 1943 GOD. O PONOVNOM ODBIJANJU NIJEMACA DA UZMU UČEŠĆA U OPERACIJAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹

Operativno odjeljenje uputilo
kopiju Obavješt. od.

TELEGRAM

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 4752
Stiglo 23. 3. 43

OD MOTORNOG BRODA „ABBAZIA"²

SUPERSLODI ZA GEN. PRIMIERI-a

Br. 001

- 1) Nijemci ponovo odbili.³ Sve mogućno riješiti našim sredstvima (učešćem poznatih dvaju bataljona XVIII armij. korpusa, samo ako je potrebno), potešetivši Piazzoni-a⁴ da sa 40.000 ljudi Armij. korpusa (ako su upotrijebljeni razumno) može da riješi situaciju.
- 2) U pogledu reorganizovanja ljudi Hromoga⁵ stvar se dobro razvija; međutim, bolje je ne računati pretjerano sa reorganizovanim i iskoristiti priliku da se započne, oprezno i tamo gdje je moguće, sa poznatom operacijom otklanjanja odnosnih posljedica.

General Robotti

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

² Na ovom brodu je povremeno boravio komandant Superslode.

³ Riječ je o molbi italijanskih komandi da njemačke jedinice učeštuju u operacijama protiv jedinica NOV na lijevoj obali Neretve i na području Nevesinja. Vidi dok. hr. 266 i 275.

⁴ General Piazzoni, komandant italijanskog Šestog armijskog korpusa

**OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 23 MARTA 1943 GOD. DA
NJEMAČKE TRUPE NE MOGU UČESTVOVATI U OPERA-
CIJAMA ISTOČNO OD MOSTARA¹**

OTVORENI TELEGRAM

V. P. 10, 23 marta 1943-XXI

**OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI VI ARMIIJSKOG KORPUSA**

Br. 4737. Njemačka glavna komanda za Jugoistok je potvrdila nemogućnost pristajanja na naše traženje da njemačke jedinice sudjeluju u operacijama u zoni istočno od Mostara. U vezi s tim, naredio sam da se hitno pošalje 73 legija crnih košulja „Sassari“, za čiju upotrebu potvrđujem ograničenja iz tačke druge mog telegr. 4710. Dodajem da ne mogu dati nikakvo drugo pojačanje i da se, zbog toga, taj Armijski korpus mora isključivo pouzdati u svoje sadašnje snage.²

General Robotti

Viša komanda oruž. snaga „Slov.-Dalm.“

V. P. 10, 23 marta 1943-XXI

**OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 23 MARTA 1943 GOD. O
PRIPREMAMA ČETNIKA ZA NAPAD NA JEDINICE NOV
U NEVESINJU¹**

V. P. 10, 23 marta 1943-XXI
18 časova

OD KOMANDE SUPERSLODE

MOTORNOM BRODU „ABBAZIA"²

Br. 4753 op.

Pukovnik Cigliana — VI armijski korpus — javlja da je
dan miran.

Nikakva precizna vijest o pokretima partizana. Ima se utisak
da oni namjeravaju ići prema istoku i jugoistoku (Crna Gora).

Crna Gora je obaviještena. Hromi³ je već sakupio 3500 svojih, prilično u redu, u zoni Blagaj, znači pod našom kontrolom, i s njima namjerava sutra ili prekosutra napasti na Nevesinje.⁴ Preporučio sam da izdrže sa vlastitim sredstvima i da što ekonomičnije upotrijebe dva bataljona crnih košulja koje će ustupiti XVIII armijski korpus, a za koje je već danas (u vezi s direktivama Ekselencije) dato naređenje da se pošalju. Krenuće prekosutra, 25 marta. Njihova upotreba je vezana za obalske predjеле, gdje bi morali oslobođiti druge odrede VI armijskog korpusa.

General Primieri

Operativnom odjeljenju
Informativnom „
Dežurnom oficiru ... na znanje.

23 mart 1943-XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

² Na pomenutom brodu povremeno je boravio komandant Više komande oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija“ general Robotti.

³ Odnosi se na Dobrosava Jevdevića koga su Italijani nazivali Hromi zbog jedne kraće noge.

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA“ OD 23 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U BOSANSKOJ KRAJINI I DOLINI NE-
RETVE¹

POVJERLJIVO

Sjedište, 24. 3. 43

Njemački štab za vezu
pri
Višoj komandi oružanih snaga
„Slovenija-Dalmacija“

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 4832
Primljeno 25. marta 1943.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA”

- Operativno odjeljenje
- Obavještajno odjeljenje

23. III. 43: DNEVNI IZVJEŠTAJ:

Hrvatska: Vrijeme vedro i sunčano

Komandno područje Komandanta njem. trupa u Hrvatskoj:

714. pieš. div.:

Pri naknadnom čišćenju PETROVE GORE kod neprijatelja 14 mrtvih. Neznatan pljen. Južno od SANSKOG MOSTA, uz potpomaganje vazduhoplovstva, odbačena je jedna banda iz utvrđenih položaja na jug.² Kod neprijatelja 17 mrtvih. Za popunu brojnog stanja lovačke divizije stiglo 50 oficira i 561 vojnik.

718. divizija:

Komunisti sa prostora južno od KONJICA odmaršovali. Sopstvene snage koje su bile prodrele do na 10 km južno

od KONJICA povučene su nazad. U borbama južno od KONJICA kod neprijatelja još 43 mrtva.

SS-divizija:

Bez naročitih događaja.

i

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler

poručnik

BR. 278

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 23 MARTA 1943 GOD. O POVLAČENJU ČETNIKA IZ KALINOVIKA U FOČU¹

TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARMIJSKOG KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE OPERATIVNO ODJELJENJE

Datum i čas {otpreme
 | prijema 23 mart 1943, 23.25

Br. 4390/op. Noć mirna. VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
 „SLOVENIJA-DALMACIJA“
 Operativno odjeljenje
 Br. 4766
 Stiglo 24 marta 1943

U toku pokret radi odbranbenog rasporeda na sektoru Mostar.

Komanda crnogorskih trupa javlja da se, uslijed pritiska ustanika, četnička komanda iz Kalinovika povukla u Foču.

U Granicama (Dubrovnik RQ—GM) patrola od oko 20 partizana, sa 2 puškomitraljeza, razoružala je patrolu antikom, dobrovoljaca koja je čuvala most na Trebišnici.²

Upućen oklopni voz.

General Piazzoni 12002303

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 23 MÄRTA 1943 GOD. O BOR.
BAMA U HERCEGOVINI¹

TELEGRAM

f otpreme

Datum i čas {
I prijema: 24/3/1943,2.

OD KOIMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4762

Stiglo 24 marta 1943-XXI

Br 4391/Op.

Izvještaj od 23 marta 1943-XXI u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Iz pouzdanih obavještenja proizlazi da se u zoni sjeverno od Nevesinja nalaze dvije partizanske brigade, koje su identifikovane kao Četvrta pod komandom Save Kovačevića i Peta crnogorska pod komandom Jučevića.²

Jedna druga brigada izgleda da je otišla iz Nevesinja prema jugu sa vjerovatnom namjerom da kreće iz Berkovića (Nevesinje SL—SN—AI) prema istoku.³

U zoni južno od Konjica — G. Bjela ima još partizanskih odreda, a drugi su primjećeni od naše avijacije u zoni Zimlje (RK—RM—BH—BF).⁴

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Kod Nevesinja su bile Četvrta proleterska (crnogorska) brigada pod komandom Radovana Vukanovića i Peta crnogorska NOU brigada, pod komandom Save Kovačevića

³ Odnosi se na Desetu hercegovačku brigadu koja se nalazila kod Odžaka. Vidi dok. br. 119.

⁴ Južno od Konjica, u to vrijeme, položaje su držale jedinice Treće krajiske brigade, a u zoni G. i D. Zimlje jedinice Prve dalmatinske NO(J brigade.

Naša avijacija primijetila je jake grupe sa komorama sjeverno od Nevesinja i u zoni Bukovica (SI—AP) i Ziljevo (SL—AH), što potvrđuje kretanje prema jugu jednog dijela partizana, o kojima su obavještajci već javili.

Jevđevičev front javlja nadalje o partizanskim grupama u zoni Hrgud (RM—RO—RQ—AI—AF) i Berkovići (SL—SN—AI).⁵ >

— Druge formacije neodređene jačine zapažene su u pokretu iz Kifinog Sela (SP—AT) prema Fojnici (Gacko TR—AP).⁶

SEKTOR „TAURINENSE":

Javlja da se zbog prejakog partizanskog pritiska četnička komanda povlači iz Kalinovika prema Foči (Sarajevo VQ—BN).⁷

SEKTOR MOSTAR:

Nije bilo partizanske djelatnosti u zoni Zimlje — Zastolje (Nevesinje RH—RK—BH) i ispred rasporeda s obje strane druma Mostar—Nevesinje, koji je spomenut u izvještaju od juče, 22 marta.

Naše jedinice koje su izviđale u zoni Čelopek (RK—BL), Hansko Polje (RK—BL), s obje strane druma za Nevesinje, nisu došle u dodir sa partizanima.

Od juče, 22 marta, do danas, 23 marta, 25 partizana došlo je u naše linije, donijevši propagandni letak koji su naši avioni bacili prošlih dana.

Mješovita kolona 11/260 pješadiskog puka i Popovićeve V. A. C. formacije, koje operišu u zoni Konjic — Bjela, vratile su se u Mostar u toku današnjeg dana.

Stanišićeve crnogorske formacije još su na položajima naznačenim u jučerašnjem izvještaju.⁸

U toku je premještanje Kurešovih V. A. C. formacija da bi dostigle Divin (Nevesinje TI—AD) i Gacko.

SEKTOR „MESSINA":

Redovna djelatnost.

⁵ Na pomenutoj prostoriji vjerovatno je dejstvovao bataljon „Sloboda".

⁶ Oko Kifina Sela, u to vrijeme, nalazila se Četvrta proleterska brigada. Vidi dok. br. 119.

⁷ O razbijanju četnika kod Kalinovika vidi opširnije u dok. br. 113, 115, 118, 273, 327, 337 i 339

⁸ Vidi dok. br. 272.

SEKTOR „MARCHE“:

Jutros 23 marta, u 6 časova, oko 20 partizana sa automatskim oružjem napalo je i razoružalo stražu V. A. C. kod mosta Granice (Dubrovnik RQ—GM), koja se sastojala od deset naooružanih ljudi, snabdjevenih jednim puškomitraljezom. Zatim su napadači krenuli duž željeznice pravcem Sedlari (RO—GM). U toku je izviđanje zone.

SEKTOR KOTOR:

Redovna djelatnost patroliranja i izviđanja.

U zoni Mrčevac (Kotor VM—EU) pronađeno je stotinu metaka za puške „Slaco“.

VAZDUSNA DJELATNOST:

Uspostavljena je veza kolone u dolini Neretve sa Mostarom.

Mnogobrojna oružana izviđanja izvedena su u dolini Neretve i sjeverno od druma Mostar—Nevesinje—Gacko.

Obasute su malim bombama i mitraljirane protivničke grupe, komora i stoka u ravnici kod Nevesinja.

Izvedeno je, u pet akcija, bombardovanje položaja zauzetih od partizana, a naročito bunkera u Nevesinju, od kojih je jedan bio pogoden bombom od 50 kg.

Protivavionska vatra pogodila jedan avion, ali ne teško.
Vedro.

General Piazzoni

Kopije:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 MARTA 1943 GOD. O SI-
TUACIJI U HERCEGOVINI¹

KOPIJA TELEGRAMA

Datum i čas J otpreme 24. 3. 1943-XXI, 21.30
l prijema 24. 3. 1943-XXI, 23.50

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE¹ — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4445/Op.

Br. 4815
stiglo 25 marta 1943-XXI

Izvještaj od dana 24 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

— Avijacija je ustanovila postojanje partizanskih grupa sa komorama u zoni Nevesinje i drugih grupa u pokretu iz ovog mjesta prema jugu pravcem Berkovići (Nevesinje SL—SN —AI).²

— Druge jače grupe primjećene su danas poslije podne sjeveroistočno od Uloga, između Kovačića (Gacko TM—BF), Piškavica (TN—BF) i Trešnjevice (Nevesinje TI—BH).³

— Na drumu za Fojnicu (Gacko TR—AP) primijećeni su odredi sa komorom.

— Iz svih ovih konstatacija može se zaključiti da se masa partizana povlači prema istoku, prvenstveno u pravcu Kalino-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 18 C/6).

² Na području Nevesinja nalazile su se jedinice Treće NOU divizije. Vidi dok br. 119.

³ Položaje u pomenutim mjestima vjerovatno je držala Šesnaesta brigada Sedme NOU divizije. Vidi dok. br. 123.

vika kao i u pravcu Gacka, mada se ne može isključiti da grupe, takođe jake, koje su u pokretu južno od Nevesinja imaju namjeru da se ustave u zoni Hrgud (Nevesinje RM—RO—RQ—AI—AF), Berkovići.

— U predjelu Prijedorac (RH—BF) i Zimlje (RK—RM—BH—BF—BD) avijacija je primijetila odrede čija snaga nije velika.¹¹

SEKTOR „MOSTAR“:

- Nema ništa važno da se javi sa fronta raznih rasporeda.
- Naše patrole koje su poslane u noćno izviđanje u zonu na koti 1071 (RH—DF) nisu ustanovile prisutnost partizana.
- U toku je povratak, na kamionima; naših trupa iz garnizona Konjic, sa prekrcavanjem u Aleksin Hanu (Prozor PI—BU) iz njemačkih kamiona na naša automobilska sredstva.

SEKTOR „MESSINA“:

- U toku je čišćenje zone Plana (Mostar MH—MK—AF) i Desne (NH—NK—AD).

SEKTOR „MARCHE“ I „KOTOR“:

- Redovna djelatnost.

VAZDUSNA DJELATNOST:

- Izvedena su oružana izviđanja u ravnici Nevesinja i na pravcima Gacko, Ulog—Kalinovik i Berkovići.
- Bombardovani su položaji i mjesta koje su partizani zauzeli, i mitraljirane su naoružane grupe, komora i stoka u kretanju u ravnici Nevesinja.
- Ukupno je izvedeno 10 akcija bombardovanja i 3 akcije mitraljiranja.
- Svuda je bilo intenzivno protivavionsko dejstvo, koje je pogodilo 4 aviona bez posljedica.

Nebo je vedro.

General Piazzoni

Kopije: 1 za Ekselenciju
1 za Načelnika štaba
1 za Pomoćnika načelnika Štaba
1 za Obavještajno odjeljenje
2 za Operativno odjeljenje
1 za Telegrafsko odjeljenje
1 za Komandu kr. karabinjera

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMU-
SKOG KORPUSA OD 24 MARTA 1943 GOD. O POKRETU
ČETNIKA SA SEKTORA BLAGAJA RADI NAPADA NA
NEVESINJE¹

{otpreme: 24. 3. 1943, 20.40
prijema: 24. 3. 1943, 22.45

KOrija TELEGRAMA

OD KOMANDE VI ARMIJ. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 4447/op.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenj«

Br. 4820
Stiglo 25. 3. 43

Javljam da će formacije antikomunističkih dobrovoljaca,
oko 3500 naoružanih, preuređenih i razvrstanih, krenuti noćas
u 3 kolone iz zone Blagaj (Nevesinje QM—AR) prema istoku,
s obje strane puta u pravcu Nevesinja.²

General Piazzoni

Kopije: 1 Načel. štaba
1 Pom. nač. štaba
2 Operat. odjeljenju

¹ Kopija originala, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, »alazi
se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/7).
² Četnici su zauzeli Nevesinje 26 marta. Vidi dok. br. 133, 287, 291
i 299.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMII-
SKOG KORPUSA OD 24 MARTA 1943 GOD. O PRETRPLJE-
NIM GUBICIMA PRILIKOM NAPADA JEDINICA NOV NA
ITALIJANSKE SNAGE KOD ZASTOLJA¹

KOPIJA TELEGRAMA

fotpreme 24. 3. 1943-XXI, 20.40
Datum i čas { prijema 24 3 1943 - xxii) 2.45

OD KOMANDE VI ARM KORPUSA —

OPERATIVNO ODJELJENJE

*"

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 4823
Stiglo 25 marta 1943-XXI

Br. 4449/Op.

Naši gubici, javljeni u izvještajima br. 4145 od 19 ovog mje-
seca² i br. 4266 od 21 ovog mjeseca,³ nakon utvrđenja jesu slje-
deći: mrtvih 22 umjesto 18, među njima 4 oficira, čija su imena
već javljena; ranjenih 53 umjesto 30.

Potvrđeni su gubici od 6 mrtvih, 35 ranjenih među njima
jedan oficir — potporučnik Gaetano ARRIGONI umjesto 50.

ŠESTI ARM. KORPUS⁴

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u
arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 18 C/6).

² Vidi dok. br. 247.

³ Vidi dok. br. 260.

⁴ Niže se nalazi paraf pukovnika Zanussi-a, pomoćnika načelnika
štaba Više kominde oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija”.

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 MARTA 1943 GOD. O RAS-
POREDU NJEMAČKIH JEDINICA NA PODRUČJU GORAZ-
DA I O JAČINI ČETNIKA KOD USTIKOLINE I U FOCI¹

TELEGRAM

Operativno odjeljenje
Upućena kopija obavješt. odjeljenju
i Odjelj. telekomunikacija

Datum i čas otpreme: 25. 3. 43 XXI, 13.00
 prijema: 25. 3. 43 XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORP. - OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE - OPERATIVNO ODJELJENJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 4868
Stiglo 25 marta 1943-XXI

Br. 4450/0p.

Telegram primljen od Komande trupa Crne Gore.

Počinje.

Br. 2001/0p.

Novosti od 24 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE“:

Komandant 4. alpiskog uhvatio vezu sa formacijom njemač-
kih i hrvatskih trupa u Goražde.

Situacija njemačkih snaga u Goraždu:

Prvi batalj. sa bater. u Kopačima i Ustiprači,⁸ 1 inž. četa i baterija u Goratini,³ komanda puka.

Uspostavljena je telefonska veza između italijanskog i njemačkog garnizona.

Njemačka komanda je tražila od svoje komande da se izvrši vazdušno izviđanje zone Kalinovik.

Saopštava da je uhvatio radioemisiju iz Moskve koja naređuje komunističkim snagama da odu u Albaniju.

Situacija nacionalističkih formacija:

250 ljudi sjeverno od Ustikoline, 150 ljudi nadzire put i prugu Ustikolina — Foča, u Foči 4500 četnika dijelom došlih iz Bosne a dijelom iz Crne Gore.

U toku je preuređenje.

Vazdušnim izviđanjem nisu osmotreni ustanici niti južno od Gacka niti u zoni Kalinovik.

SEKTOR PODGORICA:

Između 22.45 i 22.55 časova, avion nepoznate narodnosti, dolazeći iz Albanije, nadletio je zonu Podgorica udaljivši se prema jugu.

General MENTASTI. Završeno.

VI arm. korp.

NAREĐENJE ITALIJANSKE VRHOVNE KOMANDE OD 25 MARTA 1943 GOD. ZA DOSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O TRAŽENJU DOBROSAVA JEVĐEVIĆA, DELEGATA DRA2E MIHAJOVIĆA, DA NIJEMCI PRUŽE POMOĆ ČETNICIMA TJ BORBI PROTIV JEDINICA NOV NA PODRUČJU NEVESINA¹

F
SLFROVANI TELEGRAM

" VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
" „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 4833

Stiglo: 25 marta 1943

OD VRHOVNE KOMANDE

VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"

Br. 21381/op.

24 mart 1943 čas. 23,30

Odjeljenje Ministarstva spoljnih poslova za vezu s tom Višom komandom saopštilo je sljedeće. Počinje:

„S obzirom na tešku opasnost za Nevesinje, Jevđević je za tražio od Nijemaca, preko naših vojnih komandi, da hitno posalju pomoć. Na taj način će njemačke trupe preći na lijevu stranu Neretve, gdje su ih pozvali četnici, protivno nedavnim sporazumima Robotti-Lüters".

Molim najbrže poslati razjašnjenja u vezi s ovim što je gore javljeno.²

General Ambrosio

Komanda Superslode
V. P. 10, 25 marta 1943

Dešifrirao: major Manfreda kap. Paladino³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, *nalazi* se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 3 C/7). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom olovkom.

² O molbi Dobrosava Jevđevića da Nijemci pruže četnicima pomoć vidi u dok. br. 252 i 286. *

³ Ispod ovoga, pukovnik Zanussi, pomoćnik načelnika Superslode, napisao je crnom olovkom, na italijanskom jeziku, sljedeće: „Njemačku pomoć smo tražili mi na osnovu našeg procjenjivanja situacije, a svakako ne zbog toga da bismo bili posrednici između Jevđevića i Nijemaca".

TELESCRIPTO CIFRATO

4833

25 MAR 1943

DA COMANDO SUPREMO
AT SUPERLODA

N° 21381/OP

li 24 marzo 1943 ore 23,30

Nucleo collegamento Ministero Esteri con codesto Comando
Superiore habeſ comunicato quanto segue. Comincia:

" Data grave minaccia su Nevesinje, Jevdevic ha fatto chiedere
ai tedeschi tramita nostri comandi militari di mandare aiuti urgenza.
In tal modo truppe tedesche passeranno alla sinistra Naranta chiamata
tevi degli stessi catnici et contrariamente recenti accordi Robotti -
Lmethers . "

Prego trasmettere massima urgenza chiarimenti in merito et
quanto sopra segnalato.

Generale AMBROSIO

Comando Superloda
P.M.10, li 25 Marzo 1943
decifrato da: Magg. Manfredo Cap. Poldino

16

A

BR. 286

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" OD 25 MARTA 1943. GOD. O ZAHTJEVU DOBROSAVA JEVĐEVIČA DA NIJEMCI PRUŽE POMOĆ ČETNICIMA U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVNA PODRUČJU NEVESINJA¹

SLFROVANI TELEGRAM

V. P. 10, 25 marta 1943 — XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VRHOVNOJ KOMANDI

Br. 4833 prot.

Odgovor šifrovanom telegramu 21381 op. od 24 tek. mj.*

Tačno je da je Jevđević, s obzirom na malo zalaganje formacija Antikomunističke dobrovolske milicije i crnogorskih odreda, a nalazeći se pred napredovanjem partizana prema Nevesinju, urgirao kod komande VI armijskog korpusa slanje njemačke pomoći, osim italijanske. To traženje međutim nije (kažem nije) bilo dojavljeno njemačkim komandama.

General Robotti

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 25 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹

TELEGRAM

Datum i čas { f otDreme
I prijema 26/3/43, 1.30

VISA KÖMANDA ORUZANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4878
Stiglo 26 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE
, i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 4498/Op.

Izvještaj od 25 marta 1943 u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Nastavlja se kretanje partizanskih masa prema Istoku, u pravcima koji su navedeni u izvještaju od juče, 24 ovog mjeseca.² Vijesti iz četničkog izvora javljaju o pojavi otprilike 200 partizana u zoni Vranjska (Nevesinje SP—AB) i u mjestima Dola (Dubrovnik SP—GU), Žrvanj (SN—GU) i Zvijerina (TI—GU), gdje im se navodno, jedan dio stanovništva pridružio.

Izviđanja su u toku.

SEKTOR MOSTAR:

Naše jedinice i odredi M. V. A. C., zauzeli su juče poslije podne, 24 marta, prijevoj Prijevorac i kote 1384, 1266 (RH—BF).

Patrole 111/26 puka prilikom izviđanja zone na koti 1071 (RH—BF) ubile su jednog partizana, a jednog zarobile.

Izviđački upad sa dvije pojačane čete sa prijevoja Zastolje u zoni Prekače (RK—BH). Naše jedinice, na koje je osuta vatra iz pušaka i automatskog oružja sa kote 908 (AL—BH) i sa padina jugoistočno od Čelopeka (RK—BL), reagovale su potpomognute od artiljerije. Nema gubitaka.

Saopštava se da gubici 111/26 puka u noći između 21 i 22 marta na prijevoju Prijedorac (RH—BF) (vidi bilten 4345/Os od 22 marta)³ iznose 6 mrtvih, među njima potporučnik Manica Ezio; patrola,-o kojoj je riječ gore, danas je sakupila leševe tog oficira i 4 vojnika; jedan je nestao, a 25 ranjeno, među njima 7 oficira, čija se imena saopštavaju posebno.

Utvrđeno je da gubici nanijeti protivniku na prevoju Zastolje od strane bataljona „Bergamo“, u borbi u toku noći 21 marta, iznose 43 mrtvih. Zaplijenjena su 2 puškomitrailjeza, 40 pušaka, mnogobrojna municija i ručne bombe.⁴

Kolone M. V. A. C. u pokretu iz zone Blagaj, o kome govori naš telegram 4447/Os od 24 marta,⁵ stigle su danas do Paljeda⁶ (Nevesinje RO—AR). Napredovanje se nastavlja uz protivnički otpor koji ga ometa.

Sjeverna kolona (Popović),⁸ nakon što je izdržala borbu oko Ajelova⁹ (RO—AT), zauzela je 25 marta poslije podne kotu 1754 (RQ—AV).

Južna kolona (Vidačić)¹⁰ stigla je sa isturenim odredima do zone Udrežnje (RQ—AP).

Naše trupe garnizona Konjic ponovo su ušle u Mostar, sem jednog odjeljenja koje je ostalo u Jablanici i koje će produžiti za Mostar čim mu to dozvoli stanje mosta kod Karaule (Prozor PL—BU).

SEKTOR „MESSINA":

Na Korčuli 19 marta uveče patrola kr. karabinjera, prilikom izviđanja naselja Blato (Kaca VQ—GU), ubila je jedno sumnjivo lice koje se na poziv da stane dalo u bijeg.

³ Vidi dok. br. 272.

⁴ O barbama Desete hercegovačke i Prve dalmatinske NOU brigade na pomenu tom sektoru vidi u dok. br. 110 i 119.

⁵ Vidi dok. br. 282.

⁶ Paljev Do

⁷ Sjeverozapadno od Nevesinja u ovo vrijeme držala je položaje Peta crnogorska NOU brigada. Vidi dok. br. 119.

⁸ Milorad Popović

⁹ Vjerovatno Jelova Gl.

¹⁰ Kapetan Milorad Vidačić, komandant Trebinjske četničke brigade

SEKTOR „MARCHE“:

Sinoć u **21.30** na stanici Kosijerevo (Trebinje UK—GK) jedna paklena mašina lako je oštetila jednu skretnicu. Promet je bio prekinut. Popravka je u toku.

SEKTOR KOTOR:

*

Redovna djelatnost.

Vazdušna djelatnost:

Izvedena su oružana izviđanja u predjelu sjeverno i s obje strane druma Mostar—Nevesinje—Gacko; uspostavljena je veza sa našim trupama i kolonama M. V. A. C. koje operišu u pravcu Nevesinja.

Izvedena su bombardovanja i mitraljiranja položaja i mesta koja su zauzeli partizani, i radi podrške M. V. A. C.

Ukupno je izvedeno 9 akcija bombardovanja i mitraljiranja sa dobrim uspjehom.

Vedro.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za kr. karabinjere
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 25 MARTA 1943 GOD. O RAS-
POREDU I JAČINI ČETNIKA NA PODRUČJU FOČE¹

TELEGRAM

Datum i čas ^{f otpreme}
⁴ I prijema: 27-3-43-XXI, 2.35

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

— 4503 Telegram primljen od Kom. Crna Gora.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Počinje:

Br. 4937

Stiglo 27 marta 1943-XXI

2020/0p.

Novosti od 25 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE“:

— Kapetan Salatić,² komandant 1500 Bosanaca i Hercegovaca, izgleda namjerava da se odupre komunistima sarađujući sa garnizonom Foča, nezavisno od namjere kapetana Đurišića sa kojim su još sada pregovori u toku.

Snage Salatić koje se nalaze na uzvisinama na lijevoj obali Drine i snage Matović³ razmještene na Mljevini p. (Sarajevo VH—BO) dostižu 2450 oružanih ljudi sa 5 puškomitraljeza, 5 mitraljeza, 1 minobacačem 81.

Gubici formacije Đurišić za vrijeme napada komunista na Kalinovik mogli bi se svesti na 27 mrtvih i 100 ranjenih. Gubici drugih formacija nisu utvrđeni ali svakako su ograničeni.

Mnogobrojni četnici prešli su neprijatelju, dok su drugi dezertirali u unutrašnjost.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 52 B/9).

² Danilo Salatić, ubijen u borbi prilikom povlačenja sa okupatorom 1945 godine.

³ Milan Matović, komandant Fočanske četničke brigade

Pošto je izgubljen dodir s neprijateljem, nije moguće znati tačno da li ustanici iz Kalinovika namjeravaju da se upute u Foču ili ka ušću Pive u Taru. Jutros su se desili sukobi patrola u zoni Vratio (Gacko UO—BL) i u zoni Miljevina (Sarajevo VH—BQ). Komunisti su zapalili most na Bistrici (UB—BN).

Završeno.

GENERAL MENTASTI
VI arm. korp.

Kopije upućene:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativnom odjeljenju
- 1 Obavješt. odjeljenju

BR. 289

IZVJEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 26 MARTA 1943 GOD. O NEMOGUĆNOSTI UPUĆIVANJA DIVIZIJE „SASSARI“ U ITALIJU ZBOG TEŠKE SITUACIJE U HERCEGOVINI¹

rzb.

ŠIFROVANI TELEGRAM

V. P. 10, 26 marta 1943 — XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VRHOVNOJ KOMANDI

Br. 4860

Odgovor na telegram 21396/op. od 25 marta.

Za suprotstavljanje poznatoj situaciji na teritoriji VI armijskog korpusa, po prethodnim direktivama o kojima u telegramu te Vrhovne komande br. 21397/op od 25 tek. mj., bilo je potrebno otposlati iz XVIII u VI armijski korpus jedan puk A tri bataljona divizije „Bergamo“ i čitavu legiju crnih košulja divizije „Sassari“. Početak povratka u domovinu div. „Sassari“ zavisi, zbog toga, od datuma kada zahtjevi VI armijskog korpusa budu dopustili da se izvrši vraćanje spomenutih snaga XVIII armijskom korpusu. Javićemo o novom planu pokreta čim bude moguće.

General Robotti

26 mart 1943 — XXI

**DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DAL-
MACIJA" OD 26 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV U" BOSANSKOJ KRAJINI¹**

28. III. 1943

POVJERLJIVO

27 mart 1943

Njemački štab za vezu VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
pri „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Višoj komandi oružanih snaga **Operativno odjeljenje**
„Slovenija-Dalmacija" Br. 4990
Pov. br. 567/43 Primljeno 28 marta 1943

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-
DALMACIJA"**

— Operativno odjeljenje —
— Obavještajno odjeljenje —

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 26. III. 43

Hrvatska: Vrijeme oblačno, mutno.

714. pješ. div.: Na prostoru zapad, od BOS. KRUPE javljeno o prisustvu komunist, grupe. Neprijateljski prepad na njemač. transport vojnika sjeverozapadno od Prijedora.² Šest mrtvih³ među njima komandant transporta, 16 ranjenih. Upućeni su potjerni odredi.

717., 718. i SS-div.: Bez naročitih događaja.

Vazduhoplovstvo: Dejstvo vazduhoplovstva ometano vremenskim prilikama. Napad na neprijat. posjednute visove 10 do 12 km jugoistoč. od Kotor Varoši,³ i tom prilikom uništen neprijateljski logor sa šatorima. Ukupno 16 borbenih letova. General-major von Chamier-Glisczinski primio 26. III dužnost komandanta vazduhoplovstva Hrvatske.

Komandant Jugoistoka

Za tačnost prepisa:

Drechsler
poručnik

¹ Original, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/4).

² Napad je izvršio Prvi bataljon Pete krajiske NOU brigade 25 marta između željezničkih stanica Brežičani i Svodna.

³ Na području Kotor Varoši nalazile su se jedinice Prve krajiske brigade Pete NOU divizije.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 26 MARTA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹

TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
KOMNADI XIV i XVIII ARM. KORPUSA
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

f otpreme
Datum i čas prijema: 27/3/43-XXI
I 3.30

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4933

Br. 4554/Op.

Stiglo 27 marta 1943-XXI

Izvještaj od 26 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

— Partizanske formacije,² koje su ustanovljene u zoni Nevesinje, suprotstavljaju jak otpor napadu koji izvode naše mješovite snage.³

U zoni Zastolje (Nevesinje RH—BH) izviđanja izvedena od jedinica 26 pješadijskog puka ustanovila su da partizani još snažno drže zonu Celopek (RK—BL) i predio G. Žimlje (RK—BH)⁴. Potvrđuje se da se u zoni Hrgud (RM—RO—RQ—AI—AF), Dabarsko Polje (SI—SL—SP—HF—AD) nalazi masa partizana jačine otprilike 700 naoružanih ljudi,⁵ koji drže sela

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut 18 C/6).

² Odnosi se na jedinice Treće NOU divizije.

³ O napadu italijansko-četničkih jedinica na Nevesinje vidi u dok. br. 135, 276, 282 i 287.

⁴ Odnosi se na jedinice Prve dalmatinske brigade Treće NOU divizije.

Suzina (SL—AF), Meča Predolje (SI—AF), Kameni Obor (RO—AI) i koji su potisli prema Stocu naše formacije M.A.C. raspoređene za odbranu zapadno od Berkovića (SI—SL—AI).

SEKTOR MOSTAR:

— Napad formacija V.A.C., potpomognut našom artiljerijom i avijacijom, nastavljen je tokom čitavog današnjeg dana i postigao je povoljne rezultate. Poslije podne kasno sjeverna kolona (Popović) zauzela je M. Velež, kotu 1276 (RQ—AT), kotu 1203 (RQ—AR). Južna kolona (Vidačić) izdržava oštре i česte protivnapade u zoni Viljenjak (RK—AR). Izgleda da su naši V.A.C. svladali prijevoj Grebak danas u 17 časova.⁶

SEKTOR „MESSINA":

— Ceta V.A.C. prilikom čišćenja u zoni Poljika⁷ (Makarska XR—XT—AV—AT) sukobila se kod Arambašića (XT—AT) sa grupom oružanih partizana preobučenih u domobranske uniforme, koje je nakon živahne borbe rasturila.

Protivnički gubici: 7 mrtvih. Gubici V.A.C.: jedan ranjen.

SEKTOR „MARCHE":

— U toku je čišćenje od strane formacija V.A.C. u zoni Vranjska (Nevesinje SP—AB) gdje su ustanovaljene partizanske grupe — vidi jučerašnji izvještaj.

SEKTOR KOTOR:

— Redovna djelatnost patrola i izviđanja.

VAZDUSNA DJELATNOST:

— Oružana izviđanja s obje strane Mostar—Nevesinje—Ulog i u ravnici Nevesinje.

Bombardovani su i mitraljirani položaji i mjesta koja su zauzeli ustanici, i radi podrške kolona V.A.C. koje napreduju prema Nevesinju.

Mitraljirane su grupe naoružanih ljudi i komore u maršu. Izvedeno je ukupno 11 akcija bombardovanja i 9 mitraljiranja.

Izviđački avion tipa Ca. 311, malo nakon odlaska s aerodroma, zbog kvara na motoru koji je prouzrokovao gubitak propelera, bio je prisiljen da se spusti van aerodroma kod Blagaja (Nevesinje QM—AR) i, pošto se zapalio, bio je iza toga uništen uslijed eksplozije bombi. Pilot stariji vodnik Bobbi Mau-

rilio poginuo je. Izviđač poručnik Borsetti Mario pretrpio je opeklane. Motorista je lako ranjen.
Vedro.

GENERAL PIAZZONI

Kopije:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafska odjeljenje

BR. 292

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMIIJSKOG KORPUSA OD 26 MARTA 1943 GOD. O RASPOREDU JEDINICA KORPUSA¹

BF/CI

Hitno

**KOMANDA VI ARMISKOG KORPUSA
„NAPADAJ I POBJEDIĆES“
STAB — OPERATIVNO ODJELJENJE**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 5001
Stiglo 28 marta 1943

Br. 4555 op. prot. Povjerljivo V. P. 39, 26 mart 1943

Predmet: Novi raspored VI A. K.

Priloga: tri.²

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA DALMACIJA“ (2. Armija)

Vojna pošta 10

- 1) — U vezi s uputstvima iz akta 4495' pov. te komande od 19 o.m. već sam dao naređenja za nov raspored Arm. korpusa.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut 20 D/I. Tekst je na više mjesta podvučen crvenim mastilom i crnom olovkom

- 2) — Nove granice sektora vide se na karti (prilog br. 1). Na svakom sektoru određena je:
- zona stvarne i postojarne okupacije pomoću jakih garnizona,
 - uticajna zona, preko nasičnih izviđanja ili preko jedinica V.A.C., čija je upotreba međutim ograničena na zone gdje ne postoje naši garnizoni.
- 3) — Jasno je, međutim, da mogućnost obezbjeđenja zone stvarne okupacije zavisi od snaga na raspoloženju, i pošto će predviđeno reorganizovanje poznatih jedinica divizija „Murge“ i „Marche“ i upotpunjavanje div. „Emilia“ zahtjevati još mnogo vremena, naređenje koje sam izdao vode isključivo računa o stvarnoj sadašnjoj situaciji formaciskih snaga Arm. korpusa, ne uzimajući u obzir privremena pojačanja, sa ciljem da se ne bi ustalila greška da se na opasnom polju čiste teorije radi apstraktno.

Kao što je poznato, nedostaju ukupno:

- pješ. diviziji „Murge“: 3 bataljona, IVa baterija, 2 voda topova od 47/32 mm, 1 četa minobacača od 3 voda (9 minobacača);
- pješ. diviziji „Marche“: 1 bataljon i 1 baterija;
- pješ. diviziji „Emilia“: 2 bataljona;
- Arm. korpusu: V2 obalskog bataljona (2 čete) i Vi mitraljeskog bataljona (2 mitraljeske čete), 2 garnisonska bataljona³ (još nisu stigli), 1 eskadron tenkova L 35.

Ukupno: 9 bataljona i 2V2 baterije, jedan eskadron tenkova L 35, dva voda topova od 47/32 mm, 1 četa minobacača sa 3 voda (9 minobacača) — čiji nedostatak nije beznačajan za odbranu teritorije, koja je minimalno obezbjeđena privremenim prisustvom nje mačkih trupa u zoni rudnika, gdje je Arm. korpus upotrijebio jedan bataljon i jednu bateriju.⁴

- 4) — Tim povodom, a pod uslovom da se, tamo gdje je potrebno, garnizoni u okupiranoj zoni pojačaju i popune, raspored u prvoj fazi (sadanja situacija snaga) odgovara sljedećim kriterijumima:
- okupacija, ako je moguće, sa blokovima bataljona, da bi svaki garnizon dobio dovoljnu snagu:

³ Dopisano crnorff olovkom: „Jedan treba da da V (VI garnizoni bataljon), jedan treba da da XVIII“. Misli se na V i XVIII armijski Korpus.

⁴ Sa lijeve strane ovog odjeljka general Robotti je napisao crvenim mastilom: „Slažem se!!“

- mostarske kotline,
- obalskog pojasa, između ušća Neretve, toka Trebišnice i kotarske oblasti,
- ostrva Mljeta i Korčule, kao i Pelješca, čija je stvarna okupacija potrebna iz razloga već pomenutih u mojojem telegramu 3700/op. od 11 marta;
- ukinuti svaki garnizon „privremenog“ karaktera u zoni nestalne okupacije, s obzirom da u slučaju napada ne bi bilo načina da mu se blagovremeno pruži pojačanje, niti vremena da se povuče.

Iz istog razloga ne može se misliti ni na „rasporede za otstupanje“, koji bi se praktično sastojali od manjih ili većih garnizona, osuđenih da lako i brzo budu opkoljeni i pregaženi, kao što se već desilo i sa značajnijim jedinicama.

Na osnovu takve zamisli, na kojoj insistiram da se ne bi ponovile bolne epizode,⁵ kao one koje su se desile na početku sadašnjih operacija, a stim da naknadno odredim u pojedinostima sjevernu granicu okupacione zone za odbranu neretljanskih klanaca, ponavljam predlog koji sam već dao u navedenom telegramu br. 3700/Op. i to:

- ne uspostavljati ponovo garnizone Nevesinje, Gacko i Stolac;
- odustati i od garnizona Bileća da bi se front okupacije ograničio na dolinu Trebišnice — trebinjski put — Viluse.

Ovo je potrebno kako zbog nedovoljnog raspolaganja snaga, tako i u vezi s poznatim četničkim pitanjem i eventualnim odjekom koji će imati prisustvo partizanskih formacija u Hercegovini, koje, nije isključeno, gledaju da se bar djelimično zadrže u zoni.

U vezi s postojećom situacijom, ipak sam reorganizovao garnizon Stolac, jer je potreban za bolje obezbjedenje puta Mostar—Metković. Međutim, namjeravam da ga premjestim na raskrsnicu Domanovići.

- 5) — Ukupni razmještaj snaga — naznačen prosto radi orientisanja — u rasporedu prve faze iznijet je u priloženoj skici br. 2.⁶
- a) — Sektor Mostar (div. „Marche“ sa 5 bataljona i 1 bat. cr. koš., bat. minobacača i 1 obalskom

⁵ Odnosi se na razbijanje i uništenje italijanskih jedinica i garnizona u Prozoru i u dolini Rame i Neretve.

četom — drugi bat. cr. koš. ostaje privremeno na raspoloženju divizije „Murge").

Zadaci: — Zauzimanje mostarske kotline na sjeveru (Drežnica) i istoku; (zapadnu stranu obezbjeđuju Nijemci koji drže zonu rudnika); — odbrana samog mesta Mostara.

Zaštita želj. pruge sjeverno od Drežnice povjerena je Nijemicima na osnovu člana 7 poznatih sporazuma od 10 marta.⁷ Divizija će moći da ima najviše 1 bataljon rezerve poslije završenih defanzivnih radova, osim formaciskog (1 55), koji je međutim skoro potpuno bez automatskog oružja.

b) — Sektor Metković (divizija „Messina": 8 bataljona i 1 bat. minobacača).

Zadaci: Zauzimanje neretljanskih klisura, ostrva Mljet i Korčule i Pelješca; — zaštita pruge unutar sektora.

Obrana neretljanskih klisura zahtijeva, sa sjeverne strane, zauzimanje Ploča i zone Prolog; međutim, sa sadašnjom situacijom snaga, nije moguće postaviti garnizon u Gradac, čija je okupacija, koju je predvidjela ta komanda navedenim aktom 4495, uslovljena dolaskom dva garnisonska bataljona, već odavno najavljeni, i prethodnom akcijom čišćenja zone Biokovo. Inače ja ne smatram potrebnom.⁸

Kada budu okupirane neretljanske klisure, Stolac, ostrva i Pelješac, diviziji neće ostati više od jednog bataljona rezerve. Kada situacija bude dozvolila povlačenje bataljona iz Stoca, moći će da računam na neki drugi dio rezerve u Domanovićima.

c) — Sektor Dubrovnik (div. „Murge"; 3 bataljona i 1 po mitraljeski bataljon, 1 bat. cr. koš. (od div. „Marche"), 1 grupa eskadrona pješke, 1 obalska četa).

Zadaci: Okupacija obalskog pojasa do toka Trebišnica i puta Trebinje—Viluse, zadržavajući i garnizon Bileća dok ne stigne traženo ovlašćenje za evakuaciju;

— okupacija ostrvskog pojasa između Mljeta (isključno) i Cavtata;

— zaštita pruge unutar sektora.

Sa raspoloživim snagama neće ostati ni jedna jedinica rezerve. Sem toga, pomenute snage nisu dovoljne da obezbjede

⁷ O Mostarskom sporazumu vidi u dok. br. 210.

⁸ Uz ovu rečenicu dopisana je, crnom olovkom, primjedba: „Međutim Vrhovna komanda, Supersloda, Maridalmažia smatraju je neophodnom". Ispod ove primjedbe general Robotti napisao je crvenim mastilom: „Da, neophodnom i hitnom".

dolinu Trebišnice, za čiju bi efikasnu odbranu trebalo raspoređiti drugi bataljon (koji nemam) u Zavalu.

d) — Sektor Kotor (Div. „Emilia": 4 bataljona i 2 mitraljeska bat.). Zadržava sadašnje zadatke i raspored.

Nikakvih rezervi.⁹

6) — Najzad, sa sadašnjom situacijom snaga, moguće je započeti odbranu prema kriterijumu te komande, ali bez dostizanja dovoljnog stepena sigurnosti i bez ikakve mogućnosti da se pojača obalska odbrana, koja je danas vrlo slaba. I pošto ćemo, zbog karaktera privremenosti njemačke okupacije zone rudnika, zaštitu te zone morati vjerovatno mi da preuzmem još prije nego što se budu reorganizovali bataljoni koji nedostaju,¹⁰ treba u najskorijoj budućnosti predvidjeti pogoršanje krize, sa osjetnim pogoršanjem situacije.

Treba zatim imati u vidu da će Arm. korpus biti u stanju da zamjeni Nijemce u zoni Široki Brijeg samo sa jednim bat. cr. košulja. (jačina oko 300 ljudi) na uštrb odbrane sektora Dubrovnik, dok će odbrana zone Čitluk morati da se povjeri Hrvatima.

Zbog iste situacije snaga, poslije odlaska njemačkih trupa, zaštita dijela pruge Drežnica—Bradina moraće se povjeriti samo hrvatskim trupama.

7) — Tek poslije dolaska bataljona navedenih u paragrafu 3/ stanje snaga će moći da bude zadovoljavajuće i takvo da će mirno moći da se suprotstavi raznim odbranbenim problemima.

Definitivno stanje Arm. korpusa iznijeto je, radi orijentisanja, u priloženoj skici br 3, ali dotada će Arm. korpus preći jedan period krize, čija će veća ili manja težina zavisiti od aktivnosti ustanika. Da bih mogao prebroditi kruz, tražim ovlašćenje da zadržim i upotrijebim tri bataljona od onih koje je XVIII Arm. korpus privremeno ustupio, koje bih u načelu držao kao rezervu.¹¹

8) — Najzad, uzimam slobodu da se vratim na pitanje „rezerve".

U već citiranom aktu br. 4495 ta komanda insistira na potrebi, na koju sam ja mislio još od prvog momenta

• Datisano crvenim mastilom: „Sada stižu druga dva".

¹⁰ Sa strane, crvenim mastilom, general Robotti je dopisao: „Ne, sada više ne postoji ta opasnost, jer su već stigli!"

¹¹ S lijeve strane dopisano crnom olovkom: „Nije moguće — otprije od polovine aprila raspolagaćete legijom „Sassari", na obali".

preuzimanja komande nad VI Arm. korpusom, da se jedna kompletan divizija drži kao rezerva.¹²

Na stranu činjenica da pod sadašnjim uslovima snaga ne može ni biti riječi o rezervnom bataljonu, stanje iz priloga br. 2 studiji br. 200/0p. ove komande, na koju se taj odnosi, ne odgovara više sadašnjem stanju i potrebama, s obzirom na iskustva nedavnih operacija. Stvarno su, u navedenoj studiji, za nadzor zone Mostara i rudnika, u „normalnom“ stanju, tj. u potpunom miru i uz punu podršku četnika, bila predviđena 3 bataljona. Međutim, Eksel. komandant „Superslode“ na licu mjesta se sa mnom složio u pogledu odbrambene nesposobnosti Mostara.

Pošto je nemoguće više računati na četnike a mora se predviđjeti stvarno čvrsta okupacija — a ne samo nadzor, za iste zadatke treba dodijeliti čitavu diviziju stalnog sastava, a snaga nema suviše da bi se moglo raspolažati sa više od jednog ili dva bataljona rezerve.

Stoga, pošto jednu diviziju treba upotrijebiti za sektor Mostar a jednu za sektor Kotor, nemoguće je druga dva sektora, Metković i Dubrovnik, povjeriti samo jednoj diviziji, sa ciljem da se čitava jedna velika jedinica razriješi statičkih zadataka. S druge strane, i zbog smještaja i pokreta, ova velika jedinica rezerve bi morala biti podijeljena, a tada je bolje imati parcijalne jedinice sektora, koje bi se u slučaju potrebe sjedinile potpuno ili djelimično.

Ali taj problem se tiče budućnosti i na isti se može vratiti kada Arm. korpus bude u formaciskom sastavu.

Komandant
(general Sandro Piazzoni)
Piazzoni¹³

30 III Robotti

¹⁵ General Robotti je dopisao crvenim mastilom: „Uvijek će insistirati, naravno radi dopune ...“

¹⁵ Ispod ovog pasusa general Robotti je napisao, crvenim mastilom, datum 30. III i svoj parai (m).

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 MARTA 1943 GOD. O PO-
VLAČENJU ČETNIKA PREMA DRINI¹

Datum i čas (otpreme: 27-3-1943-XXI, 12.40
i prijema: 27-3-1943-XXI, 17.15

TELEGRAM

Operativno odjeljenje
Upućena kopija Obavješt.
odjeljenju

OD KOMANDE ŠESTOG ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje
Br. 4965

Br. 4563/Op.

Stiglo 27 marta 1943-XXI

Telegram od Komande trupa u Crnoj Gori

Počinje:

2044/0p. NOVOSTI OD 26 MARTA U 19 ČASOVA.

UA SEKTORU „TAURINENSE” — Nastavljaju se pregovori sa kapetanom Đurišićem u pogledu upotrebe njegovih formacija.

Formacija Matović² povukla se iz Miljevine (Sarajevo VQ —EQ) gdje je, izgleda, u toku noći stiglo 500 komunista.³

Formacije Lukačević⁴ povukle se iz Kalinovika u Ustikolinu.

Sukobi patrola kod Gradca (VN—BN).

Vrši se prebacivanje bataljona „Exille“ iz Nove Varoši u Pljevlja.

General MENTASTI. Završeno. Šesti arm. korpus 09002703

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 52 B/II).

² Odnosi se na četničku Fočansku brigadu.

* U Miljevinu su ušle jedinice Prve proleterske brigade. Vidi dok br. 127 i 128.

⁴ Kapetan Vojislav Lukačević bio je komandant Konjičke četničke grupe.

IZVJEŠTAJ KOMANDE SS DIVIZIJE „PRINZ EUGEN“ OD
26 MARTA 1943 GOD. O STEČENOM ISKUSTVU U OPERA-
CIJI „WEISS II“ — UBIJANJU STANOVNITVA¹

Dokumenat br. NOKW 947²

(Druga strana originala)
(Rukopis. Prepis u izvodu.)

SS-DOBROVOLJACKA DIVIZIJA
„PRINZ EUGEN“
Ia Pov. br. 189/43

Sjedište 26 marta 1943
POVJERLJIVO:

Izvještaj o iskustvu
u akciji „Weiss II“ i Mostar

- 1.) U početku akcije „Weiss II“ neprijatelj se pokazao u svojoj otpornoj snazi daleko slabije nego što je bio prije toga u akciji „Weiss I“. Tome je, vjerovatno, u presudnoj mjeri doprinijelo potpuno nezadovoljavajuće stanje ishrane kao i oskudica u municiji kod partizana, koja je, prema izjavama zarobljenika, nastupila uslijed prethodnih borbi. Slomu otporne snage protivnika doprinio je sigurno, kod bijednog stanja odjeće bandita, još i ledeni sjeverac koji je u početku akcije „Weiss II“ počeo da duva.³

Pokazalo se ponovo, kao i kod akcije „Weiss I“, da partizani nisu mogli da izdrže u davanju otpora snažnom napadu koji je uspješno potpomognut teškim pješad. oruđima. Sljedeći događaj koji se navodi kao primjer pokazuje da su partizani imali punu podršku srpskog stanovništva: Pri nastupanju od JAVORUŠE (1431), 9 km jugoistočno od PETROVCA,⁴ ka M. ŠATORNICI zatećeno je kod grupe kuća na 1 km jugozapadno od KOSE (karta 1:100.000) oko 60 žena i djece sa tri stara čovjeka. To su bile izbjeglice iz KOLUNIĆA, južno od PETROVCA. Upitani, oni su izja-

¹ Izvod iz originala, izvučen na gešteteru, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 4/7, (kut 417). Dokumenat je dobitjen od Medunarodnog vojnog suda iz Nürnberg-a.

* Oznaka Medunarodnog vojnog suda

³ Podvučeno u originalu

⁴ Bosanski Petrovac

vili da u okolini njihovog sadašnjeg mjesta zadržavanja još nisu vidjeli nijednog partizana. Tvrđili su da je predio slobodan od partizana. Potom je jedan od tri stara čovjeka dobio ispravu da izbjeglice može da odvede sljedećeg dana natrag u KOLUNIC.

(Treća strana originala)

I pored vijesti koje su izgledale pouzdane, nastupalo se ka sedlu istočno od M. ŠATORNICE ne neposredno već zapadnim dominirajućim pravcem. Na taj način izbjegnuto je dejstvo neprijateljske vatre iz tri laka mitraljeza i oko 100 neprijateljskih pušaka, koja je sa visova zapadno od sedla M. ŠATORNICA (Rodići) odjednom bila otvorena. Zasjeda partizana nalazila se oko 1000 metara udaljena od naprijed pomenute izbjegličke grupe. Neprijatelj je napadnut i uz gubitke odbačen.

(Treća strana originala — nastavak)

Poslije toga je cijela izbjeglička grupa bila strijeljana. Jedan mladić je priznao da su partizani kratko vrijeme prije toga bili kod izbjegličke grupe. Kod čovjeka kome je bila data isprava da vodi ljude natrag u KOLUNIĆ nađena je u malu lopticu zgužvana zvanična isprava kojom je on legitimisan kao komunistički funkcioner. Zarobljenici i bjegunci načelno su izjavljivali da su ih partizani silom odveli sa sobom, pa i oni koji su zavičajni u Crnoj Gori ili Dalmaciji i imali pri sebi vatreno oružje, ručne bombe i municiju.

O ličnosti „Tito“ zarobljenici su davali samo netačne podatke. Svi navodi se slažu da on govori rđavo srpski i da se vjeruje da je on Rus. Paroh iz Bile (8 km. jugozap. od LIVNA) navodno je u Titovoј slici prepoznao nekog svog poznanika dr Ribnika iz Ljubljane. Svi navodi slažu se u tome da se u Titovoј pravnji nalaze mnogobrojni Jevreji.

(Deseta strana originala)

Potpisao Schmidhuber
SS-oberšturmbanfirer i
komandant puka

**PRIJEDLOG KOMANDANTA JUGOISTOKA OD 27 MARTA
1943 GOD. DA SE SNAŽNO BOMBARDUJU JEDINICE NOV
NA PODRUČJU NEVESINJA¹**

27/3-1943/XXI, čas. 10.30

Prevod sa njemačkog-

Komandant za Jugoistok smatra potrebnim bombardovati neprijateljske kolone koje se povlače iz zone Nevesinja prema jugoistoku i sjeveroistoku, upotrebom jakih vazdušnih snaga da bi se ubrzalo uništenje komunističkih bandi.

Ponovo molim izraziti saglasnost za to učešće.

Način bi trebalo utvrditi sa komandantom njemačkog vazduhoplovstva u Hrvatskoj (Zagreb), preko opunomoćenog njemačkog generala u Hrvatskoj.

Molim požuriti da bi se mogla uspješno iskoristiti povoljna prilika koja se pruža.³

Komandant za Jugoistok

r

BR. 296

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 27 MARTA 1943 GOD. DA SE PODUZMU MJERE BEZBJEDNOSTI U MJESTIMA UGROŽENIM OD JEDINICA NOV¹

TELEGRAM

V. P. 10, 27 marta 1943 — XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 4943 prot.

Koliko se može zaključiti iz vaših izvještaja ovih zadnjih dana, nastavlja se odlazak partizana prema jugu i istoku, sa zadržavanjem u mjestu sjeveroistočno od Mostara, istočno od Blagaja, u zoni Nevesinje i istočno od Stoca; držimo da opasnost nije potpuno otklonjena. O toj opasnosti mora se tim više vo-

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C7).

³ Odnosi se na prevod sa njemačkog na italijanski jezik.

⁵ Vidi dok. br. 297.

diti računa što se ne može isključiti da otpor crnogorskih jedinica odbije ostatke partizana iz zone u krajeve gore spomenute, i zbog ovoga će ostaviti još za koji dan jedinice XVIII armij. korpusa prije nego se povrate. Preduzeti, dakle, odgovarajuće mjere sigurnosti.

General Robotti

27 mart 1943-XXI

BR. 297

PRIJEDLOG VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 27 MARTA 1943 GOD. DA NJEMAČKE VAZDUHOPLOVNE SNAGE BOMBARDUJU JEDINICE NOV NA PODRUČJU KALINOVIK—FOČA¹

V. P. 10, 27 marta 1943 — XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

NEMACKOJ GRUPI ZA VEZU i na znanje:	— Ručni fonogram
KOMANDI TRUPA U CRNOJ GORI VI ARMJSKOG KORPUSA — AEROTAKTICKOJ KOMANDI SUPERSLODE	— Telegram
1ITALIJANSKOJ VOJNOJ MISIJI — ZAGREB	— Ručni fonogram →» Telegram

Br. 4944 prot.

U vezi s vašom današnjom notom² o sudjelovanju vazduhopl. njemačkih snaga u poznatim operacijama protiv partizana, molim javiti komandantu za Jugostok:

Prvo: Važne zone za prolaz neprijateljskih kolona su:

- Nevesinje — Gacko.
- Kalinovik — Foča.

Drugo: U zorii Nevesinje — Gacko operišu, kao što je poznato, četničke formacije i jedinice VI armijskog korpusa; zbog očiglednih razloga sigurnosti i veze, držim za potrebno da upotrebu avijacije izvrši isključivo VI armijski korpus. S druge

strane, ista zona je dovoljno kontrolisana od naše avijacije koja je samo na dan 25 tek. mj. izvršila 13 akcija bombard., osim ostalih mitraljiranja i izviđanja.

Treće: Učešće njemačke avijacije bi bilo potrebni u zoni **Kalinovik—Foča**. Imajući u vidu da u toj zoni operišu trupe i četničke jedinice koje pripadaju Crnoj Gori, način sudjelovanja spomenute avijacije trebalo bi da se ugovori između Njemačke komande i Komande crnogorskih jedinica.

27 mart 1943-XXI

General Robotti

BR. 298

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 27 MARTA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU NEVESINJA OD STRANE ČETNIKA I ITALIJANA¹

TELEGRAM

/otpreme

Datum |prijema: 27. 3. 43; čas **15.10**

OD KOMANDE VI ARMU. KORPUSA — OPERATIVNO

VIŠOJ KDI ZA „SLOV. I DALM.” — OPERATIVNO

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 4604/op. prot.

Br. 4963
Stiglo 27 marta[^] 1943-XXI

Hercegovačke formacije, dobro pomagane od naše artiljerije- i avijacije, zauzele su juče, predveče, Nevesinje svladavši uporan otpor partizana, koji još traje na jugu, u zoni Vilenjak (RO—AR) i Bilek (SI—AP).²

General Piazzoni³

6 kopija:

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pom. nač. štaba
- 2 Operat. odjeljenju
- 1 Obavješt. odjeljenju

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nailazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

² O napadu četnika na Nevesinje vidi u dok. br. 131, 135, 282. 291
1 299.

³ Ispod potpisa general Robotti napisao je plavim mastilom sljedeće:
„Javiti VI armijskom korpusu da Hercegovcima izrazi moje zadovoljstvo (ne promijeniti riječ) zbog ponovnog zauzimanja mesta. 27. III m.”

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

Predmet: rzb.

TELEGRAM

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE
i na znanje:

GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 4972

Stiglo 28 marta 1943-XXI

Br. 4625/Op.

{otpreme
prijema: **28. 3. 43, 1.15**

Izvještaj od 27 marta 1943-XXI u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Poslije srećne akcije naših mješovitih jedinica prema Nevesinju, avijacija je jutros primijetila jake partizanske grupe sa komorama i kolima u pokretu iz Kifina Sela (Nevesinje SP—AT) u pravcu Uloga (TL—BF), duž druma i okoline. Primijećene su druge grupe u blizini Radanovca (RQ—SI—AV), sjeverno od Nevesinja.²

Ostale su formacije ograničene jačine, sa ponekim minobacačem, u zoni G. i D. Žimlje (RK—RM—BH—BF), i druge jače u predjelu Vranjska (SP—AB), Hrgud (RM—RO—RQ—AI—AF).

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6). Tekst je na više mjesta podvučen crvenom i plavom olovkom.

² Na području Nevesinja dejstvovale su jedinice Treće NOU divizije.

Avijacija je zapazila mnogobrojne svježe tragove na snijegu u zoni Crna Gora (RM—RO—RQ—BH—BF—BD), koji pokazuju vjerovatno pomjeranje partizana od sjevera ka jugu.

SEKTOR MOSTAR:

Kolone V. A. C. koje operišu prema Nevesinju postigle su dalje uspjehe juče, 26-og, kasno poslije podne. Sjeverna kolona (Popović) zauzela je mjesto Nevesinje pošto je savladala žestok protivnički otpor. Gubici V. A. C.: 90 mrtvih i 150 ranjenih, koje su naše sanitetske formacije sklonile. Partizanski gubici: 350 mrtvih izbrojano, ogroman broj ranjenih. Zaplijenjena 2 mitraljeza, 6 puškomitrailjeza, 50 pušaka i 2 minobacača.³

Južna kolona (Vidačić) dostigla je kotu 1137 (Bilek) (SI—AR). U zoni sjeverno od Mostara u toku su izviđanja mješovitih odjeljenja iz Obija (RH—BL) prema Obrlinu (RK—BL), iz Zastolja (RH—BH) prema Hanskom Polju i Skubanju (RM—BL) i od Prijedorca prema Padežinama (RM—BF).

SEKTOR METKOVIĆ:

U toku su izviđački upadi naših jedinica, pojačanih odredima V. A. C., u zoni Hrgud.

SEKTOR DUBROVNIK:

Formacije V. A. C. koje su se prilikom izviđanja u zoni Vranjska (SP—AB), vidi jučerašnji izvještaj, sukobile sa partizanskim grupama, nanijele su im ove gubitke: 4 mrtva i 15 ranjenih.

SEKTOR KOTOR:

Obična djelatnost patroliranja.

VAZDUSNA DJELATNOST:

Ometana i ograničena zbog atmosferskih prilika i niskih oblaka. Izvedena su izviđanja nad ravnicom Nevesinje. Izvedena su tri mitraljiranja grupa partizana, komore i kola.

Oblačno.

GENERAL PIAZZONI

8 kopija:

1 za Ekselenciju	28/111
1 za Načelnika štaba	Robotti
1 za Pomoćnika načelnika štaba	
2 za Operativno odjeljenje	
1 za Obavještajno odjeljenje	
1 za kr. karabinjere	
1 za Telegrafsko odjeljenje	

³ O napadu četnika na Nevesinje vidi u dok. br. 131, 135, 276, 282 i 291.

BR. 300

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 27 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA ČETNIKA PROTIV JEDINICA NOV¹**

Datum opreme
Datum prijema: 28-3-43, čas. 15.55

KOPIJA TELEGRAMA

OD VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
.SLOVENIJA-DALMACIJA"

Operativno odjeljenje

Br. 4637/Op.

Br. 5006
stiglo 28 marta 1943-XXI

Telegram primljen od Komande trupa u Crnoj Gori:

"Br. 2161/Op.

Novosti od 27 marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE":

Đurišić je ponovo pred Kalinovikom, usmjeren pravcem Gradac (Sarajevo VM—BN) — Miljevina (VH—BC), dok je dio njegovih snaga raspoređen za odbranu Drine.

Poslije sukoba između prednjih dijelova u zoni Gradac, koji je trajao od dva do tri sata, četnička kolona nastavila je polako pokret prema zapadu.²

Izgleda da između kapetana Đurišića i lokalnih četničkih vođa ima nesporazuma.

Vodnik i dva pješaka sa minobacačem, koji su se javili u Foči radi pojačanja četničkih formacija potčinjenih 6. arm. korp., oticiće za Dubrovnik.

200 muslimana iz Foče izbjeglo u Goražde.

SEKTOR „FERRARA":

Vrši se sakupljanje nacionalističkih formacija koje su određene za zaštitnicu divizije.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 52 B/II).

² O nastupanju Prve proleterske brigade pravcem Gradac vidi u dok br. 130 i 132.

SEKTOR „PERUGIA":

U toku je raspoređivanje nacionalističkih formacija radi zaštite granice.

General Mentasti"

Šesti armiski korpus 10002803

5 kopija:

1 Nač. štaba

1 Pom. nač. štaba

1 Obavješt. od.

2 Operat. od.

BR. 301

DNEVNI IZVJEŠTAJ NJEMAČKOG ŠTABA ZA VEZU PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA" ZA 27 I 28 MART 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV¹

29. III. 1943

POVJERLJIVO

Njemački štab za vezu pri	VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"
Višoj komandi oružanih snaga „Slovenija-Dalmacija"	Operativno odjeljenje
Pov. br. 576/43	Br. 5053
	Primljeno 29 marta 1943

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA"

- Operativno odjeljenje
- Obavještajno odjeljenje

Sjedište

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 27 MARTA 1943

Hrvatska: Vrijeme: Potpuna oblačnost.

714. pješ. div.: Pri lokalnim čišćenjima zone Šamarica — ugao Una—Sana sukobi sa privremeno jačim neprijateljem. Kod neprijatelja 50 mrtvih konsta-

tovano* Poslijе vazduhoplovнog napada na Kotor Varoš neprijateljska grupa otišla prema jugoistoku.³

717., 718. i SS-div.: Bez naročitih događaja.

Komandant Jugoistoka

Pov. br. 580/43

DNEVNI IZVJEŠTAJ OD 28. III. 43

Hrvatska: Vrijeme vedro i sunčano.

714. pješ. div.: Naknadno čišćenje ugla Una—Sana nastavljenо. Tri prebjegla kod Bihaća izjavljuju: hrana i moral komunista rđavi, oskudica u municipiji.

717., 718. i SS-div.: Bez naročitih događaja.

Vazduhoplovstvo: Napad sa bombama i avionskim oruđima na neprijat. posjednute visove 3 km jugoistočno od Bos. Krupe.⁴

Prilikom izviđanja prostora Kalinovik—Dobro Polje—Varoš u cilju konstatovanja navodnog povlačenja komunista neprijatelj nije primijećen. Ukupno 10 borbenih letova.

Naknadni izvještaj za 27. III. 43: Napad na neprijateljske posade na šumskom području sjeverno od Požege⁵ i na neprij. posjednute visove 14 km istočno od Pakraca. Uspješan napad avionskim oružjem na neprijatelja koji bježi ka istoku. Ukupno 26 borbenih letova.

Za tačnost prepisa:

Komandant Jugoistoka

Drechsler
poručnik
i ađutant

¹ U operaciskom dnevniku Četvrte krajiske NOU divizije o borbama na ovom sektoru piše sljedeće: „26. III. Snage V brigade dočekale su nepr. na sektoru Marini, Dragotinja, Asina Straža. Neprijatelju su naneseni osjetljivi gubici, dok je kod nas 5 mrtvih i 4 ranjena. Uhvaćen je 1 živ legionar. U ovoj borbi neprijatelj je ostavio svu pljačku koja je bila prilično velika. Neprijatelj, koji je bio sastavljen od Njemaca, ustaša i legionara, vršio je nasilnu pljačku, silovanje i nekoje seljake poklao... Jedna zasjeda na cesti Prijedor—Kozarac uhvatila je 5 neprijateljskih vojnika“.

² Oko Kotor Varoši položaje su držale jedinice Prve krajiske NOU brigade.

³ Na području Bosanske Krupe u ovo vrijeme položaje su držale jedinice Osme krajiske NOU brigade.

⁴ SLav. Požega

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 28 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

TELEGRAM

Datum otpreme
Datum prijema: 29 marta 1943/XXI
čas 4. 25

OD KOMANDE ŠESTOG ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 5032

Stiglo 29 marta 1943-XXI

Br. 4665/Op.

Izvještaj od 28 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA

Utvrđen je neodređen broj partizanskih odreda sa automatskim oružjem i minobacačima u zoni G. Zimlje (RK—RM—BH), na koti 1662—1046—1009 (RM—BL) i 1089 (RM—BH).² Neidentifikovani odredi vjerovatno pripadaju 4. i 5. brigadi (vidi izvještaj 4391/Op. od dana 23 ovog mjeseca)³ u Grabovici (AP—SR), Pridvorcima (SI—AX), Sopiljima (RQ—AV), Kifinom Selu (SP—AT) i Bratačcu (SP—AT).

Ustanovljeno je kretanje partizanskih grupa iz Pridvoraca u pravcu zone Borci (Konjic RM—BS).

SEKTOR MOSTAR

U toku noći partizani su napadali u zoni Zastolje (Nevesinje RH—BH) od 21,30 do 23 časa i od 3 do 5 časova. Napadi su

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Odnosi se na Prvu dalmatinsku brigadu Treće NOU divizije.

³ Vidi dok. br. 279.

najprije zadržani a zatim, u protivnapadima sa hladnim oružjem, odbijeni.

Naši gubici: 4 mrtva i 19 ranjenih. Pomoću patrola koje vrše čišćenje, provjeravaju se neprijateljski gubici, koji su sigurno ogromni.⁴

Neprijateljski napadi odbijeni od naših V. A. C. u M. i V. Veležu (RQ—AV).

Jutros je Popovićeva kolona, koja operiše sjeverno od druma za Nevesinje, preduzela kretanje pravcem Odžak (SN—AP) i Džinova Mah. (SN—AN) u cilju čišćenja zone zapadno od druma Nevesinje—Berkovići (SI—AI).

SEKTOR METKOVIĆ

Formacija V. A. C. krenula je iz Stoca sa maršrutom: G. Bitunja (RQ—AD), Vlahovići (SI—AB), Berkovići, u cilju čišćenja zone s obje strane druma Stolac—Berkovići u sadejstvu sa jednom drugom nacionalnom kolonom koja operiše sjeverno od spomenutog druma, u predjelu Hrgud (RM—RQ—AI—AF).

Ustaška patrola sukobila se juče, 27 marta, sa partizanima u zoni Stilja (Makarska XV—AR). Neutvrđeni su nanijeti gubici, pretrpljeni: jedan mrtav i dva ranjena.

Patrola crnih košulja je prilikom čišćenja u Momićima (Mostar NM—AD) zarobila dva partizana.

SEKTOR DUBROVNIK

Telefonska linija Trebinje—Bileća, koja je prekinuta noću između 27 i 28 marta rušenjem pet stubova, jutros je popravljena.

SEKTOR KOTOR

Obična djelatnost patroliranja i izviđanja.

VAZDUSNA DJELATNOST:

Ometana niskim oblacima.

Izvedena su oružana izviđanja sjeverno i južno od Nevesinskog polja s obje strane druma Nevesinje—Berkovići.

Izvedena su bombardovanja i mitraljiranja partizanskih grupa, komore i stoke.

Ukupno 4 bombardovanja i 4 mitraljiranja.

⁴ Napad na italijanske jedinice kod Zastolja izvršila je vjerovatno Prva dalmatinska NOU brigada.

Vazdušnim putem izvedeno je jedno snabdijevanje jedinice V. A. C. živežnim namirnicama.
Nebo je polouoblačno.

8 kopija: General Piazzoni

8 kopija:
1 za Ekselencijus

General Piazzoni

8 kopija:

1 za Ekselenciju

1 za Načelnika štaba

za Pomočnika načelnika štaba

2 za Operativno odjeljenje

I za Obavještajno odjeljenje Kraljevskih vojski

I za Komandu kr. karabinjera
I za Telegrafiste jedinica

RR 303

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 28 MARTA 1943 GOD. O PO-
VLAČENJU ČETNIKA NA DESNU OBALU DRINE I KON-
CENTRACIJI JEDINICA NOV NA LIJEVOJ OBALI¹

Predmet: ^ Datum | otištěno: 29.3.43 časova 11.00
 prijem: 29.3.43 U 20

TELEGRAM

5 kopija: 1. Nač. štaba

1 Pomoč. nač. štaba

1 Obavješt. odjelj.

2 Operatordiel

2 Operat. objekj.

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

**VISA KOMANDA ORUZANIH SNAGA
"SLOVENIJA-DALMACIJA"**
Operativno odjeljenje

Br. 4668/Op.

Br. 5045

Br. 5045

Table 1. K_{diss} , k_{diss} , C_{diss} , $\ln C_{\text{diss}}$, and ΔH_{diss} for 2106/10

10. *Monochroa leucosticta* (L.) *Scopula leucosticta* L.

Novosti od 28 marta u 19 časova

Brvna za Foču i Brod prekinuta su bez otpora od strane komunista.

Velike ustaničke formacije nalazile bi se na uzvisinama na lijevoj obali Drine, između Ilovače (Sarajevo VS—BZ) i Kozje Luke (VM—BQ).⁸ Druga četnička formacija je u toku noći prošla preko Pljevalja za Ustikolinu. Prilikom vazdušnog izviđanja u zoni Kalinovik—Ustikolina nije primjećeno prisustvo ustanika.

General MENTASTL

Šesti arm. korp.

BR 304

DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 29 MARTA 1943 GOD. O PO-
KUŠAJIMA JEDINICA NOV DA FORSIRAJU DRINU KOD
BRODA I USTIKOLINE¹

Predmet: otpreme: 30.3.1943. XXI.
Datum i čas 14.00
KOPIJA TELEGRAMA prijema: 30.3.1943
20.00

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenie

Br. 4571/Op. Br. 5141
Stiglo 31 marta 1943—XXI

Telegram Komande trupa u Crnoj Gori

Počinje.

Br. 2134/Op.

Novosti od 29. marta u 19 časova

SEKTOR „TAURINENSE”

— Juče poslje podne naša baterija je tukla partizane koji se nalaze na uzvisinama pored Drine.

» Vidi dok. br. 143, 147 i 148.

- Prilikom pokušaja da pređu Drinu na splavovima u zoni Brod, potisnuti su uz pomoć artiljerije.²
- Ostali pokušaji da se pređe Drina u zoni Ustikolina odbijeni su.³
- Avijacija, od koje je traženo bombardovanje, nije mogla dospijeti do zone Foča uslijed ograničene vidljivosti.

SEKTOR „VENEZIA“

- Noću uoči 23 marta nepoznata lica su zapalila muslimanske kuće u Dinama (Peć QO—CQ) koje su već bile evakuisane. U toku je izviđanje od strane jedinica u cilju provjere.

SEKTOR „FERRARA“

- Jutros je iz Nikšića otišla formacija od 1060 naoružanih ljudi čiji je zadatak da čuva prilaze iz Bosne u zoni sedla Krstac (Gacko VK—AB). Završeno.

General MENTASTI
VI arm. korp.

Kopije: 1 Ekselenciji
1 Nač. štaba
1 Pomoć. nač. štaba
1 Obavješt. odjelj.
2 Operat. odjelj.
1 Komandi kr. karab.

• Drinu kod Broda pokušale su da pređu jedinice Druge proleterske brigade. Vidi dok. br. 154.

³ Drinu kod Ustikoline pokušale su da forsiraju jedinice Prve proleterske brigade. Vidi dok. br. 143, 144, 145, 148 i 151.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMUJSKOG KORPUSA OD 29 MARTA 1943 GOD. O SITUACIJI U HERCEGOVINI¹

TELEGRAM

Datum i čas (otpreme: 29.3.43; 18.50
lprijema: 29.3.43; 22.00

OD KOMANDE VI ARMUJSKOG KORPUSA — OPERATIVNO
ODJELJENJE

KOMANDI SUPERSLODE — OPERAT. ODJELJENJE

Br. 4605/op.

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”
Operativno odjeljenje

Br. 5093
Stiglo 30 marta 1943

U vezi 4943/op. od 27 tekuć.²

Ja pažljivo pratim situaciju u Armujskom korpusu da ne bih bio iznenađen događajima.

Kako je već javljeno u današnjem telegr. 4692/Op.³, nije još jasna namjera partizana koji se još uvijek zadržavaju u zoni Zimlje—Nevesinje—Berkovići, ali poslije današnjeg povlačenja četnika iz Nevesinja opasnost se ponovo približila Mostaru gdje su partizani⁴ opet u dodiru sa našim odbarama istočno od Blagaja.

Takođe se predviđa pogoršanje situacije u zoni Stolac—Trebinje—Bileća koja je dosada bila mirna.

Uvjevaram tu komandu da će biti preduzete sve mjere, u odnosu na raspoložive snage, radi suprotstavljanja događajima, ali je jasno da će skorašnji odlazak tri bataljona „Bergamo“ doprinijeti da situacija ostane osjetljiva zbog činjenice da

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7). Tekst je na više mesta podvučen crvenim mastilom.

² Vidi dok. br. 296.

» Vidi dok. br. 306.

nemajući dovoljno snaga, moramo podnosići inicijativu partizana a ne možemo energično reagirati.⁵

U vezi s današnjim 4980, bataljon 25-og pješad. je već spremna u Dubrovniku da zamijeni dva bataljona 26-og razmještene u zoni Mostar. Potrebno je da stigne prije poznate legije crnih košulja.

General Piazzoni 18002903

1 prepis Ekselenciji
1 „ Pom. nač. štaba
3 „ Operativnom odjelj.

BR. 306

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 29 MARTA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU NEVESINJA OD STRANE JEDINICA NOV¹

TELEGRAM

Datum i čas /odlaska: 29-3.43; 11.00
j ^ ^ ^ ^ ^

OD KOMANDE VI ARMJSKOG KORPUSA

VIŠOJ KDI „SLOV. i DALM." — OPERATIVNO

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 4692/op.

Br. 5046
Stiglo 29 marta 1943—XXI

Noćas su partizani, iskoristivši otsutnost kolone Popović koja je odbačena na jug, zauzeli ponovo Nevesinje.²

U toku je akcija Popovića da ga oslobođi.

⁵ U vezi s ovim, general Robotti je napisao, crvenim mastilom, sljedeću primjedbu: „Ne povjeravajući mu za sada nikakav zadatak, budimo spremni da puk „Bergamo" ostavimo i poslije 4 aprila... Ne možemo dopustiti da nas potiskuje briga zbog oskudnosti snaga, bar dok traje opasnost. 30. III. m."

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3C/7). Tekst je na više mjesta podvučen crvenim mastilom.

² Nevesinje je oslobođila Treća NOU divizija, ojačana djelovima Devete dalmatinske NOU divizije. Vidi dok. br. 149.

Iz sigurnih izvora, našeg ispitivanja terena i dezertera, proizlazi da su 2 partizanske brigade u zoni D. i G. Zimlje (Nevesinje RK—DH—BF—BD) i Lisac (RO—BH), u jačini 2000 ljudi.³

Ostale 4 brigade, ukupne jačine 1500 ljudi, u zoni sjeverno od Nevesinja.⁴

Jedna formacija od oko 1000 ljudi u zoni Hrgud (RM—RO—RQ—AI—AF) i Berkovići (SL—SN—RF).⁵

Ova još nesređena situacija prisiljava me, pošto ne mogu ofanzivno djelovati sa mojim malim bataljonima s obzirom da su saveznici odrekli sudjelovanje, da osiguram sektor Mostar sa oko 9 bataljona i da držim barem dva kao rezervu u Dubrovniku za eventualno učešće u zoni Trebinje—Bileća, održavajući privremeno garnizon Stolac.

General Piazzoni⁶

6 kopija: 1 Ekselenciji
„ 1 Nač. štaba
„ 1 Pom. nač. štaba
„ 2 Operat. odjeljenju

⁵ Odnosi se na jedinice Devete dalmatinske NOU divizije. Vidi dok. br. 149.

⁴ Vidi prim. 2.

⁵ Južno od Nevesinja dejstvovala je Deseta hercegovačka brigada Treće NOU divizije.

⁶ Ispod ovog potpisa general Robotti je dopisao, crvenim mastilom, sljedeću primjedbu:

„Načelniku štaba

Odmah dati da se ispravi ... „Brigade“ nemaju nikad više od 6—800 ljudi.

Na svaki način obustavimo za nekoliko dana povlačenje pukova „Bergamo“ dok se situacija ne razbistri. (Kakve cigarete... četnicima koji su... ponovo osvojili Nevesinje!) 29. III. m.”

A ispod ovoga je potpukovnik Midelotti, načelnik operativnog odjeljenja Superslode, dopisao crnom olovkom sljedeće:

„Pomoćnik načelnika štaba odlučio je da se zasad ne čini ništa s obzirom da je I bataljon „Bergamo“ u polasku. Morao bi krenuti 4/TV i situacija bi se mogla razbistriti“.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 29 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA PROTIV JEDINICA NOV U HERCEGOVINI¹**

Predmet: bg

TELEGRAM

' otpreme: 29/3/1943-XXI

20.45

Datum i čas

prijema: 29/3/1943-XXI

23.30

8 kopija:

1 kopija za Ekselenciju
1 " za Pomoćnika načel. štaba
3 " za Operativno odjeljenje
1 " za Telegrafsko odjeljenje
1 " za Obavještajno odjeljenje
1 " za Kr. karabinjere

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
"SLOVENIJA-DALMACIJA"
Operativno odjeljenje

Br. 5082

Stiglo 30 marta 1943-XXI

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA
KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

Br. 4728/Op.

Izvještaj od 29 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA:

Prema neposrednim utvrđenjima i prema vijestima koje smo dobili od partizana dezertera, bilo bi u zoni G. i D. Zimlje (Nevesinje RK—RM—BH—DF) i Lisac (RO—BH) ukupno 2000 naoružanih ljudi.²

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta Ocut 18 C/6).

² Odnosi se na jedinice Devete dalmatinske NOU divizije.

Druge jake formacije, koje se cijene otprilike na 1500 ljudi, nalaze se u zoni Nevesinje³, gdje su, izgleda, ponovo došli drugi odredi iz raznih pravaca.

U zoni Hrgud (RM—RO—RQ—AO—AP) partizanske snage⁴ neodređene jačine izgleda da se pomjeraju prema drugim neodređenim pravcima.

SEKTOR MOSTAR:

Druge naše formacije V.A.C., sukobivši se južno od Nevesinja sa jačim snagama koje su došle iz Bratača (SP—AT), povukle su se prema našem rasporedu s obje strane druma između Kuma (RH—AV) i Kukrica (QO—AR). Partizani su međutim ponovo osvojili naselje Nevesinje⁵ i isturili poslije podne, kasno, patrole u zoni Jasenje (RH—AR).

Formacije V.A.C. još se nalaze južno od Nevesinja, u zoni Odžak (SN—AP). U toku je reorganizacija jedinica V.A.C. jačine otprilike 1000 ljudi, koji su se sakupili u zoni Blagaj (QM—AR).

SEKTOR METKOVIĆ:

Formacija V.A.C. (bataljon Trebinje), koja operiše jugoistočno od Stoca, o čemu je saopšteno juče, nastavljujući svoj obuhvatni pokret jutros je zauzela zonu Kubaš (SL—AD).

Prema vijestima iz četničkog izvora naselja Berkovići (SL—SN—AI—AF) i Vlahovići (SL—AB) bila bi zauzeta od formacija V.A.C.

Na Pelješcu, u mjestu Borje (Korčula XR—GU), zarobljen je partizan, koji je priznao.

SEKTOR DUBROVNIK I KOTOR:

Redovna djelatnost.

Vazdušna djelatnost: Jako je ometana rđavim vremenom u toku čitavog dana. Izvedena su izviđanja u zoni Biograd (Nevesinje SI—SL—SN—AP—AN) i veza sa našom kolonom V.A.C.

Kiša.

GENERAL PIAZZONI

*

30/111

Robotti

³ Na području Nevesinja nalazile su se Prva dalmatinska, Četvrta proleterska i Peta crnogorska brigada Treće NOU divizije.

⁴ Odnosi se na jedinice Desete hercegovačke brigade Treće NOU divizije.

⁵ Vidi dok. br. 149.

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA—DALMACIJA” OD 30 MARTA 1943 GOD. ZA BOMBARDOVANJE POLOŽAJA JEDINICA NOV NA PODRUČJU NEVESINJA¹

V. P. 10, 30 marta 1943-XXI

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE

AERO TAKTIČKOJ KOMANDI SUPERSLODE

i na znanje:

KOMANDI VI ARMIIJSKOG KORPUSA

Telegram

Br. 5121 prot.

Borba između četničkih formacija i partizana u zoni Nevesinje nastavlja se sa naizmjeničnom srećom. U zoni G. i D. Zimlje (Nevesinje RK—RM—BH—DF) i Lisac (RO—BH) zapaženo je 2000 naoružanih,² 1500 drugih zapaženi su u zoni Nevesinje.³ Zbog toga molim tu komandu da pažljivo prati situaciju u zoni Mostar, pomažući operacije VI armijskog korpusa svim raspoloživim vazdušnim snagama i učestvujući u masama u spomenutom predjelu. Javite o poduzetim mjerama.

General Robotti

30 mart 1943 — XXI

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3C/7).

² Odnosi se na jedinice Devete dalmatinske NOU divizije.

³ Na području Nevesinja dejstvovala su jedinice Treće NOU divizije.

IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG ARMJSKOG KORPUSA OD 30 MARTA 1943 GOD. O IZJAVI DOBROSAVA JEVDEVICA O PADU NEVESINJA¹

TELEGRAM

{odlaska
j, i,
dolaska: 30.3.43

OD KOMANDE VI ARMJSK. KORPUSA

VIŠOJ KOMANDI ZA „SLOV. I DALM.” — OPERATIVNO

**VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA”**

Operativno odjeljenje

Br. 5120

Stiglo 30 marta 43

Br. 4729/op.

Radi znanja te komande, prenosim sljedeću izjavu poštovanog Jevđevića poslatu Komandi sektora Mostar. Počinje: „Naređenje generala Amico da se Nevesinje drži snažno i da se čuva desno krilo nije moglo biti primijenjeno, jer četničke jedinice nisu poslušale naređenje i uputile su se za milicionarima, za koje se držalo da su u bjekstvu, kako bi spriječili da budu porušena njihova vlastita sela. Da je naređenje bilo izvršeno, Nevesinje ne bi pao.²

Potpis Jevđević". Završava.

General Piazzoni³

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta (kut. 3 C/7).

² Nevesinje su po drugi put osloboidle jedinice Treće NOU divizije 29 marta. Vidi dok. br. 116, 118, 119, 270, 272 i 327.

³ Ispod potpisa general Robotti je dopisao crvenim mastilom sljedeću primjedbu: „Imajmo u vidu da ovo potvrđuje da treba malo računati na ove ljude. 30. III. m.” Zatim je potpukovnik Michelotti crnom olovkom dopisao sljedeće:

„Muslim da bi MVAC trebalo Upotrijebiti drukčije: svakako priključiti ih nama i ne prepustiti ih same sebi. 30/3 ppuk. m”.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 30 MARTA 1943 GOD. O SITU-
ACIJI U HERCEGOVINI¹**

KOPIJA TELEGRAMA

**Datum otpreme: 30.3.1943-XXI
Datum prijema: 31.3.1943 u 00.30 čas.**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje

Br. 5138
Stiglo 31 marta 1943-XXI

—
OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI
i na znanje:
GUVERNATORATU CRNE GORE
KOMANDI XIV ARM. KORPUSA
XVIII ARM. KORPUSU
KOMANDI MORNARICE — DALM.

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera

Br. 4785/Op.

Izvještaj od 30 marta u 18 časova

AKTIVNOST USTANIKA

— Partizanske snage u zoni Nevesinje sakupile su se između ovog mjesta i šume Bišina (Nevesinje RM—RO—RQ—AR).² Jake grupe ovih snaga primijećene su u pokretu prema sjeverozapadu, u pravcu Zimlja.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhiyi Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).
² Odnosi se na jedinice Treće NOU divizije.

Iz Gacka se javlja da su partizanske grupe zauzele visove koji dominiraju Šipačno (Gacko TN—AN), Ljeskovim Dubom 'TN—AP) i Ribarima (TN—AR). Javljeno je za jaku koncentraciju u Slivlju (TN—AT). Smatra se da ove grupe imaju, vjerojatno, namjeru da napadnu na Fojnicu i na Gacko.³

SEKTOR MOSTAR

— Aktivnost partizanskih patrola protiv rasporeda Prijedorac (Nevesinje RH—BF) i čela kolone „Bergamo“. Naši su gubici 6 ranjenih. Neutvrđeni su protivnički gubici.

Formacije M.V.A.C. koje su se povukle iz Nevesinja — o čemu govori jučerašnji izvještaj — sa 1200 ljudi, sad se reorganizuju u zoni Blagaj. Naše patrole prilikom izviđanja u zoni Ljubčina (RK—AT) zarobile su dva sumnjiva lica.

Prema vijestima iz hrvatskog izvora, kolona Popović je zauzela Drežanj (SP—AN) i došla u dodir sa jedinicama V.A.C., koje su došle iz Gacka; kreću u pravcu Grabovice (SR—AP) Žalom (TI—AR).

SEKTOR METKOVIĆ

Nastavlja se pokret formacija V.A.C. prema Berkovićima. Cilj je da se izbjegnu upadanja partizana zauzetih u borbi sa odredima V.A.C. u Gubavici (Nevesinje QK—AP), Rotimlji (QO—AN), Hodovu (QO—AL) i Ljubljenici (RH—AL), u vezu sa jedinicama sektora Mostar.

Na Pelješcu u blizini Kune (O. Mljet IH—GZ) ubijena je partizanka pri pokušaju bjekstva.

SEKTOR DUBROVNIK I KOTOR

Redovna djelatnost avijacije. Ometana je od nepovoljnih atmosferskih prilika.

Nebo naoblačeno, kiša.

GENERAL PIAZZONI

31/111

Robotti

³ U ovo vrijeme na području Nevesinja nalazile su se jedinice Treća NOU divizije i Devete dalmatinske NOU divizije.

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 30 MARTA 1943 GOD. O BOR-
BAMA NA PODRUČJU BROD—FOČA—USTIKOLINA¹**

TELEGRAM

otpreme

**Datum i čas prijema: 31-3-1943
14.15**

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
„SLOVENIJA-DALMACIJA“
Operativno odjeljenje
Br. 5198
Stiglo 31.3.43

OD KOMANDE VI ARM. KORP. — OPERATIVNO ODJELJENJE

SUPERSLODI — OPERATIVNO ODJELJENJE

4788/Op.

Telegram od Komande trupa u Crnoj Gori.

„2299 Op. — Novosti od 30 marta u 19 časova

Na sektor „TAURINENSE“ juče, dockan poslije podne, i u toku noći izvršeni su pokušaji da se prede Drina u zoni Brod, ali su osujećeni artiljeriskom vatrom iz Foče, koja je uništila neke položaje.²

U zoni Tabaci (Sarajevo VO—VQ—BL) vod bataljona „Ao-sta“ je osujetio drugi pokušaj i nanio je gubitke.

U zoni Ustikolina ustanici su nasilno prešli Drinu i dostigli zonu Cylin (VS—BS), odakle su ih, kako izgleda, potisnuli četnici.³

Prema obavještenjima od strane četnika, izgleda da se na-laze sljedeće ustaničke snage: jedna divizija u zoni Ustikolina,⁴

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhiyi Vojnoistoriskog instituta (kut 52 B/II).

² O pokušaju jedinica Druge proleterske divizije da forsiraju Drinu kod Broda vidi u dok. br. 154.

³ O pokušaju jedinica Prve proleterske brigade da forsiraju Drinu na sektor Ustikolina vidi u dok. br. 143, 144, 145, 148 i 151.

⁴ Na području Ustikoline nalazile su se jedinice Prve proleterske divizije.

jedna divizija između Kalinovika i Miljevine i dvije brigade zapadno od Broda.⁵

Namjere su ustanika, kako izgleda, preći Drinu da bi dostigli Bugarsku i Albaniju preko Sandžaka.

Treći alpiski puk sa dva bataljona razmješteni u Boljanicima (Zabljak XP—BH).

U toku je transportovanje, na kamionima, 11/383 iz Podgorice u Cajniče, radi pojačanja manevarske mase.

Vazdušnim izvidanjem nije se moglo doprijeti do zone uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika.

General MENTASTI — Zavišeno.
VI arnx korP" 09003103

Dato na uvid. Nač. štaba

Dato na uvid Pom. nač. štaba

Prepis upućen Obavješt. odjeljenju

Prepis upućen Kr. karab.

BR. 312

IZVJEŠTAJ KOMANDANTA NJEMAČKIH TRUPA U HRVATSKOJ OD 31 MARTA 1943 GOD. O IZVOĐENJU OPERACIJA „WEISS I i II"¹

Dokumenat Br. NOKW-955«

Povjerljivo

Sjedište. 31 marta 1943

K-DANT NJEM. TRUPA U HRVATSKOJ

Ia Pov. br. 1729/43

DRŽAVNOM SEKRETARU ZA ORUŽANU SILU

Nj. Eks. general-majoru Begiću

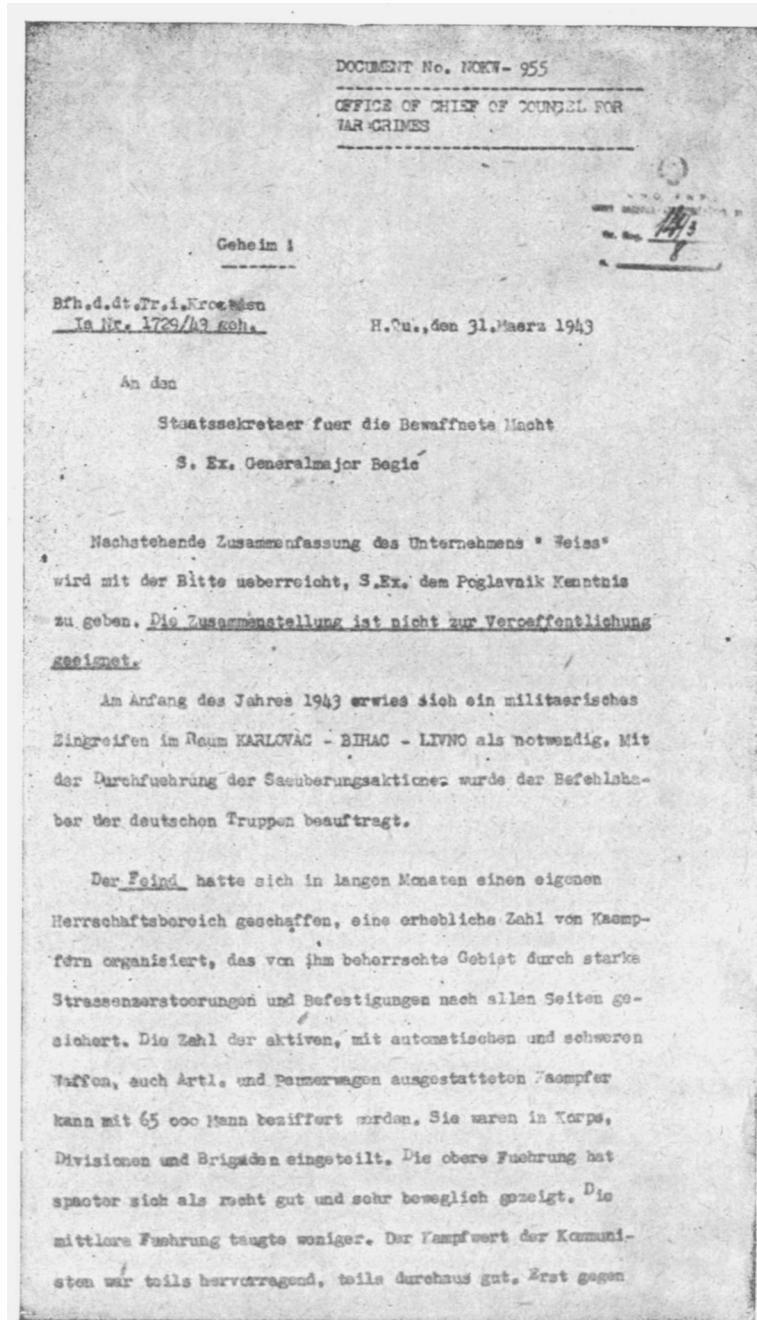
Dole navedeno izlaganje o akciji „Weiss" dostavlja se s molbom da se ono stavi do znanja Nj. Eks. Poglavniku. Izlaganje nije podesno za javnost.

Početkom 1943 god. nastupila je potreba za vojnom intervencijom na prostoriji KARLOVAC—BIHAĆ—LIVNO. Izvršenje akcije čišćenja povjereno je Komandantu njemačkih trupa u Hrvatskoj.

⁵ Zapadno od Broda položaje su držale jedinice Druge proleterske divizije.

¹ Original, izvučen na gešteteru, na njemačkom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/7, (kut. 417). Dokumenat je dobijen od Međunarodnog vojnog suda iz Nürnbergga.

² Oznaka Međunarodnog vojnog suda

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 312

Neprijatelj je kroz dugi niz mjeseci stvorio svoje sopstveno područje na kome on vlada, organizovao znatan broj boraca i osigurao zauzeto područje sa svih strana jakim razaranjem drugova i utvrđenjima. Može se računati da neprijatelj sada raspolaze sa 65.000 aktivnih boraca, koji su naoružani automatskim i teškim oružjem kao i artiljerijom i tenkovima. Oni su bili formirani u korpuze, divizije i brigade. Više rukovodstvo pokazalo se docnije kao vrlo dobro i vrlo pokretljivo. Srednje rukovodstvo bilo je manje sposobno. Borbena vrijednost komunista bila je djelimično izvanredna, djelimično skroz dobra. Tek pri kraju akcije primijećene su pojave raspadanja.

Od sopstvenih trupa njemačkim divizijama stajala su na raspoloženju dvije hrvatske brdske brigade kao i dijelovi dviju drugih njemačkih divizija. Trupe su 20. I. 1943. trebale da budu na svojim pripremnim položajima, spremne za napad. Uslijed preopterećenosti željeznica, nedostatka u uglju i lokomotivama, uslijed više težih slučajeva sabotaže, kao i iznenadnog, neobično jakog pada snijega, prijetila je opasnost da se akcija potpuno dovede u pitanje. Krajnjim zalaganjem svih snaga uspjelo je da se dovođenje trupa na pripremne položaje okonča 19. I. 1943. uveče.

Početak napada 20. I. 43 potpuno je iznenadio neprijatelja. On nije vjerovao u zimski napad. U smjelom napadu prodrla su čela napadnih kolona od Karlovca i Gline ka Slunju i Bihaću, od Petrinje i Kostajnice ka Bos. Krupi i od Sanskog Mosta i Ključa prema Bos. Krupi i Petrovcu. Neposredno pozadi njih bacili su se pioniri i organizacija Todt na opravku drumova i mostova. Potpuno iznenađeni neprijatelj uspio je da se vrlo brzo prikupi, i da, iskoristivši prednost poznavanja zemljišta, pruži žilav otpor. U djelimično ogorčenim borbama morali su biti očišćeni od neprijatelja PETROVA GORA, ŠAMARICA i svi šumarnici i područja mostova. Najžilavija je bila borba za GRMEC Pl. Neprijatelj ju je u vremenu od skoro godinu i po dana rada izgradio u pravu tvrđavu, nagomilao znatne zalihe i izgradio velike logore sa barakama. I ova tvrđava morala je takođe biti osvojena parče po parče. Prije toga je 25. I. oslobođen SLUNJ, a 29. I. BIHAĆ, dok su BOŠ. KRUPA 30. I. i BOS. PETROVAC 7. II. bili oslobođeni od partizanskog okruženja. 15. II. bio je prostor od KARLOVCA do GRMEĆA očišćen od partizana. Nažalost, jednom njihovom dijelu uspjelo je da umakne ka jugozapadu, a da italijanski bataljoni koji su тамо vodili operacije nisu uspjeli da ovo sprječe.

Već 21. II. 43 trupe su ponovo prešle u napad. U međuvremenu one su i pored ogromnih naprezaanja za vrijeme prethodnih sedmica izvršile strategiski razvoj za drugi dio akcije. Od-

mor bi bio poželjan. Ali bi se time dala mogućnost neprijatelju da svoje jedinice ponovo sredi i organizuje svoj otpor. Ovo bi opet od sopstvenih trupa zahtjevalo znatno veće krvave gubitke. Stoga je njemačka komanda morala da donese rješenje da se započete operacije odmah produže. Sama činjenica da je napadni elan baš u drugoj fazi akcije bio nenadmašiv ide u prilog borbenom duhu koji je ispunjavao kako Nijemce tako i Hrvate, čije su trupe sa znatno većim naprezanjem, po djelimično bezvodnom zemljištu visokih planina, u primjernom držanju i u pobjedonosnom raspoloženju savladale sve teškoće.

Uz velike dnevne marševe juršali su njemački i hrvatski bataljoni bez zastoja ka jugu i jugoistoku. Zauzeti su DRVAR, BOS, GRAHOVO i GLAMOČ. Stanovništvo je u LIVNU 3. III sa klicanjem dočekalo prve vojnike, Hrvate 369 divizije, kao oslobođioce. U ogorčenoj borbi koja je vodena oko BUGOJNA, VAKUFA i PROZORA slomljen je poslednji značajniji otpor protivnika. On je naglo i sa potpuno razbijenim ostacima otstupao u jugoistočnom pravcu.

Međutim, trupe još uvijek nisu dobile zasluženi odmor. U međuvremenu stigli su uz nemiravajući izvještaji sa prostora MOSTARA, koji su njemačku Vrhovnu komandu izazvali da naredi posjedanje područja rudnika boksita sa njemačkim trupama. Svi raniji ofanzivni planovi morali su, u roku od nekoliko časova, iz osnova biti izmijenjeni, a trupe, kojima je već bilo avizirano da se razmjeste u cilju odmora, morale su ponovo stupiti u borbe. U žilavim borbama ovladano je dolinama NERETVE i RAME. Iscrpeni pukovi koji su bivakovali oko LIVNA i istočno odatle produžili su da, pored najvećih teškoća u snabdijevanju, nastupaju dalje ka jugoistoku, i oni su širokim frontom izbili na zapadnu obalu NERETVE. Komandant njem. trupa u Hrvatskoj 17. III podnosi izvještaj o izvršenju svoga zadatka.³

Njemački i hrvatski bataljoni izvojevali su u najtješnjoj saradnji lijep uspjeh. Veliki dijelovi teritorije oslobođeni su vladavine terora koja je trajala mjesecima, razbijena je komunistička država i njena organizacija, iako je, nažalost, uspjelo da se jači dijelovi neprijatelja povuku u pravcu ka Jadranskoj obali a drugi dijelovi preko NERETVE. Na očišćenim oblastima uspostavljena je ponovo hrvatska državna vlast.

Uspjeh je skupo plaćen. Okruglo 650 oficira, podoficira i vojnika potvrdilo je smrću vjernost svojoj zakletvi. Njihova žrtva ne smije biti uzaludna. Njihova smrt treba da bude sim-

* O pripremama i izvođenju operacija „Weiss I i II“ vidi u tomu IV, knj. 9, dok. ha, 210, 211, 213, 214, 216, 218 i 223; u ovoj knjizi dok. br. 185, 187, 192 i 211, kao i tomu II i V.

bol njemačko-hrvatskog bratstva po oružju i doprinos za slobodnu Hrvatsku kao i za novu Evropu.

Potpisao Lüters

**Prilog K-dant. njem. trupa u Hrv.
Ia pov. br. 1729/43**

PREGLED

gubitaka, neprijateljskih gubitaka i plijena

1.) Sopstveni gubici:

**Mrtvih: 514 njemačkih oficira, podoficira i vojnika;
126 hrvatskih oficira, podoficira i vojnika.**

**Ranjenih: 1.214 njemačkih oficira, podoficira i vojnika;
258 hrvatskih oficira, podoficira i vojnika.**

**Nestalih: 158 njemačkih oficira, podoficira i vojnika;
218 hrvatskih oficira, podoficira i vojnika.**

Hrvatski gubici navode se samo ukoliko su njemačke jedinice o njima mogle da prikupe podatke.

2.) Neprijateljski gubici:⁴

11.915 mrtvih (dijelom konstatovano, dijelom ocijenjeno);

616 strijeljanih od prijekog suda;

2.506 zarobljenih (od toga 490 muškaraca i 285 žena otpremljeno. u Zemun; ostatak ili

⁴ U gubitke jedinica NOV Nijemci su ubrajali i nebexračko stanovništvo koje su ubijali ili zarobljavali na operaciskoj prostoriji. To se jasno vidi i iz izvještaja (koji se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 54/1, k. 11) štaba Drugog bosanskog NOU korpusa od 28. juna 1943 god Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije gdje piše da je neprijatelj u toku januara i februara 1943 god samo u četvrnaest sela Grmeča i Podgrmeča pobjio 3.370 i internirao 1.229 ljudi, žena i djece. Među ostalim zvjerstvima u pomenutom izvještaju se navode i ovi slučajevi:

„U M. Radiću neprijatelj je uhvatio Bosarića Nikolu, iskopao mu oči, osjekao nos, uši i prste na jednoj ruci pa ga zatim ubili i ostavili pokraj javnog puta u Mosuri. Isto tako neprijatelj je izvršio javno silovanje nad djevojčicom Smiljom Uzelac iz Grmuše i to pred više ženskih osoba. Među nađenim lješevima u M. Radiću pronadeno je jedno malo djete gdje tri dana posle strijeljanja siše mrtvu majku.

U opštini Cadavičkoj spaljeno 7 djece i 3 žene i to familija Mile Zeca i Šeška Majkića.

U opštini D. Milanovac spaljeno u kući Radića Spasoje 16 lica, a u pojati Dušanovića Pere spaljeno živih 35 lica.

U opštini L. Palanka spaljeno živih 70 osoba, jedan drug živ svezan i na njega bacano po malo sijena i paljeno sve dok nije umro”.

O vjerodostojnosti neprijateljskih podataka o gubicima jedinica NOV vidi : dok. br. 168 prim. 6.

predat hrvatskim vlastima ili poslije provjeravanja otpušten kućama).

3.) Plijen:

Veliki dio plijena neprijatelj je blagovremeno doveo u neupotrebljivo stanje, a životne namirnice većim dijelom uništio. Sve upotrebljive stvari ostavljene su trupama za popunu nastalih praznina; zaplijenjena stoka u sljedujućoj količini dodijeljena je za ishranu trupa, dok je ostatak predat stanovništvu koje se vraćalo kućama.

Uništeno, odnosno kao takvo zatečeno:

**120 logorskih baraka
32 ostala šumska logora
2 bolnice
1 velika pekara sa elektr. pogonom
1 mlin**

BR. 313

OBAVJEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“ OD 31. MARTA 1943 GOD. O NAMJERI DOBROSAVA JEVDEVICA DA ZATRAŽI POMOĆ OD NIJEMACA¹

VISA KOMANDA ORUZ. SNAGA „SLOVENIJA-DALMACIJA“

(2. Armija)

Odjeljenje I^N

Supersloda — Obavještajno odjeljenje

Kopija šifrovanog telegrama upućenog Komandi VI armiskog korpusa.

Od Superslode — Obavještajno odjeljenje Komandi VI armiskog korpusa

I/8898/S. Saopštava se, radi znanja, da je Jevdević telegrafisao Mihailoviću 29 tek. m. sljedeće: počinje: Baćović je teško obolio. Neprijatelj zauzeo Nevesinje i stigao na liniju Velež—Bišina.² Trupe su mnogo zamorene i teže da se izvuku iz borbe.

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, kut. 20 D/5.

* Odnosi se na jedinice Treće NOU divizije.

Bosanske trupe nezadovoljne Hercegovcima. Komunisti pojavičavaju propagandu. U slučaju da primjetim da je stvar izgubljena, molim da mi se odobri da tražim pomoć od Nijemaca preko Italijana. Velike stvari se odigravaju, te molim da odlučite. Jevđević. Završeno. Supersloda — Obavještajno.

19453103

'

Gosp. ppukovnik Michelotti

Načelniku Operativnog odjeljenja Superslode — strogo na ličnost, 31 mart 1943/XXI

(M. P.)

Sjedište

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

„SLOVENIJA-DALMACIJA"

Operativno odjeljenje

Br. 5199

Stiglo 31 marta 1943-XXI

**DNEVNI IZVJEŠTAJ KOMANDE ITALIJANSKOG ŠESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 31 MARTA 1943 GOD. O SI-
TUACIJI U HERCEGOVINI¹**

TELEGRAM

I otpreme

Datum i čas

1 prijema: 31/3/1943, 23.40

OD KOMANDE VI ARM. KORPUSA

**KOMANDI SUPERSLODE — OPERATIVNO ODJELJENJE
i na znanje:**

GUVERNATORATU CRNE GORE

KOMANDI XIV I XVIII ARM. KORPUSA

KOMANDI MORNARICE — DALMACIJA

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

„SLOVENIJA-DALMACIJA”

Operativno odjeljenje

Br. 5202

Br. 4851/Op.

Stiglo 1 apr. 1943-XXI

Izvještaj od 31 marta 1943 u 18 časova

SEKTOR MOSTAR I METKOVIĆ:

Jake partizanske formacije, koje su već primijećene u zoni Nevesinje,² pomjerile su se prema jugu u zonu Trusina³ (Nevesinje SL—SN—AI—AF) gdje se nalazi raspored V. A. C., koji je sastavljen od četničkih kolona Kureš⁴-Popović⁵ i Gutić.⁶

Nakon borbe, o kojoj nema podrobnosti, četničke formacije bile su odvojene i prisiljene da se povuku.

Kasno uveče kolona Gutić stigla je u Stolac.

Popovićeve i Kureševe formacije izgleda da su krenule prema Bileći. — Formacije M. V. A. C., još drže Berkoviće

¹ Original, pisan na mašini, na italijanskom jeziku, nalazi se u arhivu Vojnoistoriskog instituta (kut. 18 C/6).

² Na području Nevesinja nalazile su se jedinice Treće NOU divizije i Devete dalmatinske NOU divizije.

³ U zoni Trusina u ovo vrijeme dejstvovala je Deseta hercegovačka brigada Treće NOU divizije.

⁴ Miloš Kureš

⁵ Milorad Popović

⁶ Gutićeva kolona bila je jačine 400 četnika

SEKTOR DUBROVNIK:

Hrvatska patrola, sastavljena od tri vojnika, napadnuta je i razoružana duž železničke dionice Taleža (Dubrovnik SP—FV) — Duži (SR—FT).

Jedan od šest članova nije se vratio.

SEKTOR KOTOR:

Redovna djelatnost patrola.

Vazdušna djelatnost:

Spriječena je uslijed nepovoljnih atmosferskih prilika.

Jedan avion, koji je uspio da stigne do zone Nevesinje, izveo je izviđanje i bombardovanje partizanskih grupa.

Poluoblačno. .

General Piazzoni⁷

i

⁷ Ispod potpisa general Mario Robotti napisao je sljedeću primjedbu: „Obratiti pažnju na zonu Stolac. Gen. Piazzoni neka nastoji da uredi ove bande oduzimajući im snagu... centrifugalnu i dajući im međutim snagu... centripetalnu. 1. IV. m.” Tačkice su iz originala.